

ning, förberedande granskning av fartygens ekonomiska redogörelser, statistisk bokföring och rullföring. Vidare skulle befattningshavaren tjänstgöra såsom uppbördsman för vissa uppbörder och såsom ställföreträdare för redogöraren. Med hänsyn till det ansvar och de arbetsuppgifter, som sålunda komme att åvila befattningshavaren, borde denne närmast jämföras med en kontorsskrivare av 2. klass och uppföras i 13:e lönegraden.

Över detta förslag, som styrelsen för verket tillstyrkt, har allmänna lönenämnden avgivit utlåtande samt anfört: Befattningar såsom kontorsskrivare av 2. klass förekomme icke vid den allmänna civilförvaltningen, varunder sjökarteverket hörde. Vidare syntes den föreslagna löneställningen alltför hög i betraktande av de arbetsuppgifter, som skulle åvila befattningshavaren ifråga. Lönenämnden hölle därför före, att för ändamålet borde avses en extra ordinarie kontoristbefattning i 9:e lönegraden.

Beträffande förevarande anslagspost i övrigt har chefen för sjökarteverket föreslagit *dels* att den i staten för viss icke-ordinarie personal såsom tryckeribiträde i lönegraden Ex 7 upptagne befattningshavaren, vilken från och med den 1 juli 1940 vore att anse såsom kompetent för befordran till koppartryckare, borde uppflyttas i lönegraden Eo 10, *dels ock* att vid bestämmandet av medelsbehovet ytterligare borde beräknas 3,000 kronor för en med hänsyn till rekryteringen oundgänglig utbildning av två gravörelever. Chefens för sjökarteverket förslag i nyssnämnda hänseenden, vilka av styrelsen för verket tillstyrkts, hava jämväl av allmänna lönenämnden lämnats utan erinran.

För möjliggörande att åtminstone delvis genomföra de framlagda förslagen torde delposten »Grundavlöningar m. m.» under anslagsposten till icke-ordinarie personal böra höjas från nuvarande 120,000 till 125,000 kronor. Därvid förutsätter jag, att därest särskild arbetskraft i enlighet med förslaget anställs för verkets expedition, befattningshavare i högre lönegrad än Eo 9 icke skall ifrågakomma.

I övrigt ifrågasätter jag ej någon annan ändring i den nu gällande staten än att *dels* anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat i anledning av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan förut i dag av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört om inskränkningar i vikariatsförordnanden torde kunna nedsättas från nuvarande 203,000 kronor till 194,000 kronor, *dels ock* anslagsposten till rörligt tillägg torde böra höjas till 29,500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet till avlöning till personal vid sjökarteverket skulle alltså utgöra (194,000 + 27,500 + 125,000 + 12,000 + 29,500 + 1,000 =) 389,000 kronor.

Som den fastställda personalförteckningen alltjämt bör oförändrad gälla, tarvas endast upprättande av ny avlöningsstat för nästkommande budgetår, vilken torde böra föreläggas riksdagen för godkännande.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 194,000: —
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 27,500: —
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar	
m. m.	kronor 125,000: —
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 12,000: —
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 29,500: —
5. Viss ersättning åt vikarie för kontrollstationsföreståndare, <i>förslagsvis</i>	» 1,000: —
Summa förslagsanslag kronor 389,000: —	

dels och till *Avlöning till personal vid sjökarteverket* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 389,000 kronor.

63. Omkostnader för sjökorts- och sjömätningstväsendet, reservationsanslag.

[130.] I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget till omkostnader för sjökorts- och sjömätningstväsendet upptaget till 363,000 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t den 22 juni 1939 fastställd stat disponeras anslaget på följande sätt:

Sjömätningsexpeditioner och resekostnader	kronor 130,000: —
Rustning och underhåll	» 158,200: —
Komplettering av båtmateriel m. m.	» 16,000: —
Tryckningskostnader	» 40,000: —
Underhåll av fastighet och inventarier	» 6,300: —
Skrivmaterialier och expenser	» 9,500: —
Omkostnader för försäljningskontoret	» 1,500: —
Semester åt vid sjökarteverket anställda arbetare	» 1,500: —
Summa kronor 363,000: —	

Före innevarande budgetår har tillämpats den ordningen, att vid fastställande av staten för ifrågavarande omkostnader såsom disponibla medel medräknats, förutom anslaget, jämväl beräknade behållningen av inflytande försäljningsmedel. Därvid har tillika bestämts, att om inflytande försäljnings-

medel komme att överstiga de beräknade, överskottet finge användas till främjande av sjökarteverkets verksamhet. Från och med budgetåret 1939/40 skola emellertid nämnda försäljningsmedel inlevereras till statsverket under särskild inkomsttitel å riksstaten och sålunda icke längre såsom förut tillgodoföras förevarande anslag såsom inkomst.

I sin skrivelse den 18 augusti 1939 har chefen för sjökarteverket framhållit, att omförmälda överskott å inflytande försäljningsmedel, vilket tidigare fått användas till främjande av sjökarteverkets verksamhet, bland annat kunnat disponeras för täckande av eventuell brist å den under förevarande anslag upptagna delposten till tryckningskostnader, men att denna möjlighet nu icke längre föreläge. Därest det under nämnda delpost anvisade beloppet skulle visa sig otillräckligt, kunde sjökarteverket alltså bli urståndsatt att effektuera rekvisitioner å sjökort m. m. Det vore därför nödvändigt att antingen beräkna delposten till tryckningskostnader med ganska rymlig marginal uppåt eller ock att utbryta delposten och förändra densamma till förslagsanslag. Sistnämnda alternativ syntes vara att föredraga. Samma synpunkter kunde anläggas å den under anslaget till jordmagnetiska avdelningen ingående delposten avseende utgivning av magnetiska publikationer. Chefen för sjökarteverket föresloge alltså, att såväl den under förevarande anslag upptagna delposten till tryckningskostnader som ock den under anslaget till jordmagnetiska avdelningen ingående delposten till utgivning av magnetiska publikationer måtte överföras till ett särskilt förslagsanslag, benämnt »tryckningskostnader för sjökort och andra publikationer».

Den sålunda föreslagna överföringen, mot vilken såväl styrelsen för sjökarteverket som ock riksräkenskapsverket förklarat sig icke hava något att erinra, finner jag mig böra tillstyrka, vadan från den nuvarande anslagsberäkningen bör avdragas den till tryckningskostnader avsedda anslagsposten å 40,000 kronor.

Emellertid har chefen för sjökarteverket beträffande de återstående posterna under ifrågavarande anslag hemställt om ökad medelstilldelning å sammanlagt 40,000 kronor i följande hänseenden: Nya bestämmelser angående avlöningsförmåner, sjömätar- och sjötillägg m. m. för personal ombord å sjökarteverkets fartyg, föranledde en ökning av delposten till sjömättingsexpeditioner och resekostnader å 6,000 kronor. På grund av stegrade materialpriser erfordrades, att delposten till rustning och underhåll höjdes med 4,000 kronor. För komplettering av båtmaterial beräknades sammanlagt 40,000 kronor, innebärande en ökning å 24,000 kronor. En under föregående år avslutad tillbyggnad av sjökarteverkets fastighet föranledde en ökning av delposten till skrivmaterialier och expenser med 3,000 kronor, huvudsakligen avsedda att täcka ökade kostnader för renhållning, värme, vatten och lyse m. m. samt av delposten till underhåll av fastighet och inventarier med 1,000 kronor. Slutligen beräknades för inredning av ett valv för hemliga handlingar ett belopp av 2,000 kronor och borde sistnämnda delpost ökas jämväl med detta belopp. Det sammanlagt erforderliga anslagsbeloppet uppginge sålunda till 363,000 kronor.

I anslutning till det sist sagda har chefen för sjökarteverket ytterligare anfört: Det tidigare disponibla överskottet å försäljningsmedel hade under senare år genomsnittligen utgjort 30,000 kronor. Såvitt kunde bedömas, funnes ingen anledning förvänta, att inkomsterna av försäljningsmedel skulle minskas, utan snarare vore en fortsatt stegring att räkna med. Då det samtidigt kunde förmodas, att verkets verksamhet härigenom komme att ökas eller i varje fall icke minskas, vore det naturligt, att de kostnader utöver anvisade anslag, som tidigare täckts av överskottsmedlen, hädanefter måste framträda i form av utgiftsökningar, uppgående till minst överskottsmedlens tidigare genomsnittliga storlek eller 30,000 kronor. Inom denna ram hade därför beräknats ovannämnda kostnadsökningar å delposten till rustning och underhåll med 4,000 kronor, å delposten till komplettering av båtmateriel med 24,000 kronor samt å delposten till underhåll av fastighet och inventarier med 2,000 kronor. Dessa kostnadsökningar vore sålunda i själva verket att anse såsom skenbara.

Emot chefens för sjökarteverket beräkning av utgifterna under förevarande anslag torde till en början böra erinras, att då sjökarteverkets fastighet från och med budgetåret 1940/41 torde komma att överföras till en fastighetsfond, utgifterna för dess underhåll icke böra belasta ifrågavarande anslag. Härigenom torde det äskade beloppet böra nedsättas med 8,000 kronor. Vidare torde de anslagshöjningar, som motiveras med de s. k. överskottsmedlens uteblivande, kunna begränsas till 20,000 kronor. I övrigt har jag intet att erinra mot den gjorda anslagsberäkningen. I enlighet med det anförda bör det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknas till (363,000 — 40,000 + 10,000 + 20,000 — 8,000 =) 345,000 kronor.

Stat för anslaget torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omkostnader för sjökorts- och sjömåtningsväsendet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 345,000 kronor.

64. **Omkostnader för instrumentkontrollavdelningen,** *reservationsanslag.*

[131.] Anslaget är för innevarande budgetår i riksstaten upptaget till 12,300 kronor, att disponeras på följande sätt:

Allmänna expenser, resekostnader	kronor	2,300: —
Inköp och underhåll av instrument	»	2,000: —
Omkostnader vid kontrollstationerna		
Arbetsbiträden	kronor	6,000: —
Expenser	»	2,000: —
		» 8,000: —
	Summa kronor	12,300: —

Chefen för sjökarteverket har i sin skrivelse den 18 augusti 1939 anhållit, att delposten till allmänna expenser och resekostnader måtte ökas med dels

200 kronor, avseende ökade expenskostnader, dels ock 800 kronor för tillfälligt disponerat skrivbiträde eller således med 1,000 kronor *samt att på grund av ökade kostnader för underhåll av instrument delposten till inköp och underhåll av instrument måtte ökas med 500 kronor.*

Förevarande anslag och anslaget till jordmagnetiska avdelningen voro före innevarande budgetår förenade till ett gemensamt anslag, »Omkostnader för kontroll- och undersökningsväsendet». Vid fastställande av staten för sistnämnda anslag medräknades såsom disponibla medel beräknade avgifter för undersökningar av lanternor och kompasser m. m., vilka avgifter emellertid från och med innevarande budgetår skola inlevereras till statsverket under särskild inkomsttitel å riksstaten.

Chefen för sjukarteverket har till förklaring av ovannämnda kostnadsökningar anfört: Då överskott uppstått å nyssnämnda avgifter, hade det samma tidigare av verket fått användas till reglering av vissa kostnadsökningar. Av sådana överskottsmedel funnes till verkets förfogande omkring 3,000 kronor, som beräknades åtgå för kostnadsökningar under budgetåret 1939/40. Efter avgifternas överföring till särskild inkomsttitel måste sådana medelsbehov, till vars täckande överskottsmedel förut anlitats, tillgodoses genom ökning av vissa utgiftsposter. På grund härav beräknades under förevarande anslag ävensom under anslaget till jordmagnetiska avdelningen vissa utgiftsökningar å tillhoppa 2,500 kronor erforderliga, därav ovannämnda å tillhoppa 1,500 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet för instrumentkontrollavdelningen uppgår sålunda enligt chefsens för sjukarteverket beräkningar, mot vilka styrelsen för verket förklarat sig intet hava att erinra, till (12,300 + 1,500 =) 13,800 kronor.

Jag godtager för min del dessa beräkningar och får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omkostnader för instrumentkontrollavdelningen* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 13,800 kronor.

65. Omkostnader för jordmagnetiska avdelningen, *reservationsanslag.*

[132.] I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget upptaget till 13,400 kronor, som enligt av Kungl. Maj:t den 22 juni 1939 fastställd stat fördelas på följande sätt:

Allmänna expenser, resekostnader	kronor	1,200: —
Inköp och underhåll av instrument	»	500: —
Magnetiska rekognosceringar	»	6,000: —
Utgivning av magnetiska publikationer	»	800: —
Driftkostnader vid det magnetiska observatoriet på Lovö..	»	2,700: —
Tillfällig förstärkning av arbetskrafterna	»	2,200: —

Summa kronor 13,400: —

Beträffande delposten till utgivning av magnetiska publikationer tillstyrker jag, som framgår av redogörelsen under punkterna 130 och 135, ett av chefen för sjökarteverket framställt förslag, att posten ifråga skall överföras till ett nytt anslag, benämnt »Tryckningskostnader för sjökort och andra publikationer». Av redogörelsen under punkt 135 framgår jämväl, att medel icke vidare erfordras för det ändamål, som avses med delposten till tillfällig förstärkning av arbetskrafterna.

I sin skrivelse den 18 augusti 1939 har chefen för sjökarteverket hemställt, att ett belopp av 1,900 kronor måtte anvisas för inköp av ett instrument för mätning av vertikalintensiteten på sjön samt att delposten till inköp och underhåll av instrument måtte ökas med nämnda belopp. Vidare har chefen för sjökarteverket anhållit om förstärkning av delposten till allmänna expenser och resekostnader med 1,000 kronor. Till förklaring i sistnämnda hänseende återopades de under punkt 131 ovan anförda skäl.

Enligt ovannämnda av verkets styrelse tillstyrkta anslagsberäkning, vilken torde kunna lämnas utan erinran, utgör sammanlagda medelsbehovet (13,400—800—2,200+1,900+1,000=) 13,300 kronor.

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omkostnader för jordmagnetiska avdelningen* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 13,300 kronor.

66. Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande», *reservationsanslag*.

[133.] I riksstaten för innevarande budgetår är förevarande anslag upptaget till 24,000 kronor.

Chefen för sjökarteverket har i sin skrivelse den 18 augusti 1939 hemställt, att samma belopp måtte anvisas för nästkommande budgetår.

Sedermera har chefen för sjökarteverket, med instämmande av styrelsen, i särskilda skrivelser den 27 november 1939 anfört: Från sammanslutningar inom sjöfarten hade framförts det önskemål, att tidskriften borde tryckas med texten på endast en sida av varje tryckblad, så att baksidan därav lämnades blank. Härigenom skulle den fördelen ernås, att t. ex. fartygsbefälhavare kunde klippa ut för dem aktuella notiser och fastklistra desamma å vederbörliga sjökort utan att notiserna å motsatta sidan spolierades. Inom flertalet större sjöfartsnationer trycktes också motsvarande publikation på angivna sätt. Särskilt under nu rådande förhållanden, då misstag beträffande tidskriftens notiser kunde bli ödesdigra, borde kostnadsfrågan icke få utgöra hinder för ett omedelbart införande av det föreslagna förfarings sättet. Enligt verkställd kostnadsberäkning skulle den därigenom uppstående merkostnaden belöpa sig till 6,000 kronor per år eller för den återstående delen av innevarande budgetår, december 1939—juni 1940, 3,500 kronor.

Genom beslut den 15 december 1939 har Kungl. Maj:t lämnat chefen för sjökarteverket det begärda bemyndigandet beträffande innevarande budgetår.

Enär framställningen synes böra beaktas jämväl i vad angår kommande tid, torde sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1940/41 böra beräknas till 30,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till redigering och utgivning av *Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 30,000 kronor.

67. Bidrag till internationella hydrografiska byrån, *förslagsanslag*.

[134.] I riksstaten för innevarande budgetår är anslaget upptaget till 12,000 kronor.

Under förmälan att bidraget på grund av kursstegring å amerikanska dollars de senaste åren uppgått till 14,000 å 15,000 kronor årligen har chefen för sjökarteverket anhållit, att anslaget måtte upptagas till förslagsvis 15,000 kronor.

Jag hemställer i enlighet härmed, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till beredande av *Bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 15,000 kronor.

68. Tryckningskostnader för sjökort och andra publikationer, *förslagsanslag*.

[135.] I nu gällande stater hava under anslaget till omkostnader för sjökorts- och sjömåtningsväsendet upptagits en delpost för tryckningskostnader å 40,000 kronor samt under anslaget till omkostnader för jordmagnetiska avdelningen en delpost för utgivning av magnetiska publikationer å 800 kronor.

Såsom framgår av redogörelserna under punkterna 130 och 132 tillstyrker jag ett av chefen för sjökarteverket framställt, av riksräkenskapsverket tillstyrkt förslag, att nämnda delposter skulle överföras och sammanslås till ett förslagsanslag, benämnt »Tryckningskostnader för sjökort och andra publikationer».

I sitt nyss åsyftade yttrande har riksräkenskapsverket framhållit, att, därest ifrågavarande kostnader överflyttades till ett förslagsanslag, det borde ankomma på sjökarteverkets styrelse att tillse, att kostnaderna icke ökades i vidare mån än som svarade mot ökad försäljning ävensom att prissättningen å sjökort och andra publikationer skedde på sådant sätt, att en ökad omsättning icke på längre sikt medförde ökad nettobelastning.

De av riksräkenskapsverket sålunda föreslagna synpunkterna torde få beaktas vid anslagets ställande till förfogande.

Beträffande beräkningen av ifrågavarande kostnader har chefen för sjökarteverket i sin skrivelse den 18 augusti 1939 anført: Innevarande budgetår hade för ändamålet varit tillgängliga, förutom ovannämnda belopp 40,000

och 800 kronor, jämväl en under anslaget för jordmagnetiska avdelningen upptagen post å 2,200 kronor för tillfällig förstärkning av arbetskrafterna. Denna förstärkning hade nämligen hittills använts för stencilering av vissa jordmagnetiska publikationer. Avsikten vore emellertid, att från och med nästa budgetår trycka dessa publikationer, till följd varav medel för nyss angivna arbetsförstärkning icke längre erfordrades. Kostnaderna för de magnetiska publikationerna beräknades under budgetåret 1940/41 utgöra, för utgivande av Lovö-observatoriets årsböcker för åren 1937—1939 2,400 kronor samt för utgivande av jordmagnetisk publikation nr 14 över mätningsresultaten i Bottenhavet 1,600 kronor eller tillhopa 4,000 kronor. Då innevarande år för de magnetiska publikationerna utgått endast $(800 + 2,200 =)$ 3,000 kronor, föreläge här en kostnadsökning å 1,000 kronor, vilken dock kunde betraktas som tillfällig. Sammanlagda medelsbehovet för det med förevarande anslag avsedda ändamål utgjorde $(40,000 + 4,000 =)$ 44,000 kronor.

För min del anser jag en ökning av de för utgivande av de magnetiska publikationerna anvisade medlen icke böra ifrågakomma. Jag anser sålunda att vid anslagets ställande till förfogande en maximerad anslagspost å 3,000 kronor bör beräknas för nämnda ändamål. Emot anslagsberäkningen i övrigt har jag intet annat att erinra än att anslagets slutbelopp torde kunna avrundas till 40,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tryckningskostnader för sjökort och andra publikationer* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 40,000 kronor.

69. Nytt utsjölodningsfartyg, *reservationsanslag*.

[136.] För anskaffande av ett nytt utsjölodningsfartyg, vilken anskaffning beräknats draga en kostnad av 750,000 kronor, har riksdagen för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 375,000 kronor. Därvid har förutsetts, att enahanda belopp skulle beviljas för nästkommande budgetår.

I sin förenämnda skrivelse den 18 augusti 1939 har chefen för sjökarteverket i enlighet härmed föreslagit, att resterande 375,000 kronor skulle upptagas för budgetåret 1940/41.

Sedermera har chefen för sjökarteverket med instämmande av verkets styrelse i skrivelse den 7 oktober 1939 anfört: Den 24 augusti 1939 hade med aktiebolaget Finnboda varv avslutats preliminärt kontrakt om byggande av ett utsjölodningsfartyg för ett pris av 685,000 kronor. I denna kostnads-summa inginge emellertid icke diverse utrustningsdetaljer såsom lanternor, gyrokompass, ekolod, sallogg, radio m. m. En fullständig utrustning av samtliga de utrustningsdetaljer, som från början planerats, skulle medföra en merkostnad utöver beräknade 750,000 kronor av 182,000 kronor. I syfte att nedbringa nämnda merkostnad hade utredning verkstälts i vad mån med anskaffningen av vissa utrustningsdetaljer tillsvidare kunde anstå eller huruvida desamma kunde ersättas med dylika från utrangerade fartyg. Denna utredning hade givit vid handen, att merkostnaden för närvarande syntes

kunna nedbringas till omkring 80,000 kronor, därvid endast inräknats sådan materiel, som det med hänsyn till pågående prisstegring och andra omständigheter vore förmånligt för statsverket att genast kunna beställa. Under återopande av det anförda hemställdes om bemyndigande att till en kostnad av högst 80,000 kronor sluta avtal angående anskaffandet av vissa för fartyget nödvändiga utrustningsdetaljer. Genom brev den 14 oktober 1939 lämnade Kungl. Maj:t chefen för sjökarteverket det begärda bemyndigandet.

Medelsbehovet för fartyget under nästkommande budgetår utgör enligt det anförda (375,000 + 80,000 =) 455,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nytt utsjölodningsfartyg* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 455,000 kronor.

Diverse.

70. Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Marinförvaltningens delfond, *förslagsanslag*.

[137.] Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Marinförvaltningens delfond* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av 3,555,000 kronor.

71. Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., *reservationsanslag*.

[138.] Ifrågavarande anslag har i riksstaten för vart och ett av de fyra senaste budgetåren uppförts med 12,000 kronor.

I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen har anslagsbehovet uppskattats till likaledes 12,000 kronor, varav 9,000 kronor beräknats för flottan och 3,000 kronor för kustartilleriet.

I likhet med marinförvaltningen ifrågasätter jag ingen ändring i förevarande anslag för nästa budgetår, varför detsamma torde böra upptagas med oförändrat belopp, 12,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 12,000 kronor.

72. Extra utgifter, *reservationsanslag*.

[139.] I kostnadsberäkningarna för den nya marinorganisationen har anslagsbehovet för extra utgifter efter genomförd organisation uppskattats till 100,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästa budgetår har marinförvaltningen meddelat, att räkenskaperna för budgetåret 1938/39, då anslaget uppförts med ett belopp av 95,000 kronor, utvisat en anslagsbelastning av omkring 80,000 kronor. Därutöver hade emellertid under budgetåret förekommit medelsdispositioner för vissa av Kungl. Maj:t medgivna utgifter till ett belopp av omkring 44,000 kronor. Med hänsyn till de krav som syntes komma att ställas på anslaget under nästkommande budgetår har marinförvaltningen hemställt om enahanda medelsanvisning som för innevarande budgetår, eller 95,000 kronor.

Ifrågavarande framställning anser jag mig böra biträda och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 95,000 kronor.

73. Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, förslagsanslag.

[140.] Ifrågavarande reservationsanslag var i riksstaten för budgetåret 1938/39 uppfört med ett belopp av 215,000 kronor.

I sin skrivelse den 14 september 1938 anmälde marinförvaltningen, att de för budgetåret 1937/38 avslutade räkenskaperna utvisat, att å anslaget avförts utgifter till ett belopp av omkring 247,000 kronor med tillämpning av då gällande kollektivavtal. Marinförvaltningen framhöll emellertid, att dessa avtal vore uppsägbara till den 1 juli 1939 och att eventuella nya avtal kunde komma att innebära ändrade grunder för semesterns beräkande. Marinförvaltningen framhöll vidare, att tillkomsten av gällande semesterlag kunde komma att för arbetarna medföra vissa ökade semesterförmåner. Marinförvaltningen ansåge därför, att anslaget för budgetåret 1939/40 icke syntes böra uppskattas till lägre belopp än 350,000 kronor.

Vid framläggandet av statsverkspropositionen till 1939 års riksdag ansåg jag i likhet med marinförvaltningen en höjning av anslaget erforderlig för innevarande budgetår. Emellertid fann jag mig icke böra tillstyrka äskande av högre anslagsbelopp än 300,000 kronor. Kungl. Maj:ts i överensstämmelse härmed gjorda hemställan blev av riksdagen bifallen, och är förty ifrågavarande anslag i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 300,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår har marinförvaltningen framhållit, att storleken av de under budgetåret 1938/39 å anslaget avförda utgifterna, därvid tidigare kollektivavtal tillämpats, utgjort 246,000 kronor. Det kollektivavtal, som trätt i tillämpning från och med den 1 juli 1939, ävensom det förhållandet, att arbetsstyrkan med hänsyn till rådande förhållanden avsevärt ökats, medförde emellertid, att anslaget för budgetåret 1940/41 ej syntes böra beräknas till lägre belopp än 400,000 kronor, därav visst belopp avsåges för sjökarteverket.

Säkra hållpunkter för beräkningen av ifrågavarande anslag synas med hänsyn till förenämnda nya kollektivavtal och svårigheten att överblicka

arbetsstyrkans omfattning för närvarande icke kunna förebringas. Med anledning av vad marinförvaltningen anfört finner jag mig emellertid böra tillstyrka, att anslaget för budgetåret 1940/41 undergår någon förhöjning. För innevarande budgetår synes emellertid höjningen kunna begränsas till 50,000 kronor och anslaget för budgetåret 1940/41 upptagas till ett belopp av 350,000 kronor. Såsom jag redan vid framläggandet av statsverkspropositionen till 1939 års riksdag framhöll torde, i den mån förmåner av ifrågavarande slag utgå till vid sjökarteverket anställd arbetarpersonal, kostnaderna härför böra bestridas från vederbörligt för sjökarteverket anvisat anslag.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 350,000 kronor.

74. Revidering av vissa sjökort, reservationsanslag.

[141.] Till revidering av vissa sjökort har riksdagen anvisat, för vart och ett av budgetåren 1934/35—1936/37 6,500 kronor samt för vardera av budgetåren 1937/38—1939/40 5,000 kronor eller sålunda tillhopa 34,500 kronor.

I sin skrivelse den 18 oktober 1939 har marinförvaltningen, på skäl som närmare anförts i särskild skrivelse samma dag, hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för nästkommande budgetår anvisas ett till 8,500 kronor förhöjt belopp.

Förevarande framställning finner jag mig endast så tillvida böra tillstyrka, att jag för nästkommande budgetår förordar en medelsanvisning av samma storlek som för innevarande budgetår eller 5,000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Revidering av vissa sjökort* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,000 kronor.

E. FLYGVAPNET.

Inrättande av en flygvapnets flygreservskola.

[142.] I sin skrivelse den 31 augusti 1939 rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1940/41 har flygförvaltningen framlagt förslag om inrättande av en *flygvapnets flygreservskola*. Då denna fråga är av sådan natur, att ett bifall till förslaget kommer att öva inverkan på ett flertal i det följande avhandlade anslagsfrågor, torde det vara lämpligt att redan inledningsvis lämna en redogörelse för förslaget.

Jag vill därvid till en början erinra om att frågan om inrättandet av en statlig central flygskola såsom ett led i strävandena att med statsmedel understödja den privata flygutbildningen tidigare varit föremål för statsmakternas överväganden. Sålunda upptogs nämnda spörsmål till behandling i *propositionen nr 80 till 1939 års lagtima riksdag* angående understöd åt privatflyget. Efter att hava lämnat en redogörelse för 1937 års civilflygutrednings förslag i ämnet och vederbörande myndigheters i anledning därav avgivna utlåtanden framhöll emellertid chefen för kommunikationsdepartementet vid framläggandet av förenämnda proposition, bland annat, att med hänsyn till de olika uppfattningar, som vid den förberedande behandlingen framkommit beträffande såväl organisationsformen för en statlig central flygskola som dennas omfattning, frågan om inrättandet av en sådan skola borde bli föremål för ytterligare överväganden. I anslutning därtill framhöll departementschefen, att en viss erfarenhet beträffande de övriga förslag till privatflygets stödande, som i propositionen framlades, lämpligen borde avvaktas, innan staten bunde sig för de betydande kostnader, som inrättandet av en flygskola av angiven karaktär skulle medföra.

I sin skrivelse nr 164 i anledning av nämnda proposition framhöll *riksdagen*, bland annat, att motiven för en statens medverkan till en fortsatt utbildning av privatflygare vid en central flygskola främst syntes vara av rent militär art. Såsom en reservutbildnings- och rekryteringsanstalt för den militära flygorganisationen syntes emellertid även andra utvägar vara möjliga än den föreslagna. Även med beaktande av att frågan om de civila flygarnas fortsatta utbildning otvivelaktigt vore av stor betydelse för försvarsberedskapen, hade det dock syntes riksdagen, att för ett beslut i frågan om flygskolan tarvades förnyade överväganden, varvid ytterligare borde klarläggas, huru ifrågasvarande utbildning med avseende å undervisningens mål, omfång och ändamålsenliga bedrivande samt ej minst beträffande förläggning, lärarkrafter och materiel lämpligast skulle ordnas. Tillfälle att beakta de senaste erfarenheterna om de militära rekryteringsbehovens tillgodoseende inom andra länder skulle också beredas genom ett uppskov med ett avgörande i denna

del av det omfattande spörsmål, som föreläge. Då riksdagen emellertid förväntade, att Kungl. Maj:t allt fortfarande hade sin uppmärksamhet fäst på frågan och snarast möjligt framlade förslag till dess lösning, syntes uppskovet ej behöva i större utsträckning fördröja avgörandet av spörsmålet om flygskolans ordnande, särskilt som flygskolans utbildningsverksamhet ej avsetts skola börja förrän den 1 juli 1940.

I sin skrivelse den 31 augusti 1939 har nu *flygförvaltningen* meddelat, att chefen för flygvapnet genom anvisning till flygförvaltningen föreskrivit, att i ämbetsverkets medelsäskanden för budgetåret 1940/41 medel skulle upptagas för anordnande av en flygvapnets flygreservskola. Flygförvaltningen har med anledning härav vid angivandet av flygvapnets medelsbehov för nästa budgetår föreslagit, att en flygvapnets flygreservskola skall upprättas från och med budgetåret 1940/41 och i anslutning därtill dels föreslagit uppförandet å riksstaten av ett särskilt anslag för vissa engångskostnader i samband med skolans inrättande, dels under de flygvapnets vederbörliga anslag, som berördes av skolans verksamhet, beräknat medel för de löpande kostnader, som betingades av skolans inrättande.

I fråga om flygreservskolans organisation har flygförvaltningen hänvisat till en skrivelsen bifogad »*P. M. rörande organisationen av en flygvapnets flygreservskola*». I denna har ifråga om behovet av en flygreservskola framhållits, att det ur militär beredskapssynpunkt för flygvapnets del skulle vara av framträdande betydelse, att vapnet kunde disponera över en reserv av flygförare med sådan fredsutbildning, att personalen ifråga efter en kortare kompletterande utbildning vid krigsflygskola kunde göras användbar för tjänst vid krigsflygförband. Med hänsyn till att en för krigsflygtjänst användbar flygförare måste besitta kunskaper och färdigheter icke blott i flygning och i flygtekniska ämnen utan jämväl i med krigsflygtjänsten sammanhörande flygtaktiska och militärtekniska övningsgrenar, vore det emellertid uppenbart, att flygvapnets intressen, när det gällde en statlig central fredsutbildning av flygförare, bleve bäst tillgodosedda genom upprättandet av en flygreservskola inom flygvapnet. Genom tillkomsten av en dylik flygvapnets flygreservskola i stället för den av civilflygutredningen förordade civila organisationsformen skulle, förutom att utbildningens effektivitet komme att ökas, jämväl vinnas vissa andra obestridliga fördelar. Sålunda skulle ernås säkerhet för att utbildning komme att meddelas endast sådan personal, som otvetydigt lämpade sig för flygtjänst i krig. De utbildade eleverna skulle lättare kunna bedömas och klassificeras med hänsyn till lämplighet för fortsatt krigsflygutbildning vid olika flygslag. I promemorian har bland övriga fördelar även framhållits, att genom lämpligt urval ur flygvapnets kadrar till flygreservskolan skulle kunna såsom lärare, instruktörer m. fl. beordras just sådan personal, som vore mest lämpad härtill.

I fråga om de grundläggande fordringarna på organisationen av en flygvapnets flygreservskola har i promemorian framhållits, att en utbildningsanstalt för frambringandet av flygförare i reserv i princip borde organiseras efter de riktlinjer, som chefen för flygvapnet i yttrande den 15 december

1938 över 1937 års civilflygutredning (jfr förenämnda prop. nr 80, sid. 16) angivits för utbyggnaden av skolan. Eleverna borde dock icke vara helt civila. Med hänsyn till att utbildningen vid flygreservskolan vore av sådan art, att den ovillkorligen måste bedrivas under rent militära former för att få avsett resultat, skulle det vara lämpligast, att skolans elever utgjordes av värnpliktiga, som fullgjorde föreskriven fredstjänstgöring. Dessa värnpliktiga borde till erforderligt antal uttagas bland flygvapnet tilldelade värnpliktiga i linjetjänst. Till undvikande av en nedgång i de civila flygklubbarnas rekrytering borde, framhålles vidare i promemorian, eleverna i flygvapnets flygreservskola utgöras i första hand av sådana flygvapnet tilldelade, till linjetjänst uttagna värnpliktiga, vilka förvärvat A₂-certifikat före inryckningen till värnpliktstjänstgöring. I andra hand borde, för elevantalets uppbbringande till erforderlig styrka, ifrågakomma jämväl vissa flygvapnet tilldelade, till linjetjänst uttagna värnpliktiga, vilka icke förvärvat A₂-certifikat men efter vederbörlig prövning vid flygvapnet befunnits lämpliga för utbildning vid flygreservskolan.

I promemorian har med hänsyn till flygreservskolans betydelse ur flygmilitär synpunkt angivits såsom synnerligen önskvärt, att skolan i full omfattning organiserades redan från och med budgetåret 1940/41. Detta syntes emellertid av vissa skäl icke låta sig göra. Det framhålles emellertid, att möjligheter föreligga att under budgetåret 1940/41 vid flygkrigsskolan organisera en mindre flygreservskola med ett begränsat antal elever. En sådan flygreservskola, organisatoriskt ingående i och förlagd till flygkrigsskolan (flygfältet vid Kvidinge), förordas komma till stånd såsom ett provisorium. Skolan borde därvid organiseras så att en årlig utbildning kunde erhållas för 30 elever i två omgångar om 15 elever i vardera. Verksamheten vid flygreservskolan borde taga sin början hösten 1940. Det sammanlagda personalbehovet för denna mindre skola beräknades till 1 chef och förste flyglärare (kapten på stat) samt 3 andre flyglärare (officerare i reserven) även för marktjänsten 4 beställningshavare av manskaps grad, 1 hantverkare samt 8 värnpliktiga. För utbildningen beräknades 7 skolflygplan bliva erforderliga, vartill komme övrig för tjänsten erforderlig materiel och utrustning.

För organisationen av en flygreservskola av den angivna begränsade omfattningen samt för förberedandet av en fortsatt utbyggnad av skolan erfordras för budgetåret 1940/41 vidtagandet av vissa åtgärder. Härom har i promemorian framhållits bland annat följande:

Officerskaderns utökning bör förberedas genom att första årskursen vid kadettskolan under utbildningsåret 1939/40 tillföres ytterligare 3 officersaspiranter, motsvarande behovet av stamofficerare vid fullt utbyggd flygreservskola.

En utökning av underofficerskadern i den omfattning, att flygreservskolans slutliga behov av underofficerare härigenom bliver fyllt, kan icke genomföras under budgetåret 1940/41. Statökningen kan av förut angivna skäl ej heller förberedas genom förstärkning av manskapskadern.

Behovet av stampersonal (officerare, underofficerare och underbefäl) såsom andre flyglärare måste tillsvidare tillgodoses genom inkallelse av reservofficerare till frivillig tjänstgöring.

Staten för civilmilitär personal bör utökas med en för flygreservskolan avsedd hantverkare.

För tillgodoseende av flygreservskolans behov av värnpliktiga är det nödvändigt, att flygvapnet tilldelas ett häremot svarande ökat antal till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet.

Flygmateriel m. m. bör anskaffas i den omfattning, som erfordras för att bedriva utbildningen vid en flygreservskola av här föreslagen mindre typ.

Nybyggnadsarbetena på skolans förläggningsplats vid Kvidinge böra komma till utförande.

Ifråga om de kostnader, som inrättandet av en flygreservskola av ovan angivna mindre omfattning beräknas medföra, har flygförvaltningen i anslutning till sina medelsäskanden för byggnadsändamål under budgetåret 1940/41 angivit ett belopp av 175,000 kronor erforderligt för uppförande å flygfältet vid Kvidinge av hangarbyggnad m. m.

Beträffande övriga å budgetåret 1940/41 belöpande kostnader, vilka äro av natur att belasta flygvapnets vederbörliga anslag å driftbudgeten, anföres i förenämnda promemoria huvudsakligen följande: För flygreservskolans del erfordras vissa nya beställningar, vilka böra upptagas å flygkrigsskolans stat, nämligen 1 hantverkare, 2 korpraler, 1 vicekorpral och 1 menig. Under anslaget till personal i flygvapnets reserver böra beräknas löner till 3 reservofficerare (därav 1 löjtnant och 2 fänrikar) i 10 månader, sammanlagt alltså 30 tjänstgöringsmånader. För flygreservskolan böra vidare beräknas lärararvoden åt 1 förste och 3 andre flyglärare. Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga beräknas ökat med 8,625, därav 6,946 med ett penningbidrag av 50 öre och 1,679 med ett penningbidrag av 1 krona. Det antal tjänstgöringsdagar, som skall ligga till grund för beräkningen av anslagen till mathållning, intendendenturmateriel, bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt samt sjukvård, bör i anledning av flygkrigsskolans tillkomst ökas med sammanlagt 10,085. Å anslaget till flygvapnets övningar inverkar flygreservskolans tillkomst på det sätt, att antalet flygtimmar beräknas stiga med sammanlagt cirka 2,000. På motsvarande sätt beröres anslaget till underhåll av flygmateriel.

Över det förslag om inrättande av en flygvapnets flygreservskola, för vilket här ovan lämnats en närmare redogörelse, hava utlåtanden avgivits av chefen för försvarsstaben samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, varjämte Svenska aeroklubben beretts tillfälle att yttra sig i ärendet.

Chefen för försvarsstaben har i utlåtande den 4 november 1939 till en början erinrat om att han i utlåtande den 22 december 1938 över 1937 års civilflygutrednings betänkande förordat inrättandet av en statlig central flygskola för att därigenom förbättra i främsta rummet flygvapnets personella försvarsberedskap och därvid även anført, att starka militära skäl talade för att den ifrågasatta centrala flygskolan under dåvarande labila utrikespolitiska förhållanden försöksvis underställdes chefen för flygvapnet. I anslutning till detta uttalande har chefen för försvarsstaben framhållit, att skälen för en dylik åtgärd i nuvarande läge vore än mer påtagliga, varför han ansåge sig böra tillstyrka, att en flygvapnets flygreservskola med det snaraste inrättades i enlighet med chefens för flygvapnet förslag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i utlåtande den 13 november 1939 anfört bland annat följande:

I yttrande den 15 december 1938 över civilflygutredningens förslag till statliga åtgärder för stödjande av privatflygningens utveckling i Sverige framhöll styrelsen i fråga om den av utredningen föreslagna centrala flygskolan, att, därest den av chefen för flygvapnet skisserade organisationsformen för flygutbildning av värnpliktiga skulle befinnas lämpligare, styrelsen fann det riktigast, att denna utbildning helt inordnades under chefen för flygvapnet och att de rent civila utbildningsbehoven tillgodosågos på annat sätt. Då styrelsen allt fortfarande är av samma uppfattning, får styrelsen tillstyrka, att den av flygförvaltningen nu föreslagna flygreservskolan kommer till stånd.

Beträffande flygreservskolans organisation får styrelsen allenast understryka vikten av att rekryteringen i första hand bör grunda sig på värnpliktig personal, vilken förvärvat A:2-certifikat före inryckningen till värnpliktstjänstgöringen. Härigenom skulle nämligen de civila flygskolornas verksamhet stödjas.

Svenska aeroklubben har i yttrande i ärendet den 15 november 1939 framhållit bland annat följande:

Beträffande principen om inrättandet av en flygvapnets reservskola får Aeroklubben lämna sin livliga tillstyrkan, då härigenom flygförarna icke blott kunna komma till större användning i försvarets tjänst utan även genom sin ökade erfarenhet kunna i större utsträckning utnyttjas på civilflygningens område.

Beträffande organisationen av en dylik reservskola ansluter sig Aeroklubben helt till chefens för flygvapnet förslag.

Enligt chefens för flygvapnet mening bör principen för uttagning vara, att endast sådana elever kunna ifrågakomma, vilka skola såsom värnpliktiga, uttagna i linjetjänst, fullgöra föreskriven fredstjänstgöring, och i första hand sådana, som förvärvat A:2-certifikat före inryckningen. Det synes emellertid Aeroklubben önskvärt, att även personal, som fullgjort sin fredstjänstgöring och innehar en ålder icke överstigande 24 år, efter eget åtagande kunna tagas i anspråk, ävensom att rekryteringen icke bör begränsas endast till värnpliktiga, vilka äro tilldelade flygvapnet i linjetjänst, utan omfatta jämväl värnpliktiga tillhörande armén och marinen. Dessa senare böra i så fall överföras till flygvapnet.

1939 års riksdag fann sig icke kunna bifalla inrättandet av en central flygskola i enligt med 1937 års civilflygutrednings förslag. Då den av chefen för flygvapnet föreslagna flygvapnets reservskola i stort sett synes fylla de önskemål, som civilflygutredningen härutinnan uttalat, och då det för Sveriges vidkommande torde vara omöjligt att samtidigt driva en flygvapnets reservskola i den omfattning, som här föreslagits, och en civilflygets centralskola, får Aeroklubben under åberopande av sina ovan anförda synpunkter i underdanighet tillstyrka inrättandet av flygvapnets reservskola.

Det av flygförvaltningen nu framlagda förslaget till inrättande av en till flygvapnet anknuten flygskola syftar till att under rent militära former bringa ett visst antal elever årligen sådan utbildning, att personalen i fråga efter en kortare kompletterande utbildning vid krigsflygskola kan göras användbar för tjänst vid krigsflygband. Det synes stå klart, att endast genom en på sådant sätt anordnad flygutbildning det syftemål, som nu trätt i förgrunden, nämligen flygvapnets förseende med flygutbildade reserver, kan på

ett tillfredsställande sätt tillgodoses. Emellertid torde en dylik flygvapnets flygreservskola även komma att inverka stimulerande på den civila flygutbildningen, då det torde kunna förutsättas att eleverna vid skolan i de flesta fall komma att rekryteras bland dem, som genomgått en förberedande utbildning inom flygklubbar och därmed jämförliga sammanslutningar.

Med hänsyn till det anförda och på grund av den stora betydelsen för vårt flygvapen av att flygutbildad reservpersonal till största möjliga antal är tillfinnandes, anser jag mig böra tillstyrka, att en flygreservskola i huvudsaklig överensstämmelse med det av flygförvaltningen nu framlagda förslaget kommer till stånd under budgetåret 1940/41. Rörande förslagets detaljer torde det icke vara nödvändigt att nu fatta slutlig ståndpunkt. Jag vill dock framhålla, att på sätt Svenska aeroklubben anfört rekryteringen av elever icke synes böra begränsas till allenast sådana värnpliktiga, som fullgöra fredstjänstgöring vid flygvapnet, utan torde jämväl värnpliktiga tillhörande armén och marinen böra komma i fråga. Det synes även böra övervägas, huruvida icke möjlighet att genomgå skolan bör kunna föreligga även för sådana värnpliktiga, vilka redan fullgjort sin fredstjänstgöring. Slutligen bör betonas, att den nu föreslagna flygreservskolan får betraktas som ett provisorium i avvaktan på vinnande av ytterligare erfarenhet i frågan.

Därest riksdagen icke kommer att hava något att däremot erinra, är det således min avsikt att i ett senare sammanhang underställa Kungl. Maj:t ett förslag om organiserande av en flygvapnets flygreservskola i anslutning till nu framförda synpunkter. Till frågan om anvisande av erforderliga medel för uppförande av vissa byggnader för skolans räkning återkommer jag i samband med behandlingen av försvarsdepartementets anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1940/41. Vad angår de kostnader för skolans verksamhet under nämnda budgetår, som äro av natur att böra belasta driftbudgeten, komma medel därför att i det följande beräknas under flygvapnets vederbörande anslag. Jag vill här endast förutskicka, att någon särskild anskaffning av flygmateriel för reservflygskolans behov icke torde erfordras för nästkommande budgetår.

Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

1. Avlöning till personal vid flygförvaltningen, *förslagsanslag*.

[143.] Förslagsanslaget till avlöning till personal vid flygförvaltningen är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 197,000 kronor.

Å den för innevarande budgetår fastställda personalförteckningen för den ordinarie personalen finnas uppförda tre befattningar för kanslibiträden och sex befattningar för kontorsbiträden. Från anslagsposten till icke-ordinarie personal avlönas därjämte tolv kontors- och skrivbiträden. I sin skrivelse den 31 augusti 1939 rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1940/41 har nu flygförvaltningen meddelat, att avsikten vore att under nästa budgetår

organisera en chefsexpedition för flygförvaltningen, varvid den nu för flygförvaltningen och flygstaben gemensamma expeditionen skulle i denna sin egenskap upphöra och i fortsättningen fungera endast såsom en expedition för flygstaben. För att tillgodose flygförvaltningens chefsexpeditions behov av arbetskraft hemställer ämbetsverket, att för ombesörjande av registrerings- m. fl. göromål ytterligare ett kontorsbiträde måtte få anställas. För förbättrande av proportionen mellan den ordinarie och den icke-ordinarie personalen borde befattningen uppföras å ordinarie stat.

Mot den föreslagna anordningen har jag intet annat att erinra än att den nytillkommande kontorsbiträdesbefattningen torde böra uppföras som extra ordinarie befattning, vadan den nuvarande personalförteckningen torde böra gälla oförändrad jämväl för nästa budgetår. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet tidigare i dag anfört angående inskränkning i vikariatsförordnanden torde anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat kunna nedsättas från nuvarande 114,800 kronor till 110,600 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1939 har flygförvaltningen vidare hemställt, att ett arvode av 600 kronor måtte få utgå till en å flygförvaltningens byggnadsavdelning såsom sektionschef kommenderad kapten ur fortifikationskåren. Till stöd för denna hemställan har ämbetsverket framhållit, att den beställningshavare, som skulle ifrågakomma för erhållande av arvodet, före kommenderingen till flygförvaltningen den 1 juli 1937 åtnjöt motsvarande arvode såsom fortifikationsstabsofficer och att beställningshavaren, därest han efter sistnämnda tidpunkt kommit att tjänstgöra i arméförvaltningens fortifikationsstyrelse, syntes skola hava alltjämt fått uppbära arvodet i fråga. Då en jämförelse av arbetenas omfattning syntes giva vid handen, att ifrågavarande beställningshavares uppgifter inom flygförvaltningens byggnadsavdelning till art och omfattning icke vore av mindre värde än de arbetsuppgifter, för vilka arvoden utginge inom fortifikationsstyrelsen, syntes det flygförvaltningen motiverat, att ett särskilt arvode, motsvarande det för avdelningschef i fortifikationsstyrelsen gällande, finge utgå till den officer ur fortifikationskåren, som enligt 1936 års försvarsbeslut kan tjänstgöra i flygförvaltningen.

Här må jämväl framhållas, att flygförvaltningen i skrivelse den 22 september 1939 hemställt, att här ovan avsedde beställningshavare måtte tillerkännas det föreslagna arvodet å 600 kronor även för innevarande budgetår och retroaktivt för budgetåren 1937/38 och 1938/39 samt att kostnaden härför finge utgå från det för innevarande budgetår anvisade engångsanslaget för flygvapnets byggnader och flygfält. I anslutning därtill har ämbetsverket anfört, att en jämförelse mellan arbetsuppgifterna i arméförvaltningens fortifikationsstyrelse och i flygförvaltningens byggnadsavdelning gäve vid handen, att tjänsten i det senare fallet förutom »egentlig» tjänstgöring i ett centralt ämbetsverk även omfattade sådana tjänsteåligganden, som inom armén ålåge närmast lägre instanser — exempelvis fortifikationsofficerarna i arméfördelningsstaberna — nämligen kontroll av arbeten, planläggningar, kostnadsberäkningar, arbetsledning m. m. Därtill komme att byggnadskostnaderna

vid de byggnadsplatser, som ifrågavarande officer hade att svara för, uppginge till ungefär 3,5 miljoner kronor för budgetår och att således ett icke ringa ekonomiskt ansvar åvilade honom i egenskap av sektionschef.

Försvarsväsendets lönenämnd har i ärendet avgivit utlåtande den 30 oktober 1939. Lönenämnden har därvid anfört bland annat följande:

Uti sitt betänkande angående militärt avlöningsreglemente uttalade 1936 års lönekommitté (sid. 75) rörande arvoden i stabs-, inspektions- och förvaltningstjänst, dit det nu ifrågasatta arvodet är att hänföra, att frågan om fortvaron av dessa arvoden borde göras till föremål för omprövning. Därest en generell avveckling av arvoden därvid funnes icke kunna komma till stånd, borde en individuell prövning verkställas i syfte att knyta arvoden icke till sådan tjänst över huvud taget utan endast till befattningar, vilka befundes vara av den beskaffenhet att deras utövande krävde militär högskoleutbildning eller annan därmed jämförlig specialutbildning.

Utredningen av det militära arvodesväsendet har sedermera genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 juni 1939 (finansdepartementet) anförtratts åt särskilda sakkunniga, vilka torde hava att till behandling upptaga bland andra den utav lönekommittén i det föregående berörda frågan.

Vid sådant förhållande anser lönenämnden, att det av flygförvaltningen i dess petita för nästkommande budgetår väckta förslaget om arvode åt ifrågavarande befattningshavare icke bör föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att handlingarna i ärendet överlämnas till förenämnda sakkunniga för att tagas under övervägande i samband med fullgörandet av de sakkunnigas uppdrag.

Vidkommande härefter framställningen om retroaktivt arvode åt den i det föregående avsedda befattningshavaren får lönenämnden, i anslutning till det anförda och då ett tillmötesgående av denna hemställan i viss mån torde innebära ett prejudicerande föregripande av prövningen av befattningens framtida löneställning, i underdånighet hemställa, att framställningen icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

För egen del finner jag mig icke kunna för närvarande tillstyrka bifall till flygförvaltningens framställning om ett särskilt arvode till den ifrågavarande fortifikationsofficeren. Frågan härom torde komma att bli beaktad i samband med en blivande omprövning av hela det militära arvodesväsendet. De föreliggande framställningarna torde sålunda icke böra föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd. På sätt lönenämnden föreslagit hava de sakkunniga för utredning av det militära arvodesväsendet fått del av flygförvaltningens i skrivelsen den 31 augusti 1939 gjorda framställning i ämnet.

Då jag icke heller i övrigt förutsätter någon förändring för nästkommande budgetår i fråga om inom flygförvaltningen utgående arvoden, torde den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp 39,660 kronor.

Beträffande anslagsposten för avlöning till övrig icke-ordinarie personal torde densamma för beredande av avlöning åt ytterligare ett kontorsbiträde böra höjas från nuvarande 34,200 kronor till 37,200 kronor, därav 33,100 kronor belöpa å delposten till grundavlöningar m. m. och 4,100 kronor å delposten till avlöningsförhöjningar m. m.

Anslagsposten för rörligt tillägg torde böra höjas från nuvarande 8,340 kronor till 12,540 kronor.

I enlighet med vad jag sålunda anført kommer det sammanlagda medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1940/41 att uppgå till (110,600 + 39,660 + 37,200 + 12,540 =) 200,000 kronor.

En enligt förestående beräkningar upprättad avlöningsstat för ämbetsverket torde böra föreläggas riksdagen för godkännande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 110,600: —
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....	» 39,660: —
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m. kronor 33,100: —	
b. Avlöningsförhöjningar	
m. m., <i>förslagsvis</i>	» 4,100: —
»	» 37,200: —
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 12,540: —
Summa förslagsanslag	kronor 200,000: —

dels ock att till *Avlöning till personal vid flygförvaltningen* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 200,000 kronor.

2. Avlöning till personal vid flygstab, flygflottiljer m. m., *förslagsanslag*.

[144.] Under åberopande av vad jag anført vid behandlingen av frågan om medelsbehovet under lantförsvarets anslag till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition, som senare kommer att avlätas i ämnet, till *Avlöning till personal vid flygstab, flygflottiljer m. m.* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av 5,600,000 kronor.

3. Rekryteringskostnader, *förslagsanslag*.

[145.] Förslagsanslaget till rekryteringskostnader är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 12,000 kronor. Enligt den för anslaget den 30 juni 1939 fastställda staten har av nämnda belopp 8,750 kronor avsetts för rekryteringsmedel, 3,000 kronor för avskedspremier och 250 kronor för

civilanställningskommissionen i Stockholm. Genom beslut den 4 augusti 1939 har emellertid Kungl. Maj:t medgivit, att ytterligare högst 6,500 kronor må av förenämnda anslag tagas i anspråk för bestridande av de merkostnader för rekryteringen, som kunde föranledas av att antalet till antagning avsedda rekryter i anslutning till beslutade åtgärder till förstärkandet av den personella försvarsberedskapen ökats med 170.

I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för nästa budgetår har flygförvaltningen framhållit, att, sedan sättet för rekrytering och antagning av fast anställt manskap vid flygvapnet gjorts till föremål för ingående undersökningar, chefen för flygvapnet med stöd av vid undersökningarna vunna erfarenheter meddelat anvisningar på ifrågavarande område, att tillämpas från och med hösten 1939. Dessa anvisningar ginge ut på, att sökande vid flygvapnet till så stort antal skulle inkallas för provtjänstgöring under omkring fjorton dagar, att en gallring av sökandena kunde ske med omkring 100 procent. För egen del har flygförvaltningen i frågan anfört, att den kvalitetsförbättring beträffande de antagna rekryterna, som det fastställda sättet för antagning komme att medföra, syntes uppväga olägenheterna beträffande uppkommande ökade kostnader för rekryteringen. I anslutning härtill har flygförvaltningen verkställt beräkning av storleken av de rekryteringskostnader, som det nya antagningssystemet komme att medföra under budgetåret 1940/41. Flygförvaltningen har därvid med utgångspunkt från det genomsnittliga antalet sökande under åren 1936—1938 beräknat provtjänstgöringen komma att omfatta omkring 700 sökande. Kostnaderna för den slutliga gallringen genom provtjänstgöring har flygförvaltningen såvitt avser resor och underhåll uppskattat till 31 kronor per sökande eller 21,700 kronor. Härjämte har ämbetsverket för expenser, annonser och läkarintyg beräknat ett belopp av 400 kronor per flottilj, eller 3,200 kronor. De sammanlagda kostnaderna för rekryteringen hava sålunda beräknats till 24,900 kronor, eller i runt tal 25,000 kronor, om vilket belopp anvisande flygförvaltningen hemställt.

I ärendet har *styrelsen för försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå* den 17 november 1939 avgivit utlåtande. Styrelsen har därvid framhållit, bland annat, att styrelsen i likhet med flygförvaltningen funnit vissa fördelar stå att vinna, om sökande till manskapsbeställningar finge prövas under en tid av 14 dagar, innan det erforderliga antalet av de sökande antoges genom träffande av anställningsavtal. Sålunda skulle väsentligt ökade förutsättningar uppkomma för att de prövade och därefter anställda skulle kunna tillgodogöra sig utbildningen i den omedelbart efter anställningens tillträdande följande rekrytutbildningen. Jämväl utbildningens systematiska bedrivande skulle i vissa avseenden underlättas. Vid bedömandet av det föreslagna urvalssystemets lämplighet syntes emellertid styrelsen också böra beaktas, att detsamma kunde komma att medföra vissa svårigheter och olägenheter. Det syntes styrelsen sålunda icke uteslutet, att införandet av det ifrågavarande systemet kunde komma att minska tilloppet av sökande till flygvapnet. För åtskilliga ynglingar kunde nämligen uppkomma svårigheter att utverka ledighet från arbetsanställning eller skolor under så lång tid som 14 dagar för att undergå

prövningen. Framför allt skulle detta säkerligen bliva fallet, därest prövningen anordnades under senare delen av oktober månad. Styrelsen har vidare framhållit, att åtskilliga ynglingar, som sökte anställning vid flygvapnet, gjorde detta med beräkning att praktiskt taget omedelbart efter anställningens vinnande få deltaga i flygning. Dessa ynglingar skulle måhända i stor utsträckning, sedan de under prövningstiden blivit underkunniga om huru härmed förhölle sig, komma att avstå från eventuellt erbjuden anställning. Efter att hava framhållit vissa svårigheter beträffande ynglingarnas ställning i olika avseenden under prövningstiden, har styrelsen vidare anfört följande:

Då det gäller att bedöma verkningarna av det föreslagna urvalssystemet, anser sig styrelsen också hava anledning framhålla, att det kan förorsaka olägenheter för övriga försvarsgrenar, i det att förband vid dessa, som åtminstone i viss utsträckning måste räkna med att för säkerställandet av sin rekrytering taga i anspråk flygvapnets överskott av lämpliga sökande, till följd av den långa prövningen berövas möjligheter att disponera dessa sökande förrän efter den tidpunkt, då rekryteringen egentligen skall vara avslutad. Visserligen kan man räkna med, att åtskilliga ynglingar önska anställning endast vid flygvapnet, och att de avböja anställning, som kan stå öppen för dem vid armén eller marinen, men icke så få söka dock, sedan de erhållit besked om att de ej kunna påräkna anställning vid flygvapnet, i stället anställning vid de andra försvarsgrenarna. Detta torde i än större utsträckning bliva fallet, i den mån det blir känt, att anställning vid flygvapnet icke är detsamma som deltagande i flygning.

Slutligen synes jämväl böra uppmärksammas, att fråga kan uppkomma, om den nu medgivna rätten för flottiljchef att från anställning skilja sådan anställd, som visar sig sakna förmåga att tillgodogöra sig rekrytutbildningen eller ådagalägger oförmåga i tjänsten eller eljest befinnes olämplig för fortsatt anställning, skäligen kan bibehållas, därest nyanställt manskap före anställningens vinnande undergått prövning under en tid av 14 dagar. Det kan möjligen göras gällande, att har den anställda undergått sådan omfattande prövning, så bör han också äga rätt till anställning under hela den avtalade anställningstiden, ty i annat fall vore ju prövningen icke av det värde, som man beräknat. Möjligheten att skilja en anställd, som visat sig olämplig för fortsatt utbildning, måste emellertid anses vara av större värde än prövning av de sökande vid förbanden under en tid av 14 dagar.

Med hänsyn till vad sålunda och i övrigt anförts har det synts styrelsen tveksamt, om det skulle kunna anses lämpligt att införa det ifrågasatta systemet med prövning under 14 dagar för verkställande av det slutliga urvalet bland de anställningssökande. Tiden för prövningen syntes styrelsen böra, liksom under innevarande år, begränsas till högst en vecka. I vart fall syntes en utsträckning av tiden för prövningen icke böra genomföras förrän efter närmare övervägande i samband med den överarbetning av gällande rekryteringsbestämmelser, varom styrelsen vid flera tillfällen hemställt.

I sitt förenämnda utlåtande har styrelsen för civilanställningsbyrån vidare framhållit, att från anslaget bestredes jämväl vissa andra utgifter än de med rekryteringen direkt sammanhängande, nämligen kostnader för avskedspremier, för flygvapnets andel av kostnaderna för civilanställningskommissionens i Stockholm verksamhet, för avlöning till underbefäl, vilka enligt särskilda bestämmelser fullgöra provtjänstgöring vid postverket, för civilanställnings-

kommissionernas vid flottiljerna verksamhet samt för det fast anställda manskapets resa till hemorten efter anställningstidens utgång. Även i fråga om beräkningen av de egentliga rekryteringskostnaderna har styrelsen framhållit, att det för läkarintyg avsedda beloppet av 1,600 kronor (8 flottiljer à 200 kronor) syntes för lågt beräknat.

Styrelsen för civilanställningsbyrån har därför till slut framhållit såsom erforderligt, att därest det nya systemet skulle komma att tillämpas i föreslagen omfattning flygvapnets anslag till rekryteringskostnader måste beräknas till högre belopp än av flygförvaltningen äskade 25,000 kronor.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att för bestridande av de kostnader, för vilka förevarande anslag är avsett, under innevarande budgetår ställts till förfogande sammanlagt 18,500 kronor, därav för den egentliga rekryteringsverksamheten avsetts 15,250 kronor. Inom ramen för dessa anvisningar synes hava förelegat möjlighet att under viss kortare tid anordna en prövning av vissa av dem, som söka anställning vid flygvapnet. Flygförvaltningen har nu i anslutning till sina medelsäskanden för budgetåret 1940/41 framhållit, att avsikten vore att under nämnda budgetår anordna dylik prövning under längre tid än förut — omkring fjorton dagar — vilket enligt ämbetsverkets beräkningar skulle komma att medföra en kostnadsökning i förhållande till innevarande budgetår med omkring 6,500 kronor. Uppenbarligen skulle vissa fördelar stå att vinna genom en dylik utsträckt prövning. Med hänsyn till de betänkligheter, som av styrelsen för försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå anförts mot att utsträcka prövningen till att omfatta en tid av fjorton dagar, finner jag mig emellertid icke nu beredd att för nämnda ändamål förorda en ökning av förevarande anslag, vilken ökning, såsom nämnda styrelse jämväl framhållit, synes böra uppskattas till väsentligt högre belopp än vad av flygförvaltningen förutsatts. Jag finner mig i stället böra beräkna medelsbehovet under anslaget med utgångspunkt från samma förutsättningar, som för innevarande år tillämpats. En medelsanvisning under budgetåret 1940/41 av 20,000 kronor torde därvid förslå för bestridandet av samtliga under anslaget redovisade kostnader.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rekryteringskostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 20,000 kronor.

4. Flygvapnets reservpersonal, *förslagsanslag*.

[146.] Anslaget till flygvapnets reservpersonal är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 95,000 kronor.

I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för nästa budgetår har flygförvaltningen beräknat medelsbehovet under anslaget till 102,300 kronor, därav för ekiperingshjälp 8,000 kronor, för löner 82,300 kronor, för rese- och traktamentsersättning 7,000 kronor samt för pensioner 5,000 kronor. I fråga om anslagsposten till löner har flygförvaltningen räknat med — förutom

författningsenligt föreskrivna repetitionsövningar — frivillig tjänstgöring för stärkande av den personella försvarsberedskapen vid flygvapnet under 180 tjänstgöringsmånader för officerare, därav 30 månader avsetts för den föreslagna flygreservskolan, och under 12 tjänstgöringsmånader för underofficerare. Därjämte har flygförvaltningen förutsatt, att eventuellt uppkommande överskott i antalet tjänstgöringsmånader för repetitionsövningar får tagas i anspråk för frivillig inkallelse.

Ehuru det givetvis möter svårigheter att vid denna tidpunkt bedöma i vad mån inkallelser under budgetåret 1940/41 av reservpersonal för frivillig tjänstgöring i beredskapssyfte kan visa sig önskvärd, finner jag försiktigheten bjuda att räkna med inkallelser i den av flygförvaltningen angivna omfattningen. Jag förutsätter därvid, att inkallelser icke komma att äga rum utöver vad förhållandena oundgängligen kräva. I övrigt finner jag icke anledning till erinran mot flygförvaltningens anslagsberäkning i vidare mån än att anslaget lämpligen bör avrundas till 100,000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnets reservpersonal* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 100,000 kronor.

5. Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*.

[147.] Till bestridande av rese- och traktamentspenningar finnes i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 48,000 kronor.

I enlighet med flygförvaltningens förslag torde anslaget för nästa budgetår böra beräknas till enahanda belopp.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rese- och traktamentspenningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 48,000 kronor.

6. Flyttningersättning, *förslagsanslag*.

[148.] Förslagsanslaget till flyttningersättning är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 40,000 kronor.

Vid genomförd nyorganisation har anslagsposten enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut uppskattats till 55,000 kronor.

För nästkommande budgetår har flygförvaltningen, med hänsyn till den ökade omfattning flygvapnets organisation väntas erhålla under budgetåret, beräknat anslagsbehovet till 48,000 kronor. Mot denna beräkning lärer intet vara att erinra.

I enlighet härmed får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flyttningersättning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 48,000 kronor.

De värnpliktigas avlöning m. m.

Under det att lantförsvarets och sjöförsvarets kostnader för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning m. m. i riksstaten äro för vardera försvarsgrenen redovisade under tre särskilda förslagsanslag, nämligen anslagen till de värnpliktigas avlöning, till understöd åt vissa värnpliktigas familjer och till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., hava för flygvapnets del motsvarande kostnader hitintills bestritts från ett gemensamt förslagsanslag, i riksstaten betecknat såsom anslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m. För detta anslag har medelsbehovet beräknats under tre särskilda titlar, vilka till sin natur närmast motsvarat de båda andra försvarsgrenarnas förenämnda särskilda anslag. För ernående av större överensstämmelse de olika försvarsgrenarna emellan synas emellertid från och med nästa budgetår flygvapnets kostnader för avlöning till de värnpliktiga, för understöd till deras familjer och för vissa färdkostnader böra redovisas å skilda anslag. I överensstämmelse härmed har jag under en gemensam rubrik, »De värnpliktigas avlöning m. m.», beräknat medel för ifrågasvarande ändamål under tre särskilda förslagsanslag, nämligen anslagen till de värnpliktigas avlöning, till understöd åt vissa värnpliktigas familjer och till färdkostnader.

7. De värnpliktigas avlöning, *förslagsanslag*.

[149.] Med ledning av från flygförvaltningen inhämtade uppgifter har jag låtit sammanställa en beräkning av antalet erforderliga tjänstgöringsdagar vid flygvapnet under budgetåret 1940/41 (se Bil. 5). Det sammanlagda dagantalet har i överensstämmelse med vad flygförvaltningen föreslagit uppskattats till 511,444, därav 8,625 beräknas för flygvapnets flygreservskola. Detta sammanlagda dagantal överstiger visserligen det dagantal, som lagts till grund för kostnadsberäkningarna vid fullt genomförd flygvapenorganisation enligt 1936 års försvarsbeslut. Därvid är emellertid att märka, dels att flygvapnets förband redan under budgetåret 1940/41 komma att utbyggas i nära nog full utsträckning, dels ock att antalet aspiranter, som undergå utbildning under budgetåret, är särskilt stort. Då av det sammanlagda dagantalet 413,046 beräknas draga ett penningbidrag à 50 öre och 98,398 ett penningbidrag à 1 krona samt för avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter torde erfordras, i runt tal, 10,000 kronor, kommer medelsbehovet under anslaget att uppgå till $(413,046 \times 0.50 + 98,398 \times 1.00 + 10,000 =)$ 314,921 kronor eller, i runt tal, 315,000 kronor. Detta belopp torde, såsom jag härovan under rubriken »De värnpliktigas avlöning m. m.» framhållit, från och med nästa budgetår böra uppföras i riksstaten såsom ett särskilt anslag.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *De värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 315,000 kronor.

8. Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, förslagsanslag.

[150.] Under återopande av vad jag under lantförsvarets motsvarande anslag och ovan under rubriken »De värnpliktigas avlöning m. m.» anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition, som kan komma att senare avlätas i ämnet, till *Understöd åt vissa värnpliktigas familjer* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av 7,000 kronor.

9. Färdkostnader, förslagsanslag.

[151.] Under återopande av vad jag ovan under rubriken »De värnpliktigas avlöning m. m.» anført får jag föreslå, att utgifterna för de värnpliktigas färdkostnader från och med budgetåret 1940/41 upptagas i riksstaten under ett särskilt anslag.

I fråga om medelsbehovet under anslaget har flygförvaltningen hemställt, att för de värnpliktigas färdkostnader måtte för budgetåret 1940/41 upptagas samma belopp, som enligt kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen beräknats efter fullt genomförd organisation, eller 83,000 kronor.

Mot detta flygförvaltningens förslag har jag icke annat att erinra än att anslagssumman torde böra avjämnas till 80,000 kronor. Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Färdkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 80,000 kronor.

Expenser m. m.**10. Skrivmaterialier och expenser m. m., reservationsanslag.**

[152.] För budgetåret 1938/39 anvisades för skrivmaterialier och expenser ett reservationsanslag av 72,000 kronor, eller samma belopp, vartill medelsbehovet under anslaget för samma budgetår uppskattats enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1939/40 fann flygförvaltningen på anförda skäl en höjning av anslaget utöver det för budgetåret enligt nämnda kostnadsberäkningar upptagna beloppet, 78,000 kronor, nödvändig, och hemställde förty om en medelsanvisning å 103,000 kronor, eller samma belopp, vartill anslaget enligt meromnämnda kostnadsberäkningar upptagits vid fullt utbyggd organisation. Vid framläggandet av statsverkspropositionen till 1939 års riksdag ansåg jag mig emellertid endast kunna tillstyrka äskandet av en medelsanvisning av 90,000 kronor. Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av sistnämnda belopp blev av riksdagen bifallet.

I fråga om medelsbehovet under förevarande anslag för nästkommande budgetår har nu flygförvaltningen framhållit, att under budgetåret uppsätt-

ningen av Göta flygflottilj komme att påbörjas och att den för flygledningen avsedda ämbetsbyggnaden beräknades komma att tagas i bruk. Sagda omständigheter i förening med den pågående utvecklingen av flygvapenorganisationen i övrigt komme att medföra ökade krav på expensanslaget, vilka av flygförvaltningen uppskattades till 25,000 kronor utöver det för innevarande budgetår anvisade beloppet. Ämbetsverket har sålunda hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett anslag av $(90,000 + 25,000 =)$ 115,000 kronor.

I likhet med flygförvaltningen finner jag det ofrånkomligt, att ifrågavarande anslag, liksom skett för innevarande budgetår, höjes utöver det enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut för nästa budgetår beräknade beloppet, 84,000 kronor. Med hänsyn till att anslaget enligt samma beslut vid fullt genomförd organisation icke beräknats till högre belopp än 103,000 kronor och då den för flygvapnet avsedda ämbetsbyggnaden icke kommer att färdigställas under nästa budgetår, finner jag mig emellertid icke kunna biträda det av flygförvaltningen framlagda förslaget, vilket skulle innebära en medelsanvisning för nästkommande budgetår, som med 12,000 kronor överstiger kostnadsberäkningen för ett fullt utbyggt flygvapen. Jag anser mig därför endast så tillvida kunna tillstyrka flygförvaltningens förevarande framställning, att jag förordar äskande av en medelsanvisning under anslaget å 100,000 kronor.

I enlighet härmed får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skrivmaterialier och expenser m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 100,000 kronor.

11. Tryckningskostnader, reservationsanslag.

[153.] Anslaget till tryckningskostnader är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 60,000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1939 har flygförvaltningen framhållit, att tryckningsarbetena blivit av vida större omfattning än som förutsattes vid uppgörandet av de grundläggande kostnadsberäkningarna för försvarsbeslutet. Sålunda medförde den för flygvapenorganisationens genomförande bedrivna utbildningsverksamheten ökade krav på instruktionsböcker, som tidigare icke befordrats till trycket. För nästa budgetår erfordrades medel jämväl för tryckning av krigsutrustningslistor. Flygförvaltningen har med hänsyn härtill hemställt, att för mötande av beräknade kostnader under budgetåret 1940/41 måtte anvisas samma belopp som för innevarande budgetår, eller 60,000 kronor.

Mot den av flygförvaltningen föreslagna medelsanvisningen har jag intet att erinra.

I enlighet härmed får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tryckningskostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 60,000 kronor.

Förplägnad, intendenturmateriel och övningar.**12. Mathållning, förslagsanslag.**

[154.] Förslagsanslaget till mathållning är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 950,000 kronor. Medelsbehovet under anslaget har beräknats — under förutsättning att för mathållningen smör kommer till användning i stället för margarin — på grundval av en portionskostnad av 1 krona 7 öre, varvid 90 öre motsvara kostnader för portion å förläggningsorten (normalportionspriset) samt återstoden 17 öre »övriga kostnader» för flygvapnets mathållning. Såsom en särskild anslagspost har ett belopp av 91,550 kronor beräknats till bestridande av avlöning (portioner och arbetskläder) samt sjukvård för kvinnlig personal vid flygvapnets matinrättningar. Härjämte har under anslaget beräknats ett belopp av 2,000 kronor för ökade portionskostnader under sjökommendering.

Genom beslut den 2 juni 1939 fastställde Kungl. Maj:t ny normalportionsstat för flygvapnet, varigenom staten tillfördes smör till en kvantitet av 30 gram. Den nya normalportionsstaten medför emellertid icke i och för sig någon kostnadsökning för mathållningsanslaget utan innebär endast en inräkning i normalportionsstaten av den kostnad, som tidigare föreskrivet utbyte av margarin mot smör betingat.

I fråga om medelsbehovet under mathållningsanslaget för budgetåret 1940/41 har flygförvaltningen framhållit bland annat följande. Verkställda beräkningar hade givit vid handen, att det sammanlagda dagportionspriset under budgetåret 1938/39 utgjort $(89.4 + 20.1 =)$ i runt tal 1 krona 10 öre mot vid anslagsberäkningarna för samma budgetår förutsatta, 1 krona 1.5 öre, samt att normalportionspriset vid flygförbanden vid innevarande budgetårs ingång utgjorde 91.48 öre. Med hänsyn till att livsmedelspriserna undergått en viss stegring och alltjämt visade uppåtgående tendens, syntes det flygförvaltningen icke befogat grunda behovsberäkningen på en lägre kostnad än den nuvarande, eller 1 krona 10 öre. Flygförvaltningen ansåge sig därför böra räkna med ett normalportionspris för nästa budgetår av 92 öre och med ett belopp för »övriga kostnader» av 18 öre eller sålunda tillhoppa 1 krona 10 öre.

Antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och manskap vid flygvapnet har av flygförvaltningen för budgetåret 1940/41 angivits till 511,444, därav 8,625 avsetts för den föreslagna flygreservskolan, respektive 474,132, därav 1,460 för flygreservskolan, eller tillhoppa 985,576.

Mot den av flygförvaltningen föreslagna dagsportionskostnaden synes intet vara att erinra. Även i fråga om antalet tjänstgöringsdagar finner jag mig böra godtaga flygförvaltningens beräkningar. Enligt desamma kommer visserligen det totala antalet tjänstgöringsdagar att betydligt överstiga det antal, som upptagits i de till grund för försvarsbeslutet liggande beräkningarna för fullt genomförd organisation eller 858,340. En ökning i förhållande till sistnämnda antal synes emellertid ofrånkomlig med hänsyn såväl till den ökade omfattningen av antalet aspiranter som till den snab-

bare uppsättningstakten och till de utökningar i manskapskadrarna, som redan beslutats eller varom jag i annat sammanhang ämnar framlägga förslag. Antalet tjänstgöringsdagar torde därför böra beräknas till, i runt tal, 980,000. Portionskostnaden i land torde sålunda böra beräknas till $(980,000 \times 1.10 =)$ 1,078,000 kronor. Under anslaget torde jämväl, på sätt flygförvaltningen föreslagit, beräknas dels 2,000 kronor för ökade portionskostnader under sjökommendering, dels ock ytterligare 2,000 kronor för kostnader för fri förplägnad, jämlikt bestämmelserna i gällande tilläggsbestämmelser till det militära avlöningsreglementet, av officerare och underofficerare under vissa övningar utom egen förläggningssort.

Vad slutligen beträffar medelsbehovet under nästa budgetår för den i det föregående omförmälda anslagsposten för den kvinnliga personalen vid flygvapnets matinrättningar har flygförvaltningen härom anfört följande:

Beträffande de kvinnliga köks- och servisbiträdena har mellan flygförvaltningen och försvarsverkens civila personals förbund träffats nytt kollektivavtal, som numera trätt i tillämpning. Enligt sagda avtal åtnjuter personalen förutom förmåner in natura i form av portion, arbetskläder, sjukvård, kontant lön, som utgår med 80, 85, 87, 90 och 100 kronor per månad allt efter dyrtor samt till biträde åt husmoder ett månatligt tillägg av 10 kronor. I händelse av förändring av levnadskostnaderna ökas eller minskas lönen efter vissa grunder. Genom begränsning av arbetstiden har behovet av biträden ökat. För nästkommande budgetår beräknas en sammanlagd tjänstgöringstid av 920 månader. Kostnaderna härför beräknas sålunda:

Kontanta avlöningsförmåner	kronor	83,760: —
Portioner	»	30,360: —
Arbetskläder	»	4,140: —
Sjukvård	»	740: —
Summa kronor		119,000: —

Mot flygförvaltningens kostnadsberäkningar för den kvinnliga köks- och servispersonalen har jag intet att erinra. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget kommer således att uppgå till $(1,078,000 + 2,000 + 2,000 + 119,000 =)$ 1,201,000 kronor eller, i runt tal, 1,200,000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mathållning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förlagsanslag* av 1,200,000 kronor.

13. Intendenturmateriel, reservationsanslag.

[155.] I riksstaten för innevarande budgetår har reservationsanslaget till intendenturmateriel upptagits med 650,000 kronor.

Anslaget beräknas komma att disponeras sålunda:

Titel	I. Beklädnads- och munderingsutrustning	kronor	440,550: —
»	II. Speciell flygarbeklädnad	»	90,000: —
»	III. Kasernutredning	»	72,090: —
»	IV. Förplägnadsutredning	»	48,060: —
Summa kronor			650,700: —

eller, i avrundat tal, 650,000 kronor.

För nästkommande budgetår torde anslagsbehovet under titlarna I och II böra beräknas på följande sätt:

Titel I. Beklädnads- och munderingsutrustning. Medelsbehovet under denna titel har för innevarande budgetår beräknats efter 55 öre för man och tjänstgöringsdag eller efter samma grund, som tillämpats vid uppgörandet av kostnadsberäkningarna för 1936 års försvarsbeslut. I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för nästa budgetår har nu flygförvaltningen framhållit, att denna beräkningsgrund med hänsyn till inträffande stegringar i material- och tillverkningspriser icke längre motsvarade de verkliga kostnaderna. Därtill komme, att vid flygvapnet liksom vid de övriga försvarsgrenarna utvecklingen ställde ökade krav på manskapets uniformsutrustning. Bland annat påginge för närvarande vid flygvapnet försök med ett smidigare och mera ändamålsenligt uniformstyg. För tillhandahållandet av en tillfredsställande beklädnad för manskapet och för upprätthållandet av erforderlig krigsberedskap med avseende å munderingsutredningen erfordrades en höjning av dagsbeloppet till 60 öre.

På de av flygförvaltningen anförda skälen anser jag en höjning av dagsbeloppet för beräkning av beklädnads- och munderingsutredning till 60 öre för man och dag böra äga rum. Med hänsyn till att antalet tjänstgöringsdagar, som bör läggas till grund för beräkningen av anslagsposten, uppgår till i runt tal 980,000, utgör medelsbehovet ($980,000 \times 0.60 =$) 588,000 kronor.

Titel II. Speciell flygarbeklädnad. I kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen har medelsbehovet under titeln efter genomförd organisation uppskattats till 100,000 kronor. För innevarande budgetår har för ändamålet beräknats 90,000 kronor.

I överensstämmelse med flygförvaltningens förslag torde anslagsposten med hänsyn till flygvapenorganisationens utveckling och därav ökade kostnader för anskaffning och underhåll av flygarbeklädnad påkalla en höjning från för innevarande år beräknade 90,000 kronor med 10,000 kronor till 100,000 kronor.

Vad därefter beträffar anslagstitlarna kasernutredning och förplägnadsutredning, får jag erinra om att enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut en minskning av de för dessa anslagsposter beräknade grundläggande dagsbeloppen borde ske successivt i mån av personalbeståndets programenliga utvidgning för att efter fullt genomförd organisation beräknas till 7 öre för kasernutredning och 5 öre för förplägnadsutredning. I enlighet härmed sänktes dagsbeloppen, som tidigare utgjort 10 öre för kasernutredning och 7 öre för förplägnadsutredning, från och med budgetåret 1937/38 till 9 respektive 6 öre.

Vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår har flygförvaltningen framhållit, att nuvarande grund för beräkningen av medelsbehovet under anslagsposten till kasernutredning vore otillfredsställande med hänsyn till den utökning av lokaler av skilda slag, som flygvapenorganisationens utveckling

för med sig. Flygförvaltningen har därför ansett en återgång till tidigare tillämpat dagsbelopp, 10 öre, nödvändig. I fråga om anslagsposten till förplägnadsutredning åter har flygförvaltningen föreslagit bibehållande av den för innevarande budgetår tillämpade beräkningsgrunden.

För egen del anser jag mig icke böra tillstyrka någon ändring av de för innevarande budgetår tillämpade beräkningsgrunderna. Dagsbeloppen torde därför uppskattas till 9 öre för kasernutredning och 6 öre för beklädnadsutredning.

Med hänsyn härtill torde anslagsbehovet under titlarna III och IV böra beräknas sålunda:

Titel III. Kasernutredning. Då — såsom av det föregående inhämtas — medelsbehovet under denna anslagstitel för nästkommande budgetår torde böra beräknas efter ett belopp av 9 öre per man och tjänstgöringsdag, böra under anslagstiteln upptagas ($980,000 \times 0.09 =$) 88,200 kronor.

Titel IV. Förplägnadsutredning. Såsom i det föregående anförts torde medelsbehovet under förevarande anslagstitel för nästkommande budgetår böra beräknas efter 6 öre för man och tjänstgöringsdag till ($980,000 \times 0.06 =$) 58,800 kronor.

Sammanfattning. I enlighet med vad jag nu anført bör anslaget till intendenturmateriel för nästkommande budgetår beräknas sålunda:

Titel	I.	Beklädnads- och munderingsutrustning.....	kronor	588,000: —
»	II.	Speciell flygarbeklädnad	»	100,000: —
»	III.	Kasernutredning.....	»	88,200: —
»	IV.	Förplägnadsutredning.....	»	58,800: —
				Summa kronor 835,000: —

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Intendenturmateriel* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 835,000 kronor.

14. Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., *förslagsanslag*.

[156.] Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 390,000 kronor. Av detta belopp har 40,000 kronor beräknats för täckande av uppkommande kostnader för genomförande av föreslagna åtgärder för stärkande av den personella försvarsberedskapen.

Enligt de grundläggande kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen uppskattades medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1939/40 till 297,000 kronor. För nästkommande budgetår beräknades ett belopp av 310,000 kronor. Vid fullt genomförd organisation har anslagsbehovet uppskattats till 354,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår har flygförvaltningen — under framhållande, att anslaget under budgetåret 1938/39, då detsamma i riksstaten uppfördes med 272,000 kronor eller samma belopp som i förutnämnda kostnadsberäkningar, överskreds med omkring 125,000 kronor — framhållit följande:

Kostnaderna under förevarande anslag hava sedan ikraftträdandet av 1936 års försvarsbeslut icke oväsentligt överstigit de av försvarskommissionen beräknade kostnaderna. Av härtill samverkande omständigheter må framhållas inträffad stegring av bränslepriserna, färdigställandet av vissa byggnader före de i beräkningarna förutsatta tidpunkterna, tillkomsten av i försvarsbeslutet icke medräknad flygfältsbelysning samt uppvärmning av vissa hangarer. Det är att förvänta, att kostnaderna icke heller under innevarande budgetår kunna hållas inom anslagets ram. Därtill bidrager ävenledes de genom nådiga cirkuläret den 9 december 1938, nr 760, meddelade bestämmelserna angående kollektivavtal beträffande städning, som medfört fördyring av arbeten av denna art.

Under nästkommande budgetår komma kostnaderna att stiga ytterligare beroende på dels ovan angivna förhållanden dels tillkomsten av under uppförande varande och planerade byggnader. Vad särskilt städningskostnaderna beträffar beräknas dessa komma att under sagda tid stiga till cirka 40,000 kronor.

Under förevarande anslag böra nu även medel beräknas för uppvärmning och belysning m. m. av den för flygledningen avsedda ämbetsbyggnaden, som torde komma att tagas i bruk under budgetåret 1940/41.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och under framhållande att kostnaderna nu såsom tidigare måste i stor utsträckning grundas på faktorer, som icke kunde med större säkerhet bedömas, har flygförvaltningen hemställt om anvisande av ett anslag av 500,000 kronor.

Av vad flygförvaltningen anfört torde framgå, att de till grund för 1936 års försvarsbeslut liggande kostnadsberäkningarna för ifrågavarande anslag icke visat sig hållbara. De beräknade kostnaderna överskredos sålunda redan under budgetåret 1938/39 med omkring 125,000 kronor. Trots väsentlig ökning i medelstilledningen är det enligt flygförvaltningen att förvänta, att kostnaderna under anslaget icke heller under innevarande budgetår skola kunna hållas inom anslagets ram. På grund av vad flygförvaltningen anfört synes en höjning av anslaget för nästa budgetår påkallad, även om svårigheterna att överblicka prisutvecklingen å bränsleområdet göra det omöjligt att exakt beräkna medelsbehovet. Med hänsyn till att den för flygvapnet avsedda ämbetsbyggnaden icke kommer att färdigställas under nästkommande budgetår, synes medelstilledningen under anslaget kunna begränsas till 450,000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 450,000 kronor.

15. Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel,
reservationsanslag.

[157.] Såsom framgår av 1936 års riksdags särskilda utskotts utlåtande nr 1, sid. 165, har utskottet i engångskostnader för viss intendentur-, vapen- och flygmateriel beräknat ett belopp av 15,185,000 kronor, att utgå under de sex första övergångsåren.

Beträffande kostnadernas fördelning på olika materielslag borde det enligt utskottets förmenande ankomma på Kungl. Maj:t att avgiva förslag därom i samband med framställning om medlens anvisande.

Enligt de grundläggande kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen äro av nämnda belopp 3,940,000 kronor avsedda för intendenturmateriel.

Härav hava under förevarande anslag för budgetåren 1936/37—1939/40 anvisats respektive 200,000, 748,000, 448,000 och 1,083,000 kronor eller tillhoppa 2,479,000 kronor.

Härjämte har av det å riksstaten för budgetåret 1938/39 uppförda anslaget till försvarsberedskapens omedelbara stärkande anvisats ett belopp av 100,000 kronor för anskaffning av viss intendenturmateriel. Nämnda belopp avsågs, enligt vad som framgår av propositionen i ämnet till 1938 års riksdag (nr 307) att utgöra en tidigare anvisning av medel, som enligt 1936 års försvarsbeslut avses att anvisas under nu förevarande anslag.

Av det enligt förenämnda grundläggande kostnadsberäkningar för intendenturmateriel avsedda engångsbeloppet återstår sålunda oanvisat [3,940,000 — (2,479,000 + 100,000) =] 1,361,000 kronor.

Den sammanställning, som finnes införd i särskilda utskottets förenämnda utlåtande, sid. 167, giver vid handen, att till omförmälda engångskostnader för viss intendentur-, flyg- och vapenmateriel för budgetåret 1940/41 beräknats tillhoppa 2,010,000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1939 har nu flygförvaltningen meddelat, att inom flygförvaltningen verkställd utredning hade givit vid handen, att sedan hittills för intendenturmateriel anvisade medel å anslaget helt tagits i anspråk, ytterligare 2,500,000 kronor erfordrades för materielanskaffningar av intendentur- och sjukvårdsmateriel av natur att bestridas av engångsmedel. Utöver odisponerade 1,361,000 kronor skulle således erfordras 1,139,000 kronor. Av totalbeloppet 2,500,000 kronor beräknades 600,000 kronor åtgå för fredsutrustning för Göta flygflottilj och ännu icke anskaffad dylik utrustning för övriga flottiljer samt 1,900,000 kronor för mobiliseringsutrustning av intendentur- och sjukvårdsmateriel. Då de materielanskaffningar, det här vore fråga om, vore av största betydelse ur krigsberedskapsynpunkt och för flygvapnets omedelbara funktionsduglighet har flygförvaltningen ansett sig böra framhålla angelägenheten av att icke blott å engångsanslaget odisponerade medel, 1,361,000 kronor, utan även därutöver 1,139,000 kronor snarast ställdes till förfogande. Vidare har flygförvaltningen hemställt om anvisande för nästa budgetår av 607,000 kronor till engångskostnader

för anskaffande av vapenmateriel och 455,000 kronor till engångskostnader för anskaffande av flygmateriel.

Här må vidare framhållas, att Kungl. Maj:t, efter det flygförvaltningens förenämnda framställning gjordes, genom beslut den 6 september 1939 medgivit, att ett belopp av högst 1,300,000 kronor finge från det å förskottsstaten för innevarande budgetår för försvarsväsendet uppförda förskottssanlaget till försvarsväsendet i allmänhet ställas till flygförvaltningens förfogande för anskaffande av viss materiel för täckande av mobiliseringsbehovet av intendentur- och sjukvårdsmateriel.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att enligt 1936 års försvarsbeslut till engångskostnader för anskaffande av intendenturmateriel beräknades ett belopp av 3,940,000 kronor. Av vad flygförvaltningen i sin skrivelse rörande anslagsbehovet för nästa budgetår anfört framgår vidare, att ämbetsverket funnit ett belopp av 1,139,000 kronor utöver det i förenämnda kostnadsberäkningar angivna beloppet erforderligt för täckande av det freds- och mobiliseringsbehov vid flygvapnet av intendentur- och sjukvårdsmateriel, som bör anskaffas från engångsanslag. Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda utgöra 5,079,000 kronor. Då hittills för ifrågavarande ändamål anvisats (2,479,000 + 100,000 + 1,300,000 =) 3,879,000 kronor, skulle sålunda erfordras ytterligare 1,200,000 kronor.

I likhet med flygförvaltningen finner jag de materielanskaffningar, varom här är fråga, vara av den vikt, att med desammas genomförande icke bör anstå. Jag finner mig därför böra tillstyrka, att under förevarande anslag för nästa budgetår äskas sistnämnda belopp, 1,200,000 kronor. Vid bifall härtill hava samtliga de medel, vilka enligt förenämnda grundläggande kostnadsberäkningar avsetts för anskaffning av intendenturmateriel, blivit anvisade. Under det nämnda beloppet torde jämväl kunna inrymmas viss engångsanskaffning av intendenturmateriel, vilken enligt flygförvaltningens skrivelse den 21 oktober 1939 erfordras i samband med uppsättandet av flygvapnets flygreservskola.

Till frågan om motsvarande engångsutgifter för anskaffande av flyg- och vapenmateriel återkommer jag senare.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att till *Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,200,000 kronor.

16. Flygvapnets övningar, reservationsanslag.

[158.] Reservationsanslaget till flygvapnets övningar är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 4,835,000 kronor. Härtill kommer emellertid ett belopp av 715,000 kronor, som väntas inflyta genom författningsenlig restitution av erlagda tull- och skattemedel för bensin. Tillgångarna under anslaget för innevarande budgetår uppgå sålunda till 5,550,000 kronor.

I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1940/41 har flygförvaltningen anført bland annat följande:

Av flygförvaltningen verkställda beräkningar rörande medelsbehovet för bestridande av övningskostnaderna under nästa budgetår ha givit följande resultat:

Drivmedelskostnader för flygmotorer.....	kronor 4,160,000: —
Övriga övningskostnader.....	» 960,000: —
Flygtillägg m. m.....	» 1,700,000: —
Tjänstgöringstraktamenten m. m.....	» 410,000: —
Summa kronor 7,230,000: —	

Sammanlagda flygtimantalet utgör 64,000, varav 41,200 timmar vid krigs-flygförbanden och 22,800 timmar vid flygkrigsskolan. Följande beräkningsgrunder hava tillämpats.

Antalet flygtimmar har beräknats efter en högre flygfrekvens än enligt försvarskommissionens betänkande. Højningen omfattar en ökning av flygtimantalet för personalen vid flottiljerna med omkring 50 procent. Denna ökning har visat sig vara oundgängligen erforderlig av hänsyn såväl till flygsäkerheten som till krigsberedskapen. Flygtimantalet för personal i högre staber samt vid flygkrigsskolan är ungefärligen oförändrat.

Utbildningen vid flygkrigsskolan har beräknats komma att bedrivas med omkring 25 procent högre elevantal än för närvarande på grund av en ökning av flygvapnets personalstater.

Medel hava upptagits under anslaget för viss frivillig flygtränning för reservpersonal.

Anslaget skall täcka kostnaderna för befälsutbildning och i samband därmed anordnad undervisning i allmänbildande ämnen ävensom tillfälligt anordnade kurser, såsom signal- och vapenofficerskurser m. fl.

Till ovan angivna kostnader komma kostnaderna för övningarna vid flygvapnets ovan föreslagna flygreservskola, som kräva en sammanlagd flygtid av 2,025 flygtimmar. Härav föranledda kostnader beräknas till 70,000 kronor.

Flygförvaltningen har i förevarande sammanhang upptagit till behandling jämväl frågan om åtgärder för säkerställandet av väderlekstjänsten i fred och för detta ändamål hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett belopp om 145,000 kronor.

I detta sammanhang vill jag till en början erinra om, att riksdagen i skrivelse den 28 oktober 1939, nr 44, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 27, å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår till militär-meteorologisk informationstjänst: signalförbindelser anvisat ett reservationsanslag av 104,000 kronor. Av nämnda proposition framgår, att beloppet avses för anordnande av särskilda signalförbindelser för överbringandet av rapporter m. m. mellan flygvapnets väderleksstationer och statens meteorologisk-hydrografiska anstalts militäravdelning. Vid framläggandet av propositionen framhöll jag min avsikt att, därest riksdagen icke hade något att däremot erinra, hemställa om bemyndigande för flygförvaltningen att under innevarande budgetår låta anställa högst åtta väderleksassistenter såsom förstärkning av den för flygflottiljerna avsedda personalen. Genom beslut den 3 november 1939 har Kungl. Maj:t bemyndigat flygförvaltningen tillsätta nämnda assistenter och i anslutning därtill förklarat, att kostnaderna för deras av-

löning under innevarande budgetår skulle bestridas från anslaget till avlöning till personal vid flygstab, flygflottiljer m. m.

I sin förberörda skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för nästa budgetår har nu flygförvaltningen föreslagit, att anordningarna för flygvapnets väderlekstjänst borde bli av permanent natur och att de av tjänsten föranledda kostnaderna från och med budgetåret 1940/41 i sin helhet borde gäldas av övningsanslaget, som redan nu bestrede vissa kostnader för väderlekstjänsten. Ifrågavarande kostnader hava av flygförvaltningen beräknats för nästa budgetår uppgå till 145,000 kronor, därav 108,925 kronor avsåge inträdesavgifter för chefen för flygvapnet och Göta flygflottilj samt å budgetåret 1940/41 belöpande årsavgifter till telegrafstyrelsen och 36,000 kronor beräknades för avlöningar enligt lönegraden MEx 12 till nio väderleksassistenter.

I skrivelse den 2 december 1939 har flygförvaltningen ytterligare anmält, att kostnaderna för den målflygning, som genom flygvapnets försorg beräknades skola utföras för arméns och marinens räkning under nästkommande budgetår, uppginge till sammanlagt 312,000 kronor, varav 121,500 kronor i drivmedels- och övriga övningskostnader och 190,500 kronor i underhållskostnader. Det förstnämnda slaget av kostnader torde böra beräknas under flygvapnets övningsanslag, det senare under underhållsanslaget.

Under förutsättning att flygövningar komma till stånd i föreslagen omfattning beräknar flygförvaltningen restitution av tull- och skattemedel uppgå till 800,000 kronor. I anslagsmedel erfordras sålunda enligt flygförvaltningens beräkningar $(7,230,000 + 70,000 + 145,000 + 121,500 - 800,000 =)$ 6,766,500 kronor.

I likhet med flygförvaltningen anser jag det ofrånkomligt, att förevarande anslag för nästa budgetår väsentligen höjes utöver såväl det enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut för budgetåret beräknade beloppet som även det för innevarande budgetår anvisade. Det torde nämligen få anses uppenbart, att en ökning av antalet flyg- eller motortimmar är erforderlig utöver vad som enligt de grundläggande kostnadsberäkningarna angivits. Flygförvaltningen har i annat sammanhang angivit behovet av motortimmar under budgetåret till 77,000 mot i kostnadsberäkningarna upptagna 46,500. En ökning i behovet av motortimantalet har uppstått redan på den grund, att tvåmotoriga flygplan kommit till användning i större utsträckning än från början beräknats, och att flygvapnets personalstater tillförts personal i snabbare takt och till större antal än som ursprungligen avsetts, vilket senare förhållande medför en koncentrerad flygutbildning under uppsättningsperioden. Härtill kommer emellertid även, att den flygtid, som beräknas erforderlig för flygutbildningen, med hänsyn bland annat till materielens tekniska utveckling är avsevärt längre än den man hade att räkna med vid försvarsbeslutets tillkomst. Flygmyndigheterna ha i detta avseende räknat med en ökning i flygfrekvensen för varje man, som undergår flygutbildning, med omkring 50 procent, vilken beräkningsgrund i stort sett synes hava legat till grund även för anslagsberäkningen för innevarande budgetår. Med

hänsyn till vad sålunda framhållits och då jag finner det vara en angelägenhet av vikt, att flygövningarna kunna bedrivas i sådan omfattning, att flygsäkerheten och vapnets krigsberedskap i möjligaste mån upprätthållas, finner jag mig böra tillstyrka, att för nästa budgetår äskas ett belopp av 6,725,000 kronor för övningsändamål. Av nämnda belopp torde få bestridas i det föregående angivna kostnader för inträdes- och årsavgifter för den militära väderlekstjänsten, beräknade till tillhoppa 108,925 kronor. Kostnaden för avlöning till väderleksassistenter torde däremot liksom under innevarande budgetår böra utgå från vederbörligt avlöningsanslag.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnets övningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 6,725,000 kronor.

17. Motorfordon och motorbåtar, *reservationsanslag*.

[159.] Enligt kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen hava de årliga kostnaderna för nyanskaffning och upprätthållande av beståndet av motorfordon och motorbåtar samt underhålls- och driftkostnader efter genomförd organisation beräknats till sammanlagt 525,000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår har anslaget uppförts med 520,000 kronor, vilket belopp med 123,000 kronor överstiger det för budgetåret enligt de grundläggande kostnadsberäkningarna avsedda. Vid anslagsberäkningen har emellertid ett belopp om 75,000 kronor beräknats för anskaffande m. m., utöver den för materielanskaffning uppgjorda planen, av en tankbåt för drivmedelspåfyllning av tvåmotoriga torpedflygplan.

Enligt gällande stat har anslaget för innevarande budgetår disponerats å tre titlar sålunda:

Titel I. Underhåll och drift av motorfordon och motorbåtar	kronor 210,000:—
Titel II. Anskaffning av vissa motorfordon och motorbåtar	» 280,000:—
Titel III. Oförutsedda behov	» 30,000:—
Summa kronor 520,000:—	

Enligt grunderna för nämnda kostnadsberäkningar under flygvapnets uppsättningsperiod har anslaget för budgetåret 1940/41 beräknats till 448,000 kronor.

I sin förberörda skrivelse den 31 augusti 1939 har flygförvaltningen meddelat, att bland utgiftsposterna under instundande budgetår vore att märka anskaffning av erforderlig motorfordonsmateriel för Göta flygflottilj samt komplettering av materielbeståndet vid övriga förband. Dessutom krävdes medel för ytterligare en mindre tankbåt. Ökade kostnader uppkomme också därav, att för de större flygplan, som vore under leverans, fordrades traktorer, som icke tidigare ingått i materielanskaffningsplanen. Även i vissa andra fall erfordrades kraftigare och därigenom dyrare traktorer än som

beräknats. Ämbetsverket har med hänsyn härtill beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 600,000 kronor, därav för underhåll och drift 255,000 kronor, för anskaffning 310,000 kronor och för oförutsedda behov 35,000 kronor.

I likhet med flygförvaltningen finner jag det nödvändigt, att förevarande anslag för nästkommande budgetår liksom skett för det innevarande höjes utöver vad som enligt grunderna för 1936 års försvarsbeslut beräknats. Jag anser mig emellertid icke kunna tillstyrka äskande av högre anslag för nästa budgetår än 580,000 kronor. Av detta belopp torde, enligt vad jag under hand inhämtat, omkring 25,000 kronor åtgå för anskaffning av förutnämnda i kostnadsberäkningarna icke förutsedda tankbåt. Vidare torde av nämnda belopp 30,000 kronor böra avses för anskaffning av vissa specialmotorfordon, vilka enligt flygförvaltningens skrivelse den 21 oktober 1939 erfordras för flygvapnets flygreservskola. Återstoden (580,000 — 25,000 — 30,000 =) 525,000 kronor överstiger således det för nästkommande budgetår ursprungligen beräknade beloppet med 77,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att på förslag av flygförvaltningen fastställa grunderna för anslagets disposition.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Motorfordon och motorbåtar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 580,000 kronor.

Sjukvård.

18. Sjukvård, förslagsanslag.

[160.] Till sjukvård är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Anslaget beräknas disponeras sålunda:

för sjukvård åt manskap efter en beräknad kostnad av 5

öre för man och tjänstgöringsdag	kronor 40,050: —
för läkarvård m. m. enligt 19 § officersavlöningsreglementet »	7,950: —
för specialvård m. m. »	11,200: —
för animalt ympämne »	800: —

Summa kronor 60,000: —

I kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen har anslagsbehovet, som beräknats enligt ovan angivna grunder, uppskattats till 81,000 kronor efter genomförd organisation samt till 60,000 kronor för nästkommande budgetår.

Den för sjukvård åt manskap avsedda anslagsposten torde för nästkommande budgetår böra beräknas enligt samma grunder som för innevarande budgetår, d. v. s. efter fem öre för man och tjänstgöringsdag. Då såsom tidigare nämnts antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och fast anställt

manskap uppskattats till i runt tal 980,000, torde anslagsposten för nästa budgetår böra beräknas till $(980,000 \times 0.05 =) 49,000$ kronor.

Anslagsposterna för specialvård m. m. och för animalt ympämne torde för nästkommande budgetår böra i överensstämmelse med flygförvaltningens förslag med hänsyn till ökningen i antalet tjänstgöringsdagar beräknas till 15,000 respektive 1,000 kronor.

I likhet med vad jag förut anfört under lantförsvarets motsvarande anslag torde kostnaderna för sjukvård jämlikt 37—44 §§ militära avlöningsreglementet och 24 § militära icke-ordinariereglementet — utom arvoden och ersättningar till tjänsteläkare — böra utgå från förevarande anslag. Dessa kostnader kunna beräknas till 16,000 kronor.

Under förevarande anslag har flygförvaltningen för nästkommande budgetår även upptagit ett belopp av 2,000 kronor för röntgenundersökningar av fast anställt manskap och värnpliktiga i samband med påbörjandet av militär-tjänstgöring. Till stöd härför har flygförvaltningen anfört följande:

Det senaste årtiondets vidgade kunskaper om lungtuberkulosen har medfört väsentligt ökade möjligheter för tuberkulosens bekämpande. Av flera skäl har härvid speciell uppmärksamhet ägnats det militära manskapet, såväl de fast anställda som de värnpliktiga. Särskilt är en noggrann undersökning i förevarande hänseende i samband med påbörjandet av tjänstgöringen av stor betydelse, enär erfarenheten visat att bland de tuberkulosfall, som yppa sig under tjänstgöringstiden, ett icke ringa antal hänföra sig till latent sjukdomsprocesser, som förefunnits redan vid tjänstgöringens början. Denna noggranna undersökning vid påbörjandet av militärtjänstgöringen måste i icke ringa antal fall omfatta jämväl röntgenundersökning av lungorna. Armén förfogar sedan några år tillbaka över ett anslag å 18,500 kronor för dylika undersökningar. Omräknat i relation till tjänstgöringsdagarnas antal skulle för nämnda ändamål vid flygvapnet erfordras en summa av cirka 2,000 kronor.

Mot flygförvaltningens ifrågavarande förslag har jag intet att erinra.

Sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppgår i enlighet med det anförda till $(49,000 + 15,000 + 1,000 + 16,000 + 2,000 =) 83,000$ kronor.

Sjukvårdsanslaget har hittills varit upptaget såsom reservationsanslag. I likhet med vad jag under lantförsvarets motsvarande anslag anfört torde emellertid även detta anslag böra övergå till att få förslagsanslags natur, därvid jag förutsätter, att vid anslagets ställande till vederbörande myndighets förfogande samtliga anslagsposter utom den för sjukvård enligt avlöningsreglementena skola av Kungl. Maj:t maximeras.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjukvård* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 83,000 kronor.

Vapen och ammunition.

19. Vapen och ammunition, *reservationsanslag*.

[161.] Anslaget till vapen och ammunition är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 730,000 kronor.

Enligt av särskilda utskottet vid 1936 års riksdag verkställda beräkningar skulle anslaget vid fullt genomförd organisation av flygvapnet utgå med 710,000 kronor. Enligt de grundläggande kostnadsberäkningarna för övergången till den nya flygvapenorganisationen har anslaget för nästkommande budgetår uppskattats till 430,000 kronor.

I fråga om medelsbehovet under anslaget för nästkommande budgetår har flygförvaltningen anfört följande:

Genom av 1938 och 1939 års riksdagar beviljade reservationsanslag till försvarsberedskapens omedelbara stärkande samt påskyndad anskaffning i övrigt har flygvapnet tillförts och tillföres vapenmateriel i sådan utsträckning, att densamma under budgetåret 1940/41 kommer att få betydligt större omfattning än den, varpå den av försvarskommissionen för budgetåret 1940/41 beräknade medelsanvisningen å här ifrågavarande anslag, 430,000 kronor, grundar sig.

I nedanstående tabell är anslaget uppdelat i huvudsak enligt samma grunder som i »Betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende», del IV sid. 221, och lika med nu gällande stat för ordinarie reservationsanslag till vapen och ammunition. Tabellen anger kostnaderna för 5:e uppsättningsåret enligt 1936 års försvarsordning, för innevarande budgetår gällande stat, ökningen 1940/41 i förhållande till försvarskommissionens beräkningar samt nu föreslagen stat för 1940/41.

	Kol. I. Enl. försvars- kommissionens beräkn. för 5:e uppsättn.-året	Kol. II. Enl. 1939/40 års stat	Kol. III. Ökning 1940/41 i för- hållande till försvars- kommissionens beräkning	Kol. IV. Behov för budgetåret 1940/41
	kronor	kronor	kronor	kronor
I. Handvapen-, kulsprute- o. bomb- materiel	64,500	90,600	89,500	154,000
II. Handvapen- och kulspruteam- munition	169,000	193,000	287,000	456,000
III. Bomber	117,500	¹⁾ 224,000	455,500	573,000
IV. Torpeder	36,000	37,000	37,000	73,000
V. Målmateriel m. m.	19,000	62,900	123,000	142,000
VI. Lys- och krevadpatroner m. m. samt materiel för dimbildning	15,000	74,000	149,000	164,000
VII. Gasskyddsmateriel	—	25,000	30,000	30,000
VIII. Till flygförvaltningens förfo- gande för försök, transporter m. m.	9,000	23,500	31,000	40,000
	430,000	730,000	1,202,000	1,632,000
¹⁾ Stridsbomber för innevarande bud- getår, motsvarande ett belopp av	—	70,000	—	—
Summa kronor	430,000	800,000	1,202,000	1,632,000

I tabellen angiven ökning (kol. III) är erforderlig på grund av nedan angivna skäl.

I. Handvapen- kulsprute- och bombmateriel. Med anledning av att ytterligare, ur teknisk synpunkt mera fulländad och därmed ur underhållssynpunkt dyrbarare materiel (mekaniska sikten för horisontal- och störtbombfällning, optiska kulsprutesikten, elektriska bombfällningsanordningar och övningsanordningar för bombfällning m. m.) utöver av försvarskommissionen beräknad, tillförts och tillföres flygvapnet intill budgetåret 1940/41, erfordras den angivna anslagsökningen (89,500 kronor).

II och III. Handvapen- och kulspruteammunition. Bomber. Antalet elever, som genomgår flygslagsutbildning, måste under uppsättningstiden bliva större än vid fullt genomförd organisation. De flygplan, som komma att vara i tjänst, äro starkare beväpnade än vad som kunde förutses, då försvarskommissionens beräkningar uppgjordes.

För tillfredsställande utbildning i skjutning och bombfällning fordras därför ammunition och bomber, motsvarande belopp, som överstiga de av försvarskommissionen för dessa ändamål beräknade med

- a) för handvapen och kulspruteammunition 287,000 kronor
- b) för bomber 455,500 kronor.

I dessa belopp ingå bland annat:

a) För *handvapen och kulspruteammunition* medel för anskaffning av övningsammunition och länkar till planenligt för bomb- och jaktflygplan anskaffade vapen av grov kaliber.

b) För *bomber* medel för anskaffning av *tunga övningsbomber*, med vilket bombslag övningar måste bedrivas för erhållande av färdighet i bombanfall med högsta tillåtna flygvikt; medel för anskaffning av *tidrör till lätta övningsbomber* för utbildning i fällning från jaktflygplan mot mål i luften; medel för anskaffning av *lysbomber* att användas vid nattbombanfallsövningar samt slutligen tidigare nämnda belopp å 70,000 kronor för ersättning av det antal stridsbomber ur mobiliseringsförrådet, som under utbildningsåret 1939/40 beräknas förbrukas under övningarna.

IV. Torpeder. För underhåll och vård av torpeder erfordras som av tabellen framgår en anslagsökning av 37,000 kronor. Anslagsökningen är betingad av ökad flygverksamhet och torpedmaterielens tekniska utveckling. I kostnadsberäkningen har beträffande torpedförluster vid övningsfällning från flygplan räknats med en förlustprocent av 0.7 (%), vilket motsvarar ersättning för förlust av en torped efter 150 fällningar, d. v. s. för utbildning erforderligt antal fällningar under budgetåret 1940/41. I den mån erfarenhet vinnes beträffande förlustrisken, bör denna beräkningsgrund regleras.

V. Målmateriel m. m. Ovan angiven ökning av skjut- och bombfällningsövningarna medför en motsvarande ökad förbrukning av målmateriel. Härtill kommer att den större hastighet, varmed mål för luftskjutning numera bogseras, medför en starkt ökad påfrestning av desamma och framtvingar i tekniskt hänseende mera komplicerade och därmed dyrbarare anordningar än tidigare. Slutligen erfordras numera ur övningssynpunkt mera givande och därmed dyrbarare målanordningar för bombfällning och kulspruteskjutning samt anordningar för resultatens snabba och noggranna bearbetande.

För utbildningsplanernas genomförande erfordras en anslagsökning av 123,000 kronor.

VI. Lys- och krevadpatroner m. m. samt materiel för dimbildning. Krav på ökad övningsflygning under mörker och därvid flygförbandens förläggande till icke permanent belysta landningsplatser medför ökat behov av fallskärmsljus och landningsljus.

Materiel för dimbildning har genom den ökade betydelsen av dimbildning från luften tillförts flygvapnet i sådan utsträckning, som icke tidigare kunnat förutses. Härmed sammanhänger även det ökade behovet av dimsyra för övningar och instruktionsändamål.

En anslagsökning av 149,000 kronor erfordras för denna grupp.

VII. Gasskyddsmateriel. Gasskyddsmateriel har anskaffats och är under anskaffning för omkring 600,000 kronor. För underhåll av denna materiel samt för anskaffning av till utbildning nödvändig förbrukningsmateriel erfordras ett anslag, utgörande 5 procent av anskaffningsvärdet, d. v. s. 30,000 kronor.

VIII. Till flygförvaltningens förfogande för försök, transporter m. m. Den forcerade utökningen och den snabba tekniska utvecklingen av vapenmaterielen beräknas medföra större kostnader för försök, varför en ökning av 31,000 kronor erfordras.

Under återopande av vad sålunda anförts har flygförvaltningen beräknat medelsbehovet under anslaget till vapen och ammunition för nästa budgetår till 1,632,000 kronor.

Det torde framstå som uppenbart, att en väsentlig höjning av medelstilldelningen under ifrågavarande anslag är nödvändig i förhållande till vad som vid de grundläggande kostnadsberäkningarna för 1936 års försvarsbeslut förutsattes skola för ändamålet åtgå under nästa budgetår.

Härvidlag göra sig delvis enahanda synpunkter gällande, som återopats till stöd för en höjning av övningsanslaget, nämligen det snabbare utbyggandet av flygvapnet och utökningen av flygvapnets stater. Antalet elever ur flygvapnets kadrer, som under övergångsåret 1940/41 kommer att utbildas, är sålunda väsentligt större än det elevantal, som under ett budgetår efter fullt genomförd organisation normalt skall utbildas. Ammunitions- och bombåtgången för utbildning i skjutning och bombfällning blir därför under övergångstiden särskilt stor. Härtill kommer, att flygvapnet tillförts åtskillig ny materiel utöver den till anskaffning planenligt avsedda, vilken drager ökade kostnader för vård och underhåll. Vidare ställer den ökade flyghastigheten större krav på den målmateriel, som användes vid övningsskjutningarna, varjämte ett högre belopp än det ursprungligen beräknade synes erforderligt för hjälpmedel i form av landnings- och fallskärmsljus vid övningsflygning under mörker. Även om sålunda en ökad medelstilldelning under anslaget blir nödvändig under nästkommande budgetår, finner jag mig emellertid icke kunna tillstyrka den av flygförvaltningen begärda höjningen i dess helhet utan föreslår, att anslaget för nästa budgetår må upptagas med 1,350,000 kronor, vilken summa med mer än det dubbla överstiger den i meromnämnda kostnadsberäkningar för budgetåret angivna.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vapen och ammunition* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,350,000 kronor.

20. Engångskostnader för anskaffning av vapenmateriel, *reservationsanslag*.

[162.] På sätt jag under punkten 157 anfört skulle enligt de grundläggande beräkningarna för den nya flygvapenorganisationen för bestridande av engångskostnader för viss intendentur-, flyg- och vapenmateriel avses ett belopp av 15,185,000 kronor att utgå under de sex första övergångsåren. Härav avsågos för flyg- och vapenmateriel tillhopa 11,245,000 kronor, varav för budgetåren 1936/37—1939/40 anvisats respektive 2,300,000, 2,377,000, 2,952,000 och 2,167,000 kronor eller sammanlagt 9,796,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1939 angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1940/41 har flygförvaltningen beräknat, att för anskaffning av viss vapenmateriel under nästkommande budgetår erfordrades ett belopp av 607,000 kronor och för anskaffning av flygmateriel under samma tid 455,000 kronor, om vilka belopps äskande hos riksdagen flygförvaltningen hemställt.

Emot flygförvaltningens framställning härutinnan har jag intet att erinra.

Jag får således i förevarande sammanhang hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångskostnader för anskaffning av vapenmateriel* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 607,000 kronor.

Flygmateriel.**21. Anskaffning och förnyelse av flygmateriel, *reservationsanslag*.**

[163.] Särskilda utskottet vid 1936 års riksdag framhöll i sitt utlåtande nr 1 (sid. 162), att flygvapnets materielanskaffning borde såväl under uppsättningstiden som jämväl därefter ske genom successiv anskaffning och förnyelse av materielen förmedelst årliga jämna anslag i enlighet med en av Kungl. Maj:t fastställd materielplan. Det årliga anslaget till flygmaterielens anskaffning och förnyelse upptogs i försvarsbeslutets beräkning till 9,800,000 kronor.

I enlighet härmed upptogs anslaget till anskaffning och förnyelse av flygmateriel i riksstaten för vart och ett av budgetåren 1936/37—1938/39 med ett belopp av 9,800,000 kronor.

Till förstärkning av anslaget till anskaffning och förnyelse av flygmateriel upptogs vidare med hänsyn till inträffade prisstegringar å riksstaten för budgetåret 1938/39 ett särskilt anslag å 784,000 kronor.

Emellertid framlade Kungl. Maj:t genom *proposition nr 149 till 1938 års riksdag* vissa förslag om jämkningar i försvarsbeslutets kostnadsberäkningar i fråga om flygmaterielanskaffningen. Dessa jämkningsförslag voro föranledda av vissa av flygförvaltningen i skrivelse den 21 februari 1938 gjorda framställningar. Av i skrivelsen lämnad redogörelse framgick, att, för att flygvapnet skulle kunna uppsättas i enlighet med 1936 års försvarsbeslut och flottiljerna tillföras tidsenlig utrustning för budgetåren 1939/40—1942/43 skulle erfordras ett sammanlagt belopp av 66,204,000 kronor eller, därest i

skrivelsen väckt förslag om anvisande redan under budgetåret 1938/39 av vissa förskottsmedel bifölles, 65,942,000 kronor. Enligt de till grund för försvarsbeslutet liggande kostnadsberäkningarna hade emellertid för flygmateriel och vapen m. m. för de nämnda budgetåren upptagits endast 44,695,000 kronor. Tillika med förefintlig reservation å tidigare anvisade medel, 1,000,000 kronor, stode sålunda till förfogande i runt tal 45,700,000 kronor. Kostnadsökningen skulle sålunda komma att utgöra 20,504,000 kronor eller, därest i skrivelsen väckt förslag om anvisande av vissa förskottsmedel för undvikande av ränteförluster bifölles, 20,242,000 kronor.

De sålunda framlagda nya kostnadsberäkningarna fann sig min företrädare i ämbetet böra tillstyrka att läggas till grund för flygmaterielanskaffningarna under budgetåren 1939/40—1942/43, samtidigt som han tillstyrkte, att Kungl. Maj:t skulle erhålla bemyndigande att föranstalta om träffande av avtal om leveranser och beställningar av materielen ifråga så snart som möjligt. För att undvika förenämnda ränteförluster föreslogs dessutom, att av kostnaderna för de ifrågavarande leveranserna viss del, nämligen 7,325,000 kronor, skulle ställas till förfogande redan under budgetåret 1938/39 för likvidering av vissa förskott.

Vad sålunda föreslogs i propositionen nr 149 till 1938 års riksdag blev av riksdagen bifallet. I enlighet därmed upptogs i riksstaten för budgetåret 1938/39 ett anslag av 7,325,000 kronor till vissa förskott å flygmateriel-leveranser.

Av det i de förenämnda, av 1938 års riksdag godtagna kostnadsberäkningarna för budgetåren 1939/40—1942/43 såsom erforderligt avsedda beloppet, 65,942,000 kronor, har emellertid redan genom anvisningar å det för budgetåret 1938/39 uppförda anslaget till försvarsberedskapens omedelbara stärkande tagits i anspråk ett belopp om tillhoppa 3,880,000 kronor, därav 1,900,000 kronor för tidigare uppsättning av en division för arméflygflottiljen, 1,900,000 kronor för tidigare anskaffning av bomber samt 80,000 kronor för tidigare anskaffning av en eskaderradiostation.

Inom ramen för de nya kostnadsberäkningarna hade sålunda redan vid ingången av budgetåret 1939/40 av förenämnda anskaffningsbelopp tagits i anspråk $(7,325,000 + 3,880,000 =) 11,205,000$ kronor.

I statsverkspropositionen till 1939 års riksdag äskades 26,759,000 kronor till anskaffning och förnyelse av flygmateriel — däri icke inbegripet ett delbelopp om 510,000 kronor för anskaffning av vissa bombfällningsanordningar, vilken materielanskaffning emellertid icke förutsatts vid uppgörande av förenämnda reviderade kostnadsplan — samt tillhoppa 2,152,000 kronor till engångskostnader för anskaffning av vapenmateriel och flygmateriel, eller tillhoppa $(26,759,000 + 2,152,000 =) 28,911,000$ kronor. Mot dessa anslagsäskanden hade riksdagen intet att erinra.

I sin skrivelse den 31 augusti 1939 rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1940/41 har flygförvaltningen meddelat, att förenämnda reservation å 1,000,000 kronor redan under budgetåret 1938/39 disponerats.

Av ovan angivna för budgetåren 1939/40—1942/43 avsedda anskaffningsbelopp har sålunda hittills tagits i anspråk tillhopa (11,205,000 + 28,911,000 + 1,000,000 =) 41,116,000 kronor, varför av detsamma återstår ett sammanlagt belopp av 24,826,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1939 har nu flygförvaltningen i anslutning till medelsäskandena för nästa budgetår anfört bland annat följande:

För budgetåren 1940/41—1942/43 återstå 65,942,000 kronor — (12,205,000 + 28,911,000) = 24,826,000 kronor, vilket belopp i stort sett enligt nuvarande beräkning synes tillfyllest för att genomföra anskaffning av den i nämnda materiellplan upptagna materielen. Fördelningen av detta belopp på de efterföljande tre budgetåren 1940/41—1942/43 måste emellertid bliva i viss mån förskjuten jämfört med den ursprungliga planen. Sålunda erfordras på grund av den tidigare genomförda uppsättningen, att större delen av anslagen utgå 1940/41, varvid motsvarande minskning uppstår de följande två åren. Enligt nu gjorda beräkningar synes fördelningen på de olika budgetåren (redan anvisade medel även medtagna) av totalbeloppet 65,942,000 kronor böra bliva följande:

1938/39	kronor	12,205,000: —
1939/40	»	28,911,000: —
1940/41	»	14,590,000: —
1941/42	»	8,694,000: —
1942/43	»	1,542,000: —
Summa kronor		65,942,000: —

Den för budgetåret 1940/41 upptagna summan 14,590,000 kronor avser slutlikvider för de för 2. medeltunga och 2. lätta bombflottiljerna under budgetåret 1940/41 levererade flygplanen samt förskott för marinflygflottiljen och för en division av arméflygflottiljen ävensom erforderlig utrustning för nämnd flygmateriel samt för uppsättning av ifrågavarande flottiljer erforderlig markutrustning, fallskärmar, meteorologisk materiel m. m. jämte medel för utförande av försök och prov i samband med leveranserna av nämnda materiel.

I det för 1940/41 beräknade beloppet, 14,590,000 kronor, ingår 1,062,000 kronor avseende vissa engångskostnader för anskaffning av flyg- och vapenmateriel upptagna under anslagsrubrikerna »Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel» och »Engångskostnader för anskaffning av vapenmateriel». Återstående belopp, 13,528,000 kronor, bör upptagas under anslaget »Anskaffning och förnyelse av flygmateriel».

Av den lämnade redogörelsen framgår, att de kostnadsberäkningar, som lägo till grund för 1936 års försvarsbeslut i fråga om anskaffning och förnyelse under flygvapnets uppsättningstid av flyg- och vapenmateriel, redan under år 1938 måst frångås såväl vad beträffar kostnadsramen som ock i fråga om den förutsatta successiva anskaffningen medelst årliga jämna anslag. 1938 års reviderade materiellplan förutsätter anskaffning under budgetåren 1939/40—1942/43 för ett sammanlagt belopp av 65,942,000 kronor. Vid tidpunkten för framläggandet av flygförvaltningens medelsäskanden för nästa budgetår hava av sistnämnda belopp anvisats eller tagits i anspråk tillhopa 41,116,000 kronor, varför till anvisning återstå 24,826,000 kronor. Flygförvaltningen har nu hemställt, att för budgetåret 1940/41 måtte för anskaffning och förnyelse av flyg- och vapenmateriel anvisas huvuddelen av sistnämnda

belopp, eller tillhopa 14,590,000 kronor, därav 13,528,000 kronor under förevarande anslag och återstoden, 1,062,000 kronor, under engångsanslagen för dylik materiel.

Med hänsyn till det rådande utrikespolitiska läget torde intet vara att erinra mot ett forcerat fullföljande av utbyggnadsprogrammet inom ramen för den i 1938 års reviderade materielpän angivna kostnadssumman i den av flygförvaltningen angivna omfattningen. Mot det av flygförvaltningen för nästa budgetår beräknade medelsbehovet för anskaffning och förnyelse av flygmateriel, 13,528,000 kronor, har jag i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till att jag senare i dag föreslår uppförande å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår av ett särskilt anslag för extra anskaffning av flygmateriel, torde emellertid medelsbehovet under nu förevarande anslag kunna minskas med ett belopp av 932,000 kronor, motsvarande å budgetåret 1940/41 belöpande förskott för marinflygflottiljen. Vidare vill jag i detta sammanhang framhålla, att Kungl. Maj:t genom beslut den 3 november 1939 medgivit, bland annat, att för forcering av anskaffning och tillverkning av vissa flygplan, motorer m. m. finge från det å förskottsstaten för försvarsväsendet uppförda förskottsanslaget till försvarsväsendet i allmänhet (Ga) till flygförvaltningens förfogande ställas visst angivet belopp. Av detta belopp avser en sammanlagd summa av 1,300,615 kronor tidigare anskaffning av viss flygmateriel, vilken enligt förut uppgjorda planer skolat anskaffas först under budgetåret 1940/41 med anlåtande av medel under förevarande anslag. Anslaget bör därför för nästa budgetår minskas med nyssberörda belopp, 1,300,615 kronor. Medelsbehovet under förevarande anslag kommer sålunda uppgå till (13,528,000 — 932,000 — 1,300,615 =) 11,295,385 kronor eller i avrundat tal 11,296,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning och förnyelse av flygmateriel* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 11,296,000 kronor.

22. Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel, *reservationsanslag.*

[164.] Under hänvisning till vad jag förut under punkterna 157, 162 och 163 anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 455,000 kronor.

23. Extra materielanskaffning: Slutlikvid för reservflygplan och reservmotorer m. m., *reservationsanslag.*

[165.] I propositionen nr 234 till 1939 års lagtima riksdag angående extra materielanskaffning m. m. för försvarsväsendet framlades förslag om ny-

anskaffning av *dels* (punkt 11) 24 lätta bombplan och 15 jaktflygplan för en beräknad kostnad av 12,400,000 kronor *dels ock* (punkt 12) vissa reservflygmotorer till en kostnad av 3,500,000 kronor. Av det anslagsbelopp å 58,000,000 kronor, som i propositionen äskades för budgetåret 1939/40 för extra materielanskaffning, beräknades 8,875,000 kronor för de å budgetåret belöpande kostnaderna för anskaffning av förenämnda flygplan samt 3,100,000 kronor för å samma tid belöpande kostnader för reservflygmotorer.

Sedan riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts i nämnda proposition framlagda förslag, ställde Kungl. Maj:t genom brev den 15 juni 1939 förenämnda belopp å 8,875,000 kronor och 3,100,000 kronor till flygförvaltningens förfo- gande för därmed avsedda ändamål, och bemyndigades flygförvaltningen samtidigt att gå i författning om beställning av den materiel, som låg inom den för anskaffning av reservflygmotorer beräknade kostnadsramen, 3,500,000 kronor. Sedermera bemyndigade Kungl. Maj:t genom brev den 14 juli 1939 flygförvaltningen att redan under innevarande budgetår träffa avtal om leve- rans, av flygplan och materiel intill det i förenämnda proposition för ända- målet angivna beloppet, 12,400,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1939 angående flygvapnets medelsbehov för nästa budgetår har flygförvaltningen hemställt om anvisande av medel för slutlikvidering av förenämnda materiel, nämligen för flygplan m. m. $(12,400,000 - 8,875,000 =) 3,525,000$ kronor och för reservmotorerna $(3,500,000 - 3,100,000 =) 400,000$ kronor, eller tillhopa 3,925,000 kronor.

Emellertid har Kungl. Maj:t sedermera genom brev den 3 november 1939 bemyndigat flygförvaltningen att för forcering av anskaffning av i brevet närmare angiven flygmateriel taga visst belopp i anspråk från det å för- skottsstaten för försvarsväsendet uppförda förskottsanslaget till försvars- väsendet i allmänhet (Ga). Av nämnda belopp utgöra 273,905 kronor likvid för påskyndad anskaffning av utrustning till förenämnda flygplan. Till an- visning för slutlikvidering av reservflygplan och reservflygmotorer återstå därför endast $(3,925,000 - 273,905 =) 3,651,095$ kronor eller i avrundat tal, 3,650,000 kronor. Mot ett äskande av sistnämnda belopp för budgetåret 1940/41 har jag intet att erinra.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t föreslå riksdagen

att till *Extra materielanskaffning: Slutlikvid för reservflygplan och reservmotorer m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *re- servationsanslag* av 3,650,000 kronor.

24. Åtgärder för höjande av flygvapnets försvarsberedskap, *reservationsanslag.*

[166.] I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsäskanden för nästkommande budgetår har flygförvaltningen hemställt om anvisande av medel för till- godoseende av vissa behov, vilka direkt eller indirekt vore ägnade att

väsentligt bidra till försvarsberedskapens höjande men som ej upptagits i den i det föregående omnämnda, år 1938 uppgjorda planen för anskaffning av flygmateriel under budgetåren 1939/40—1942/43.

Dessa medelsbehov hava närmare angivits i den i anslutning till förenämnda skrivelse avgivna särskilda skrivelsen den 31 augusti 1939. Flygförvaltningen har därvid hemställt om medelsanvisning under sexton olika anslagsposter, sammanförda i en i skrivelsen intagen tablå. De olika ändamål, för vilka medel sålunda äskats, torde vara av sådan natur, att en redogörelse för desamma till statsrådsprotokollet icke lämpligen bör ske, utan torde riksdagens vederbörande utskott därom få erhålla kännedom genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet. För egen del vill jag emellertid här framhålla, att jag på de i förenämnda särskilda skrivelse avgivna skäl finner mig böra tillstyrka äskande av medel för de under punkterna 3:o—9:o och 11:o—16:o angivna ändamålen, beträffande sistnämnda punkt dock endast i mindre omfattning än vad av flygförvaltningen föreslagits. Vad åter beträffar de under punkterna 1:o, 2:o och 10:o angivna materielanskaffningarna torde dessa icke böra föranleda till åtgärd i detta sammanhang; dock kommer viss del av den under punkten 2:o angivna flygmaterielen att tillgodoses genom anslagsmedel, som jag senare i dag föreslår skola anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår. Med hänsyn till det anförda och med beaktande av att Kungl. Maj:t i annat sammanhang anvisat en del av de för det under punkten 3:o angivna ändamålet erforderliga medlen anser jag det för ifrågavarande ändamål erforderliga medelsbehovet böra beräknas till 4,116,000 kronor.

I anslutning till förenämnda medelsäskanden har emellertid flygförvaltningen i särskild skrivelse den 29 november 1939 gjort framställning om anvisande av ytterligare 1,600,000 kronor för tillgodosende av vissa i skrivelsen närmare angivna åtgärder för höjande av flygvapnets försvarsberedskap. Då jag finner mig böra tillstyrka jämväl dessa medelsäskanden, torde det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag böra beräknas till $(4,116,000 + 1,600,000 =) 5,716,000$ kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder för höjande av flygvapnets försvarsberedskap* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,716,000 kronor.

25. Vissa förskott å flygplanleveranser m. m., *reservationsanslag.*

[167.] De under år 1938 uppgjorda kostnadsberäkningarna för anskaffning och förnyelse av flygmateriel, för vilka härovan under punkten 163 lämnats en närmare redogörelse, omfatta icke sådan materiel, som avses att anskaffas eller förnyas efter det flygvapnets uppsättningsperiod tilländalupit, utan endast den materiel, som enligt den ursprungliga materielanskaffningsplanen avsetts att anskaffas under nämnda period, d. v. s. intill utgången av budget-

året 1942/43. Det i nämnda kostnadsberäkningar för uppsättningsperioden 1939/40—1942/43 såsom erforderligt angivna beloppet, 65,942,000 kronor, innefattar sålunda icke några förskottsmedel för den materiel, som planenligt kommer att levereras efter den 1 juli 1943.

I sin särskilda skrivelse den 31 augusti 1939 i anslutning till medels-äskandena för budgetåret 1940/41 har flygförvaltningen till behandling upptagit vissa med den planenliga materielanskaffningen efter uppsättningsperiodens slut sammanhängande frågor och därvid hemställt om äskande för nämnda budgetår av tillhopa 6,592,000 kronor såsom förskott för vidtagande av vissa närmare angivna åtgärder med avseende å genomförandet av denna materielanskaffning. I särskild skrivelse den 29 november 1939 har flygförvaltningen sedermera hemställt, att för bestridande av kostnader av angiven art måtte anvisas ytterligare 1,375,000 kronor.

Anslagsfrågorna äro av den beskaffenhet, att det icke synes lämpligt att i vidare mån än som av det följande framgår till statsrådsprotokollet redogöra för deras närmare innebörd. Riksdagens vederbörande utskott torde därom böra erhålla ytterligare upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet. Här må blott framhållas följande:

Jämlikt för flygvapnet fastställd materielplan skulle arméflygflottiljen under budgetåren 1941/42—1943/44 tillföras tre divisioner. I samband med disponerandet av det för budgetåret 1938/39 anvisade reservationsanslaget å 70,000,000 kronor till försvarsberedskapens omedelbara stärkande beslötos åtgärder för ett tidigare anskaffande av den första av dessa divisioner såsom en strategisk spaningsdivision. Den andra av divisionerna ingår i förenämnda år 1938 upprättade anskaffningsplan och beräknas skola levereras under budgetåret 1941/42. Den tredje divisionen åter har avsetts skola levereras först under budgetåret 1943/44 och ingår således icke i kostnadsberäkningarna för nämnda anskaffningsplan. I sin förenämnda särskilda skrivelse den 31 augusti 1939 har flygförvaltningen på vissa i skrivelsen närmare angivna skäl hemställt, att åtgärder måtte få vidtagas för möjliggörande av leverans av materielen för den tredje divisionen redan under budgetåret 1942/43. Härigenom skulle även vinnas vissa ekonomiska fördelar, som beställning på en gång av ett större antal flygplan — avsedda för andra och tredje divisionerna — innebure. För gäldande av förskott i samband med beställningen av den tredje divisionen erfordrades i så fall redan under budgetåret 1940/41 ett belopp av 1,590,800 kronor. Innan beställning kunde göras, erfordrades emellertid även medel för utförande av konstruktioner och inköp av provflygplan m. m. för erhållande av lämplig typ. Kostnaderna härför beräknades i vad avser den tredje divisionen till 451,200 kronor. Sammanlagt erfordrades sålunda för tidigare anskaffning av arméflygflottiljens tredje division under nästkommande budgetår ett belopp av 2,042,000 kronor.

Vidare har flygförvaltningen i sina i det föregående omnämnda skrivelser den 31 augusti och den 29 november 1939 på anförda skäl hemställt om anvisande för nästkommande budgetår av dels 3,350,000 kronor, ingående i förenämnda belopp om 6,592,000 kronor, dels ock ytterligare 1,375,000 kronor

för undersökningar, konstruktioner och inköp av provflygplan, syftande till åstadkommande av nya, för våra förhållanden lämpade bomb- respektive jaktflygplantyper. Rörande den närmare motiveringen i denna fråga tillåter jag mig hänvisa till innehållet i förenämnda skrivelser.

Slutligen har flygförvaltningen i skrivelsen den 31 augusti 1939 framhållit, att ämbetsverket ämnade gå i författning om närmare undersökningar rörande förutsättningarna för tillverkning inom landet av en närmare angiven ny flyg-motortyp. Denna vore avsedd att inmonteras i de flygplan, som komme att nyanskaffas efter uppsättningsperiodens slut. Då denna tillverkning borde igångsättas senast $1\frac{1}{2}$ —2 år innan den första motorn av en serieleverans kunde förväntas, vore det erforderligt att beställning skedde redan under budgetåret 1940/41. Flygförvaltningen har beräknat medelsbehovet under nämnda budgetår för anskaffande av verktyg för ifrågavarande motortillverkning och till förskott vid beställning av visst antal motorer till 1,200,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nu avhandlade ändamål uppgår sålunda enligt flygförvaltningens beräkningar till $(2,042,000 + 3,350,000 + 1,375,000 + 1,200,000 =) 7,967,000$ kronor.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att flygförvaltningens i förevarande sammanhang gjorda medelsäskanden hänföra sig till sådan materiel, som planenligt skulle anskaffas efter flygvapnets uppsättningsperiod, eller efter den 1 juli 1943. Framställningen innebär dels att vissa undersökningar borde få slutföras och nya flygplan- och motortyper utprovas med avseende å denna materiel, dels att viss del av samma materiel — den för arméflygflottiljen avsedda tredje divisionen — finge anskaffas tidigare än som ursprungligen beräknats, dels slutligen att vissa förskott skulle ställas till förfogande för beställning under budgetåret 1940/41 såväl av nämnda division som ock av vissa i materielanskaffningsplanen för tiden efter den 1 juli 1943 ingående materiel (flygplanmotorer).

Vad först beträffar den tidigare anskaffningen av den för arméflygflottiljen avsedda tredje divisionen torde med hänsyn till vad flygförvaltningen i sin förberörda särskilda skrivelse anført i fråga om avgång och återstående flygplanbestånd inom flottiljen en dylik tidigare nyanskaffning bliva ofrånkomlig. Härav betingade å budgetåret 1940/41 belöpande kostnader finner jag i överensstämmelse med flygförvaltningens förslag böra beräknas till 2,042,000 kronor. — Icke heller finner jag anledning till erinran mot flygförvaltningens förslag om fullföljande av påbörjade undersökningar rörande nya typer för bomb- och jaktflygplan. Icke minst med hänsyn till flygteknikens snabba framsteg och den ständiga utvecklingen av flygplantypernas egenskaper och därmed sammanhängande förändringar i deras strategiska och taktiska användbarhet synas dylika undersökningar vara påkallade. Anledning synes därför föreligga att ställa för ifrågavarande undersökningar — konstruktioner och tillverkning av provflygplan — erforderliga medel till förfogande. Då emellertid enligt vad som från flygförvaltningen sedermera meddelats anskaffningen av provflygplan av bombtyp kan nedbringas till hälften av det förut angivna

beloppet, kan medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål inskränkas till $(\frac{3,350,000}{2} + 1,375,000 =) 3,050,000$ kronor. — Vad slutligen angår flygförvaltningens hemställan om anslagsmedel för förberedande av tillverkning av ny flygmotortyp ävensom för seriebeställning därav finner jag mig böra tillstyrka framställningen ifråga. Mot det härför beräknade beloppet, 1,200,000 kronor, har jag ingen erinran att framställa.

Det sammanlagda anslagsbeloppet under budgetåret 1940/41 till vissa förskott å flygplanleveranser m. m. skulle sålunda komma att utgöra $(2,042,000 + 3,050,000 + 1,200,000 =) 6,292,000$ kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa förskott å flygplanleveranser m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 6,292,000 kronor.

26. Underhåll av flygmateriel, reservationsanslag.

[168.] Anslaget till underhåll av flygmateriel är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 4,145,000 kronor, i vilket belopp ingå 12,000 kronor till bestridande av flygvapnets andel i kostnaderna för försvarsväsendets kemiska anstalt och 145,000 kronor för bestridande av underhållskostnader i samband med förstärkandet vid flygvapnet av den personella försvarsberedskapen.

Enligt försvarsbeslutets beräkningar skulle förevarande anslag för budgetåret 1939/40 utgått med 2,550,000 kronor. För nästkommande budgetår har anslaget enligt samma beräkningar upptagits med 2,830,000 kronor, för att efter genomförd organisation uppföras med 3,775,000 kronor.

I sin skrivelse rörande medelsbehovet under nästa budgetår har flygförvaltningen till en början framhållit, att det belopp, 2,830,000 kronor, vartill medelsbehovet under förevarande anslag beräknats enligt de för 1936 års försvarsbeslut grundläggande kostnadsberäkningarna, motsvarade ett beräknat antal flygtimmar av 40,000 och ett antal motortimmar av 46,500. För nästkommande budgetår beräknades emellertid, såsom vid medelsäskandet under anslaget till flygvapnets övningar framhållits, antalet erforderliga flygtimmar till 64,000, motsvarande 77,000 motortimmar. Flygförvaltningen har vidare beträffande medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1940/41 anført bland annat följande:

Utförda kostnadsberäkningar, grundade på ett flygtimantal av 64,000 timmar, hava givit till resultat följande anslagsbehov.

	Kronor	Kronor
Flygplan och motorer	4,373,100	
Markutrustning	115,800	
Signalmateriel och övrig elektrisk utrustning	118,000	
Flygradioutrustning	73,000	
Fotografisk utrustning	21,000	
Meteorologisk utrustning	3,900	

	Kronor	Kronor
Fallskärmar	41,000	
Merkostnad, arbetslöner	100,000	
Frakter, oförutsedda utgifter samt avlöningar till civil- anställd personal vid flottiljer och flygkrigsskolan	265,500	5,111,300
Avlöningar till civilanställd personal i flygförvaltningen		300,000
Kemiska anstalten		12,000
Undervisningsmateriel		10,000
Anskaffning av reservdelar		200,000
Reservflygplan och reservflygmotorer		20,000
Krigsindustrimateriel		40,000
Större haverier, modifikationer m. m.		616,700
	Summa kronor	6,310,000

Beträffande vissa av dessa poster må anföras följande.

I anslagsposten för flygplan och motorer ingå kostnaderna för flygplan- och motoröversyner, dagligt underhåll av flygplan, motorer och utrustning samt kostnader för de haverier, som beträffande bomb-, jakt- och spaningsflygplan uppgå till högst 12,000 kronor och beträffande skol- och övningsflygplan till högst 8,000 kronor.

Ovannämnda kostnader liksom kostnaderna för underhåll och översyn av markutrustning, signalmateriel och övrig elektrisk utrustning, flygradioutrustning, fotografisk utrustning, meteorologisk utrustning och fallskärmar hava beräknats på grundval av de erfarenhetsvärden, som framkommit intill slutet av budgetåret 1938/39. Hänsyn har därvid sålunda icke tagits till de merkostnader, som komma att uppstå till följd av höjda arbetslöner enligt det avtal, som tillämpas från och med den 1 juli 1939. För att täcka denna merkostnad beräknar flygförvaltningen ett belopp av 100,000 kronor vara erforderligt.

För frakter, oförutsedda utgifter samt avlöningar till civilanställd personal vid flottiljer och flygkrigsskolan har med stöd av dels hittills vunna erfarenheter dels personalbehovet beräknats ett belopp av 265,500 kronor.

Avlöningar till civilanställd personal i flygförvaltningens materielavdelning utgå från vederbörliga anskaffnings- och underhållsanslag. För budgetåret 1940/41 beräknas att anslaget till flygmaterielens underhåll skall bidra till dessa kostnader med 300,000 kronor.

För flygvapnets andel i kostnaderna för försvarsväsendets kemiska anstalt beräknas samma belopp, som upptagits i riksstaten för det löpande budgetåret d. v. s. 12,000 kronor.

För underhåll av viss teknisk undervisningsmateriel erfordras ett belopp av 10,000 kronor.

Flygförvaltningen anser det lämpligt, att redan vid anskaffningen av flygplan och motorer bestrida viss del av kostnaderna för reservdelar med medel ur underhållsanslaget. För att ernå rationell tillverkning och därmed förmanligare priser böra reservdelarna i möjligaste mån inplaceras i tillverkningen i löpande följd med motsvarande delar tillhörande flygplanen. I enlighet med ovanstående bör under budgetåret 1940/41 för medel ur underhållsanslaget anskaffas reservdelar för flygplan, typ B 3 C, B 5 och Sk 14, motsvarande ett belopp av 329,000 kronor. I samband med reparationer och översyner under budgetåret beräknas, att av ifrågavarande reservdelar ett behov motsvarande ett belopp av 129,000 kronor kommer att uppstå. Kostnaderna för dessa reservdelar bestridas ur ovan angiven summa 4,373,100 kronor. Det för återstoden erforderliga beloppet, 200,000 kronor, kan icke

inrymmas i anslagsposten till flygplan och motorer, utan måste särskilda medel beräknas härför.

Enligt nådigt brev den 15 juni 1939 har till flygförvaltningens förfogande ställts medel för anskaffning av bland annat reservflygplan och reservflygmotorer. I Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen nr 234 den 24 mars 1939 äro de årliga underhållskostnaderna för denna materiel upptagna till för reservflygplanen 14,000 kronor och för reservflygmotorerna 10,000 kronor. Under budgetåret 1940/41 kommer största delen av denna materiel att vara levererad eller att levereras. Flygförvaltningen beräknar att ett sammanlagt belopp av 20,000 kronor erfordras för underhåll av ifrågavarande materiel under budgetåret 1940/41.

I ovannämnd proposition anmälde Kungl. Maj:t jämväl dels ett medelsbehov för förberedande av krigsindustri för flygvapnets behov av 11,000,000 kronor, dels att flygförvaltningen beräknat de årliga kostnaderna för lagring och vård av krigsindustrimaterielen till 40,000 kronor. Det förstnämnda beloppet beviljades sedermera av riksdagen.

Flygförvaltningen beräknar, att den avsedda materielanskaffningen till allra största delen slutföres under budgetåret 1940/41, varför ovannämnda belopp 40,000 kronor för lagring och vård av materielen är erforderligt från och med detta budgetår.

I enlighet med vad ovan anförts hava kostnaderna för haverier intill 12,000 kronor för bomb-, jakt- och spaningsflygplan samt intill 8,000 kronor för skol- och övningsflygplan inräknats i anslagsposten till flygplan och motorer. För bestridandet av kostnaderna för större haverier, samt kostnaderna för införandet av sådana modifikationer på materielen, vilka av säkerhets- och modernitetshänsyn måste komma till utförande, samt för oförutsedda utgifter i allmänhet beräknar flygförvaltningen, att ett belopp av omkring 600,000 kronor kommer att erfordras.

Den dyrbara flygmateriel, som under senare tid tillförts eller kommer att tillföras flygvapnet, medför, att det ur ekonomisk synpunkt är fördelaktigt att efter haveri iståndsätta denna materiel även om kostnaderna för iståndsättningen äro avsevärda. Under ogynnsamma förhållanden (stor haverifrekvens) kan därför erfordras större belopp än vad ovan angivits för bestridandet av kostnaderna för större haverier. För den händelse haverifrekvensen blir ogynnsam, ser sig flygförvaltningen därför nödsakad att inkomma med av dylika omständigheter betingad framställning om ökat anslag för havererad materiels iståndsättande.

Till ovan angivna kostnader komma kostnaderna för underhåll av flygmateriel vid flygvapnets flygreservskola. Härför beräknas ett belopp av 60,000 kronor bliva erforderligt.

Den under anslaget erforderliga anvisningen utgör sålunda 6,370,000 kronor.

På sätt under anslaget till flygvapnets övningar anförts har flygförvaltningen i skrivelse den 2 december 1939 anmält, att av kostnaderna för målflygning för armén och marinen ett belopp av 190,500 kronor belöpte å underhåll av flygmateriel. Då dessa kostnader böra belasta ifrågavarande anslag, skulle sålunda medelsbehovet under anslaget enligt flygförvaltningens beräkningar uppgå till $(6,370,000 + 190,500 =) 6,560,500$ kronor.

Såsom framgår av det anförda har flygförvaltningen beräknat medelsbehovet under förevarande anslag på grundval av det antal flygtimmar, som ansetts erforderliga under nästa budgetår för att genomföra flygutbildningen och upprätthålla flygsäkerheten och krigsberedskapen. Under det att försvars-

kommissionen för budgetåret 1940/41 beräknat ett flygtimantal av 40,000 erforderligt, motsvarande ett motortimantal av 46,500, uppskattas nu av flygförvaltningen timantalet till 64,000 respektive 77,000. Såsom jag under punkten 158 framhållit torde en avsevärd höjning av antalet flyg- eller motortimmar bli va ofrånkomlig med därav följande höjning av anslaget till flyg vapnets övningar. Då medelsbehovet under nu ifrågavarande anslag till största delen är direkt avhängigt av flygfrekvensen — översyner och därmed sammanhängande reparationer företagas sålunda efter visst antal flygtimmar — synes det nödvändigt att redan av denna anledning väsentligt höja anslagsbeloppet för underhåll av flygmaterielen utöver vad som ursprungligen beräknats. Härtill kommer den av flygförvaltningen föreslagna engångsanskaffning av reservdelar för ett belopp av 200,000 kronor i anslutning till flygplanens anskaffning, vilken jag finner ändamålsenlig. Än vidare har genom olika åtgärder i beredskapssyfte flyg vapnet tillförts materiel i tidigare icke motsedd omfattning, vilken drager kostnader för underhåll och vård. Genom kollektivavtal fastställda högre arbetslöner medföra slutligen ökade krav på anslaget. Med hänsyn till det anförda finner jag mig böra tillstyrka, att anslaget upptages i enlighet med flygförvaltningens beräkningar, därvid dock anslagets slutsumma torde kunna avrundas till 6,550,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhåll av flygmateriel* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 6,550,000 kronor.

27. Flygindustriens krigsorganisation, *reservationsanslag*.

[169.] För innevarande budgetår är anslaget till flygindustriens krigsorganisation i riksstaten uppfört med 35,000 kronor, eller samma belopp, vartill anslagsbehovet uppskattats enligt kostnadsberäkningarna för den nya flyg vapenorganisationen.

I förberörda särskilda skrivelse den 31 augusti 1939 har flygförvaltningen hemställt, att anslaget under budgetåret 1940/41 måtte på i skrivelsen närmare angivna skäl undergå en väsentlig höjning.

Ärendet är av den beskaffenheten, att det icke synes lämpligt att till statsrådsprotokollet närmare redogöra för dess innebörd. Riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet. För egen del anser jag mig emellertid böra tillstyrka, att medel under anslaget för nästa budgetår äskas med 75,000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygindustriens krigsorganisation* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 75,000 kronor.

28. **Utrustning för instruktionsverkstäder, reservationsanslag.**

[170.] I riksstaten för innevarande budgetår finnes för ifrågavarande ändamål uppfört ett reservationsanslag av 86,000 kronor. Anslaget avsåg möjliggöra utrustning av instruktionsverkstäder för mekanikerpersonalens utbildning vid samtliga flottiljer utom Göta flygflottilj.

Bland sina medelsäskanden för nästa budgetår har flygförvaltningen upptagit ett belopp av 12,650 kronor för fullföljande av denna utbildningsorganisation genom utrustning av instruktionsverkstad vid Göta flygflottilj. Häremot har jag ingen annan erinran att framställa än att det för ändamålet avsedda beloppet lämpligen torde böra avrundas till 12,600 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning för instruktionsverkstäder* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 12,600 kronor.

Diverse.29. **Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Flygförvaltningens delfond, förslagsanslag.**

[171.] Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Flygförvaltningens delfond* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av 1,542,900 kronor.

30. **Extra utgifter, reservationsanslag.**

[172.] Ifrågavarande anslag, som i riksstaten för budgetåret 1938/39 var uppfört med 60,000 kronor, utgår för innevarande budgetår med 65,000 kronor.

I enlighet med flygförvaltningens förslag torde medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1940/41 beräknas till 70,000 kronor eller samma belopp, vartill anslagsbehovet för samma budgetår uppskattats enligt de grundläggande kostnadsberäkningarna för den nya flygvapenorganisationen.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 70,000 kronor.

31. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare, förslagsanslag.

[173.] Förslagsanslaget till semester åt vid flygvapnet anställda arbetare är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 50,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1939 har flygförvaltningen meddelat, att enligt verkställd utredning medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1940/41 kunde beräknas till 58,000 kronor. Vederbörlig hänsyn hade vid beräkningen tagits till bestämmelserna i 1938 års semesterlag.

Med hänsyn till vad flygförvaltningen sålunda anfört torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med ett från 50,000 till 58,000 kronor förhöjt belopp.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 58,000 kronor.

32. Eldsläckningsmateriel, reservationsanslag.

[174.] Genom brev den 30 juni 1938 bemyndigade Kungl. Maj:t flygförvaltningen att för anskaffande av eldsläckningsmateriel till Västmanlands, Roslagens, Östgöta, Jämtlands och Svea flygflottiljer ävensom till flygkrigsskolan och de centrala flygverkstäderna av det för budgetåret 1938/39 anvisade reservationsanslaget till försvarsberedskapens omedelbara stärkande disponera högst 210,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1938 angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1939/40 anmälde flygförvaltningen, att motsvarande behov av eldsläckningsmateriel föreläge för under uppsättning och utbyggnad varande Västgöta och Göta flygflottiljer ävensom för övningsplatsen i Boden för en kostnad av respektive 28,000, 28,000 och 20,000 kronor samt att behovet av s. k. eldsläckningskärror borde tillgodoses beträffande vissa flygfält, vilket beräknades draga en kostnad av 42,000 kronor. Vid framläggandet av statsverkspropositionen till 1939 års riksdag ansåg jag mig icke kunna i vidare mån tillstyrka flygförvaltningens framställning, än att för anskaffning av eldsläckningsmateriel förordades en medelsanvisning för budgetåret 1939/40 av 48,000 kronor. I enlighet härmed uppfördes å riksstaten för sistnämnda budgetår ett reservationsanslag till eldsläckningsmateriel å detta belopp.

I sin skrivelse den 31 augusti 1939 rörande medelsbehovet för budgetåret 1940/41 har flygförvaltningen framhållit, att behov av eldsläckningsmateriel alltjämt föreläge för Göta flygflottilj, dragande en kostnad av 28,000 kronor. Vidare har flygförvaltningen meddelat, att ingående prov med olika slag av eldsläckningskärror m. m. utvisat, att det av ämbetsverket för budgetåret 1939/40 föreslagna anslaget å 42,000 kronor för eldsläckningskärror vore otillräckligt. Under hänvisning till en olycka, som nyligen inträffat vid Hägernäs, syntes det flygförvaltningen nödvändigt att för ingripande vid

uppkommen brand å flygplan eller annan materiel på flygfält anskaffa brandbilar i specialutförande med skumsläckningsanordningar med stor kapacitet i likhet med vad som förekomme vid utländska flygvapen. Kostnaden för 10 brandbilar hade beräknats till 200,000 kronor. Enär vidare tillgången till skumvätska måste säkerställas och tillräckliga kvantiteter vid behov icke omgående — t. ex. efter skedd eldsolycka — kunde anskaffas, vore det vidare oundgängligen nödvändigt att disponera kemikalier för att bereda skumvätska för flottiljer och flygverkstäder. För detta ändamål erfordrades 30,000 kronor.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har flygförvaltningen hemställt om anvisande för budgetåret 1940/41 av ett belopp av (28,000 + 200,000 + 30,000 =) 258,000 kronor.

Emellertid har Kungl. Maj:t sedermera genom beslut den 3 september 1939 för tillgodoseende av ovanangivna behov av brandbilar och skumvätska ställt ett belopp av 230,000 kronor till flygförvaltningens förfogande från det å förskottsstaten för försvarsväsendet uppförda förskottsanslaget till försvarsväsendet i allmänhet. Till anvisande under förevarande anslag skulle där efter av det av flygförvaltningen för eldsläckningsändamål äskade beloppet återstå allenast det för Göta flygflottilj beräknade beloppet, 28,000 kronor. Mot bifall till flygförvaltningens anslagsäskande härvidlag lär in det vara att erinra.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Eldsläckningsmateriel* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 28,000 kronor.

33. Motorvältar för flygfälten, *reservationsanslag*.

[175.] I skrivelse den 31 augusti 1939 angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1940/41 i vad avser anslag under kapitalbudgeten för byggnadsändamål m. m. har flygförvaltningen hemställt, att medel måtte beräknas för anskaffande av viss maskinell utrustning för flygfältens skötsel. I anslutning därtill har flygförvaltningen anfört följande:

Flygfälten krävde för att de skulle befinna sig i fullgott skick en synnerligen noggrann skötsel. Ett viktigt led därutinnan vore fältens vältning, varigenom en fastare rotbindning å gräsväxten erhöles, i markytan uppkomna sår lagades samt vid tjälskjutningen framträdande ojämnheter borttoges. För dessa arbeten erfordrades motorvältar med stor vältbredd och tämligen hög hastighet (omkring 10 km/tim.) samt med en vikt, som borde kunna varieras mellan omkring 7—15 ton. Lämplig typ syntes enligt verkställda undersökningar kunna anskaffas inom landet för en kostnad av omkring 15,000 kronor. Då en motorvält av angivet utförande erfordrades vid vardera av sju flottiljer, beräknades den sammanlagda kostnaden för ifrågavarande ändamål till 105,000 kronor.

Den anskaffning av motorvältar, varom flygförvaltningen sålunda hemställt, finner jag ändamålsenlig, varför jag tillstyrker, att flygförvaltningens i nämnda hänseende framlagda förslag kommer till utförande. Mot flygförvaltningens

kostnadsberäkningar för materielens anskaffande lärer intet vara att erinra. De härför erforderliga anslagsmedlen torde böra anvisas å ett särskilt anslag under driftbudgeten.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Motorvärtar för flygfälten* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 105,000 kronor.

34. **Mörklägnings- och alarmanordningar för Göta flygflotilj,**
reservationsanslag.

[176.] Med förmälan, att medel för mörklägnings- och alarmanordningar för flygvapnets förband med undantag för Västgöta och Göta flygflotiljer anvisats från det för budgetåret 1938/39 anvisade anslaget till försvarsberedskapens omedelbara stärkande, har flygförvaltningen i sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1940/41 hemställt, att ett belopp av tillhoppa 30,000 kronor måtte ställas till förfogande för genomförande av angivna anordningar vid Västgöta och Göta flygflotiljer.

Sedermere har Kungl. Maj:t genom beslut den 3 september 1939 till mörklägnings- och alarmanordningar vid Västgöta flygflotilj ställt ett belopp av 15,000 kronor till flygförvaltningens förfogande från det å förskottsstaten för försvarsväsendet upptagna förskottsanslaget till försvarsväsendet i allmänhet (Ga).

Mot äskande hos riksdagen av motsvarande belopp, 15,000 kronor, för Göta flygflotilj har jag intet att erinra.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mörklägnings- och alarmanordningar för Göta flygflotilj* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 15,000 kronor.

F. GEMENSAMMA ANSLAG.

Materiel.

1. Särskild materielanskaffning, *förslagsanslag*.

[177.] I statsverkspropositionen till 1939 års lagtima riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till särskild materielanskaffning för budgetåret 1939/40 anvisa ett förslagsanslag av 10,000,000 kronor. Såsom av framställningen i nyssnämnda proposition (fjärde huvudtiteln s. 251 o. ff.) framgår beräknades den i detta sammanhang avsedda materielanskaffningen draga en kostnad av tillhoppa 20,000,000 kronor. Medelsanvisningen för ändamålet ansågs emellertid kunna uppdelas på två budgetår med hälften på vardera. Till grund för anslagets bestämmande låg en i propositionen intagen materielplan, däri för varje försvarsgren angivits såväl de materielslag, vilka skulle anskaffas, som kostnaderna därför. En sammanställning utvisade, att anskaffningskostnaderna för samtlig i omförmälda plan ingående materiel beräknats uppgå till 7,650,000 kronor för armén, 8,650,000 kronor för marinen samt 3,700,000 kronor för flygvapnet. Ehuru endast hälften av det för materielanskaffningen i dess helhet erforderliga beloppet ansågs böra anvisas för budgetåret 1939/40, förutsattes dock att beställningar eller entreprenadkontrakt rörande leverans av samtlig å planen upptagen materiel skulle efter medgivande av Kungl. Maj:t få äga rum under nämnda budgetår.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag blev av riksdagen bifallet och i enlighet härmed har i riksstaten för innevarande bugetår för särskild materielanskaffning upptagits ett förslagsanslag av 10,000,000 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t genom brev den 2 juni 1939 ställt ifrågavarande anslag till armé-, marin- och flygförvaltningarnas förfogande samt därvid tillika föreskrivit, att nämnda myndigheter skulle äga att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till disponerande av medel under anslaget i huvudsaklig överensstämmelse med förenämnda materielplan, har anslaget numera i enlighet med myndigheternas förslag praktiskt taget i sin helhet disponerats för med detsamma avsedda ändamål, varjämte efter medgivande av Kungl. Maj:t beställningar i viss utsträckning skett av i planen ingående materiel, som avses skola likvideras för medel å det anslag, som för ändamålet kan komma att anvisas för nästkommande budgetår.

I sina medelsäskanden för sistnämnda budgetår hava armé-, marin- och flygförvaltningarna nu hemställt om anvisande av det ytterligare anslagsbelopp, tillhoppa 10,000,000 kronor, som erfordras för den förenämnda materielanskaffningsplanens genomförande.

Detta förslag anser jag mig böra biträda. Det nya anslaget torde liksom motsvarande anslag för innevarande bugetår böra upptagas såsom förslagsanslag. Därvid förutsätter jag dock givetvis, att den totala belastningen på det nu äskade anslaget och det å riksstaten för innevarande budgetår anvisade icke får överstiga 20,000,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskild materielanskaffning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 10,000,000 kronor.

2. Viss maskinutrustning m. m., *reservationsanslag*.

[178.] I skrivelse den 8 december 1938 hemställde rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap, bland annat, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för genomförande av vissa i skrivelsen framlagda förslag, åsyftande en förstärkning av landets industriella utrustning med hänsyn till krigsmaterielproduktionen. Över denna framställning avgavos sedermera utlåtanden av, bland andra, arméförvaltningens tygdepartement och statens reservförrådsnämnd.

Genom beslut den 15 juni 1939 överlämnades rikskommissionens berörda skrivelse tillika med de däröver avgivna utlåtandena till arméförvaltningen för att i angivna delar tagas i övervägande vid avgivandet av vederbörlig framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1940/41.

Arméförvaltningen har nu i sin förenämnda skrivelse den 27 september 1939, under hänvisning till vad som anförts i en särskild skrivelse samma dag, för genomförande av vissa av de av rikskommissionen i skrivelsen den 8 december 1938 framlagda förslagen hemställt om anvisande för nästkommande budgetår av ett reservationsanslag av 800,000 kronor till viss maskinutrustning m. m. Då de ifrågasatta åtgärderna vore av den art, att deras genomförande vore av betydelse icke blott för armén utan även för de båda andra försvarsgrenarna, borde de medel, som kunde komma att anvisas för ändamålet, upptagas som ett för försvarsgrenarna gemensamt anslag.

Frågan är av den natur, att närmare redogörelse för densamma icke lämpligen bör ske till statsrådsprotokollet; ytterligare upplysningar torde få lämnas genom de handlingar, som komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

För min del anser jag mig böra tillstyrka bifall till den föreliggande framställningen. Närmare bestämmelser rörande de ifrågavarande medlens användning torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid utfärda.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss maskinutrustning m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 800,000 kronor.

Försvarsväsendets kemiska anstalt.

3. Försvarsväsendets kemiska anstalt: *Avlöningar, förslagsanslag*.

[179.] Avlöningsanslaget för försvarsväsendets kemiska anstalt är för innevarande budgetår uppfört med ett belopp av 79,000 kronor.

Enligt den för anstalten fastställda avlöningsstaten är detta belopp uppdelat på följande poster:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor 69,270: —
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 5,730: —
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4,000: —
Summa kronor 79,000: —	

I den för kemiska anstalten fastställda personalförteckningen ifrågasättes för nästkommande budgetår ingen ändring. Däremot torde i fråga om den gällande avlöningsstaten vissa jämkningar böra vidtagas. Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat torde nämligen med hänsyn till att vikariat å befattningarna endast undantagsvis förekommer kunna beräknas efter en lägre norm än den eljest brukliga. Med utgångspunkt i stället från de näst lägsta löneklasserna i varje lönegrad kan ifrågavarande anslagspost nedsättas till 67,000 kronor. Posten till rörligt tillägg torde böra höjas från nuvarande 4,000 kronor till 5,270 kronor. I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar ifrågasättes ingen ändring.

En i enlighet med det anförda upprättad ny avlöningsstat för anstalten torde böra föreläggas riksdagen för godkännande.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för försvarsväsendets kemiska anstalt, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 67,000: —
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 5,730: —
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 5,270: —
Summa förslagsanslag kronor 78,000: —	

dels ock till Försvarsväsendets kemiska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 78,000 kronor.

4. Försvarsväsendets kemiska anstalt: Omkostnader, *reservationsanslag.*

[180.] Den kemiska anstaltens omkostnadsanslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 10,000 kronor, vilket belopp enligt en av Kungl. Maj:t den 21 juli 1939 fastställd omkostnadsstat må disponeras på följande sätt:

1. För sammanträdesarvoden samt för resekostnader och traktamentsersättningar ävensom ersättning i övrigt till ledamöter av det vetenskapliga rådet	kronor	1,500:—
2. För resekostnader samt traktamentsersättningar i övrigt	»	1,000:—
3. För bränsle, hyra och renhållning	»	5,500:—
4. För inventarier, expenser samt oförutsedda utgifter m. m.	»	2,000:—
Summa kronor		10,000:—

Tillika har föreskrivits, att därest brist skulle uppstå å någon av ovan nämnda anslagsposter 1, 3 och 4, må till täckande därav användas å andra anslagsposter möjligen uppkommande besparingar.

I sin förenämnda skrivelse har arméförvaltningen föreslagit, att anstaltens omkostnadsanslag måtte jämväl för nästkommande budgetår upptagas med 10,000 kronor. Häremot torde intet vara att erinra.

Det lärers få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsväsendets kemiska anstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 10,000 kronor.

Militärmeteorologisk informationstjänst.

5. Militärmeteorologisk informationstjänst: Avlöningar, förslagsanslag.

[181.] Avlöningsanslaget för militärmeteorologisk informationstjänst är för innevarande budgetår i riksstaten upptaget med 58,000 kronor, vilket belopp enligt fastställd avlöningsstat fördelats på följande sätt:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor	25,400:—
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.....	kronor	26,800:—
b. Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis.....	»	2,800:—
		» 29,600:—
3. Rörligt tillägg, förslagsvis.....	»	3,000:—
Summa kronor		58,000:—

I den för den militärmeteorologiska informationstjänsten av 1939 års lagtima riksdag fastställda personalförteckningen äro såsom tjänstemän å ordinarie stat upptagna dels 1 föreståndare i lönegraden A 24 dels ock 2 militärmeteorologer i lönegraden A 18. Den icke-ordinarie personalen utgöres av en extra ordinarie militärmeteorolog i lönegraden Eo 18 och fem assistenter i lönegraden Eo 12.

Med skrivelse den 30 augusti 1939 har styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt framlagt förslag till medelsäskanden för den militär-

meteorologiska informationstjänsten för budgetåret 1940/41. Styrelsen har därvid hemställt, att lönegradsplaceringarna för personalen måtte höjas, så att föreståndaren bleve placerad i lönegraden A 26, de två ordinarie militärmeteorologerna i lönegraden A 20 samt den extra ordinarie militärmeteorologen i lönegraden Eo 20. Då ett bifall till styrelsens ifrågasvarande förslag skulle medföra, att medelsbehovet för avlöningar åt personalen vid den militärmeteorologiska informationstjänsten ökades från 58,000 kronor till 60,600 kronor, har styrelsen hemställt, att förevarande anslag måtte för nästkommande budgetår upptagas med sistnämnda belopp.

Allmänna lönenämnden, som den 27 oktober 1939 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anfört följande:

Allmänna lönenämnden får erinra om, att löneställningen för de ifrågasvarande befattningshavarna bestämdes så sent som vid 1937 års riksdag. Med hänsyn härtill och då en omprövning av lönegradsplaceringen av tjänsterna i fråga enligt lönenämndens mening allenast bör ske i samband med en allmän översyn av löneställningen för motsvarande befattningshavare vid anstalten i dess helhet, kan lönenämnden icke tillstyrka styrelsens förevarande förslag.

Med hänsyn till vad allmänna lönenämnden sålunda anfört, anser jag mig för närvarande icke kunna tillstyrka någon ändring i den vid 1937 års riksdag fastställda löneställningen för militärmeteorologiska informationstjänstens personal. Emellertid torde anslagsposten till rörligt tillägg för nästkommande budgetår böra uppräknas från nuvarande 3,000 kronor till 5,000 kronor, medan å andra sidan anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet förut i dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört om inskränkning i vikariatsförordnanden torde kunna nedsättas till 23,400 kronor. I följd härav bör en ny avlöningsstat, slutande å 58,000 kronor, föreläggas riksdagen för godkännande.

I enlighet med det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för den militärmeteorologiska informationstjänsten, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 23,400: —
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m. kronor 26,800: —	
b. Avlöningsförhöjningar	
m. m. <i>förslagsvis</i>	» 2,800: —
»	» 29,600: —
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 5,000: —
Summa förslagsanslag kronor 58,000: —;	

dels ock till *Militärmeteorologisk informationstjänst*: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 58,000 kronor.

6. Militärmeteorologisk informationstjänst: Omkostnader,
förslagsanslag.

[182.] Till omkostnader för den militärmeteorologiska informationstjänsten är för innevarande budgetår upptaget ett förslagsanslag av 19,000 kronor, vilket belopp enligt en av Kungl. Maj:t den 2 juni 1939 fastställd omkostnadsstat må disponeras på följande sätt:

1. Telefon- och telegramkostnader, förslagsvis	kronor 17,500: —
2. Övriga expenser	» 1,000: —
3. Reseersättningar, förslagsvis	» 500: —
Summa kronor 19,000: —	

Tillika har föreskrivits, att anslagsposten till reseersättningar icke må utan Kungl. Maj:ts tillstånd överskridas.

Beträffande anslagsposten för telefon- och telegramkostnader har styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt anført, att kostnaderna för ifrågavarande ändamål, särskilt på grund av flygvapnets utökade verksamhet, redan under budgetåret 1938/39 avsevärt överstigit det för innevarande budgetår upptagna beloppet och att en ytterligare stegring vore ofrånkomlig, om icke vissa av flygvapnet planerade fjärrskriftförbindelser komme till stånd. Under förutsättning att dessa anläggningar bleve utförda, kunde anslagsposten till telefon- och telegramkostnader för nästkommande budgetår upptagas med oförändrat belopp. Jämväl de båda andra anslagsposterna kunde upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår. I enlighet med vad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att förevarande anslag måtte för budgetåret 1940/41 upptagas med ett belopp av 19,000 kronor.

Med anledning av vad styrelsen för meteorologisk-hydrografiska anstalten anført rörande medelsbehovet för telefon- och telegramkostnader får jag erinra om att 1939 års urtima riksdag (skriv. nr 49) på förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 27) å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 104,000 kronor, avsett för anordnande av fjärrskriftförbindelse för väderlekstjänsten vid flygvapnet samt drift därav under den återstående delen av budgetåret 1939/40. Genom beslut den 3 november 1939 har beloppet ifråga ställts till flygförvaltningens förfogande för därmed avsett ändamål.

Då medel sålunda numera ställts till förfogande för den omförmälda fjärrskriftanläggningens utförande, torde anslagsposten till telefon- och telegramkostnader för nästkommande budgetår i enlighet med styrelsens förslag böra upptagas med oförändrat belopp, 17,500 kronor. Jämväl de för övriga expenser samt reseersättningar avsedda anslagsposterna torde böra upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 1,000 kronor respektive 500 kronor. Anslaget i sin helhet bör följaktligen för det kommande budgetåret upptagas med (17,500 + 1,000 + 500 =) 19,000 kronor.

Stat för anslaget läres i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t. Jag förutsätter därvid, att posten till reseersättningar alltjämt icke skall få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärmeteorologisk informationstjänst: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 19,000 kronor.

Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå.

7. Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Avlöningar, *förslagsanslag.*

[183.] Avlöningsanslaget för försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 20,800 kronor, vilket belopp enligt fastställd avlöningsstat disponeras sålunda:

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor	500: —
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	16,400: —
b. Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	»	1,700: —
		» 18,100: —
3. Sammanträdesarvoden à 20 kronor per dag till styrelsens ledamöter och suppleanter, förslagsvis	»	1,200: —
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	1,000: —
Summa kronor		20,800: —

Å den för civilanställningsbyrån fastställda personalförteckningen, upptagande personal i högre lönegrad än den 20:e, är såsom extra ordinarie tjänsteman uppförd 1 föreståndare i lönegraden Eo 24.

Det i avlöningsstaten upptagna beloppet 500 kronor till arvoden och särskilda ersättningar användes enligt Kungl. Maj:ts bestämmande i sin helhet till arvode åt ordföranden i civilanställningsbyråns styrelse.

Vad beträffar den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 juni 1939 från och med budgetåret 1939/40 från denna post utgå avlöning till, förutom den å personalförteckningen upptagne föreståndaren, följande extra ordinarie tjänstemän, nämligen:

	Lönegrad.
1 förste kontorist	Eo 10
1 kontorsbiträde	Eo 4

Styrelsen för försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå har i skrivelse den 9 oktober 1939 inkommit med framställning angående byråns medelsbehov för nästkommande budgetår.

Styrelsen har därvid icke ifrågasatt någon ändring beträffande den i avlöningsstaten upptagna posten för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Denna post torde alltså bära upptagas med oförändrat belopp, 500 kronor.

Beträffande posten för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen anfört följande:

Ifråga om den i posten »Avlöningar till övrig icke ordinarie personal» ingående delposten »Grundavlöningar m. m.» är i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade beloppet — 16,400 kronor — en ökning med 1,200 kronor erforderlig. Från delposten ifråga skola enligt föreskrifterna i kungörelsen den 22 juni 1939 angående bestridande av kostnader för avlöning enligt civila avlöningsreglementet och civila icke-ordinariereglementet (Sv. förf.-saml. nr 415) bestridas kostnader för grundlön åt byråns extra ordinarie personal, för vikariatsersättningar, för övertidsersättningar samt för extra personal och renskrivning enligt räkning. Grundlönerna för den extra ordinarie personalen uppgå till ett belopp, sedan pensionsavdragen frånräknats, av 14,667 kronor. Kostnaderna för vikariatsersättningar och övertidsersättning måste enligt vunnen erfarenhet beräknas till omkring 550 kronor (275 + 275 kronor) för år. På grund av arbetsanhopning under vissa tider, såsom då byrån skall handlägga ansökningar till statens järnvägar och andra större statliga institutioner, varvid antalet ansökningar till ett enda verk kunna uppgå till över 500, är övertidsarbete oundgängligen nödvändigt, om ansökningarna skola hinna granskas och överlämnas inom begärd tid. Slutligen har erfarenheten givit vid handen, att ett extra skrivbiträde, vilket hittills varit anställt allenast under vissa tider av året, är erforderligt året runt. Kostnader för extra skrivbiträde böra därför beräknas för hela året, d. v. s. till ett belopp av 2,382 kronor. Detta innebär sålunda, att nu ifrågavarande anslagspost bör beräknas till ett belopp av 17,599 kronor eller utjämnat till 17,600 kronor.

Delposten »avlöningsförhöjningar m. m.» är för innevarande budgetår beräknad till 1,700 kronor. Med hänsyn till att byråns föreståndare från och med den 1 juli 1940 och förste kontoristen hos byrån från och med den 1 oktober samma år bliva berättigade att erhålla uppflyttning till 26. respektive till 11. löneklassen, måste denna delpost ökas, därvid ökningen dock, med hänsyn till att delposten ifråga för närvarande är väl högt beräknad, kan begränsas till 300 kronor. Denna delpost bör alltså upptagas med ett belopp av 2,000 kronor.

Den under avlöningsanslaget upptagna posten till »Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal» bör alltså för nästa budgetår beräknas till ett belopp av 19,600 kronor.

Då jag icke har något att erinra mot vad civilanställningsbyråns styrelse sålunda anfört beträffande medelsbehovet för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, torde den under förevarande anslagspost upptagna delposten till grundavlöningar m. m. böra uppföras med 17,600 kronor samt delposten för avlöningsförhöjningar m. m. med 2,000 kronor. Anslagsposten i sin helhet kommer alltså att uppgå till (17,600 + 2,000 =) 19,600 kronor.

Anslagsposten för sammanträdesarvoden torde i enlighet med vad styrelsen föreslagit böra uppföras med oförändrat belopp, 1,200 kronor. Där emot torde den för rörligt tillägg avsedda anslagsposten, för närvarande 1,000 kronor, böra ökas till 1,500 kronor.

Medelsbehovet under förevarande anslag skulle i enlighet med det anförda uppgå till (500 + 19,600 + 1,200 + 1,500 =) 22,800 kronor.

I enlighet härmed har upprättats ny avlöningsstat för civilanställningsbyrån, vilken läres böra underställas riksdagen för godkännande.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t.....	kronor	500: —
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	17,600: —
b. Avlöningsförhöjningar		
m. m., <i>förslagsvis</i> ..	2,000: —	» 19,600: —
3. Sammanträdesarvoden à 20 kronor per dag till styrelsens ledamöter och suppleanter, <i>förslagsvis</i>	»	1,200: —
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1,500: —
Summa förslagsanslag		kronor 22,800: —;

dels ock till Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 22,800 kronor.

8. Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Omkostnader, reservationsanslag.

[184.] Omkostnadsanslaget för den centrala civilanställningsbyrån är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 3,900 kronor, vilket belopp enligt en av Kungl. Maj:t fastställd omkostnadsstat må disponeras på följande sätt:

1. Reseersättningar	kronor	600: —
2. Trycksaker	»	800: —
3. Expenser m. m.	»	2,500: —
Summa		kronor 3,900: —

Enligt till staten fogad anmärkning må, därest å någondera av posterna 2 eller 3 brist uppstår, till täckande därav användas å annan post möjligen uppkommande besparingar.

Styrelsen för civilanställningsbyrån har för nästkommande budgetår icke ifrågasatt någon ändring beträffande förevarande anslag utan hemställt, att detsamma för nämnda budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp, 3,900 kronor.

Med biträdande av detta förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 3,900 kronor.

Garnisonssjukvården i Stockholm m. m.

9. Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, *förslagsanslag*.

[185.] I sin förenämnda skrivelse den 27 september 1939 har arméförvaltningen erinrat om den enligt propositionen nr 247 till 1939 års lagtima riksdag tillämnade organisationen av garnisonssjukvården i Stockholm efter det garnisonssjukhuset i Stockholm uppgått i Karolinska sjukhuset. Därvid har förutsatts, att för bestridande av avlöningskostnaderna för viss för garnisonsavdelningarna vid Karolinska sjukhuset avsedd personal, vilken i fortsättningen skulle avlönas av medel under fjärde huvudtiteln, skulle å riksstaten upptagas särskilda anslagsmedel. Vidare har såsom en övergångsform förutsatts, att i avvaktan på Karolinska sjukhusets planerade utbyggande med avdelning för hud- och könssjukdomar en provisorisk avdelning och poliklinik för sådana sjukdomar skulle upprättas vid förutvarande Göta livgardes sjukavdelning. Jämväl kostnaderna härför skulle skulle bestridas av anslagsmedel under fjärde huvudtiteln. Då samtliga dessa utgifter komme att avse sjukvård för alla tre försvarsgrenarna, syntes dessa medel böra upptagas bland fjärde huvudtiteln's gemensamma anslag.

Arméförvaltningen har i enlighet med det anförda hemställt om upptagande å riksstaten för budgetåret 1940/41 av särskilda medel för ifrågavarande ändamål.

Emellertid hava arméförvaltningens intendentur- och civila departement samt fortifikations- och sjukvårdsstyrelser med skrivelse den 15 december 1939 inkommit med förslag innebärande vissa förändringar i fråga om ordnandet av garnisonssjukvården i Stockholm. Detta förslag syftar i korthet till att Karolinska sjukhusets medicinska garnisonsavdelning tillsvidare skulle kvarbliva i det nuvarande garnisonssjukhusets byggnad, under det att den kirurgiska garnisonsavdelningen skulle inrymmas i de lokaler inom Karolinska sjukhusets nybyggnad, vilka enligt tidigare planer avsetts för båda garnisonsavdelningarna. Genom detta arrangemang behövde den nyssberörda provisoriska avdelningen för hud- och könssjukdomar icke anordnas, utan kunde även denna inrymmas i garnisonssjukhusets nuvarande byggnad. Såväl den medicinska garnisonsavdelningen som avdelningen för hud- och könssjukdomar borde därvid organisatoriskt ingå i Karolinska sjukhuset.

Den nyssnämnda skrivelsen har remitterats till Karolinska sjukhusets direktion för yttrande. Sådant yttrande har ännu icke inkommit. Jag är därför icke beredd att nu fatta ståndpunkt till det framlagda förslaget. Som detta nära sammanhänger med Karolinska sjukhusets organisation, kommer jag att sedermera, efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet, upptaga denna fråga till förnyad prövning i och för framläggande

för riksdagen av slutligt förslag i ämnet. I avvaktan härpå lärer tillsvidare böra under fjärde huvudtiteln i förslaget till riksstat för nästa budgetår med ett allenast beräknat belopp upptagas ett anslag, förslagsvis benämnt »Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar». Detta belopp torde böra sättas till 48,000 kronor.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på den proposition i ämnet, som senare kommer att framläggas, till *Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av 48,000 kronor.

10. Garnisonsapoteket, *förslagsanslag*.

[186.] Genom beslut den 15 juni 1939 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för försvarsdepartementet att tillkalla särskilda sakkunniga med uppgift att inom departementet biträda med utredning rörande frågan om organiserandet av försvarsväsendets läkemedelsförsörjning m. m. I anledning därav tillkallade jag den 19 i samma månad sex personer för utredningens utförande.

De sakkunniga hava den 29 december 1939 avgivit »Betänkande med förslag till organisation av försvarsväsendets läkemedelsförsörjning» (Statens offentliga utredningar 1939: 48). I nämnda betänkande föreslås, bland annat, att den centrala läkemedelsförsörjningen skall handhavas av ett särskilt organ, motsvarande det nuvarande garnisonsapoteket.

Nämnda betänkande har utsänts på remiss för inhämtande av därav berörda myndigheters och sammanslutningars yttrande. Sådana yttranden hava ännu icke avgivits, vadan frågan om den blivande organisationen av den centrala läkemedelsförsörjningen icke nu kan upptagas till slutlig behandling. Sedan de infordrade yttrandena inkommit, är det min avsikt att åter upptaga nämnda fråga i och för avlåtande av proposition till riksdagen i ämnet. I avvaktan härpå lärer tills vidare i riksstatsförslaget för nästkommande budgetår böra med ett allenast beräknat belopp uppföras ett anslag för ändamålet, förslagsvis benämnt »Garnisonsapoteket». Beloppet torde böra sättas till 80,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på den proposition i ämnet, som sedermera kommer att avlätas, till *Garnisonsapoteket* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av 80,000 kronor.

11. Försvarsväsendets bakteriologiska laboratorium, *förslagsanslag*.

[187.] Alltsedan år 1920 har å riksstaten varit upptaget ett särskilt förslagsanslag till bestridande av kostnaderna för arméns bakteriologiska laboratorium. Å anslaget har under en följd av år anvisats ett belopp av 2,000 kronor.

Ifrågavarande laboratorium utgör en arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse underställd institution med uppgift att, bland annat, verkställa bakteriologiska och andra undersökningar i fråga om epidemiska sjukdomar vid truppförbanden samt att i övrigt tillhandagå sjukvårdsstyrelsen vid bekämpande av smittsamma sjukdomar inom armén.

I sin skrivelse den 27 september 1939 angående lantförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår har *arméförvaltningen* meddelat, att ämbetsverkets sjukvårdsstyrelse efter samråd med medicinalstyrelsen framlagt förslag om genomförande av obligatorisk blodgruppsbestämning beträffande arméns personal m. m. samt härutinnan anfört, bland annat, följande:

I sin medelsframställning senast för budgetåret 1939/40 har arméförvaltningen anmält, att vissa åtgärder vidtagits av sjukvårdsstyrelsen i avsikt att förbereda möjligheten av att som ett led i försvarsberedskapen bestämma blodgrupperna i och för eventuell blodöverföring till personal vid armén. I avvaktan på vissa ytterligare erforderliga undersökningar, särskilt beträffande de förutsättningar från juridisk och militär synpunkt, som borde ligga till grund för avsedd organisation av blodgruppsbestämning av arméns personal, ansåg emellertid arméförvaltningen sig för det dåvarande icke beredd att framlägga något förslag i ovannämnda frågor.

Sjukvårdsstyrelsen har uppdragit åt särskilda sakkunniga att från medicinsk synpunkt närmare utreda organiserandet av blodöverföringen och blodgruppsbestämningen samt den härför erforderliga utrustningen. I skrivelse den 31 augusti 1939 hava dessa sakkunniga avgivit förslag rörande de tekniska förutsättningarna för *blodöverföringen*. Förslaget går ut på upprättandet av ett antal blodgivarcentraler, förlagda till vissa sjukhus, samt förutsätter komplettering av sjukhusens utrustning i erforderlig utsträckning och samarbete med olika myndigheter för erhållande av blod.

Såsom ett tillsvidare ofrånkomligt led vid blodöverföringen ingår *bestämningen av vederbörande givares och mottagares s. k. blodgrupp*. Denna undersökning kan visserligen verkställas omedelbart före den avsedda blodöverföringen, om båda parterna då äro närvarande, men kan med fördel och tidsbesparing överföring av blod ske även från ej närvarande givare, vars blodgrupp överensstämmer med en mottagares, vilkens blodgrupp redan tidigare undersökts och registrerats. Ett dylikt tillvägagångssätt medför givetvis, särskilt under krigsförhållande, stora fördelar och underlättar väsentligt arbetet vid sjukvårdsanstalterna.

I beaktande av den mångfald av olika och tidsödande andra undersökningar, som av truppförbandsläkarna måste utföras å de värnpliktiga, ävensom på grund därav att här ifrågavarande undersökningar — för att vara tillförlitliga — böra verkställas av fackkunnig personal, kunna desamma i sin helhet icke läggas på truppförbandens läkare. Antalet för dylika undersökningars verkställande kompetenta, generalfältläkaren underställda tjänstgöringsskyldiga läkare vid fältläkarkåren eller i dess reserv är icke tillräckligt stort för att möjliggöra förläggandet av själva undersökningarna till respektive truppförband. Dessa undersökningar måste därför centraliseras och förläggas till härför lämpad institution. Resultatet av undersökningen bör härifrån delgivas respektive truppförband och vederbörandes blodgrupp införas i inskrivningsbok, värnpliktskort och hälsoregister samt å identitetsbricka.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse har efter samråd med medicinalstyrelsen funnit, att sålunda ifrågasatt blodgruppsbestämmande av personal vid

armén efter blodtagning vid truppförbanden tillsvidare lämpligen bör förläggas till statens rättskemiska laboratorium under ledning av dess föreståndare, som förklarar sig villig att åtaga sig denna uppgift.

Sjukvårdsstyrelsen har under senare år vidtagit en del åtgärder avsedda att förbereda ovan skisserade organisation, som kan medgiva skyndsam blodöverföring. Hittills har dock verkställandet av blodgruppsbestämning omfattat huvudsakligen sjukvårdsmanskap eller annat fast anställt manskap, som härtill frivilligt anmält sig. Härmed hava militära blodgivare i viss utsträckning kunnat lämna en erkännansvärd insats i även civil fredssjukvård.

Det är uppenbart, att under krigsförhållande leverans av erforderliga mängder blod för överföring till stridsskadade och sjuka icke kan tagas från den relativt fåtaliga sjukvårdspersonalen. Avsedd organisation bör därför följa tvenne skilda linjer. I hemorten bör blod i tillräckliga mängder kunna erhållas från frivilliga civila givare — män som kvinnor — och bör där, såsom fallet senast var under spanska inbördeskriget, anordnas ovan antydda blodgivarcentraler, från vilka sändningar av gruppbestämt blod hastigt skola kunna utgå till vissa sjukhus inom krigs- eller hemorten. Därvid påräkneliga givares blodgrupper kunna utan olägenhet undersökas och fastställas i samband med blodgivningen.

I motsats härtill stå förhållandena under arbetet vid *förbandsplatser och fördelnings(etapp-)sjukhus*. Här måste all tidsspillan undvikas. En organisation för tidigare och under lugnare förhållande verkställda undersökningar av vederbörande mottagares blod är därför eftersträfvansvärd redan i fredstid. Härvid bör det målet uppställas att den manliga krigstjänstskyldiga delen av befolkningen skall äga skyldighet att undergå blodgruppsbestämning, såväl de, vilka börja tjänstgöring på grund av fast anställning vid försvarsmakten, som värnpliktiga, vilka börja sin första tjänstgöring eller eljest äro inkallade till tjänstgöring och vilkas blodgrupp tidigare icke genom militär myndighets försorg blivit undersökt och registrerad. Samma gäller officerare och underofficerare med vederlikar.

Sålunda föreslagna blodtagningar och undersökningar kunna givetvis icke utföras på en gång utan böra, i den utsträckning detta låter sig göra, fördelas på hela året. Det huvudsakliga arbetet måste dock koncentreras till månaderna april—augusti, vid laboratoriet även i september; i övrigt bör det fördelas på årets återstående månader.

Inom medicinalstyrelsen verkställd undersökning har givit vid handen, att statens rättskemiska laboratorium icke kan enbart med sin hittillsvarande ordinarie personal utföra detta arbete; härtill fordras särskild personal. Under månaderna oktober—mars torde tvenne laboratoriebiträden kunna utföra de på denna tid fallande blodgruppsbestämningarna jämte registrering och rapportgivning till respektive truppförband. Under månaderna april—september fordras för det då avsevärt utökade arbetet ytterligare personalförstärkning, som torde kunna begränsas till fyra personer utöver nyssnämnda laboratoriebiträden. Denna extra personalförstärkning torde kunna påräknas att erhållas genom medicine kandidater.

För det skrivarbete, som enligt ovan måste utföras vid laboratoriet och som bör påvila nyssnämnda laboratoriebiträden, erfordras särskild skrivmaskin, som bör anskaffas. Samma gäller ett kylskåp att i avvaktan på gruppbestämningarna uppbevara blodproven uti. Vidare bör för laboratoriet anskaffas ett tillräckligt antal Wassermannrör (rör att förvara det tagna blodet) samt särskilt emballage för dessa, då de försändas mellan truppförbanden och laboratoriet samt åter. Den enligt ovan till inköp föreslagna materielen bör, såsom tillhörande försvarsväsendet, tillsvidare deponeras å statens rättskemiska laboratorium. Laboratoriearbetet kräver ävenledes till-

gång till ett begränsat antal blodgivare, vilka härför böra erhålla vanlig ersättning.

Det torde slutligen vara nödvändigt, att föreståndaren för det rättskemiska laboratoriet för det arbete och ansvar, som komme att påvåla honom som ledare av här ifrågasatt arbete, tillerkännes en skälig ersättning.

Ehuru en sålunda genomförd organisation av blodgruppsbestämningar av flertalet av landets manliga befolkning i hög grad kommer att lända även den civila sjukvården till fromma, tjänar densamma närmast försvarets intressen, och synas därför de kostnader, som härmed bliva förenade, i sin helhet böra bestridas från anslag under fjärde huvudtiteln.

För erfarenhets vinnande torde den sålunda föreslagna verksamheten till en början böra försöksvis organiseras i enlighet med vad ovan föreslagits. De därmed förenade kostnaderna torde för nästkommande budgetår böra beräknas till 22,000 kronor, sålunda fördelade:

Arvode till föreståndaren för laboratoriet.....	kronor	1,000: —
Arvoden till två kvinnliga laboratoriebiträden (å 300 kronor i månaden)	»	7,200: —
Arvoden till fyra extra biträden under 6 månader (å 300 kronor i månaden)	»	7,200: —
Inköp av ett kylskåp	»	1,800: —
» » en skrivmaskin	»	450: —
» » Wassermannrör jämte gummioproppar (33,000 st.)	»	1,300: —
» » emballagelådor (50 st. för ändamålet särskilt förädlade)	»	1,000: —
» » blanketter och rapporttryck	»	500: —
Ersättning till blodgivare m. m. vid laboratoriet	»	1,000: —
Diverse utgifter	»	550: —
Summa kronor		22,000: —

För egen del har *arméförvaltningen* anført, att ämbetsverket funnit förevarande fråga vara av den vikt för försvarsberedskapen, att den nu borde underställas statsmakternas prövning. Arméförvaltningen anslöte sig till sjukvårdsstyrelsens förslag om genomförande av obligatorisk blodgruppsbestämning. Den ifrågasatta organisationen borde försöksvis tillämpas under nästkommande budgetår enligt de närmare föreskrifter, som sjukvårdsstyrelsen i samråd med chefen för armén och medicinalstyrelsen skulle äga utfärda. De för organisationens genomförande under nästkommande budgetår beräknade kostnaderna, 22,000 kronor, borde bestridas av anslaget till arméns bakteriologiska laboratorium, vilket av denna anledning borde ökas från 2,000 kronor till 24,000 kronor. Vidare borde förslag till lag om blodgruppsundersökning av armén tillhörande personal i enlighet med ett arméförvaltningens skrivelse bifogat lagutkast underställas riksdagen för godkännande.

Över förevarande framställning hava utlåtanden avgivits av chefen för försvarsstaben, chefen för marinen, marinförvaltningen, chefen för flygvapnet och flygförvaltningen samt av medicinalstyrelsen.

Chefen för försvarsstaben har förklarat sig i huvudsak icke hava annat att erinra mot förslaget än att åtgärderna för blodgruppsbestämning borde utsträckas att avse jämväl personal tillhörande marinen och flygvapnet; härjämte har chefen för försvarsstaben uttalat sig i fråga om valet av platser för blodgivarcentraler.

Chefen för marinen har ansett, att åtgärderna i fråga även borde avse personal vid marinen; beträffande valet av platser för blodgivarcentraler har chefen för marinen jämväl uttalat sig.

Marinförvaltningen har i likhet med chefen för marinen ansett, att blodgruppsbestämningen borde omfatta jämväl marinens personal ävensom föreslagit härav betingad höjning av det beräknade kostnadsbeloppet för organisationen. Härjämte har marinförvaltningen anfört, att ämbetsverket ifrågasatte nödvändigheten av lagstiftning angående blodgruppsundersökning, då undersökningen vore av sådan natur att den fullt kunde jämföras med de enklare slag av blodundersökningar, som dagligdags utfördes i betydande omfattning ej endast å landets sjukhus utan även av snart sagt varje praktiserande läkare.

Chefen för flygvapnet och flygförvaltningen hava tillstyrkt, att de föreslagna åtgärderna på området måtte omfatta jämväl flygvapnets personal.

Medicinalstyrelsen har, under erinran om att samråd ägt rum med styrelsen vid förslagens upprättande, för sin del tillstyrkt detsamma.

Det föreliggande förslaget avser, såsom av det anförda framgår, åvägbringandet av en organisation för blodgivning och blodöverföring i händelse av krig. Med hänsyn till frågans betydelse ur försvarsberedskapssynpunkt hava vissa åtgärder på området efter särskilda framställningar av vederbörande myndigheter redan kommit till utförande och får jag härutinnan erinra om följande.

Med stöd av Kungl. Maj:ts genom brev den 3 november och den 8 december 1939 meddelade beslut verkställas genom föranstaltande av sjukvårdsstyrelsen under innevarande budgetår blodgruppsbestämning på frivillighetens väg beträffande den vid armén under budgetåret tjänstgörande personalen (även värnpliktiga), allt i den utsträckning förhållandena det medgiva. Denna blodgruppsbestämning äger rum omedelbart vid truppförbanden i anslutning till blodprovtagningen och med användande av s. k. testserum, dock att för kontroll av blodgruppsbestämningen viss medverkan lämnas av statens rättskemiska laboratorium. För underlättande av truppförbandsläkarnas arbete med undersökningarna och i avsikt att dessa skola kunna genomföras så fort som möjligt har sjukvårdsstyrelsen utverkat biträde av den fackfarna personalen (läkare och laboratoriesköterskor) vid de civila sjukhus, som äro belägna å vederbörliga truppförbands förläggningssorter. Närmare anvisningar för undersökningarnas utförande hava meddelats av sjukvårdsstyrelsen efter samråd med chefen för armén och medicinalstyrelsen samt annan vederbörande. För blodgruppsbestämning beträffande den vid marinen under innevarande budgetår tjänstgörande personalen har Kungl. Maj:t genom brev den 24 november 1939 meddelat beslut av i huvudsak motsvarande innebörd som i fråga om personalen vid armén. Åtgärder för blodgruppsbestämning beträffande den vid flygvapnet under innevarande budgetår tjänstgörande personalen hava, enligt införskaffad upplysning, föranstaltats av flygvapnets vederbörande myndigheter

i överensstämmelse med de anvisningar, som enligt vad nyss nämnts utfärdats av sjukvårdsstyrelsen. De med blodgruppsbestämningen sammanhängande kostnaderna i fråga om armén och marinen, vilka kostnader till huvudsaklig del avse utgifter för anskaffning av erforderliga mängder testserum, skola enligt av Kungl. Maj:t i ovanberörda brev meddelade beslut bestridas från det å förskottsstaten för försvarsväsendet uppförda för lantförsvaret respektive sjöförsvaret avsedda förskottsanslaget. Vad angår frågan om upprättandet av blodgivarcentraler har densamma likaledes blivit föremål för åtgärd, i det att Kungl. Maj:t genom brevet den 3 november 1939 bemyndigat sjukvårdsstyrelsen att, efter samråd med chefen för armén, medicinalstyrelsen, överstyrelsen för Svenska röda korset samt, i förekommande fall, styresmannen (direktionen) för vederbörligt civilt sjukhus, föranstalta om upprättande av dylika centraler. För bestridande av engångskostnaderna för dessa centraler — uppgående till ett antal av tio — har Kungl. Maj:t ställt till sjukvårdsstyrelsens förfogande ett belopp av 22,000 kronor från det för lantförsvaret anvisade förskottsanslaget.

Det av arméförvaltningen i omförmälda skrivelse den 27 september 1939 framlagda förslaget rörande blodgruppsbestämning, som avser organisationen för fredsförhållanden, går ut på att gruppbestämningen av det blod, som tagits från den vid truppförbanden tjänstgörande personalen (även värnpliktiga), skall äga rum vid statens rättskemiska laboratorium samt att, sedan rapport rörande undersökningen ingått till respektive truppförband, resultatet skall angivas å vederbörandes stamrulla (inskrivningsbok), identitetsbricka etc. Anordningarna på detta område böra givetvis bli enhetliga för de tre försvarsgrenarna och kostnaderna för ändamålet förty beräknas under ett och samma anslag, som lämpligen bör benämnas »försvarsväsendets bakteriologiska laboratorium». Anslaget bör å riksstaten för fjärde huvudtiteln redovisas under rubriken »gemensamma anslag» och därvid upptagas såsom förslagsanslag.

I fråga om medelsbehovet å anslaget för budgetåret 1940/41 påkallas vissa jämkningar beträffande den av arméförvaltningen framlagda beräkningen med hänsyn dels till att från anslaget skola bestridas kostnader även för marinens och flygvapnets vidkommande, dels till att viss materielanskaffning för statens rättskemiska laboratoriums räkning med stöd av Kungl. Maj:ts ovanberörda brev den 3 november 1939 redan ägt rum. I det förra hänseendet avses huvudsakligen utgifter för erforderlig personalförstärkning vid nämnda laboratorium. Enligt införskaffad uppgift beräknas medelsbehovet på följande sätt:

Arvode till föreståndaren vid statens rättskemiska laboratorium	kronor	1,375: —
Arvoden till 2 kvinnliga laboratoriebiträden (300 kr. för månad)	»	7,200: —
Arvoden till 6 extra biträden under 6 månader (300 kr. för månad)	»	10,800: —
Inköp av en skrivmaskin	»	450: —

Inköp av Wassermann-rör jämte gummiproppar	kronor	1,675: —
» » emballagelådor	»	1,360: —
» » blankett- och rapporttryck	»	650: —
Ersättning till blodgivare m. m. vid laboratoriet	»	1,375: —
Diverse utgifter	»	700: —
Summa kronor		25,585: —

Emot denna beräkning har jag för närvarande icke något att erinra utom såtillvida, att arvodet till laboratoriets föreståndare torde kunna begränsas till högst 1,000 kronor. Medelsbehovet torde alltså böra uppskattas till 25,200 kronor. Emellertid förutsätter jag, att grunderna för anslagsmedlens disposition bliva föremål för närmare omprövning av Kungl. Maj:t i samband med att medlen ställas till vederbörandes förfogande.

För de s. k. blodgivarcentralernas vidkommande torde för budgetåret 1940/41 även böra beräknas medel å förevarande anslag, förslagsvis ett belopp av 500 kronor för varje central eller sålunda tillhoppa 5,000 kronor. Dessa medel avses för bestridande av kostnader för ersättning till för verksamheten ianspråktagen personal vid respektive sjukhus samt för vissa underhållskostnader beträffande centralerna.

I detta sammanhang vill jag slutligen erinra därom, att Kungl. Maj:t genom brev den 24 februari 1939 bemyndigat sjukvårdsstyrelsen att tillkalla sakkunniga för att inom styrelsen i samråd med marinförvaltningen och medicinalstyrelsen med all skyndsamhet verkställa utredning rörande organisationen av den bakteriologiska verksamheten vid försvarsväsendet under krig och därmed sammanhörande, jämväl den civila hälso- och sjukvården berörande frågor. De kostnader, vilka bliva förenade med nyanskaffning och komplettering av den vid nyorganisation av denna del av sjukvårdsberedskapen erforderliga materielen, avses att bestridas av medel, som för nyanskaffning av sjukvårdsmateriel redan ställts till sjukvårdsstyrelsens förfogande. I den mån särskilda kostnader framdeles bliva erforderliga för underhållet av denna bakteriologiska utrustning, förutsätter jag, att desamma må kunna bestridas av förevarande förslagsanslag.

I överensstämmelse med den av mig förordade beräkningen torde medelsanvisningen å anslaget böra bestämmas till (2,000 + 25,200 + 5,000 =), i avjämnat tal, 32,000 kronor.

Vad slutligen angår det framställda förslaget om lagfäst skyldighet för personal vid försvarsväsendet att underkasta sig blodgruppsbestämning, hyser jag den meningen — varåt marinförvaltningen ock givit uttryck — att något behov av en sådan lag, åtminstone för närvarande, icke torde föreligga. Enligt vad jag inhämtat hava hittills vunna erfarenheter ej heller givit något bestämt belägg för att en dylik lagstiftning skulle vara av behovet påkallad.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsväsendets bakteriologiska laboratorium* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 32,000 kronor.

Diverse.

12. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.

[188.] Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av 279,000 kronor.

13. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.

[189.] Reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 90,000 kronor.

För nästa budgetår förutsätter jag icke någon ändring i anslagsbeloppet. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 90,000 kronor.

14. Försvarsväsendets lönenämnd.

[190.] I riksstaten för innevarande budgetår har upptagits ett anslag å 11,000 kronor för försvarsväsendets lönenämnd. Då det ifrågasatta samordnandet av försvarsväsendets lönenämnd med allmänna lönenämnden icke lär böra komma till stånd under nästkommande budgetår, torde för budgetåret 1940/41 för ändamålet böra utgå ett oförändrat anslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsväsendets lönenämnd* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 11,000 kronor.

15. Befrämjande av den andliga vården vid försvarsväsendet, reservationsanslag.

[191.] Sedan åtskilliga år tillbaka har i riksstaten varit uppfört ett särskilt reservationsanslag för befrämjande av den andliga vården vid försvarsväsen-

det. Under budgetåren 1937/38 och 1938/39 var detta anslag upptaget med ett belopp av 50,000 kronor.

I proposition nr 139 till 1939 års lagtima riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag om en omorganisation av den andliga vården vid försvarsväsendet. Förslaget, som grundade sig på ett av särskilda för ändamålet tillkallade sakkunniga utarbetat betänkande i ämnet, innebar, bland annat, att den andliga vården i fredstid inom försvarsväsendet skulle omfatta såväl religiös som kulturell vård, att ett centralråd skulle inrättas för att direkt under Kungl. Maj:t handlägga vissa frågor rörande den andliga vården samt att den kulturella vården skulle stå under ledning av vederbörande truppförbandschef med biträde av ett särskilt lokalt organ för personalen. Den religiösa vården skulle handhavas dels av särskilda för viss tid utsedda militärpastorer, avlönade med arvoden, dels ock av soldathemmen eller andra för ändamålet bildade sammanslutningar. De årliga kostnaderna för den andliga vården med undantag av utgifterna för militärpastorsarvodena beräknades uppgå till 70,000 kronor, varav 12,000 kronor för centralrådet, 23,000 kronor för understöd åt de lokala personalorganen samt 35,000 kronor för soldathems- och motsvarande verksamhet. Kostnaderna för militärpastorsarvodena förutsattes skola utgå av kyrkofonden, närmare bestämt av det belopp om högst 400,000 kronor om året, som Kungl. Maj:t enligt gällande lag ägde disponera för ersättningar för särskild prästerlig tjänstgöring inom riket.

Det sålunda framlagda förslaget lämnades i huvudsak utan erinran av riksdagen, som för befrämjande av den andliga vården vid försvarsväsendet för budgetåret 1939/40 anvisade ett reservationsanslag av 70,000 kronor samt medgav, att kostnaderna för militärpastorernas arvoden finge bestridas av kyrkofonden.

Genom brev den 2 juni 1939 förordnade Kungl. Maj:t om tillsättande av ett centralråd för religiös och kulturell verksamhet inom försvarsväsendet samt utsåg ledamöter i detta råd, för vilket Kungl. Maj:t sedermera genom beslut den 20 oktober 1939 utfärdat särskild instruktion (Sv. förf.-saml. nr 790). I fråga om militärpastorerna har Kungl. Maj:t genom brev samma den 20 oktober 1939 meddelat vissa föreskrifter, varigenom deras verksamhet reglerats. Vidare har Kungl. Maj:t, som den 27 oktober 1939 förordnat militärpastorer vid truppförbanden m. fl. militära organisationer, genom brev samma dag fastställt årsarvoden för dessa pastorer och därvid tillika föreskrivit, att arvodena i fråga för innevarande budgetår skulle bestridas av kyrkofonden.

Beträffande medelsbehovet för den andliga vården vid försvarsväsendet för nästkommande budgetår har centralrådets ordförande i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 oktober 1939 meddelat, att från centralrådets sida icke ifrågasattes någon ändring i det för närvarande utgående anslaget, vilket alltså för budgetåret 1940/41 borde upptagas med oförändrat belopp, 70,000 kronor.

Vid uppgörande av sitt omförmälda förslag rörande medelsbehovet för den andliga vården vid försvarsväsendet för nästkommande budgetår har centralrådet utgått ifrån, att kostnaderna för militärpastorsarvodena jämväl under detta budgetår skulle bestridas av kyrkofonden. Så torde emellertid icke kunna ske. Enligt vad jag under hand erfarit, lämnar nämligen den anslagspost å kyrkofonden, varifrån dessa arvoden för närvarande utgå, icke tillgång till bestridande av de därmed förenade utgifterna för budgetåret 1940/41. Till följd härav torde det bli nödvändigt att för nämnda budgetår under förevarande anslag beräkna medel jämväl för dessa utgifter. Då kostnaderna för de militärpastorsarvoden, som för närvarande bestridas från kyrkofonden uppgå till omkring 30,000 kronor, kommer medelsbehovet under anslaget följaktligen att ökas med detta belopp. Anslaget torde alltså för det kommande budgetåret bära upptagas med $(70,000 + 30,000 =) 100,000$ kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *Befrämjande av den andliga vården vid försvarsväsendet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 100,000 kronor.

16. **Reglering av vissa kursförluster, förslagsanslag.**

[192.] I likhet med vad för innevarande budgetår är fallet torde jämväl för nästkommande budgetår bära anvisas ett förslagsanslag av 75,000 kronor för beredande av ersättning för kursförluster åt innehavarna av beställningar såsom militär-, marin- och flygattachéer.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av vissa kursförluster* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 75,000 kronor.

17. **Underhållskostnader för vissa samvetsömma värnpliktiga, förslagsanslag.**

[193.] Från och med budgetåret 1936/37 har i riksstaten varit uppfört ett särskilt förslagsanslag, från vilket samtliga statsverkets kostnader för sådana värnpliktiga, vilka hysa samvetsbetänkligheter mot värnpliktstjänstgöring, skola bestridas. Anslaget i fråga är för innevarande budgetår, då antalet tjänstgöringsdagar för samvetsömma värnpliktiga beräknats uppgå till 100,000, upptaget med ett efter 3 kronor för man och dag beräknat belopp av 300,000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse den 27 september 1939 har arméförvaltningen meddelat, att underhållskostnaderna för de samvetsömma värnpliktiga för

budgetåret 1938/39 uppgått till 3 kronor 30 öre per man och tjänstgöringsdag. Då det emellertid kunde förväntas, att antalet dylika värnpliktiga komme att minskas under nästkommande budgetår, ansåge ämbetsverket, att anslaget, trots den nyssnämnda ökningen av dagskostnaderna, för sistnämnda budgetår borde upptagas med oförändrat belopp, 300,000 kronor.

Med biträdande av detta arméförvaltningens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Underhållskostnader för vissa samvetsömma värnpliktiga* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av 300,000 kronor.

18. **Civilanställnings befrämjande, reservationsanslag.**

[194.] För innevarande budgetår finnes till civilanställnings befrämjande å riksstaten uppfört ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

I skrivelse den 9 oktober 1939 har styrelsen för försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte jämväl för nästkommande budgetår anvisas ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Detta förslag anser jag mig böra biträda och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilanställnings befrämjande* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 25,000 kronor.

19. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.**

[195.] Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört om beredande av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av 100,000 kronor.

20. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.**

[196.] Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande barntillägg under budgetåret 1940/41 åt befattningshavare, vilka omedelbart före övergången till civila avlöningsreglementet eller i anslutning till detsamma med-

delade lönebestämmelser för icke-ordinarie personal åtnjutit sådant tillägg, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Barn-
tillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret
1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av 700,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med
instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt
behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Wikland.

Stat
för Försvarsstaben.

	An- tal	Lönegrad resp. arvode		An- tal	Lönegrad resp. arvode
A. Ordinarie beställnings- (befattnings-)havare.			B. Personal med arvoden.		
Militär personal.			Pensionerad personal.		
Chef för försvarsstaben	1	Ob 4	Expeditionsofficerare m. fl. ur armén	7	} 3 180
Regementsofficerare ur armén, marinen eller flygvapnet, arvo- den	3	{ Oa 5 el. Oa 4	Expeditionsofficerare ur marinen " ur flygvapnet	2	
Regementsofficer ur armén eller marinen, arvode	1	{ Oa 5 el. Oa 4	Expeditionsunderofficerare ur ar- mén, marinen eller flygvapnet	6	
Kaptener ur armén eller marinen, arvoden	2	Oa 3		2	2 130
Kompaniofficer ur armén eller marinen, arvode	1	{ Oa 3 el. Oa 2	Civil personal.		
Civil personal.			Arkivarie å krigshistoriska avdel- ningen (sjöhistoriska detaljen)	1	2 400
Föreståndare för fotografiska cen- trallaboratoriet	1	A 30	Juridiskt biträde	1	1 800
Kanslibiträde	1	A 7	C. Icke-ordinarie befatt- ningshavare.		
Kontorsbiträden	5	A 4	Avdelningsassistenter	2	MEo 18
			Avdelningsbiträden	2	MEo 10
			Automobilförare	1	MEo 5
			Kontorsbiträden	7	MEo 4

1. Lön (arvoden) till ovanstående ordinarie militära beställningshavare, förslagsvis kronor 88 000:—
2. Lön till ovanstående ordinarie civil personal, förslagsvis " 30 000:—
3. Arvoden till:
 - a) 31 kompaniofficerare, tjänstgörande i försvarsstaben kronor 18 600:—
 - b) ovanstående pensionerad personal " 55 140:—
 - c) ovanstående civil personal " 4 200:—
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
 - a. Grundavlöningar m. m. kronor 44 000:—
 - b. Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis " 5 000:—
5. Rörligt tillägg, förslagsvis " 15 140:—
6. Till chefs för försvarsstaben förfogande för beredande av ersättning åt viss personal för handhavande av kassa- och bokföringsgöromålen vid försvarsstaben ävensom åt vid fotografiska centrollaboratoriet placerad underofficer på aktiv stat " 1 920:—

Summa förslagsanslag kronor 262 000:—

Bil. nr 2.

Beräkning

av antalet tjänstgöringsdagar för fast anställt manskap och värnpliktiga vid armén
för budgetåret 1940/41.

K a t e g o r i	Antal tjänstgöringsdagar			
	för fast anställt manskap	för värnpliktiga		Summa
		med 50 öres penning- bidrag	med 1 kr. penning- bidrag	
I. Fast anställt manskap	2 659 382	—	—	2 659 382
II. Värnpliktiga:				
a) I beväringen				
Studenter och likställda . .	—	501 300	342 540	843 840
Övriga i linjetjänst	—	4 360 603	289 793	4 650 396
Ersättningsreserven	—	935 000	—	935 000
b) I landstormen	—	—	218 400	218 400
Summa	2 659 382	5 796 903	850 733	9 307 018
Avrundat	2 660 000	5 800 000	850 000	9 310 000
		6 650 000		

Bil. nr 3.

Beräkning
av underhållsdagar för stam- och ackordhästar, egna tjänstehästar samt remonter
för budgetåret 1940/41.

		Antal hästunderhållsdagar vid beräkning av anslagen till:	
		Kasern- och förplägnads- utredning samt förlägnings- förlägnings- förlägnings-	Veterinär- vård
Stamhästar och egna tjänstehästar.			
Vid staber m. m.	182 hästar i 365 dagar ==	66 430	
» infanteriet	584 » i » » ==	213 160	
» kavalleriet	2 322 » i » » ==	847 530	
» artilleriet	1 531 » i » » ==	558 815	
» ingenjörtrupperna	100 » i » » ==	36 500	
» signaltrupperna	25 » i » » ==	9 125	
» trängen	204 » i » » ==	74 460	
» intendenturtrupperna	3 » i » » ==	1 095	
» skolor	27 » i » » ==	9 855	
	4 978 hästar i 365 dagar ==	1 816 970	1 816 970
Ackordhästar.			
Vid infanteriet	dagar	42 000	
» kavalleriet	»	1 500	
» artilleriet	»	140 000	
» ingenjörtrupperna	»	22 500	
» signaltrupperna	»	8 000	
» trängen	»	24 000	
» skolor	»	2 000	
	Ackordhästdagar	240 000	240 000
Remonter.			
Vid truppförbanden och remontdressyranstalten	431 hästar i 45 dagar	19 395	19 395
» depåerna		—	215 000
	Summa underhållsdagar	2 076 365	2 291 365

Bil. nr 4.

Beräkning

av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga m. fl. vid marinen
för budgetåret 1940/41.

	Antal tjänstgöringsdagar med penningbidrag (inkl. sjö- tjänstbidrag)			Summa tjänstgöringsdagar	
	å 50 öre	å 1 krona	å 2 kronor	för värn- pliktiga	för kadetter
Flottan.					
Värnpliktiga i linjetjänst.					
Allmän tjänst	198 376	32 880	143 476	374 732	—
Sjö- och stationstjänst	140 637	16 317	—	156 954	—
Studenter och likställda, sjökapteners och likställda	15 385	6 885	—	22 270	—
Sjöofficersaspiranter	8 326	3 726	—	12 052	—
Ersättningsreserv eller handräck- ningstjänst	72 000	—	—	72 000	—
Värnpliktiga i landstormen	—	1 820	—	1 820	—
Kadetter	—	23 223	—	—	23 223
Säger för flottan	434 724	84 851	143 476	639 828	23 223
Kustartilleriet.					
Värnpliktiga i linjetjänst (utom stu- denter och likställda)	205 348	21 096	—	226 444	—
Ersättningsreserv (i vapentjänst) .	94 440	11 540	—	105 980	—
Ersättningsreserv (med undantag för utbildning i vapentjänst ut- tagna)	100 000	—	—	100 000	—
Värnpliktiga studenter och likställda	21 265	8 290	—	29 555	—
Värnpliktiga i landstormen	—	9 100	—	9 100	—
Kadetter m. fl.	952	12 918	—	—	13 870
Säger för kustartilleriet	422 005	62 944	—	471 079	13 870
Sammanlagt antal tjänst- göringsdagar	856 729	147 795	143 476	1 110 907	37 093
	1 148 000			1 148 000	

Bil. nr 5.

Beräkning

av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid flygvapnet för budgetåret 1940/41.

	Tjänstgöringsdagar	
	med penningbidrag å 50 öre	med penningbidrag å 1 krona
I. Linjen.		
Studenter och likställda	24 401	57 118
Övriga värnpliktiga	244 195	41 280
Säger för linjen	268 596	98 398
II. Ersättningsreserven	144 450	--
Summa tjänstgöringsdagar	413 046	98 398
	511 444	

Register

till

Fjärde huvudtiteln för budgetåret 1940/41.

A. Försvarsdepartementet.

Sid.		Kronor
6	Avlöningar	362,000
11	Omkostnader	78,000
	Säger för försvarsdepartementet	440,000

B. Försvarsstaben.

12	Avlöningar	262,000
16	Omkostnader	110,000
17	Underhåll och drift av motorfordon	3,000
18	Vissa arbeten å mobiliseringsverket	15,000
18	Fältövningar	1,000
18	Radioanstalt	27,000
	Säger för försvarsstaben	418,000

C. Lantförsvaret.

Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

22	Avlöning till personal vid arméförvaltningen	¹⁾ 800,000
23	Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. ...	¹⁾ 40,000,000
23	Avlöning till personal å övergångsstat vid armén	1,290,000
24	Rekryteringskostnader	80,000
26	Avskedspremier m. m.	175,000
26	Arméns reservstater	1,100,000
28	Reservstat för furirer vid Gotlands trupper	2,500
28	Personal i arméns reserver och personal över stat	1,550,000
31	Rese- och traktamentspenningar	150,000
31	Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagnings- myndigheterna	35,000
32	Flyttningssättning	225,000
	Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	45,407,500

De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

32	De värnpliktigas avlöning	3,800,000
35	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	¹⁾ 120,000
36	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m.	1,100,000
	Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning	5,020,000

¹⁾ Beräknat belopp.

Fjärde huvudtiteln.

Sid.	Understöd m. m.	Kronor
37	Studiestipendier	—
38	Understöd åt föreningar och till skrifter utgivande.....	20,000
39	Vissa arbeten å mobiliseringsverket	15,000
39	Konservering av vissa samlingar i krigsarkivet.....	5,000
40	Frivilliga skytteväsendets befrämjande.....	470,000
Säger för understöd m. m.		510,000

Intendenturmateriel, remontering, förplägnad, undervisning, övningar m. m.

40	Munderingsutrustning	6,100,000
42	Kasern- och förplägnadsutredning	1,100,000
44	Engångskostnader för anskaffning av kaserninventarier	200,000
45	Inventarier för nytillkomna kasern- och mässbyggnader m. m.	240,000
47	Särskild anskaffning av intendenturmateriel	4,050,000
47	Remontering	975,000
52	Mathållning	10,500,000
54	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.....	3,650,000
55	Skrivmaterialier och expenser	725,000
57	Tryckningskostnader	160,000
58	Furagering	2,880,000
59	Veterinärvård	125,000
60	Frivilliga djursjukvården i krig.....	6,500
61	Undervisningsmateriel, undervisningsverk och utbildningskurser	1,230,000
65	Truppförbandens övningar	1,540,000
71	Fält- och fälttjänstövningar	600,000
72	Arméns hundväsande	10,000
72	Arméns brevduveväsende	5,000
Säger för intendenturmateriel, remontering, förplägnad, undervisning, övningar m. m.		34,096,500

Sjukvård m. m.

73	Garnisonssjukhusen: Avlöningar	1) 750,000
75	Garnisonssjukhusen: Omkostnader	1) 775,000
75	Sjukvård i allmänhet	600,000
80	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig	20,000
80	Nya röntgenutrustningar vid garnisonssjukhusen i Eksjö och Sollefteå	93,500
Säger för sjukvård m. m.		2,238,500

Tygmateriel.

81	Vapen och ammunition m. m.	6,000,000
83	Anskaffning och underhåll av motorfordon	850,000
84	Anskaffning och underhåll av ingenjörmateriel m. m.	900,000
85	Försök med viss tygmateriel	250,000
86	Vissa materiel- och organisationsförsök	350,000
87	Viss materielanskaffning (anslag nr 2).....	2,425,000
87	Viss luftvärnsmateriel	5,000,000
88	Viss ytterligare materielanskaffning	14,620,000
90	Extra materielanskaffning: Luftvärn för kraftanläggningar	3,500,000
Säger för tygmateriel		33,895,000

1) Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Fortifikatoriska anordningar m. m.	
90	Underhåll av befästningsanläggningar m. m.	300,000
91	Extra materielanskaffning: Vissa fortifikatoriska anordningar	1,390,000
	Säger för fortifikatoriska anordningar m. m.	1,690,000

Diverse.

92	Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Arméför- förvaltningens delfond.....	¹⁾ 6,161,000
92	Ersättning för rustning och rotering.....	100,000
93	Extra utgifter.....	350,000
93	Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare	245,000
94	Framställning av specialkartor	20,000
	Säger för diverse	6,876,000
	Säger för lantförsvaret	129,733,500

D. Sjöförsvaret.**Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.**

97	Avlöning till personal vid marinförvaltningen	392,000
102	Avlöning till personal vid kårer och stater m. fl.	¹⁾ 18,200,000
102	Avlöning till personal å övergångsstat vid marinen	975,000
102	Rekryteringskostnader	132,000
103	Marinens reservstat	60,000
104	Marinens reservpersonal.....	325,000
107	Rese- och traktamentspenningar	100,000
107	Flyttningersättning	55,000
	Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	20,239,000

De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

107	De värnpliktigas avlöning	865,000
108	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	¹⁾ 20,000
109	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m.	170,000
	Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning	1,055,000

Undervisning, understöd, expenser m. m.

109	Undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m....	58,000
110	Marinlärarkurs	12,500
111	Studiestipendier	4,000
112	Understöd åt föreningar.....	10,000
112	Skrivmaterialier och expenser m. m.	352,000
114	Tryckningskostnader	80,000
114	Biblioteksverksamhet för underofficerare och manskap vid marinen	6,200
	Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.	522,700

¹⁾ Beräknat belopp.

Fjärde huvudtiteln.

Sid.	Förplägnad, beklädnad m. m.	Kronor
114	Mathållning	3,550,000
116	Beklädnad	1,710,000
117	Kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m. ...	227,000
118	Viss intendenturmateriel för kustartilleriet	870,000
118	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.	975,000
Säger för förplägnad, beklädnad m. m.		7,332,000

Övningar.

119	Flottans krigsberedskap och övningar	5,900,000
123	Kustartilleriets krigsberedskap och övningar	1,000,000
125	Krigsövningar vid kustfästningarna	30,000
Säger för övningar		6,930,000

Sjukvård m. m.

125	Sjukvård	200,000
127	Anskaffning av sjukvårdsmateriel	100,000
128	Röntgenutrustning för marinens sjukhus i Karlskrona	75,000
Säger för sjukvård m. m.		375,000

Flytande materiel, befästningar m. m.

129	Underhåll av flottans fartyg m. m.	7,300,000
131	Flottans ersättningsbyggnad	¹⁾ 45,000,000
132	Modernisering av Sverige-skeppen m. m.	7,675,000
134	Modernisering av vissa äldre fartyg	4,000,000
135	Befästningars underhåll m. m.	200,000
136	Förstärkande av Älvsborgs fästning	2,300,000
136	Kustartilleriets materiel m. m.	850,000
139	Anskaffning, underhåll och drift av sjöförsvarets motorfordon	105,000
142	Ersättningsbyggnad av kustartilleriets båtmateriel	600,000
151	Brandskyddsanordningar	40,000
152	Utrustning för central torpedverkstad	1,180,000
152	Maskiner och verktyg för tygverkstaden i Fårösund	22,000
153	Muddring vid mobiliseringskajen å Karlskrona örlogs- varv	136,000
153	Docksätt vid Karlskrona örlogsvarv	70,000
154	Luftkompressorer	60,000
154	Förbättrade transportanordningar å Galärvarvet	—
155	Bärningsmateriel för undervattensbåtar	700,000
156	Bogserbåt för Karlskrona örlogsvarv	150,000
157	Anordnande av idrottsplats i Fårösund	12,000
Säger för flytande materiel, befästningar		70,400,000

Artilleri- och annan teknisk materiel m. m.

159	Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner	60,000
159	Prövning och undersökning av brisanta sprängämnen m. m.	50,000
160	Försök med teknisk materiel	100,000
160	Nya kärnrör m. m. i marinens artilleripjäser	34,800
161	Försök med torped- och radiomateriel	58,000

¹⁾ Beräknat belopp.

Fjärde huvudtiteln.

261

Sid.		Kronor
161	Luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg	712,000
162	Reserveldrör	160,000
162	Inskärningsbana för eldledningsövningar	50,000
163	Instrumentutrustning för Stockholms örlogsvarv	25,000
164	Laddövningsapparater m. m. för kustartilleriet	143,000
164	Viss materiel för kustartilleriet	1,462,700
166	Viss ytterligare anskaffning av artilleri- och teknisk materiel m. m.	13,126,000
167	Åtgärder för industriens krigsorganisation och marinför- valtningens krigsförberedelser	200,000
168	Marinens andel av försöks- och driftkostnader för försvars- väsendets kemiska anstalt	12,000
	Säger för artilleri- och annan teknisk materiel m. m.	16,193,500

Sjökarteverket.

168	Avlöning till personal vid sjökarteverket	389,000
173	Omkostnader för sjökorts- och sjömättningsväsendet	345,000
175	Omkostnader för instrumentkontrollavdelningen	13,800
176	Omkostnader för jordmagnetiska avdelningen	13,300
177	Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande»	30,000
178	Bidrag till internationella hydrografiska byrån	15,000
178	Tryckningskostnader för sjökort och andra publikationer	40,000
179	Nytt utsjölodningsfartyg	455,000
	Säger för sjökarteverket	1,301,100

Diverse.

180	Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Marinför- valtningens delfond	¹⁾ 3,555,000
180	Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m.	12,000
180	Extra utgifter	95,000
181	Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare	350,000
182	Revidering av vissa sjökort	5,000
	Säger för diverse	4,017,000
	Säger för sjöförsvaret	128,365,300

E. Flygvapnet.

183	Inrättande av en flygvapnets flygreservskola	—
	Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	
188	Avlöning till personal vid flygförvaltningen	200,000
191	Avlöning till personal vid flygstab, flygflottiljer m. m.	¹⁾ 5,600,000
191	Rekryteringskostnader	20,000
194	Flygvapnets reservpersonal	100,000
195	Rese- och traktamentspenningar	48,000
195	Flyttningersättning	48,000
	Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	6,016,000

¹⁾ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	De värnpliktigas avlöning m. m.	
196	De värnpliktigas avlöning	315,000
197	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	¹⁾ 7,000
197	Färdkostnader	80,000
	<u>Säger för de värnpliktigas avlöning m. m.</u>	<u>402,000</u>
	Expenser m. m.	
197	Skrivmaterialier och expenser m. m.	100,000
198	Tryckningskostnader	60,000
	<u>Säger för expenser m. m.</u>	<u>160,000</u>
	Förplägnad, intendenturmateriel och övningar.	
199	Mathållning	1,200,000
200	Intendenturmateriel	835,000
202	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.	450,000
204	Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel ..	1,200,000
205	Flygvapnets övningar	6,725,000
208	Motorfordon och motorbåtar	580,000
	<u>Säger för förplägnad, intendenturmateriel och övningar</u>	<u>10,990,000</u>
	Sjukvård.	
209	Sjukvård	83,000
	Vapen och ammunition.	
211	Vapen och ammunition	1,350,000
214	Engångskostnader för anskaffning av vapenmateriel	607,000
	<u>Säger för vapen och ammunition</u>	<u>1,957,000</u>
	Flygmateriel.	
214	Anskaffning och förnyelse av flygmateriel	11,296,000
217	Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel	455,000
217	Extra materielanskaffning: Slutlikvid för reservflygplan och reservmotorer m. m.	3,650,000
218	Åtgärder för höjande av flygvapnets försvarsberedskap	5,716,000
219	Vissa förskott å flygplanleveranser m. m.	6,292,000
222	Underhåll av flygmateriel	6,550,000
225	Flygindustriens krigsorganisation	75,000
226	Utrustning för instruktionsverkstäder	12,600
	<u>Säger för flygmateriel</u>	<u>34,046,600</u>
	Diverse.	
226	Ersättning till försvarsväsendets fastighetsfond: Flygförvalt- ningens delfond	¹⁾ 1,542,900
226	Extra utgifter	70,000
227	Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare	58,000
227	Eldsläckningsmateriel	28,000
228	Motorvältar för flygfälten	105,000
229	Mörklägnings- och alarmanordningar för Göta flygflottilj	15,000
	<u>Säger för diverse</u>	<u>1,818,900</u>
	<u>Säger för flygvapnet</u>	<u>55,473,500</u>

¹⁾ Beräknat belopp.

Sid.	F. Gemensamma anslag.	Kronor
	Materiel.	
230	Särskild materielanskaffning	10,000,000
231	Viss maskinutrustning m. m.	800,000
	Säger för materiel	10,800,000
	Försvarsväsendets kemiska anstalt.	
231	Avlöningar	78,000
232	Omkostnader	10,000
	Säger för försvarsväsendets kemiska anstalt	88,000
	Militärmeteorologisk informationstjänst.	
233	Avlöningar	58,000
235	Omkostnader	19,000
	Säger för militärmeteorologisk informationstjänst	77,000
	Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå.	
236	Avlöningar	22,800
238	Omkostnader	3,900
	Säger för försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå	26,700
	Garnisonssjukvården i Stockholm m. m.	
239	Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar	¹⁾ 48,000
240	Garnisonsapoteket	¹⁾ 80,000
240	Försvarsväsendets bakteriologiska laboratorium	32,000
	Säger för garnisonssjukvården i Stockholm m. m.	160,000
	Diverse.	
247	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond	¹⁾ 279,000
247	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	90,000
247	Försvarsväsendets lönenämnd	11,000
247	Befrämjande av den andliga vården vid försvarsväsendet ..	100,000
249	Reglering av vissa kursförluster	75,000
249	Underhållskostnader för vissa samvetsömma värnpliktiga ..	300,000
250	Civilanställnings befrämjande	25,000
250	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	¹⁾ 100,000
250	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	¹⁾ 700,000
	Säger för diverse	1,680,000
	Säger för gemensamma anslag	12,831,700
	Summa	327,262,000

¹⁾ Beräknat belopp.

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
VID
LAGTIMA RIKSDAGEN I STOCKHOLM
ÅR 1940

FÖRSTA SAMLINGEN

ANDRA BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående
statsverkets tillstånd och behov: femte, sjätte
och sjunde huvudtitlarna*

Bilaga till

1940 års statsverksproposition.

Femte huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 4 januari 1940.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden
PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL,
ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Departementschefen, statsrådet MÖLLER, anmäler de frågor, som tillhöra
regleringen för ***budgetåret 1940/41*** av utgifterna under ***riksstatens
femte huvudtitel***, innefattande anslagen till ***socialdepartementet***, samt
anför därvid följande.

A. Socialdepartementet.

[1.] 1. Socialdepartementet: **Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	278,200	268,129
1939/40	353,700	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	353,700	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personal-
förteckning för socialdepartementet. Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt
följande av riksdagen godkända avlöningsstat för departementet, att tillämpas
tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24,000
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	»	212,000
3. Avlöning till en tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i> ...	»	9,000

Bihang till riksdagens protokoll 1940. 1 saml. Nr 1 Del 8.

1964 59

Femte huvudtiteln.

4. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 85,000	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	5,000 kronor	90,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	18,700
Summa förslagsanslag kronor		353,700

Anslagsposten till avlöning till departementschefen bör jämväl för nästa budgetår upptagas till 24,000 kronor.

Däremot bör — med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslagit beträffande avlöningsposternas beräkning — anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat nedsättas till 202,700 kronor.

Utgifterna för avlöning till en tjänsteman å övergångsstat och för avlöningar till icke-ordinarie personal beräknar jag liksom i gällande stat till 9,000 kronor respektive 90,000 kronor, därvid jag av sistnämnda belopp för grundavlöningar avser 85,000 kronor och för avlöningsförhöjningar 5,000 kronor.

I överensstämmelse med vad chefen för finansdepartementet förordat bör för nästa budgetår det rörliga tillägget beräknas till 9 procent i stället för såsom för närvarande till 6 procent. Posten till rörligt tillägg bör därför höjas till 28,000 kronor.

Socialdepartementets avlöningsanslag kan således för nästa budgetår beräknas till (24,000 + 202,700 + 9,000 + 90,000 + 28,000) 353,700 kronor eller samma belopp, vartill anslaget är upptaget i gällande riksstat.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24,000	
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	»	202,700	
3. Avlöning till en tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	9,000	
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	85,000	
b. Avlöningsförhöjningar			
m. m., <i>förslagsvis</i>	»	5,000	» 90,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»		28,000
Summa förslagsanslag kronor		353,700;	

dels ock till Socialdepartementet: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 353,700

[2.] 2. Socialdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	69,000	82,961
1939/40	71,500	—
1940/41 (förslag)	70,000	—

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 fastställt följande stat:

Omkostnadsstat.

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor 3,500
2. Expenser, förslagsvis	» 50,000
3. Publikationstryck, förslagsvis	» 18,000
	Summa kronor 71,500

Anslagsposten till reseersättningar synes böra nedsättas till 3,000 kronor.

Av posten till expenser hava för löpande budgetår beräknats 4,000 kronor till bränsle och lyse samt 46,000 kronor till övriga expenser. De verkliga kostnaderna för motsvarande ändamål hava under budgetåret 1938/39 uppgått till sammanlagt 63,600 kronor. Då för nästa budgetår en begränsning av expenserna är nödvändig, anser jag mig icke för ändamålet kunna beräkna ett högre belopp än det, som upptagits i gällande stat. Jag avser därvid för bränsle och lyse 5,000 kronor och för övriga expenser 45,000 kronor.

Posten till publikationstryck torde kunna reduceras till 17,000 kronor.

Socialdepartementets omkostnader skulle sålunda för budgetåret 1940/41 kunna beräknas i enlighet med följande sammanställning:

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor 3,000
2. Expenser, förslagsvis	» 50,000
3. Publikationstryck, förslagsvis	» 17,000
	Summa kronor 70,000

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Socialdepartementet: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 70,000

B. Sociala verk och inrättningar.

[3.] 1. Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	604,700	668,877
1939/40	910,900	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	968,800	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för socialstyrelsen. Förteckningen finnes intagen i statsliggaren för budgetåret 1939/40 s. 178.

Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ...	kronor	400,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	15,800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	403,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	40,000
4. Särskilda löneförmåner till en ordinarie tjänsteman	»	1,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	50,600
Summa förslagsanslag		kronor 910,900

Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall tills vidare disponeras på följande sätt:

Arvode till generaldirektörens ställföreträdare	kronor	1,200
Arvode till en sakkunnig för ärenden rörande alkoholistvård	»	4,500
Ersättningar till ledamöter och suppleanter i nämnden för den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen, <i>förslagsvis</i>	»	100
Arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden, <i>förslagsvis</i>	»	7,000
Ersättningar till sakkunniga personer å barnavårdens specialområden samt till arkitekt	»	3,000
Summa		kronor 15,800

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* gjort framställning rörande anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1940/41.

Beträffande *arbetsmarknadsbyrån* föreslår styrelsen överflyttande till ordinarie stat av 2 byrådirektörstjänster i lönegraden Eo 28, 1 å avdelningen för arbetsförmedlingsärenden placerad aktuariefäbattning i lönegraden Eo 21 och 1 kansliskrivartjänst i lönegraden Eo 11. Till stöd härför anför styrelsen bland

annat, att de arbetsuppgifter, som åvila ifrågavarande befattningshavare äro av permanent karaktär samt av den art, att de icke kunna övertagas av tjänstemän i lägre lönegrad. Under hänvisning till att de göromål, som ankomma på den ifrågavarande aktuarien, till övervägande delen äro av administrativ karaktär, förordar styrelsen vidare, att denne tjänsteman framdeles måtte benämnas notarie. Därjämte hemställer styrelsen, att den å byrån placerade ordinarie byråinspektörstjänsten i lönegraden A 24 måtte ombildas till en ordinarie förste byråinspektörstjänst i samma lönegrad.

Å *fattigvårdsbyrån* handläggas dels ärenden rörande fattigvård och barnavård i allmänhet, dels ärenden sammanhängande med skyddshemsinspektionen, dels ock ärenden rörande alkoholistvård och nykterhetsverksamhet.

Med avseende å fattigvårdsbyråns avdelning för ärenden rörande fattigvård och barnavård i allmänhet framhåller styrelsen, att avdelningens arbete under den senaste tiden ökats avsevärt såsom en följd av den nya lagstiftningen om bidragsförskott och mödrahjälp m. m. samt att barnavårds- och ungdomsvårdsarbetet från avdelningens sida krävde ökad uppmärksamhet och kontakt med de lokala organen på området. Styrelsen har därför föreslagit, att å avdelningen skulle inrättas 1 ny notarietjänst i lönegraden Eo 21.

Styrelsen uttalar vidare, att personalen å den för skyddshemsinspektionen avsedda avdelningen vore alldeles otillräcklig, vilket medfört, att åtskilliga för skyddshemsvården betydelsefulla åtgärder ännu icke kunnat vidtagas.

Styrelsen, som bland annat framhåller, att behovet av en inspektris för de för flickor avsedda hemmen gjort sig alltmera gällande, föreslår, att avdelningen måtte förstärkas dels med 1 byråinspektris i lönegraden A 21, dels ock med 1 notarie i lönegraden Eo 21 och 1 kontorist i lönegraden Eo 9. Styrelsen räknar med att vid bifall härtill 1 av de nuvarande amanuens tjänsterna å avdelningen skulle kunna indragas. Vid sina beräkningar har styrelsen förutsett, att 1 extra ordinarie kontorsbiträdestjänst, som inrättats under år 1939, skulle jämväl i fortsättningen bibehållas.

I fråga om avdelningen för ärenden rörande alkoholistvård och nykterhetsverksamhet förnyar styrelsen ett tidigare framfört förslag, att avdelningen måtte utbrytas till en självständig byrå, benämnd nykterhetsvårdsbyrå. Styrelsen erinrar om den betydande utveckling, som på alkoholistvårdens och nykterhetsvårdens område ägt rum under den tid, som förflutit, sedan berörda särskilda avdelning inom styrelsen år 1926 inrättades, samt påpekar, att bland annat vissa ändringar i alkoholistlagen — särskilt tillkomsten av länsnykterhetsnämnderna — medfört nya uppgifter för styrelsen.

Å avdelningen för ifrågavarande ärenden, vars personal under senaste tiden i flera avseenden förstärkts, tjänstgöra för närvarande 1 ordinarie sekreterare (A 26) och 1 ordinarie kontorist (A 9) samt följande icke-ordinarie tjänstemän, nämligen 1 expert, 3 amanuenser, 1 kontorsbiträde och 1 skrivbiträde.

Socialstyrelsen, som anser att sekreterartjänsten bör ombildas till en förste byråinspektörstjänst, vars innehavare skulle få till speciell uppgift att öva tillsyn över länsnykterhetsnämnderna, hemställer, att personalbeståndet å den av styrelsen föreslagna nya byrån måtte bli följande: 1) Ordinarie tjänstemän: 1 byråchef (A 30), 1 förste byråinspektör (A 26), 1 notarie (A 21), 1 kansliskrivare (A 11) och 1 kontorsbiträde (A 4) samt 2) Icke-ordinarie tjänstemän: 1 expert, 2 amanuenser och 2 skrivbiträden.

Styrelsens *lagbyrå* består dels av en allmän avdelning, dels ock av styrelsens registrators- och kassakontor.

Beträffande den allmänna avdelningen föreslår styrelsen med hänsyn till arbetsbelastningen å avdelningen en utökning av den nuvarande personalen med 1 amanuens.

Å registrators- och kassakontoret tjänstgöra registratorn och kassören (A 14) samt 2 extra ordinarie kanslibiträden. Styrelsen anför, att med hänsyn till den växande omfattningen av styrelsens medelsförvaltning och därmed sammanhängande uppgifter en förstärkning av ämbetsverkets kamerala organisation och personalutrustning framstode såsom ett önskemål, starkt motiverat redan på den grund att styrelsen sedan några år tillbaka vore organiserad såsom huvudförvaltning. Styrelsen anser tidpunkten nu vara inne för ett förverkligande av detta önskemål. Såsom det främsta skälet härför åberopar styrelsen, att de statliga skyddshemmens ekonomiska förvaltning nu borde centraliseras till styrelsen. Styrelsen hänvisar i denna fråga till innehållet i ett av riksräkenskapsverket avgivet yttrande, däri sistnämnda ämbetsverk förordnat en dylik åtgärd.

I anslutning till riksräkenskapsverkets yttrande föreslår socialstyrelsen en utökning av styrelsens lagbyrå med en kameral avdelning, å vilken skulle nyanställas 1 kamrerare i lönegraden A 24 och 1 kontorsbiträde i lönegraden Eo 4. Till denna avdelning skulle därjämte anslutas det nuvarande registrators- och kassakontoret.

Vad angår *statistiska byrån* föreslår styrelsen viss personalförstärkning såväl för fattigvårds- och barnavårdsstatistiken som ock för främlingsstatistiken.

Fattigvårds- och barnavårdsstatistiken är närmast anförd trodd åt 1 förste aktuarie i lönegraden A 26, vilken till sin hjälp har 1 ordinarie kanslibiträde, 1 ordinarie kontorsbiträde, 4 extra ordinarie kontors- eller skrivbiträden samt 3 extra biträden.

Styrelsens anser, att ifrågavarande statistik icke i sitt nuvarande skick förmår giva en verklig bild av socialvården samt att därför denna statistik måste avsevärt omläggas och utbyggas. För nästa budgetår beräknar styrelsen det härav föranledda behovet av personalökning till minst 1 amanuens i lönegraden Eo 15, 1 kontorist i lönegraden Eo 9 och 8 extra biträden.

För främlingsstatistiken tagas för närvarande i anspråk 1 amanuens och 3 extra skrivbiträden under hela budgetåret samt dessutom 6 extra skrivbiträden under fyra månader av året. Socialstyrelsen har för nästa budgetår räknat med en ökning av biträdespersonalen till 4 biträden för hela budgetåret jämte 6 biträden för halva budgetåret.

Med avseende å *utredningsbyrån* föreslår styrelsen till en början, att byråns chef överföres från extra ordinarie till ordinarie stat. Styrelsen framhåller, att byråchefstjänsten existerat alltsedan 1920 års början samt att den sociala statistiken tenderade att kraftigt ökas, varför en tidigare ifrågasatt sammanslagning av styrelsens statistiska byråer till en gemensam byrå icke lämpligen syntes kunna komma till stånd.

Styrelsen förordar vidare en förstärkning av byråns biträdespersonal med 2 extra ordinarie kontorsbiträden, vilka befattningshavare erfordrades i anledning av den omläggning och utvidgning, som under åren 1938 och 1939 verkställdes av styrelsens arbetsmarknadsstatistik.

Slutligen hemställer styrelsen, att å byrån måtte anställas minst 2 kontorister i lönegraden Eo 9 med uppgift att tjänstgöra såsom arbetsbasar för den biträdespersonal, vilken avlönades från styrelsens anslag till avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar.

Beträffande utlänningsbyrån framhåller styrelsen, att arbetet å densamma under de senaste åren tagit allt större omfattning samt att personalen å byrån därför måst undan för undan utökas. Styrelsen räknar med att även den personal, som tillkommit under år 1939, komme att bliva behöflig under nästa budgetår.

Å förlikningsmannarexpeditionen tjänstgör bland andra 1 aktuarie i lönegraden Eo 21, vilken närmast handhar statistiken över arbetsinställelser och kollektivavtal. Under förmålan att denna statistik efterhand fått alltmer vidgad betydelse och omfattning samt att en ytterligare utökning av statistiken planerades, har styrelsen föreslagit ett överförande av aktuariebefattningen till ordinarie stat.

Styrelsen framhåller vidare, att — fränsett utlänningsbyrån — antalet ordinarie biträdestjänster i kanslibiträdesgrad eller lägre lönegrad för närvarande utgjorde 25, medan antalet extra ordinarie tjänster i motsvarande lönegrader utgjorde 29, och att följaktligen den ordinarie personalen av ifrågavarande slag, även om hänsyn icke toges till styrelsens extra och tillfälliga biträdespersonal, vore i minoritet. För vinnande av en bättre proportion mellan den ordinarie och den icke-ordinarie biträdespersonalen har styrelsen därför — utöver de beträffande de särskilda byråerna framställda förslagen — hemställt, att 3 extra ordinarie kanslibiträdes- och 5 extra ordinarie kontorsbiträdesbefattningar måtte uppföras å ordinarie stat.

Styrelsens expeditionsvaktpersonal utgöres — förutom av 1 förste expeditionsvakt (A 7) och 3 expeditionsvakter (A 5) — av icke-ordinarie personal, nämligen 1 expeditionsvakt (Eo 5), 2 extra tjänstemän (Ex 2) och 1 tillfällig befattningshavare. Av de extra tjänstemännen har 1 anställts från och med den 1 januari 1939. Styrelsen, som icke ifrågasätter någon ändring beträffande den ordinarie vaktpersonalen, föreslår en ökning av antalet icke-ordinarie befattningshavare från 4 till 5, därvid styrelsen räknar med 2 extra ordinarie expeditionsvakter i 5:e lönegraden och 1 extra expeditionsvakt i 4:e lönegraden.

På grundval av vad som anförts rörande personalbehovet har socialstyrelsen härefter framlagt beräkningar rörande de särskilda i styrelsens avlöningsstat upptagna anslagsposterna.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat har därvid höjts från 400,500 kronor till 535,000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptages av styrelsen till oförändrat belopp eller alltså till 15,800 kronor.

Utgifterna för grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal — för löpande budgetår uppskattade till 403,000 kronor — uppskattas av styrelsen till 450,000 kronor.

Beträffande posterna till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal samt till särskilda löneförmåner till en ordinarie tjänsteman föreslår styrelsen oförändrade belopp. Posterna upptagas alltså till 40,000 respektive 1,000 kronor.

Slutligen beräknar styrelsen utgifterna för rörligt tillägg till 56,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har således uppskattats till $(535,000 + 15,800 + 450,000 + 40,000 + 1,000 + 56,000)$ 1,097,800 kronor.

Över socialstyrelsens framställning har statskontoret den 7 oktober 1939 avgivit utlåtande.

Statskontoret har däri, bland annat under hänvisning till rådande statsfinansiella förhållanden, avstyrkt styrelsens förslag rörande ordinarie-sättande av vissa befattningar å arbetsmarknadsbyrån.

Beträffande styrelsens förslag med avseende å fattigvårdsbyrån och de däri ingående olika avdelningarna anför statskontoret i huvudsak följande.

Tillkomsten av en ny lagstiftning måste självfallet medföra en hel del arbete, som kunde beräknas komma att bortfalla, sedan verksamheten stabiliserats. Under sådana förhållanden kunde statskontoret — i betraktande jämväl av rådande krisläge — icke tillstyrka bifall till den föreslagna förstärkningen av arbetskrafterna å avdelningen för ärenden rörande fattigvård och barnavård i allmänhet.

Vad anginge den för skyddshemsinspektionen avsedda avdelningen ville statskontoret erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 15 september 1939 medgivit inrättande å inspektionen av en ny amanuensbefattning. Medel för bestridande av kostnaderna för denna befattning syntes böra beräknas för nästkommande budgetår. Ytterligare förstärkning av personalen å inspektionen ansåge sig statskontoret icke för närvarande kunna tillstyrka. Ej heller kunde statskontoret förorda ett utbyte av amanuensbefattningar mot högre tjänster.

Ett av styrelsen under hösten 1938 framställt förslag om inrättande av en självständig byrå för handläggning av ärenden rörande alkoholistvård och nykterhetsverksamhet hade i 1939 års statsverksproposition avstyrkts av föredragande departementschefen, som däremot tillstyrkt viss personalförstärkning för den avdelning, som omhändertog dessa ärenden. 1939 års lagtima riksdag hade beslutat i överensstämmelse härmed. Med hänsyn till vad sålunda förekommit kunde statskontoret icke biträda den förnyade framställningen rörande inrättande för ändamålet av en särskild byrå. Icke heller ansåge statskontoret

tillräckliga skäl föreligga för en förstärkning av avdelningens personal utöver vad som beslutats vid nyssnämnda riksdag.

Vidare har statskontoret avstyrkt förslaget om inrättande av en ny amanuensbefattning å lagbyrån. Däremot har statskontoret icke haft något att erinra mot den ifrågasatta centraliseringen till socialstyrelsen av skyddshemmens ekonomiska förvaltning och ej heller mot den därav föranledda förstärkningen av styrelsens kamerala personal. Vad angår lönegradsplaceringen för kamreraren har statskontoret emellertid — under erinran om motsvarande befattningshavares placering i exempelvis lotsstyrelsen — ifrågasatt, om icke löneställningen för kamreraren borde bestämmas till 22:a lönegraden. Statskontoret har tillika under hänvisning till nuvarande krisläge och med hänsyn till önskvärdheten av någon tids erfarenhet rörande arbetsbelastningen å befattningen förordnat, att befattningen tills vidare uppföres å extra ordinarie stat.

Socialstyrelsens förslag om förstärkning av arbetskrafterna å statistiska byrån har statskontoret icke ansett sig kunna förorda. Statskontoret anför, bland annat, att ämbetsverket, som icke funnit sig övertygat om behövligheten av den begärda personalökningen för fattigvårds- och barnavårdsstatistiken, måste avstyrka denna ökning redan med hänsyn till rådande statsfinansiella förhållanden.

Med avseende å utredningsbyrån har statskontoret icke i nuvarande krisläge ansett sig kunna tillstyrka det ifrågasatta uppförandet å ordinarie stat av befattningen såsom chef för byrån. Beträffande den begärda förstärkningen av biträdespersonalen förklarar sig statskontoret icke hava annan erinran, än att ämbetsverket icke kunde finna inrättandet av kontoristbefattningarna motiverat.

Framställningen om uppförande å ordinarie stat av aktuariefattningen å förlikningsmannaaexpeditionen avstyrkes av statskontoret, som jämväl motsätter sig förstärkningen av expeditionsvaktpersonalen ävensom beviljande av medel för åstadkommande av förbättrad löneställning åt vissa expeditionsvakter.

Med anledning av styrelsens hemställan om överförande å ordinarie stat av ett antal extra ordinarie biträdestjänster uttalar statskontoret, att ämbetsverket — ehuru skäl syntes tala för bifall i viss mån till framställningen — icke ansåge sig för närvarande kunna tillstyrka densamma.

Sedermåra har *socialstyrelsen* i skrivelse den 12 december 1939 anmält, att 4 biträden å utlänningsbyrån, som tidigare sysselsatts med den s. k. utlänningsräkningen och därvid avlönats av särskilda medel, numera tagits i anspråk för byråns löpande arbete och jämväl i fortsättningen behöfves för detta ändamål. Vidare har styrelsen meddelat, att från och med den 1 oktober 1939 anställts 1 biträdande telefonist, som placerats i lönegraden Eo 2. Styrelsen har förutsatt, att för nästa budgetår finge beräknas medel för nämnda befattningshavare under posten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Departementa-
chefen.

Vad först beträffar arbetsmarknadsbyrån anser jag mig icke nu kunna förorda socialstyrelsens förslag om överflyttning till ordinarie stat av ett flertal befattningar och ej heller förslaget rörande ändrad benämning av den nuvarande byråinspektörstjänsten. Däremot tillstyrker jag, att den å avdelningen för arbetsförmedlingsärenden placerade extra ordinarie aktuarie-tjänsten i 21:a lönegraden ersättes med en extra ordinarie notariatjänst i samma lönegrad.

Den av socialstyrelsen föreslagna förstärkningen av personalen å fattigvårdsbyråns avdelning för ärenden rörande fattigvård och barnavård i allmänhet kan jag icke förorda.

Vidkommande fattigvårdsbyråns avdelning för skyddshemsinspektion är jag av den uppfattningen, att den amanuens-tjänst, som inrättats därstädes jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 15 september 1939, måste bibehållas jämväl under nästa budgetår. Likaså bör bibehållas den å avdelningen under år 1939 inrättade extra ordinarie kontorsbiträdes-tjänsten. Däremot kan jag bland annat av statsfinansiella skäl icke förorda den betydande utvidgning med avseende å avdelningens organisation, som ifrågasatts av socialstyrelsen.

I nuvarande läge kan jag icke heller ansluta mig till socialstyrelsens förslag rörande ombildande av fattigvårdsbyråns avdelning för ärenden rörande alkoholistvård och nykterhetsverksamhet till en självständig byrå. Ej heller är det mig med hänsyn till den förstärkning av avdelningens personal, som nyligen ägt rum, möjligt att förorda, att avdelningen utrustas med ytterligare arbetskrafter. Däremot böra medel beräknas för avlönande av hela den personal, som för närvarande finnes anställd å avdelningen.

Förslaget att å lagbyråns allmänna avdelning inrätta en amanuens-tjänst nödgas jag avstyrka. Ej heller anser jag mig kunna för närvarande tillstyrka den av socialstyrelsen ifrågasatta centraliseringen av de statliga skyddshemmens ekonomiska förvaltning. Den föreslagna kamerala avdelningen bör vid sådant förhållande icke komma till stånd.

Beträffande statistiska byrån har socialstyrelsen föreslagit en ökning av personalen dels i syfte att möjliggöra en omläggning av fattigvårds- och barnavårdsstatistiken, dels ock med hänsyn till främlingsstatistiken. Till dessa förslag kan jag med hänsyn till nuvarande läge icke ansluta mig.

Styrelsens förslag om inrättande å utredningsbyrån av 2 extra ordinarie kontorsbiträdestjänster tillstyrker jag. Förslaget är en konsekvens av den utvidgning av arbetsmarknadsstatistiken, som redan ägt rum och som varit av omständigheterna påkallad. Däremot kan jag under nuvarande förhållanden icke förorda vare sig förslaget att överflytta tjänsten såsom byråns chef till ordinarie stat eller förslaget att å byrån inrätta 2 nya extra ordinarie kontoristbefattningar.

Vad angår utlänningsbyrån anser jag det påkallat, att medel beräknas för avlönande såväl av den personal, som avsetts i styrelsens framställning den 31 augusti 1939, som ock av de 4 i skrivelsen den 12 december 1939 omförmälda biträdena.

Tillräckliga skäl att till ordinarie stat överflytta den extra ordinarie aktuarien å förlikningsmannae expeditionen synas mig icke föreligga.

Slutligen måste jag med hänsyn till rådande krisläge avstyrka socialstyrelsens förslag beträffande överflyttning till ordinarie stat av vissa biträdestjänster hos styrelsen ävensom rörande förstärkning av och löneförbättring för styrelsens expeditionsvaktpersonal. Däremot utgår jag från att de befattningshavare, vilka styrelsen under år 1939 anställt såsom biträdande telefonist respektive extra expeditionsvakt, jämväl framdeles komma att bliva behöfliga.

Jag övergår härefter till beräkningen av det för nästa budgetår erforderliga anslagsbeloppet.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat torde med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet föreslagit böra nedsättas till 375,000 kronor.

Beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har jag inhämtat, att utgifterna för arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden under sistförflutna budgetår uppgått allenast till 6,097 kronor. Med hänsyn härtill torde för sistnämnda arvoden icke behöva beräknas högre belopp än 6,000 kronor. Även delposten till ersättningar till sakkunniga personer å barnavårdens specialområden samt till arkitekt har under budgetåret 1938/39 varit betydligt underbelastad. Jag anser därför, att denna delpost bör kunna nedsättas från 3,000 kronor till 2,000 kronor. Då för övriga ändamål liksom hittills torde böra beräknas ett belopp av 5,800 kronor, lärer arvodesposten i sin helhet kunna upptagas till 13,800 kronor.

Posten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde vid bifall till mina i det föregående framställda förslag få höjas från 403,000 kronor till 459,000 kronor.

För avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal torde alltjämt kunna beräknas 40,000 kronor.

Posten till särskilda löneförmåner till en ordinarie tjänsteman bör upptagas till 1,000 kronor.

Slutligen lärer posten till rörligt tillägg få höjas till 80,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle enligt dessa kalkyler kunna uppskattas till (375,000 + 13,800 + 459,000 + 40,000 + 1,000 + 80,000) 968,800 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande personalförteckning för socialstyrelsen:

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 generaldirektör		C 12
4 byråchefer		A 30

Femte huvudtiteln.

Befattning	Lönegrad
1 byråchef, tillika statens inspektör för fattigvård och barnavård	A 30
1 skyddshemsinspektör	A 27
2 förste aktuarier	A 26
2 sekreterare	A 26
1 sekreterare, tillika assistent hos statens inspektör för fattigvård och barnavård	A 26
1 byråinspektör	A 24
2 förste aktuarier	A 24
3 sekreterare	A 24
4 aktuarier	A 21
1 notarie	A 21
1 registrator och kassör	A 14
4 kansliskrivare	A 11
1 kontorist	A 9
1 förste expeditionsvakt	A 7
8 kanslibiträden	A 7
3 expeditionsvakter	A 5
15 kontorsbiträden	A 4
4 skrivbiträden	A 2

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

1 byråchef	Eo 30
2 byrådirektörer	Eo 28
2 sekreterare	Eo 24
1 byråinspektör	Eo 22
2 aktuarier	Eo 21
4 notarier	Eo 21;

dels godkänna följande avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 375,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 13,800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m. ...	kronor 459,000
b. Avlöningsförhöjningar	
m. m., <i>förslagsvis</i>	» 40,000 » 499,000
4. Särskilda löneförmåner till en ordinarie tjänsteman	» 1,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 80,000

Summa förslagsanslag kronor 968,800;

dels ock till Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 968,800

[4.] 2. **Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	30,000	10,642
1939/40	30,000	—
1940/41 (förslag)	10,000	—

Den 1 juli 1939 förefanns en reservation å anslaget av 21,520 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår höjas till 40,000 kronor. Styrelsen framhåller, att de tjänstemän, som avlönades från anslaget, tidigare — i form av dyrtidstillägg och i vissa fall provisorisk avlöningsförstärkning — uppburit en del avlöningsförmåner från andra anslag, under det att från och med den 1 juli 1939 samtliga löneförmåner till befattningshavarna utginge från det här behandlade anslaget. Med hänsyn härtill och då dessutom behovet av sådana specialundersökningar, för vilka anslaget avsetts, företedde en tendens att ökas, hade man, anför styrelsen, att räkna med ett stegrat medelsbehov av minst 30 procent.

I häröver den 7 oktober 1939 avgivet utlåtande har *statskontoret* med hänsyn till det statsfinansiella läget föreslagit, att anslaget måtte bibehållas vid nuvarande belopp.

Den låga belastningen å förevarande anslag för sistförflutna budgetår var beroende på tillfälliga omständigheter. Anslagsreservationen har helt disponerats under innevarande budgetår. Emellertid torde det för budgetåret 1939/40 beviljade anslaget icke komma att tagas i anspråk mer än till en mindre del, enär *socialstyrelsen*, så länge den för närvarande pågående allmänna hyresräkningen varar, icke torde kunna verkställa några nya statistiska specialundersökningar av större omfattning. Med hänsyn härtill kan jag icke tillstyrka den av *socialstyrelsen* ifrågasatta anslagshöjningen. Jag får i stället förorda, att anslaget nedsättes till 10,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av kronor 10,000

[5.] 3. **Socialstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	154,000	206,008
1939/40	145,000	—
1940/41 (förslag)	143,000	—

För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 fastställt följande stat:

Femte huvudtiteln.**Omkostnadsstat.***Utgifter:*

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	16,000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	94,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	40,000
Summa kronor		150,000

Särskilda uppbördsmedel:

Inkomst av försålda publikationer, <i>förslagsvis</i>	kronor	5,000
Nettoutgift kronor		145,000

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Beträffande anslagsposten till *reseersättningar* anför styrelsen, att utgifterna för dylika ersättningar under sistförflutna budgetår uppgått till omkring 19,000 kronor. Under hänvisning härtill samt under framhållande av att inom ett flertal grenar av ämbetsverkets verksamhet framträtt ett vidgat behov av tjänsteresor, har styrelsen hemställt, att posten måtte för nästa budgetår höjas till 20,000 kronor.

Av det för innevarande budgetår beräknade beloppet till *expenser* hava för bränsle, lyse och vatten avsetts 8,000 kronor och för övriga *expenser* 86,000 kronor.

Styrelsen anför, att utgifterna för bränsle, lyse och vatten under budgetåret 1938/39 uppgått till 9,175 kronor samt att motsvarande utgifter för framtiden måste beräknas till högre belopp, enär styrelsens lokaler sedan mitten av nämnda budgetår utvidgats med ett tjugutal tjänsterum. Styrelsen har därför för nästa budgetår för sagda ändamål upptagit ett belopp av 10,000 kronor.

Rörande utgifterna för övriga *expenser* uttalar styrelsen, att i den senaste belastningssiffran för detta ändamål — 132,500 kronor — ingått vissa engångskostnader för anskaffande av en telefonväxel samt att utgifterna för möbler och dylikt, som under budgetåret 1938/39 varit osedvanligt höga, kunde antagas komma att nedgå avsevärt. Däremot räknar styrelsen med stigande utgifter såväl för renhållning och städning som ock för skrivmaterialier, papper och blankettryck. Hela medelsbehovet för övriga *expenser* har av styrelsen beräknats till 129,500 kronor.

Sammanlagt har styrelsen alltså för *expenser* upptagit ett belopp av 139,500 kronor.

Anslagsposten till *publikationstryck* ävensom de *särskilda uppbördsmedlen* uppskattar styrelsen till samma belopp, varmed räknats för löpande budgetår, alltså till 40,000 kronor respektive 5,000 kronor.

Styrelsen har alltså beräknat omkostnaderna för nästa budgetår till (20,000 + 139,500 + 40,000 — 5,000) 194,500 kronor.

I ett över *socialstyrelsens* framställning avgivet, den 7 oktober 1939 dagtecknat utlåtande har *statskontoret* anført, att då *reseersättningar* enligt *statskontorets* mening hörde till det slag av utgifter, som under nuvarande förhållanden borde i görligaste mån hållas nere, ansåge sig ämbetsverket icke kunna

tillstyrka en höjning av det för löpande budgetår för sagda ändamål anvisade beloppet. Snarare syntes böra övervägas, om icke en reduktion borde ske av beloppet i fråga.

Beträffande utgifterna för övriga expenser framhåller statskontoret nödvändigheten av att nyanskaffningar i görligaste mån undvikas samt att alla möjligheter till besparingar iakttagas. Under sådana omständigheter räknar statskontoret med att för övriga expenser under nästkommande budgetår erforderliga medel skola kunna hållas inom ramen av det för löpande budgetår anvisade beloppet av 86,000 kronor.

Vad först beträffar anslagsposten till *reseersättningar* synes mig densamma böra nedsättas till 15,000 kronor.

Departements-
chefen.

Vidkommande härefter utgifterna till *expenser* anser jag i likhet med socialstyrelsen, att för bränsle, lyse och vatten bör avses ett belopp av 10,000 kronor. I fråga om kostnaderna för övriga expenser vill jag framhålla, att vissa svårigheter föreligga att beräkna dessa kostnader, som under årens lopp företett betydande växlingar. För min del förordar jag, att berörda utgifter med hänsyn till rådande förhållanden reduceras till 83,000 kronor samt att i följd därav de totala kostnaderna för expenser beräknas till 93,000 kronor.

Till socialstyrelsens beräkningar med avseende å anslagsposten till *publikationstryck* ävensom beträffande de särskilda *uppbördsmedlen* ansluter jag mig.

Styrelsens omkostnader skulle sålunda för nästa budgetår beräknas i enlighet med följande sammanställning.

Utgifter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	15,000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	93,000
3. <i>Publikationstryck, förslagsvis</i>	»	40,000
Summa kronor		148,000

Särskilda uppbördsmedel:

Inkomst av försålda publikationer, <i>förslagsvis</i>	kronor	5,000
Nettoutgift kronor		143,000

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 143,000

[6.] 4. Socialstyrelsen: Socialstyrelsens ortsombud.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	18,000	17,757
1939/40	18,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	18,000	—

De hos styrelsen anställda ortsombuden äro för närvarande 50 till antalet samt uppbära årsarvoden varierande mellan 250 och 750 kronor. De nuvarande arvodena hava utgått alltsedan den 1 juli 1933.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* hemställt, att ifrågavarande anslag måtte höjas till 21,000 kronor. Till stöd härför har styrelsen anført, att levnadskostnaderna och den allmänna lönenivån under det senaste budgetåret visat fortsatt uppgång och att därför en höjning av arvoden med förslagsvis 10 procent syntes motiverad. Styrelsen framhåller vidare, att ombuden torde komma att anlitas i ökad utsträckning i samband med det förestående dyrortsgrupperingsarbetet samt att behov föreläge att utöka antalet ombud med tre.

Statskontoret, som den 7 oktober 1939 yttrat sig i anledning av framställningen, har föreslagit, att anslaget måtte för nästa budgetår upptagas till oförändrat belopp.

Departements-
chefen.

De omständigheter, som av *socialstyrelsen* åberopats, synas mig i nuvarande läge icke utgöra tillräckliga skäl för en anslagshöjning. Jag anser därför, att anslaget även för nästa budgetår bör upptagas till 18,000 kronor.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen*: *Socialstyrelsens* *ortsombud* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 18,000

[7.] 5. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar. förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	60,000	81,640
1938/39	60,000	56,660
1939/40	70,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	70,000	—

Från detta anslag bestridas arvoden till förlikningsmännen inom de sju förlikningsmannadistrikten ävensom arvoden till särskilda förlikningsmän och till ledamöter av förlikningskommissioner. Från anslaget gäldas härutöver dels sådan ersättning till opartisk ordförande, ledamot av kommission eller ledamot av skiljenämnd, som avses i lagen den 11 september 1936 (nr 506) om förenings- och förhandlingsrätt, dels ock arvoden till särskilda förlikningsmän eller ledamöter av förlikningskommissioner för medling i hyrestvister.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av ifrågavarande anslag för nästa budgetår. Styrelsen har därvid i huvudsak anført följande.

Under budgetåret 1938/39 hade utgifterna stannat vid ett belopp av 56,660 kronor, varav 47,500 kronor till avlöningar åt förlikningsmännen inom respektive distrikt, 4,200 kronor till ersättningar åt ledamöter i förlikningskommissioner, 2,910 kronor till ersättningar åt särskilda förlikningsmän samt 2,050 kronor till ersättningar åt opartiska ordförande, utsedda jämlikt lagen om förenings- och förhandlingsrätt. Enär den förhållandevis ringa belastningen av

anslaget under budgetåret 1938/39, då i stort sett mycket lugna förhållanden varit rådande på arbetsmarknaden, icke torde böra läggas till grund för bestämmandet av anslagsbeloppet och då nettoutgifterna för de fyra senast tilläggda budgetåren i genomsnitt per år uppgått till närmare 66,000 kronor, hemställde styrelsen, att anslaget för budgetåret 1940/41 upptoges till oförändrat belopp eller 70,000 kronor.

Lika med socialstyrelsen anser jag det motiverat, att förevarande anslag för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000

[8.] 6. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	18,000	23,076
1939/40	18,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	18,000	—

För vart och ett av de senaste budgetåren hava av de anvisade medlen 14,000 kronor beräknats för reseersättningar och 4,000 kronor för expenser.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* — under förmälan att för budgetåret 1938/39 åtgått för reseersättningar 20,143 kronor och för expenser 2,933 kronor — uttalat, att en höjning av anslaget syntes påkallad. Styrelsen beräknar medelsbehovet för nästa budgetår till 20,000 kronor, därav 17,000 kronor för reseersättningar och 3,000 kronor för expenser.

Ifrågavarande anslag, som under en följd av år varit upptaget till 18,000 kronor, synes mig jämväl för nästa budgetår kunna upptagas till nämnda belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 18,000

[9.] 7. **Arbetsdomstolen: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	72,000	70,545
1939/40	77,100	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	79,300	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för arbetsdomstolen, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Förteckningen upptager allenast en befattning, nämligen en sekreterare i lönegrad Eo 24. Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt

följande av riksdagen godkända avlöningsstat för domstolen, att gälla tills vidare från och med nämnda budgetår:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 51,400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 22,100
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	2,100 » 24,200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1,500
Summa förslagsanslag kronor 77,100	

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall enligt Kungl. Maj:ts beslut disponeras på följande sätt:

Årsarvode till ordföranden	kronor 21,000
Årsarvode till en ledamot, tillika vice ordförande	» 2,000
Årsarvode till en ledamot	» 1,500
Årsarvoden till fyra ledamöter	» 6,000
Dagarvoden till ledamöter och ersättare för dem	» 15,200
Ersättning till ledamöter för mistade avlöningsförmåner	» 5,600
Ersättning för särskilda utredningar genom tekniskt sakkunniga	» 100
Summa kronor 51,400	

Medan ordföranden å sitt årsarvode åtnjuter dyrtidstillägg enligt de grunder, som i sådant hänseende gälla för justitieråd, utgå icke några dyrtidstillägg å års- och dagarvoden till ledamöter och ersättare.

Ledamot eller ersättare äger att för varje dag, han deltagit i offentligt sammanträde i domstolen, dock beträffande ledamot högst 55 dagar under hela budgetåret, åtnjuta dagarvode, som skall utgå med 60 kronor till vice ordföranden och hans ersättare, med 50 kronor till den andre utan förslag utsedde ledamoten och dennes ersättare samt med 40 kronor till annan ledamot och ersättare för sådan ledamot.

I skrivelse den 30 augusti 1939 har *arbetsdomstolen* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Arbetsdomstolen har till en början till belysande av omfattningen av arbetsdomstolens verksamhet från och med domstolens tillkomst år 1929 till och med år 1938 lämnat de uppgifter, vilka äro intagna i följande tablå.

Å r	Antalet till domstolen inkomna mål	Antalet av domstolen meddelade domar
1929	81	65
1930	150	123
1931	190	143
1932	221	206
1933	228	186
1934	211	189
1935	191	152
1936	181	123
1937	174	152
1938	177	134

Till komplettering av tablån har domstolen meddelat, att under tiden 1 januari—31 augusti 1939 till domstolen inkommit 109 mål och meddelats 87 domar.

I anslutning till de sålunda lämnade uppgifterna har domstolen anfört följande.

Målens antal hade under de senaste åren icke undergått några väsentliga förskjutningar. Om målens beskaffenhet gällde däremot, att tvister av enklare beskaffenhet i allt mindre utsträckning hänskötes till domstolens prövning, medan antalet omfattande och svårlösta mål för varje år ökades, i det att målen visade en stigande tendens att innefatta mera invecklade och svårbedömbara tvistefrågor än förut. Att beakta vore även, att parterna i allt större utsträckning inkomme med mera omfattande utredning i målen än som tidigare brukat förekomma. Därigenom hade processmaterialet i målen kraftigt ökats. Den utveckling, som sålunda ägt rum, hade medfört, att målens handläggning krävde längre tid och domarnas avfattande mera arbete än tidigare, varjämte skrivgöromålen å domstolens kansli svällt i proportion till det ökade processmaterialet. Domstolens arbetsbörda vore sålunda stadd i stigande.

Arbetsdomstolen, som härefter övergått till uppskattning av de olika anslagsposterna, har beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uttalat sig på följande sätt.

Den under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar upptagna delposten till dagarvoden till ledamöter och ersättare för dem hade för vart och ett av de senaste budgetåren varit upptagen till 15,200 kronor. Under budgetåret 1938/39 hade emellertid domstolen på grund av de inkomna målen storlek nödgats sammanlagt hålla flera sammanträden än som varit vanligt under de föregående budgetåren, vilket nödvändiggjort överskridande av sagda delpost. Efter framställning av arbetsdomstolen hade därför Kungl. Maj:t den 30 juni 1939 medgivit, att ifrågavarande delpost finge för budgetåret 1938/39 överskridas med tillhopa 960 kronor. Då behovet av ökat antal sammanträden kunde beräknas komma att fortvara, funne sig domstolen böra föreslå, att nu förevarande delpost höjdes med 1,000 kronor till 16,200 kronor och att följaktligen anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar i staten för budgetåret 1940/41 upptoges med ett till 52,400 kronor förhöjt belopp. Domstolen finge i detta sammanhang tillika hemställa, att det av Kungl. Maj:t fastställda högsta antalet sammanträden, för vilka varje ledamot av domstolen vore berättigad till dagarvode, måtte höjas från 55 till 60.

Med avseende å posten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal erinrar domstolen, att från denna post för närvarande utginge dels grundavlöning till domstolens i lönegraden Eo 24 placerade sekreterare och till domstolens övriga fasta personal, nämligen 1 kameralbiträde i lönegraden Eo 8, 1 kontorsbiträde i lönegraden Eo 4 och 1 expeditionsvakt i lönegraden Eo 5, dels ock vikariatsersättningar, ersättningar till amanuenser, övertid ersättningar och ersättningar till tillfälliga skrivbiträden samt ersättning för vakthållning under domstolens sessioner.

Domstolen hemställer, att sekreteraren måtte uppflyttas till lönegraden Eo 26 samt att hos domstolen måtte få anställas ytterligare 1 kontorsbiträde i lönegraden Eo 4. Till stöd för förslaget om löneuppflyttning av sekreteraren

åberopas det kvalificerade arbete, som åvilar denne befattningshavare. Domstolen hänvisar ock till det förhållandet, att de likartade befattningarna såsom ordinarie och extra ordinarie sekreterare hos arbetsrådet placerats i 26:e lönegraden. Förslaget om utökning av personalen med ett kontorsbiträde motiveras bland annat med behovet att något lätta kameralbiträdets arbetsbörda.

Domstolen uppskattar grundavlöningsposten till 27,000 kronor, därvid för övertidsersättningar och ersättningar till tillfälliga biträden beräknats ett belopp av 1,000 kronor. Domstolen anmärker, att, för den händelse medel icke komme att anvisas för anställande av ett nytt extra ordinarie kontorsbiträde, det för övertidsersättningar och ersättningar till tillfälliga skrivbiträden avsedda beloppet finge höjas till 2,500 kronor.

För avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal har domstolen beräknat ett belopp av 2,500 kronor.

Utgifterna för rörligt tillägg uppskattar domstolen till 1,800 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså enligt domstolens kalkyler komma att uppgå till $(52,400 + 27,000 + 2,500 + 1,800)$ 83,700 kronor.

I ett över framställningen avgivet, den 19 september 1939 dagtecknat utlåtande har *statskontoret* anfört bland annat.

Enligt vad som framginge av den till stöd för framställningen om sekreterarbefattningens uppflyttning i högre lönegrad förebragta utredningen hade sekreterarens arbetsuppgifter icke undergått sådan förändring, som enligt statskontorets mening motiverade en höjd löneställning. Med anledning av att arbetsdomstolen jämväl åberopat placeringen i lönehänseende av arbetsrådets båda sekreterare ville statskontoret erinra, att med dessa befattningar vore förenad föredragningskyldighet, något som i allmänhet ansetts böra medföra, att vederbörande tjänst hänförs till den högre sekreterargraden. Statskontoret funne sig alltså icke kunna biträda arbetsdomstolens hemställan i denna del.

Vad den begärda utökningen av biträdespersonalen hos domstolen beträffade, funne statskontoret behovet av ökad skrivhjälp styrkt. Ämbetsverket ansåge sig emellertid icke kunna tillstyrka anställande av ett nytt extra ordinarie kontorsbiträde utan förordade, att — såsom arbetsdomstolen alternativt hemställt — för övertidsersättning och ersättningar till tillfälliga skrivbiträden anvisades ett belopp å 2,500 kronor.

Departements-
chefen.

Tillräcklig anledning synes mig icke föreligga att förorda ändrade bestämmelser rörande dagarvodena till ledamöterna i arbetsdomstolen och ersättare för dem. Ej heller anser jag mig böra räkna med någon ökning av antalet sammanträden. Med hänsyn därtill synes anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, kunna även för nästa budgetår upptagas till 51,400 kronor.

Vad angår posten till grundavlönningar till övrig icke-ordinarie personal anser jag mig icke för närvarande kunna tillstyrka den ifrågasatta löneuppflyttningen för sekreteraren och ej heller den föreslagna utökningen av domstolens fasta personal med ett extra ordinarie kontorsbiträde. Däremot tillstyrker jag i likhet med statskontoret, att för att möjliggöra ökad skrivhjälp ett belopp av 2,500 kronor inräknas i grundavlönings-

posten. Denna post torde vid bifall härtill böra höjas med 1,500 kronor till 23,600 kronor.

Posten till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal torde kunna bibehållas vid det nuvarande beloppet av 2,100 kronor.

För rörligt tillägg lärer få beräknas ett belopp av 2,200 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna kunna alltså för nästa budgetår uppskattas till (51,400 + 23,600 + 2,100 + 2,200) 79,300 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 51,400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 23,600
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 2,100 » 25,700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 2,200
Summa förslagsanslag kronor 79,300;	

dels ock till Arbetsdomstolen: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 79,300

[10.] 8. **Arbetsdomstolen: Omkostnader, förslagsanslag.** I skrivelse den 30 augusti 1939 har *arbetsdomstolen* hemställt, att ifrågavarande anslag, som för vart och ett av de senaste budgetåren upptagits till 3,900 kronor, måtte jämväl för budgetåret 1940/41 uppskattas till nämnda belopp.

I enlighet med domstolens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen Departements-
chefen.

att till Arbetsdomstolen: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3,900

[11.] 9. **Arbetsrådet: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	70,500	76,715
1939/40	117,200	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	121,000	—

Kungl. Maj:t har den 22 juni 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för arbetsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Denna förteckning upptager dels såsom tjänstemän å ordinarie stat

Femte huvudtiteln.

1 ledamot, tillika byråchef (A 30), 1 sekreterare (A 26), 1 notarie (A 21), 1 kansliskrivare (A 11) och 1 kanslibiträde (A 7), dels ock såsom extra ordinarie tjänsteman 1 sekreterare (Eo 26).

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för arbetsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	41,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	37,700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	33,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	4,500
Summa förslagsanslag		kronor 117,200

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall enligt Kungl. Maj:ts beslut tills vidare disponeras på följande sätt:

Årsarvode till en ordförande och chef (befattningen innehaves av ledamoten, tillika byråchefen)	kronor	4,000
Årsarvode till en ledamot, tillika ställföreträdare för ord- föranden	»	2,000
Årsarvoden å 1,500 kronor till 9 ledamöter	»	12,800
Dagarvoden till ledamöter och suppleanter, <i>förslagsvis</i>	»	16,800
Ersättningar till ledamöter samt tekniskt eller ekonomiskt sak- kunniga för särskilda utredningar och undersökningar	»	2,000
Ersättningar till på arbetsrådets föranstaltande vid allmän underrätt hörda vittnen och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	»	100
Summa		kronor 37,700

I skrivelse den 17 oktober 1939 har *arbetsrådet* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Arbetsrådet erinrar till en början, att rådet i skrivelse den 5 september 1938 i samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1939/40 hemställt, att befattningen som ledamot, tillika byråchef, med hänsyn bland annat till den utökade omfattningen av rådets ämbetsåligganden skulle ombildas till en ordinarie chefsbefattning i lönegraden B 3 enligt civila avlöningsreglementet ävensom att chefen för socialdepartementet vid anmälan av denna fråga i propositionen den 3 mars 1939 (nr 202) uttalat, att han med hänsyn till förestående revision av gällande tjänsteförteckning icke funnit sig kunna förorda, att en definitiv lönereglering av befattningen som rådets ordförande och chef för det dåvarande komme till stånd. Arbetsrådet framhåller härefter, att rådet i skrivelse till 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga förnyat sitt berörda förslag, därvid förutsatts, att befattningen i fråga skulle benämnas ordförande och chef. Under hänvisning härtill hemställer rådet, att från och med nästa budgetår måtte i personalförteckningen för arbetsrådet i stället för den nuvarande i lönegraden A 30 placerade befattningen såsom ledamot, tillika byrå-

chef, upptagas en befattning såsom ordförande och chef med placering i lönegraden B 3. Rådet påpekar i detta sammanhang, att — då vid bifall till detta förslag det för närvarande utgående årsarvodet till ordföranden och chefen borde bortfalla — ett genomförande av förslaget allenast skulle medföra en merkostnad av 250 kronor för år.

Med anledning av vad sålunda föreslagits beträffande ordföranden och chefen förordar arbetsrådet en höjning av anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat från 41,500 kronor till 45,000 kronor.

Beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, hemställer arbetsrådet om en höjning av *årsarvodet till den ledamot, vilken tillika fungerar såsom ställföreträdare för ordföranden*, från 2,000 kronor till 3,500 kronor. Förslaget motiveras med den starka ökning av rådets arbetsbörda, som ägt rum genom tillkomsten av lantarbetstidslagen och av arbetstidslagen för detaljhandeln. Rådet meddelar i detta sammanhang, att antalet till rådet inkomna ärenden, som år 1936 utgjort 3,479, år 1938 stigit till 6,543.

För *årsarvoden å 1,500 kronor till 9 ledamöter* har för löpande budgetår allenast upptagits ett belopp av 12,800 kronor. Orsaken härtill är den, att två av ledamöterna tillkommit i anledning av arbetstidslagen för detaljhandeln, vilken först trätt i kraft den 1 oktober 1939, och att man därför beräknat arvoden till dessa ledamöter blott för en tid av nio månader. Under framhållande av att man för nästa budgetår måste räkna med helårsarvoden för samtliga ledamöter, har rådet uppskattat ifrågavarande utgifter till $(9 \times 1,500)$ 13,500 kronor.

Rådet, som i konsekvens med sitt förslag rörande chefsbefattningen icke beräknat något årsarvode till ordföranden och chefen, uppskattar *övriga utgifter* under förevarande anslagspost till oförändrade belopp, alltså sammanlagt till 18,900 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar har således av rådet beräknats till $(3,500 + 13,500 + 18,900)$ 35,900 kronor.

För *grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal* har rådet beräknat ett belopp av 39,000 kronor, vilket i förhållande till motsvarande belopp för löpande budgetår innebär en höjning av 6,000 kronor. Höjningen sammanhänger delvis därmed, att avlöningen till den icke-ordinarie personal, varmed rådets arbetskrafter förstärkts i anledning av arbetstidslagen för detaljhandeln, nu måste beräknas för helt budgetår. Till en del är höjningen emellertid en följd av att rådet för avlöning åt tillfälliga biträden, övertid ersättning m. m. upptagit ett särskilt belopp av 3,000 kronor.

Utgifterna för *avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal* beräknar rådet till oförändrat belopp, 500 kronor.

Posten till *rörligt tillägg* har — liksom skett för innevarande budgetår — upptagits till 4,500 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna beräknas sålunda av rådet till $(45,000 + 35,900 + 39,000 + 500 + 4,500)$ 124,900 kronor.

Departements-
chefen.

Förrän resultatet föreligger av nu pågående tjänsteförteckningsrevision, anser jag mig icke kunna taga ställning till frågan rörande omreglering av chefsbefattningen i arbetsrådet. Jag kan därför icke tillstyrka rådets förslag i ämnet. Med hänsyn härtill bör anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat icke höjas. Däremot bör posten i anledning av vad chefen för finansdepartementet förordnat nedsättas till 39,200 kronor.

En följd av min sålunda intagna ståndpunkt är, att jag under posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptager ett belopp av 4,000 kronor till *årsarvode till ordföranden och chefen*.

Den av arbetsrådet förordade höjningen av *årsarvode till ordförandens ställföreträdare* anser jag mig icke kunna tillstyrka. Jag beräknar således detta arvode liksom hittills till 2,000 kronor.

Utgifterna till *årsarvoden till 9 ledamöter* böra, på sätt rådet föreslagit, beräknas till 13,500 kronor.

Då för *övriga utgifter* under arvodesposten liksom hittills torde få beräknas 18,900 kronor, lärer posten i sin helhet få upptagas till (4,000 + 2,000 + 13,500 + 18,900) 38,400 kronor.

Posten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal synes mig icke behöva upptagas till högre belopp än 36,000 kronor.

För avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal bör beräknas ett belopp av 500 kronor och för rörligt tilllägg ett belopp av 6,900 kronor.

Medelsbehovet för nästa budgetår torde alltså böra uppskattas till (39,200 + 38,400 + 36,000 + 500 + 6,900) 121,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för arbetsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	39,200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	38,400
3. Avlöningar till övrig icke- ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	36,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6,900

Summa förslagsanslag kronor 121,000;

dels ock till Arbetsrådet: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 121,000

[12.] 10. **Arbetsrådet: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	17,000	18,697
1939/40	24,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	21,000	—

Den 22 juni 1939 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för arbetsrådet för budgetåret 1939/40, upptagande en post till reseersättningar å 14,000 kronor och en post till expenser å 10,000 kronor. Vid bestämmande av den senare posten hava utgifterna för lyse uppskattats till 200 kronor och utgifterna för övriga expenser till 9,800 kronor.

I skrivelse den 17 oktober 1939 har *arbetsrådet* framlagt förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Anslagsposten till *reseersättningar* upptager rådet till oförändrat belopp.

Beträffande utgifterna för *expenser* anför rådet, att det hittills för lyse beräknade beloppet visat sig otillräckligt och därför borde höjas till 400 kronor. För övriga expenser upptager rådet ett belopp av 9,600 kronor. Även posten till expenser har således beräknats till oförändrat belopp.

Omkostnaderna hava alltså av rådet uppskattats till (14,000 + 10,000) 24,000 kronor.

Med avseende å posten till *reseersättningar* anser jag mig böra Departements-
förordna en nedsättning till 12,000 kronor. chefen.

Vad beträffar posten till *expenser* har jag intet att erinra mot att utgifterna för lyse beräknas till 400 kronor. Med hänsyn därtill att av det för löpande budgetår beräknade beloppet för övriga expenser en mindre del avsetts för vissa engångskostnader i samband med utvidgningen av rådets verksamhet, synes mig det för övriga expenser erforderliga beloppet nu kunna reduceras något, förslagsvis till 8,600 kronor. Jag beräknar alltså posten till expenser till 9,000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle således bliva (12,000 + 9,000) 21,000 kronor.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsrådet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa
ett *förslagsanslag* av kronor 21,000

[13.] 11. **Mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet m. m., förslagsanslag.** Enligt förordningen den 11 juni 1937 (nr 339) om mödrahjälp kan kvinna, som i anledning av havandeskap eller barnsbörd är i uppenbart behov av understöd, tillerkännas mödrahjälp av statsmedel. Hjälpen lämnas i den form, som för varje särskilt fall finnes lämpligast, i en eller flera poster, dock högst till ett sammanlagt värde av trehundra kronor. Då anledning därtill finnes, må mödrahjälp helt eller delvis lämnas såsom räntefritt lån. För behandling av frågor rörande mödrahjälp skall i

varje landstingsområde och i varje stad, som icke deltagar i landsting, finnas en mödrahjälpnsnämnd, som har att meddela beslut i anledning av gjorda ansökningar om dylik hjälp.

Från anslaget till mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet gäldas dels den mödrahjälp, som icke utgår i form av lån, dels ock vissa med mödrahjälpnsnämndernas verksamhet förenade kostnader för arvoden, reseersättningar och expenser. Anslaget har för budgetåret 1938/39 upptagits till 1,700,000 kronor och för budgetåret 1939/40 till 5,800,000 kronor. Nettoutgifterna för ändamålet hava för förstnämnda budgetår uppgått till 8,691,633 kronor.

Utgifterna för mödrahjälp i form av lån gäldas från ett särskilt förslagsanslag, rubricerat avsättning till fonden för lån till mödrahjälp. Detta anslag, som för budgetåret 1938/39 var upptaget till 300,000 kronor, nedsattes för innevarande budgetår till 150,000 kronor. Belastningen å anslaget har för sistförflutna budgetår uppgått till 123,215 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1940/41. Styrelsen upplyser därvid, att de utgifter, som beslutits under budgetåret 1938/39 och som hänförde sig till anslaget till mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet m. m., uppgått till omkring 8,776,000 kronor. Med hänsyn härtill uppskattar styrelsen anslaget till 8,800,000 kronor. Anslaget till avsättning till fonden för lån till mödrahjälp beräknar styrelsen till oförändrat belopp.

Departements-
chefen.

I en av särskild utredningsman inom finansdepartementet under hösten 1939 upprättad promemoria angående vissa anslag å femte huvudtiteln ifrågasattes en skärpning av behovsprövningen rörande mödrahjälpen för att i första hand så vitt möjligt undvika det anslagsöverskridande, som eljest vore att emotse.

I den inom socialdepartementet upprättade promemoria angående besparingar å egentliga statsutgifter under femte huvudtiteln, vilken såsom bilaga 3 fogades till propositionen den 10 november 1939, nr 79, angående åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 m. m., framhölls, att av inhämtade upplysningar syntes framgå, att mödrahjälpförordningen tillämpades ganska olika i olika delar av riket och att en mera enhetlig praxis därför syntes önskvärd. Dittills föreliggande uppgifter på området vore — anfördes det vidare i promemorian — emellertid icke av den art, att de berättigade till några mera bestämda slutsatser. Åt socialstyrelsen borde därför uppdragas att skyndsamt verkställa en statistisk undersökning beträffande ifrågavarande förhållanden. Först sedan sagda undersökning slutförts, kunde närmare bedömas, i vilken utsträckning på förevarande område påkallade åtgärder medförde en utgiftsbegränsning.

1939 års urtima riksdag har funnit vad sålunda anförts icke föranleda någon erinran från riksdagens sida.

Kungl. Maj:t har den 10 november 1939 uppdragit åt socialstyrelsen

att verkställa den i socialdepartementets promemoria avsedda utredningen. Då denna utredning ännu icke är avslutad, synes det mig icke möjligt att nu företaga någon säker uppskattning av anslagsbehovet för mödrahjälpen för nästa budgetår. Anslagen torde därför tills vidare allenast kunna preliminärt beräknas. Enligt min mening är det emellertid sannolikt, att man, sedan genom utredningen erforderligt material för frågans närmare bedömande erhållits, skall kunna — utan eftersättande av de sociala krav och synpunkter, vilka motiverat tillkomsten av ifrågavarande hjälpform — vidtaga vissa åtgärder i syfte att begränsa de med denna hjälp förenade kostnaderna. Med hänsyn härtill finner jag det motiverat, att anslaget till mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet i trots av den föreliggande höga belastningssiffran tills vidare upptages till samma belopp, vartill anslaget beräknats i gällande riksstat. Även anslaget till avsättning till fonden för lån till mödrahjälp läser preliminärt få beräknas till oförändrat belopp.

Beträffande sistnämnda anslag gör jag framställning under nästföljande punkt.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet m. m.* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 5,800,000

[14.] 12. **Avsättning till fonden för lån till mödrahjälp, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anför, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avsättning till fonden för lån till mödrahjälp* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 150,000

[15.] 13. **Bidrag till den offentliga arbetsförmedlingen, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/37	850,000	1,015,583
1937/38	1,000,000	1,175,200
1938/39	1,200,000	1,399,464
1939/40	1,400,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,700,000	—

[Lag den 15 juni 1934 (nr 267) om offentlig arbetsförmedling; kungörelse den 23 november 1934 (nr 553) angående handläggningen av frågor om statsbidrag till offentlig arbetsförmedling.]

Offentlig förmedling av arbetsanställning skall vara anordnad inom varje landstingsområde och i varje stad, som icke deltagar i landsting. För sådant ändamål åligger det landsting och stadsfullmäktige i stad, som nu nämnts, att anordna en arbetsförmedlingsanstalt med ett huvudkontor och erforderligt antal på lämpliga platser förlagda avdelningskontor eller ombud.

Arbetsförmedlingsanstalt är berättigad att av statsmedel åtnjuta ersättning för nödvändiga utgifter för tryckning av vissa formulär och blanketter samt för post-, telegraf- och telefonavgifter. Vidare är arbetsförmedlingsanstalt, som bekostat resa, vilken arbetssökande företagit för tillträdande av honom å annan ort inom riket anvisad anställning, berättigad att under vissa villkor av statsmedel erhålla ersättning med tre fjärdedelar av resekostnaden. För andra utgifter äger arbetsförmedlingsanstalt, i den mån de kunna anses hava varit av behovet påkallade, åtnjuta ersättning med hälften av det utgivna beloppet. Om så med hänsyn till särskilt förhållande prövas skäligt, kan Kungl. Maj:t medgiva, att viss anstalts utgifter må till mer än hälften ersättas av statsmedel.

Statsbidragen utbetalas av socialstyrelsen, årsvis eller i vissa fall halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1940/41. Styrelsen har därvid anfört bland annat följande.

Statens bidrag till den offentliga arbetsförmedlingen hade successivt ökat. Verksamhetens utveckling hade fortskridit med en sådan snabbhet, att de i riksstaten anvisade beloppen varje år överskridits, och man torde också kunna förvänta, att nettoutgifterna för budgetåret 1939/40 komme att överstiga det anvisade beloppet. De stattförslag, som av arbetsförmedlingsanstalternas styrelser förelagts årets landsting, innebure på grund av den offentliga arbetsförmedlingens fortgående utbyggnad och effektivisering en ytterligare utgiftsökning. Denna ökning vore dock ej oförutsedd, då kostnaderna för den offentliga arbetsförmedlingen ännu låge avsevärt under det belopp, som Kungl. Maj:t och riksdagen räknat med vid antagandet av 1934 års lag. Vid fullt genomförd organisation skulle nämligen enligt denna beräkning statens utgifter för ändamålet stiga till omkring 1,800,000 kronor.

Den takt, varmed arbetsförmedlingen successivt måst utbyggas, sammanhänge i viss mån med omfattningen av den statsunderstödda frivilliga arbetslöshetsförsäkringen. I samma mån som nya yrkesområden anknötes till arbetslöshetsförsäkringen, ökades kraven på arbetsförmedlingens medverkan, och i den mån nya arbetargrupper under kommande budgetår inrättade erkända arbetslöshetskassor, komme i motsvarande grad anspråken att stegras på den offentliga arbetsförmedlingen.

Utöver yttre organisatoriska förstärkningar hade man att räkna med nya anordningar för tillgodoseende av förmedlingsbehovet inom vissa speciella områden och yrken. Vissa av dessa anordningar vore av den art, att de därmed förbundna kostnaderna icke rättvisligen kunde påläggas någon viss anstalt utan helt borde ersättas av statsmedel. Hit hörde särskilt de speciella arbetsuppgifter, som ålades distriktskontoren, samt de specialanordningar, som å vissa orter vidtagits för en effektivare arbetsförmedling inom de intellektuella yrkena (studenter, folkskollärare etc.). Kungl. Maj:t hade efter förslag av socialstyrelsen under de senaste budgetåren medgivit, att de anstalter, som åtagit sig dessa kostnader, erhållit 100 procent statsbidrag för nämnda utgiftsposter. Då såväl distriktsorganisationen som student- och lärarförmedlingen ännu befunne sig under utbyggnad, måste man räkna med en fortsatt ökning av kostnaderna för dessa specialanordningar.

Med hänsyn till det anförda har styrelsen uppskattat anslagsbehovet för nästa budgetår till 1,700,000 kronor.

Genom beslut den 26 maj 1939 har Kungl. Maj:t medgivit, att statsbidrag finge enligt särskilda grunder utgå till resekostnader för vissa arbetslösa personer, som erhållit tillfälligt arbete vid betfäkten i riket. Vidare har Kungl. Maj:t — i anledning av vad riksdagen i skrivelser den 31 maj 1939, nr 314, och den 4 november 1939, nr 52, i ämnet anfört — genom särskilda beslut medgivit, att under vissa speciella förutsättningar finge tills vidare intill den 1 juli 1940, utöver de statsbidrag, som kunna ifrågakomma enligt bestämmelserna i lagen om offentlig arbetsförmedling, utgå statsbidrag för arbetssökandes resor ävensom för arbetssökandes familjs resor och för flyttningskostnader. Dessa bidrag utgå från reservationsanslaget till reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m., men besluten kunna indirekt medföra ökning av de utgifter, som skola bestridas från anslaget till bidrag till den offentliga arbetsförmedlingen. Kostnadsökningen torde dock icke vara av den storleksordning, att den i nämnvärd mån påverkar anslagsbelastningen.

Till socialstyrelsens beräkning för nästa budgetår av anslaget till bidrag till den offentliga arbetsförmedlingen ansluter jag mig. Därvid förutsätter jag, att liksom hittills från detta anslag allenast skola bestridas enligt lagen om offentlig arbetsförmedling utgående statsbidrag. Till frågan om statsbidrag utöver bestämmelserna i denna lag återkommer jag i annat sammanhang.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den offentliga arbetsförmedlingen* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,700,000

[16.] 14. **Bidrag till erkända arbetslöshetskassor, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,600,000	1,524,612
1939/40	2,000,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,800,000	—

[Förordning den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor, ändrad genom förordningar nr 151/1936, 227/1937 och 99/1938; förordning den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor, ändrad genom förordning nr 228/1937; kungörelse den 23 november 1934 (nr 555) angående handläggningen av frågor om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.]

Statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa utgår dels såsom daghjälp-bidrag, dels såsom förvaltningsbidrag. Daghjälpbidrag utgår för kalenderår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för understöd vid arbetslöshet under tid av året, då antagande till erkänd arbetslöshetskassa varit gällande. Förvaltningsbidrag utgår för kalenderår dels med ett i förhållande till antalet årsmedlemmar i kassan under året beräknat belopp (medlemsbidrag), dels med belopp motsvarande vad under året utgivits i arvode till styrelseledamot och revisor, som utsetts av tillsynsmyndigheten

över kassorna (socialstyrelsen). Medlemsbidrag utgår med fyra kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som icke överstiger 3,000 med tre kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som överstiger 3,000 men icke 25,000, och med två kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som överstiger 25,000. Statsbidrag utbetalas årsvis i efterskott efter ansökan; dock att kassa må kunna efter varje kvartals slut erhålla utbetalning intill tre fjärdedelar av det bidrag, som skäligen kan antagas belöpa å kvartalet.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* hemställt om anslag till bidrag till erkända arbetslöshetskassor för nästa budgetår. Däri har styrelsen anfört följande.

Storleken av statens bidrag till de erkända arbetslöshetskassorna under budgetåret 1940/41 vore beroende av dels antalet medlemmar i de erkända kassorna, dels omfattningen av den arbetslöshet, som komme att drabba sagda medlemmar och föranleda utbetalning av arbetslöshetsunderstöd från kassorna.

Antalet medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna vore beroende av den omfattning, i vilken arbetslöshetskassor kunde komma att vinna erkännande under den närmaste tiden. För närvarande vore 13 kassor antagna såsom erkända arbetslöshetskassor. Medlemsantalet i dessa väntades vid ingången av budgetåret 1940/41 komma att uppgå till omkring 195,000. Visserligen hade för vissa yrkesgrupper förberedelser till bildande av erkända arbetslöshetskassor vidtagits, vilka kunde komma att leda därtill, att medlemsantalet i de erkända kassorna före nyssnämnda tidpunkt ökades. Emellertid torde denna medlemsökning vara mycket oviss, varför det icke, särskilt med hänsyn till anslaget karaktär av förslagsanslag, vore skäl att vid beräkningen av förvaltningsbidraget taga hänsyn till den kostnadsökning, som kunde uppkomma genom tillkomsten av nya erkända arbetslöshetskassor.

Att i förväg överblicka arbetslöshetens omfattning under den tid, för vilken statsbidrag torde komma att utbetalas under budgetåret 1940/41, vore synnerligen vanskligt. Vid beräkning av daghjälsbidragets storlek utginge styrelsen från att den genom de erkända arbetslöshetskassorna understödda arbetslösheten komme att i genomsnitt vara av något större omfattning än den motsvarande arbetslöshet, för vilken statsbidrag utgått under budgetåret 1938/39. Ökningen i arbetslöshetens omfattning beräknades stanna vid omkring 5 procent. Vidare kalkylerade styrelsen med en sannolik medlemsökning i kassorna av ungefär 5 procent. Däremot hade icke heller vid beräkningen av daghjälsbidraget hänsyn tagits till eventuellt nytillkommande kassor.

Med utgångspunkt från dessa antaganden har styrelsen föreslagit, att statsbidraget till de erkända arbetslöshetskassorna för nästa budgetår måtte beräknas till 1,820,000 kronor, därav såsom förvaltningsbidrag 620,000 kronor och såsom daghjälsbidrag 1,200,000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot socialstyrelsens förslag har jag icke annat att invända än att det av styrelsen upptagna beloppet med hänsyn till den osäkerhet, som vidlåder ifrågavarande beräkningar, lämpligen synes mig böra avrundas till 1,800,000 kronor.

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,800,000

Bekämpande av arbetslösheten.

[17.] 15. **Statens arbetslöshetskommission, förslagsanslag.** För den genom statens arbetslöshetskommission bedrivna verksamheten hava för budgetåret 1939/40 anvisats två anslag, nämligen till statens arbetslöshetskommission, avseende kommissionens centrala administrationskostnader, ett förslagsanslag av 350,000 kronor och till reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m. ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

I skrivelse den 1 november 1939 har kommissionen, med hänsyn till rådande arbetslöshetsläge, hemställt om anvisande av ytterligare 4,000,000 kronor för verksamhetens bedrivande under innevarande budgetår. Detta belopp torde böra anvisas från det reservationsanslag av 10,000,000 kronor till särskilda arbetslöshetsåtgärder, som beviljats av 1939 års urtima riksdag.

Vad angår verksamheten under budgetåret 1940/41, har *statens arbetslöshetskommission* i skrivelse den 8 december 1939 framlagt preliminära beräkningar rörande anslagsbehovet. Därvid har kommissionen angivit, att för nämnda budgetår skulle erfordras till statens arbetslöshetskommission 425,000 kronor, till reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m. 12,600,000 kronor samt till färdigställningsarbeten utanför det egentliga hjälpprogrammet 1,500,000 kronor. Vid sin uppskattning av medelsbehovet har kommissionen utgått ifrån att genomsnittligen minst 8,800 personer under nästa budgetår borde beredas statlig arbetslöshetshjälp.

Arbetslöshetskommissionen har i sina anslagsberäkningar utgått ifrån en något försämrad arbetsmarknad under nästföljande budgetår. Vanskligheten att bedöma den framtida utvecklingen av arbetsmarknaden är i nuvarande situation större än någonsin. Vår hittillsvarande erfarenhet synes emellertid visa, att det svenska näringslivet ådagalagt en mycket stor motståndskraft gentemot krisens störningar. Sannolikheten talar för att arbetslöshetsproblemet i nuvarande läge i större utsträckning än tidigare blir en fråga om anpassning och omfördelning av arbetskraft. Med hänsyn till osäkerheten i den framtida utvecklingen anser jag icke nu påkallat att preliminärt beräkna anslagsbehovet för reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m. till högre belopp än för innevarande budgetår. Jag uppskattar alltså behovet i fråga till 8,000,000 kronor, därvid jag förutsätter, att färdigställningsarbeten i erforderlig omfattning må kunna, i samma ordning, som under innevarande budgetår sker, bedrivas med anlitande av automobilskattemedel.

Vad angår arbetslöshetskommissionens centrala administrationskostnader finner jag från samma utgångspunkter icke anledning beräkna det för ändamålet erforderliga förslagsanslaget till högre belopp än 350,000 kronor.

Beträffande reservationsanslaget till reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m. gör jag hemställen under nästföljande punkt.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens arbetslöshetskommission* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 350,000

Departements-
chefen.

[18.] 16. **Reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m., reservationsanslag.** Under återopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m.* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 8,000,000

[19.] 17. **Statliga och kommunala beredskapsarbeten, reservationsanslag.** Av 1939 års lagtima riksdag anvisades till statliga och kommunala beredskapsarbeten för budgetåret 1939/40 ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor. Tillika bemyndigade nämnda riksdag Kungl. Maj:t att under sagda budgetår besluta om igångsättande av dylika beredskapsarbeten till en sammanlagd kostnad för staten av högst 10,000,000 kronor.

Som jag under punkt 17 anfört präglas arbetslöshetsläget för närvarande av stor osäkerhet. Erinras må hurusom min företrädare i ämbetet vid anmälan i proposition den 8 september 1939, nr 1, av frågan om anslag å tilläggsstat för innevarande budgetår till särskilda arbetslöshetsåtgärder framhöll, att vid en mera långvarig arbetslöshet möjligheter borde stå till buds att igångsätta allmänna arbeten i större utsträckning än tidigare avsetts.

Bortsett från osäkerheten i den allmänna utvecklingen har man emellertid alltfört under alla förhållanden att räkna med en onormal arbetslöshet i vissa landsändar. Detta gäller särskilt i fråga om Bohusläns stenhuggeridistrikt och sågverksdistrikten i Västernorrlands län men jämväl beträffande enstaka kommuner i andra delar av landet. För utökande av sysselsättningsmöjligheterna i dessa särskilt hårt drabbade orter föreligger allttjämt behov av beredskapsarbeten, varvid icke endast påbörjade arbeten böra fullföljas utan även nya sådana igångsättas. På grund av innebörden av lagtima riksdagens nyss omförmälda medgivande erfordras för fullföljande av redan beslutade arbeten ett belopp av 5,000,000 kronor. För nya sådana arbeten finner jag mig kunna preliminärt beräkna anslagsbehovet till 5,000,000 kronor. Anslaget skulle sålunda för budgetåret 1940/41 kunna tills vidare upptagas till 10,000,000 kronor.

När jag framdeles återkommer med slutlig framställning rörande nu förevarande anslag, torde jag även få lämna en redogörelse för dispositionen av anslaget för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statliga och kommunala beredskapsarbeten* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 10,000,000

Förbättrande av bostadsförhållandena.**[20.] 18. Statens byggnadslånebyrå, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	40,000	42,113
1939/40	53,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	52,500	—

Bestämmelser rörande statens byggnadslånebyrå äro meddelade i en för byrån den 24 november 1933 (nr 683) utfärdad instruktion med däri genom kungörelser den 28 juni 1935 (nr 437), den 24 mars 1939 (nr 80) och den 22 juni 1939 (nr 463) gjorda ändringar.

Utgifterna för byråns verksamhet bestridas från nu ifrågavarande anslag. Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för byrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Stat.**A. Avlöningar.**

1. Månadsarvoden åt ordförande och ledamöter	kronor	18,000
2. Dagärvode åt socialföredragande, <i>förslagsvis</i>	»	2,000
3. Ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner av statsmedel, <i>förslagsvis</i> ...	»	400
4. Ersättning till ombudsman	»	4,800
5. Ersättningar till kanslipersonal	»	16,200
6. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	»	3,500
7. Ersättningar å 500 kronor till två revisorer ...	»	1,000 kronor
		45,900

B. Omkostnader.

1. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	3,000
2. <i>Expenser</i>	»	4,100 kronor
		7,100
		Summa kronor 53,000

24

I skrivelse den 25 september 1939 har *statens byggnadslånebyrå* gjort framställning om anslag till byrån för nästa budgetår.

Byrån har därvid föreslagit en höjning av utgifterna för ersättningar till kanslipersonal från 16,200 kronor till 21,000 kronor. Till stöd för detta förslag framhåller byrån, att byråns verksamhet under den senaste tiden visat en oavslätlig stegring samt att anledning saknades att antaga, att verksamheten skulle komma att minskas. Övriga utgifter för avlöningar uppskattar byrån till oförändrade belopp, tillhoppa 29,700 kronor.

Omkostnaderna beräknar byrån till 8,300 kronor, därav 3,000 kronor för reskostnads- och traktamentsersättningar och 5,300 kronor för *expenser*.

Det sammanlagda medelsbehovet har alltså upptagits till (21,000 + 29,700 + 8,300) 59,000 kronor.

Den av byggnadslånebyrån ifrågasatta höjningen av utgifterna under posten ersättningar till kanslipersonal anser jag mig — särskilt i betraktande av den

Departements-
chefen.

betydande förstärkning av byråns personal, vilken nyligen företagits — icke kunna biträda. Jag uppskattar därför avlöningskostnaderna liksom för löpande budgetår till 45,900 kronor.

Vad angår omkostnaderna synas de mig kunna uppskattas till 6,600 kronor. Därvid beräknar jag 2,500 kronor för reseersättningar och 4,100 kronor för expenser.

Det för nästa budgetår erforderliga anslagsbeloppet skulle alltså bliva (45,900 + 6,600) 52,500 kronor. På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens byggnadslånebyrå* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 52,500

[21.] 19. **Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag.** För förbättrande av bostadsförhållandena hava för budgetåret 1939/40 anvisats anslag dels under driftbudgeten, femte huvudtiteln, dels ock under kapitalbudgeten, statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd. De anslag, som sålunda anvisats, framgå av följande sammanställning.

Anslag	Belopp kr.
<i>a) under femte huvudtiteln:</i>	
Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag	1,700,000
Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag	3,250,000
Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag	1,000,000
<i>b) under statens utlåningsfonder:</i>	
Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, reservationsanslag	5,500,000
Lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen, reservationsanslag	1,500,000
Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag	1,000,000
<i>c) under fonden för låneunderstöd:</i>	
Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, reservationsanslag	750,000
Lån för uppförande och förbättring av lantarbeterbostäder, reservationsanslag	3,000,000
Lån för bostadsförbättringsverksamhet, reservationsanslag	2,000,000

I skrivelse den 29 augusti 1939 har *egnahemsstyrelsen* hemställt, att för nästa budgetår det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden måtte upptagas till 3,250,000 kronor ävensom att för samma budgetår måtte å kapitalbudgeten anvisas till lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden ett anslag av 1,000,000 kronor, till lån för uppförande och förbättring av lantarbeterbostäder ett anslag av 3,000,000 kronor och till lån för bostadsförbättringsverk-

samhet ett anslag av 2,000,000 kronor. Egnahemsstyrelsen har tillika anhållit, att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1939/40 måtte under femte huvudtiteln till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden anvisas ett anslag av 5,000,000 kronor.

Vidare har *statens byggnadslånebyrå* i skrivelse den 25 september 1939 framlagt förslag rörande bostadsanslag för nästa budgetår avseende byggnadslånebyråns verksamhetsområde. Byrån hemställer, att under femte huvudtiteln måtte anvisas dels till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer ett anslag av 2,500,000 kronor, dels ock till bidrag till inrättande av pensionärshem ett anslag av 1,000,000 kronor. Vidare föreslår byrån beträffande kapitalbudgeten, att till lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer anvisas ett anslag av 25,000,000 kronor och att till tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet anvisas ett anslag av 3,000,000 kronor, medan byrån icke anser påkallat att för nästa budgetår upptaga något anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen.

Genom beslut den 22 september 1939 har Kungl. Maj:t uppdragit åt bostadssociala utredningen att till undersökning upptaga frågan om den nuvarande krisens inverkan på bostadsmarknaden samt att avgiva de förslag, var- till utredningen kunde giva anledning. Med anledning härav har bostadssociala utredningen den 23 december 1939 avgivit förslag till vissa åtgärder avsedda att motverka av krisen framkallade störningar på bostadsmarknaden. Till de sålunda framlagda förslagen har jag ännu icke haft tillfälle att taga närmare ställning. Med hänsyn härtill ävensom till de svårigheter, som i närvarande stund föreligga för bedömande av den kommande utvecklingen på bostads- och arbetsmarknaderna, anser jag det lämpligast, att de anslag för bostadsförbättringsverksamheten, vilka synas erforderliga för nästa budgetår, tills vidare allenast preliminärt beräknas. Såvitt jag nu kan finna, böra för nästa budgetår beräknas följande anslagsbelopp.

Departements-
chefen.

Anslag	Belopp kr.
<i>a) under femte huvudtiteln:</i>	
Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag	2,400,000
Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag	3,250,000
Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag	500,000
<i>b) under statens utlåningsfonder:</i>	
Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, reservationsanslag	20,000,000
Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag	3,000,000
<i>c) under fonden för låneunderstöd:</i>	
Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, reservationsanslag	3,000,000
Lån för bostadsförbättringsverksamhet, reservationsanslag	2,000,000

Anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen samt till lån för uppförande och förbättring av lantarbeterbostäder synas mig icke böra beräknas. Jag förutsätter vid denna anslagsberäkning, att betydande belopp till bostadssociala ändamål böra uppföras på allmän beredskapsstat för budgetåret 1940/41.

Medan jag under nästföljande punkter och under kapitalbudgeten gör framställning om beräkning av de övriga anslag för bostadsändamål, vilka jag finner påkallade, hemställer jag här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 2,400,000

[22.] 20. **Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anför, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 3,250,000

[23.] 21. **Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag.** Hänvisande till vad jag anför under punkt 21 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till inrättande av pensionärshem* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 500,000

Statens bosättningslån.

[24.] 22. **Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	25,000	25,108
1939/40	25,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	27,000	—

[Kungörelse den 30 september 1937 (nr 809) om statliga bosättningslån, ändrad genom kungörelser nr 204/1938 och 94/1939; kungörelse samma dag (nr 810) angående ersättning åt ortsombud för yttranden över ansökningar om dylika lån.]

Enligt den förra kungörelsen skall ansökan om lån prövas av riksbanken, som ock utbetalar beviljade lån. Jämlikt den senare kungörelsen äger ortsombud att såsom regel åtnjuta en ersättning av 3 kronor för varje ansökan, varöver ombudet yttrar sig.

I skrivelse den 13 oktober 1939 har riksbanken meddelat, att utgifterna för ersättningar till ifrågakvarande ortsombud för tiden 1 juli—30 september

1939 uppgått till omkring 6,600 kronor samt föreslagit, att förevarande anslag måtte för nästa budgetår beräknas till 30,000 kronor.

Under förutsättning att mitt i annat sammanhang framställda förslag om anvisande av anslag för budgetåret 1940/41 till statens bosättningslånefond bifalles, synes man kunna beräkna antalet låneansökningar till omkring 9,000. Det för ersättning till ombuden erforderliga anslaget torde vid sådant förhållande kunna upptagas till 27,000 kronor. På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 27,000

[25.] 23. **Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	35,000	47,365
1939/40	40,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	50,000	—

Från förevarande anslag bestrides den ersättning, som riksbanken erhåller för sitt bestyr med statens bosättningslån. Sådan ersättning har alltsedan låneverksamhetens början utgått med 5 kronor för varje av banken behandlad ansökning. Från och med innevarande budgetår äger riksbanken härutöver uppbära ersättning för bankens kostnader för indrivning av till betalning förfallna lån. Dylik ersättning utgår dels med 10 kronor för varje till indrivning genom riksbankens ombudsmän överlämnat lån dels med belopp, motsvarande de särskilda utgifter, som banken fått vidkännas i samband med indrivningen. Från anslaget gäldas numera också vissa smärre kostnader, som förorsakas riksbanken för annonsering och annan upplysningsverksamhet beträffande lånen.

I skrivelse den 13 oktober 1939 har *riksbanken* anmält, att under tiden 1 juli—30 september 1939 av banken behandlats 2,893 låneansökningar, vilket motsvarade omkring 11,600 ansökningar för helt budgetår. Utgifterna under förevarande anslag kunde därför för innevarande budgetår uppskattas till omkring ($5 \times 11,600$) 58,000 kronor.

För nästa budgetår har riksbanken beräknat ifrågavarande medelsbehov till 60,000 kronor.

Såsom jag under näst föregående punkt anfört, torde man för budgetåret 1940/41 kunna räkna med omkring 9,000 ansökningar om bosättningslån. Med hänsyn härtill och då för omförmälda indrivningskostnader och upplysningsverksamhet torde få avses ett sammanlagt belopp av 5,000 kronor, lärers anslaget få för nämnda budgetår upptagas till ($5 \times 9,000 + 5,000$) 50,000 kronor.

Departements-
chefen.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 50,000

Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd.**[26.] 24. Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,722,400	1,690,812
1939/40	2,350,200	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	2,350,200	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt en av riksdagen godkänd personalförteckning för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Förteckningen finnes intagen i statsliggaren för nämnda budgetår s. 189.

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att gälla tills vidare från och med sagda budgetår:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* ... kronor 1,210,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t » 30,400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
 - a. Grundavlöningar m. m. kronor 888,000
 - b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis* » 90,000 » 978,000
4. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 131,800

Summa förslagsanslag kronor 2,350,200

I skrivelse den 31 augusti 1939 har riksförsäkringsanstalten gjort framställning om avlöningsanslag för anstalten för budgetåret 1940/41. Anstalten har däri först lämnat vissa uppgifter till belysande av omfattningen av anstaltens verksamhet under de senaste åren. Härav må allenast återgivas de uppgifter, som innefattas i följande sammanställning.

År	Antalet till anstalten anmälda olycksfall bland i anstalten försäkrade arbetare
1934	88,717
1935	96,508
1936	101,621
1937	116,293
1938	120,655

I anslutning härtill anför riksförsäkringsanstalten bland annat:

I skrivelse den 31 augusti 1936 hade anstalten framlagt förslag om överförande till ordinarie stat av en rad icke-ordinarie befattningar, om inrättande av vissa nya tjänster samt om uppflyttning i lönegrad av andra tjänster. Med anledning härav hade dåvarande chefen för socialdepartementet i proposition den 16 mars 1937, nr 266, uttalat, att han vore av den uppfattningen, att en

allmän undersökning rörande anstaltens organisation och personalbehov borde äga rum. Departementschefen hade därför förklarat sig hava för avsikt att vidtaga åtgärder för att en dylik undersökning måtte verkställas. Den sålunda avsedda undersökningen hade dock ännu icke ägt rum. Emellertid hade under loppet av de senaste budgetåren ett flertal icke-ordinarie befattningar överförts till ordinarie stat. Vidare hade riksdagen i skrivelse den 15 april 1939, nr 5, uttalat sig för att den bebadade undersökningen beträffande anstalten snarast möjligt måtte komma till stånd.

I avbidan på den tillämnade översynen av anstaltens organisation och arbetsuppgifter hade anstalten icke ansett sig böra framlägga något förslag till förändring med avseende å anstaltens ordinarie stat.

Under hänvisning till det anförda har anstalten för nästa budgetår upptagit anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat till samma belopp som för löpande budgetår, alltså till 1,210,000 kronor.

Icke heller beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ifrågasätter anstalten någon ändring. Posten beräknas således till 30,400 kronor.

Anstalten framlägger härefter ett förslag rörande indragning av anstaltens nuvarande ortsombud i Göteborg samt rörande ombudets ersättande med ett anstaltens avdelningskontor i nämnda stad. Beträffande den nuvarande organisationen på området har anstalten därvid lämnat följande redogörelse.

Anstaltens ortsombud för Göteborgs stad, Mölndals stad samt Västra Frölunda, Askim, Partille, Källered och Backa kommuner hade alltsedan år 1920 haft såsom en huvuduppgift att i viss omfattning provisoriskt reglera skador till följd av olycksfall, som drabbade i anstalten försäkrade arbetare, anställda hos arbetsgivare inom ombudsområdet. Vidare hade ombudet såsom en viktig uppgift att vara en förbindelselänk mellan anstalten och arbetsgivarna ävensom att lämna allmänheten upplysningar i olika frågor rörande den sociala olycksfallsförsäkringen. Slutligen skulle ombudet biträda anstalten genom verkställande av utredningar för olika byråers räkning.

Ombudets skaderegleringsverksamhet avsåge utbetalande till de skadade av ersättning under sjukdomstiden (sjukpenning samt ersättning för kostnader för sjukhusvård, läkarvård och annan behandling, läkarintyg och dylikt). Invaliditets- och dödsfallsersättningar reglerades däremot från riks-försäkringsanstalten, likaså ersättningar till skadade arbetare hos arbetsgivare, som stode självrisk eller som förskotterade ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen. Omfattningen av ombudets verksamhet hade under årens lopp undergått en fortlöpande och högst betydande ökning. Medan sammanlagda beloppet av genom ombudet utbetalade ersättningar år 1934 uppgått till 445,530 kronor, hade motsvarande belopp år 1938 stigit till 1,005,374 kronor.

Ombudets skaderegleringsverksamhet bedreves till en viss grad självständigt. Ombudet hade sålunda att direkt från arbetsgivarna mottaga anmälningar om inträffade olycksfall samt att efter verkställande av erforderliga registreringsåtgärder pröva, huruvida ersättning skulle tillerkännas vederbörande i anledning av olycksfallet. Därest därvid befunnas, att ersättningsanspråken borde avslås eller någon tvekan kunde råda, om ersättning borde utgå, hade ombudet emellertid att hänskjuta ärendet till anstaltens bedömande. Antalet sådana ärenden kunde uppskattas till 30 procent av hela antalet hos ombudet anmälda olycksfall. Hade ersättningsfrågan avgjorts — provisoriskt av ombudet eller slutligt av anstalten — utbetalade ombudet ersättningen.

För utbetalande av ersättningarna till de skadade ställde anstalten erforderliga förskottsmedel till ombudets förfogande. Utbetalningarna verkställdes av ombudet på eget ansvar, och ombudet stode den ekonomiska risken för felutbetalningar. De av ombudet provisoriskt reglerade ärendena översändes till anstalten för eftergranskning och godkännande av de gjorda utbetalningarna. Därigenom redovisade ombudet tillika erhållna förskott samt erhöle därefter medel till nya utbetalningar. I det stora flertalet fall ägde dylik eftergranskning rum först sedan ärendet slutreglerats.

Ombudet uppbure arvode från det i riksstaten under femte huvudtiteln upptagna anslaget till riks försäkringsanstalten: riks försäkringsanstaltens ordsombud m. m. Arvodet utgjorde för närvarande 34,200 kronor för år. Av arvodet skulle ombudet bestrida avlöningar till erforderlig personal och hyra av kontorslokaler samt den huvudsakliga kostnaden för inventarier (utom skrivmaskiner), skrivmaterialier och dylikt. Kostnaderna för telefonsamtal till anstalten och för vissa trycksaker ersattes av anstalten. Antalet tjänstemän vid ombudskontoret utgjorde för närvarande fem men torde inom närmaste tiden komma att utökas med ytterligare ett kvinnligt biträde. Av nämnda fem tjänstemän kunde med hänsyn till de göromål, som åvilade vederbörande, en anses jämförlig med amanuens, en med kontorsskrivare, en med kansliskrivare samt två med kontors- respektive skrivbiträde hos anstalten. De av ombudet förhyrda lokalerna omfattade för närvarande tre rum. Årshyran härför belöpte sig till 2,300 kronor. Från och med den 1 oktober 1939 hade ombudet med anstaltens godkännande förhyrt ytterligare ett rum för ombudets räkning. Ombudets kostnader för år 1939 beräknades till 24,150 kronor, därav 18,670 kronor för avlöningar till kontorspersonal, 2,600 kronor för hyra och 2,880 kronor för diverse omkostnader. Därest ombudet bibehölles, hade man för år 1940 att räkna med vissa höjda utgifter för avlöningar och omkostnader. Sannolikt finge därför under denna förutsättning ombudsarvodet höjas till omkring 39,000 kronor.

Angående de skäl, som talade för att ersätta ifrågavarande ombud med ett avdelningskontor i Göteborg, samt angående det sätt, varpå detta kontor borde vara organiserat, har anstalten härefter anfört följande.

Förfarandet med skadereglering å den ort, där olycksfallet inträffat, hade visat sig innebära avgjorda fördelar, framför allt därigenom att skaderegleraren komme i personlig kontakt med de skadade och deras arbetsgivare, vilket gäve möjlighet till en snabb och säker behandling av skadeärendena. Anstalten hyste därför för sin del icke någon tvekan om att detta förfaringssätt även i fortsättningen borde bibehållas för Göteborgs ombudsområde.

Emellertid hade med den nuvarande anordningen i fråga om skaderegleringen även varit förbundna en del olägenheter. Ett betydande antal ärenden — varibland särskilt sådana, för vilkas prövning erfordrats, att de underställts de hos anstalten verksamma läkarna — hade sålunda överlämnats till anstalten för direkt handläggning. Därtill komme att jämväl de av ombudet provisoriskt avgjorda skadeärendena måst inom anstalten underkastas eftergranskning och kontroll i varje detalj, vilket inneburit ett betydande dubbelarbete.

Det hade synts anstalten angeläget att genom någon organisatorisk förändring söka i nu berörda hänseende åstadkomma ett enklare och effektivare skaderegleringsarbete samtidigt som verksamheten i övrigt i Göteborg skulle hava i stort sett samma omfattning som för närvarande. Att därvid, såsom skett i flera andra städer, anförtro verksamheten ifråga åt vederbörande erkända centralsjukkassa hade icke synts anstalten innebära några fördelar framför den nuvarande, i Göteborg tillämpade anordningen. De påtalade olägen-

heterna gjorde sig nämligen i samma mån gällande, då verksamheten handhades av en erkänd sjukkasse, även när denna, såsom vore förhållandet med vederbörande sjukkasse i Malmö, Eskilstuna och Västerås, för anstaltens räkning handhade skaderegleringen på samma sätt som för närvarande skedde av anstaltens ombud i Göteborg. Med hänsyn till omfattningen av anstaltens verksamhet i Göteborg samt denna stads betydelse såväl i fråga om invånarantal som i industriellt och kommersiellt hänseende hade anstalten funnit den bästa lösningen kunna vinnas därigenom, att ombudsbefattningen därstädes indroges och att i stället inrättades ett avdelningskontor till anstalten med samma verksamhetsområde som det nuvarande ombudsdistriktet och med statligt anställda befattningshavare. Anstalten vore av den uppfattningen, att denna organisation innebure ett bevarande av de fördelar, som följde med en lokalt bedriven skaderegleringsverksamhet, samtidigt som den vore ägnad att i väsentlig mån undanröjda de olägenheter, som vore oundvikliga med nuvarande anordning.

En bidragande orsak till att anstalten nu framlade detta förslag vore att anstaltens ombud i Göteborg inom en nära framtid på grund av ålder torde bli nödsakad att lämna sin befattning.

Ledningen av verksamheten vid avdelningskontoret syntes anstalten böra anförtros åt en tjänsteman med stor erfarenhet i fråga om skadereglering enligt olycksfallsförsäkringslagen ävensom beträffande ämbetsverkets verksamhet i övrigt, i vad avsåge premiedebiteringen, försäkringsformer, försäkringspliktsfrågor m. m. Åt denne tjänsteman måste, vad skaderegleringen beträffade, lämnas sådana befogenheter, att han enligt de grunder, som i allmänhet gällde för vederbörande tjänsteman inom anstalten, i största möjliga utsträckning sattes i stånd att självständigt träffa definitiva avgöranden. Sådana ärenden, som enligt eljest inom anstalten gällande regler hänskjutas till vederbörande byråchef eller anstaltens plenum för avgörande, skulle emellertid av avdelningskontoret överlämnas till anstalten. Vidare måste, enär flertalet av de ärenden, som för närvarande från ombudet i Göteborg underställdes anstalten, för sitt avgörande krävde medverkan av någon av anstaltens läkare, fast tillgång beredas denne tjänsteman till motsvarande biträde av i Göteborg befintlig läkare. Med en sådan utökad direkt handläggning å avdelningskontoret skulle nuvarande i detalj gående eftergranskning och kontroll inom anstalten med därmed förenat dubbelarbete kunna bortfalla och ersättas med ett vida enklare kontrollförfarande. Det skulle vidare åligga tjänstemannen i fråga att utöva tillsyn över bokföring och kassagöromål, varjämte han skulle bära visst ekonomiskt ansvar, i det att han skulle hava att i flertalet fall granska och underteckna av vederbörande underordnade tjänsteman kontraherade utanordningar av skadeersättningar, ersättningar för läkarintyg, läkarvård m. m. Slutligen måste han, med hänsyn till att han för ombudsdistriktet hade att svara för de utredningar och göromål i övrigt, som eljest enligt särskild instruktion ankomme å anstaltens ordsombud, intaga en sådan ställning samt besitta sådana egenskaper, att han i erforderliga fall kunde företräda anstalten vid förhandlingar med arbetsgivare om tecknande av försäkring hos anstalten eller om andra frågor av betydelse för anstaltens verksamhet. Med hänsyn till de fordringar i olika hänseenden, som sålunda komme att ställas på denne tjänsteman, ansåge anstalten, att han icke kunde placeras lägre än i 24:e lönegraden. Innehavaren av befattningen, som till en början borde vara extra ordinarie, torde böra förordnas som sekreterare hos anstalten, för att omplacering skulle kunna äga rum, om så befunnas lämpligt. Den sekreterare, som vore placerad i Göteborg, skulle emellertid, med hänsyn till beskaffenheten av de göromål, som där ålåg honom, tillika tjänstgöra som kamrerare.

Utöver denne befattningshavare erfordrades vid avdelningskontoret 1 amanuens i 18:e lönegraden, 1 kontorsskrivare i 15:e lönegraden, 1 kansli-skrivare i 11:e lönegraden, 1 kontorsbiträde i 4:e lönegraden och 2 skrivbiträden i 2:a lönegraden. Anstalten beräknade, att av nu nämnda befattningshavare ett skrivbiträde skulle vara extra tjänsteman medan övriga tjänstemän skulle vara extra ordinarie. De årliga avlöningskostnaderna för personalen vid avdelningskontoret kunde beräknas till omkring 34,000 kronor, därav för grundavlöningar 33,000 kronor och för avlöningsförhöjningar 1,000 kronor. Dessutom finge för budgetåret 1940/41 för omkostnader beräknas ett belopp av 9,000 kronor, däri inbegripet omkring 5,000 kronor i engångskostnad för nyanskaffning av inventarier.

Riksförsäkringsanstalten övergår härefter till en beräkning av anslagsposten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal. I denna del uttalar sig anstalten i huvudsak sålunda.

För löpande budgetår hade posten till grundavlöningar upptagits till 888,000 kronor, varav dock utan Kungl. Maj:ts medgivande icke finge tagas i anspråk högre belopp än 848,000 kronor. Anstalten ansåge sig för närvarande kunna approximativt beräkna utgifterna för nämnda budgetår till 860,000 kronor.

För nästa budgetår vore av vissa skäl att räkna med ett ökat behov av arbetskraft.

Sålunda hade antalet arbetsgivare i anstaltens arbetsgivarregister sedan länge ökats, och denna ökning kunde väntas fortgå även under nästa budgetår. Detta medförde behov av ytterligare någon förstärkning av försäkringsbyråns personal. Vidare syntes den inom samma byrå bedrivna granskningen av de avlöningslistor och förteckningar, som infordrades från s. k. större arbetsgivare för kontroll av insända dagsverks- och löneuppgifter, böra utvidgas. För möjliggörande härav borde byråns personal ytterligare utökas med 1 tjänsteman i 20:e lönegraden och 2 biträden.

Vad skaderegleringsbyråerna beträffade torde avdelningen för olycksfall bland statens arbetare komma att få vidkännas en ökad arbetsbörda, därest planerna på ett övertagande för statens räkning av de enskilda järnvägarna komme att förverkligas. Redan nu vore emellertid personalen på ifrågasvarande avdelning hårt belastad, bland annat därigenom att tillämpningen av de nya bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagens 11 § medfört avsevärt ökat arbete. En utökning av avdelningens personal syntes för den skull under alla förhållanden bli oundgänglig.

Vidare komme i händelse av bifall till anstaltens förslag om inrättande av ett avdelningskontor till anstalten i Göteborg att uppstå en ökad belastning av ifrågasvarande anslagspost. Därvidlag vore emellertid att märka, att den därigenom uppkommande kostnaden till allra största delen komme att motverkas genom en avsevärd minskning av det till ortsombuden erforderliga anslaget samt vidare därigenom, att viss arbetskraft inom den avdelning, som nu handhade eftergranskningen av ortsombudets i Göteborg skadereglering, torde komma att kunna frigöras för andra arbetsuppgifter. Därigenom skulle en välbehövlig lättnad i arbetsbördan på annat håll å första skaderegleringsbyrån kunna beredas.

Förutom ökade kostnader på grund av viss nyrekrytering av anstaltens personal på sätt sålunda angivits måste anstalten i fråga om den nuvarande personalen räkna med att vissa extra och tillfälliga befattningshavare erhöles extra ordinarie anställning. Vidare vore vissa uppflyttningar i lönegrad av högre kvalificerade befattningshavare, vilka till en början placerats i låg lönegrad, ofrånkomliga, om anstalten skulle kunna bibehålla dugliga arbetskrafter.

Anstalten uppskattar för nästa budgetår utgifterna för grundavlöningar till 941,000 kronor, därvid 33,000 kronor beräknats för avlöningar till personal vid det ifrågasatta avdelningskontoret i Göteborg och 908,000 kronor för personalen i övrigt. Under framhållande av att omfattningen av anstaltens verksamhet enligt olycksfallsförsäkringslagen under nästa budgetår icke kunde med någon större säkerhet förutses ävensom av att rådande förhållanden kunde föranleda en avsevärd ökning av antalet ärenden rörande ersättning för kroppsskada under militärtjänstgöring, har anstalten härutöver ansett sig böra räkna med ett belopp av 40,000 kronor, vilket först efter Kungl. Maj:ts medgivande skulle ställas till anstaltens förfogande. Anstalten har därför upptagit grundavlöningsposten till $(941,000 + 40,000)$ 981,000 kronor.

Anstalten föreslår, att anslagsposten till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal upptages till oförändrat belopp av 90,000 kronor. I denna summa hava inräknats kostnaderna för avlöningsförhöjningar till personalen vid avdelningskontoret i Göteborg.

Beträffande anslagsposten till rörligt tillägg föreslår anstalten en höjning till 133,800 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle enligt anstaltens beräkningar komma att uppgå till $(1,210,000 + 30,400 + 981,000 + 90,000 + 133,800)$ 2,445,200 kronor.

Såsom en konsekvens av förslaget rörande avdelningskontoret i Göteborg förordar anstalten, att i anstaltens personalförteckning, som förut upptager 3 sekreterare i lönegraden Eo 24, måtte upptagas ytterligare 1 sekreterare i sagda lönegrad samt att i anmärkning till personalförteckningen måtte anges, att en av sekreterarna skall tjänstgöra vid berörda kontor.

Anstalten har slutligen hemställt, att en i anstaltens personalförteckning upptagen förste byråingenjörstjänst i lönegraden Eo 24 måtte utbytas mot en tjänst såsom förste aktuarie i samma lönegrad. Detta förslag motiveras av anstalten på följande sätt.

Innehavaren av ifrågavarande förste byråingenjörsbefattning tjänstgjorde såsom chef för försäkringsbyråns försäkringsavdelning. Det hade till en början avsetts, att denne befattningshavare skulle utöva inspektionsverksamhet vid sidan om ledningen av avdelningen. Emellertid hade avdelningens arbetsuppgifter tagit en sådan omfattning, att de sedan flera år helt toge chefens tid och krafter i anspråk. Det tekniska arbetet hade på grund härav helt övertagits av andra tjänstemän. Ledningen av avdelningen och arbetet därinom fordrade ej någon teknisk utbildning. Såsom chef för avdelningen tjänstgjorde en aktuarie, vilken sedan ett tiotal år såsom vikarie uppehållit befattningen som förste byråingenjör. Befattningen borde därför utbytas mot en förste aktuarietjänst i lönegraden Eo 24. Ett dylikt utbyte skulle allenast innebära en ändrad benämning av befattningen och kunde icke på något sätt anses föregripa den tillämnade översynen av anstaltens organisation och personalbehov.

En av anstaltens ledamöter — byråchefen Puke — har i avgiven *reservation* uttalat sig för en omedelbar uppflyttning i högre lönegrad av ett flertal tjänster hos anstalten.

I ärendet har *statskontoret* den 25 oktober 1939 avgivit utlåtande.

Statskontoret har med anledning av anstaltens förslag om inrättande av en särskild avdelning i Göteborg uttalat sig på följande sätt.

Den av anstalten föreslagna anordningen att till ett till huvudstaden förlagt centralt ämbetsverk anknyta filialkontor i landsorten saknade motsvarighet inom statsförvaltningen, och ett bifall till förslaget skulle kunna medföra vittgående konsekvenser. Det förefölle därjämte statskontoret, som om en delegation av beslutanderätten i skaderegleringsärenden å ett avdelningskontor äventyrade enhetligheten vid dessa ärendens behandling inom anstalten. Slutligen vore att märka, att, därest förslaget genomfördes oförändrat, kostnaderna för avlöningar till avdelningskontorets tjänstemän skulle bli större än de utgifter, som statsverket hade att vidkännas för arvode till det nuvarande ortsombudet och av detta anställd personal. Statskontoret ansåge sig med hänsyn härtill icke kunna tillstyrka bifall till förslaget i fråga.

Beträffande den ifrågasatta förstärkningen av arbetskrafterna å försäkringsbyrån anför statskontoret, att ämbetsverket visserligen funne den å försäkringsbyrån bedrivna granskningen av avlöningslistor m. m. vara av betydelse för en rättvis fördelning av försäkringsavgifterna på de försäkringsskyldiga men att ämbetsverket med hänsyn till nuvarande statsfinansiella läge icke kunde anse det lämpligt, att för granskningsarbetets forcering nyanställes personal i den omfattning, som anstalten föreslagit. Statskontoret förordar, att för möjliggörande av en mindre utvidgning av granskningsverksamheten ävensom för mötande av ökad arbetsbörda i övrigt medel beräknas för ett nytt skrivbiträde i lönegrad Ex 2.

Vidare avstyrker statskontoret den begärda personalförstärkningen för avdelningen för olycksfall bland statens arbetare liksom även förslaget om anvisande av medel för beredande av löneförbättring åt viss icke-ordinarie personal.

För tillgodoseende av oförutsedda personalbehov beräknar statskontoret ett belopp av 25,000 kronor.

Departements-
chefen.

Till en början får jag framhålla, att den länge planerade översynen rörande riksförsäkringsanstaltens organisation och arbetsuppgifter — ehuru i och för sig önskelig — icke synes böra verkställas under nu rådande förhållanden och att därför med densamma tills vidare bör anstå. Innan sagda översyn ägt rum, böra enligt mitt förmenande några mera ingripande organisatoriska förändringar med avseende å anstalten icke företagas. Med hänsyn härtill kan jag i nuvarande läge icke förorda anstaltens förslag om inrättande av ett avdelningskontor i Göteborg, vilket förslag synes mig vara av beskaffenhet att böra prövas i samband med övriga förslag berörande anstaltens organisation.

Vad härefter angår beräkningen för nästa budgetår av de särskilda posterna i anstaltens avlöningsstat får jag med anledning av vad chefen för finansdepartementet föreslagit förorda, att posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat nedsättes till 1,144,100 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör liksom i gällande stat upptagas till 30,400 kronor.

Beträffande anslagsposten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal är jag av den uppfattningen, att en viss mindre

förstärkning av försäkringsbyråns personal är behöfvlig ävensom att man måste räkna med något ökade utgifter bland annat för beredande av löneförbättring åt viss extra och extra ordinarie personal. Då emellertid belastningen å förevarande post antagits komma att för löpande budgetår hålla sig omkring 860,000 kronor, synes mig — under förutsättning att det planerade avdelningskontoret i Göteborg icke nu kommer till stånd — någon höjning av posten icke behöva ske. Jag förordar därför, att densamma även för nästa budgetår upptages till 888,000 kronor.

Med avseende å anslagsposten till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal ifrågasätter jag icke någon ändring.

Posten till rörligt tillägg bör upptagas till 197,700 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet kan alltså beräknas till (1,144,100 + 30,400 + 888,000 + 90,000 + 197,700) 2,350,200 kronor. Enligt mitt förslag skulle anslaget således få upptagas till oförändrat belopp.

Av min förut angivna ståndpunkt följer, att jag icke förordar förslaget om upptagande i anstaltens personalförteckning av ytterligare en sekreterare i lönegraden Eo 24. Däremot anser jag mig på av anstalten anförda skäl böra biträda förslaget om utbyte av den i förteckningen intagna förste byråingenjörstjänsten i lönegraden Eo 24 mot en förste aktuarietjänst i samma lönegrad.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för riks-försäkringsanstalten:

Personalförteckning.		
Befattning		Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.		
1 generaldirektör		C 12
5 byråchefer		A 30
3 ledamöter och byrådirektörer		A 28
1 byrådirektör		A 28
1 förste aktuarie		A 26
1 förste byråingenjör		A 26
1 sekreterare		A 26
1 förste aktuarie		A 24
3 förste byråingenjörer		A 24
4 sekreterare		A 24
10 aktuarier		A 21
4 byråingenjörer		A 21
14 notarier		A 21
15 kontorsskrivare		A 15
1 kassör		A 14
1 materialförvaltare		A 14
9 kansliskrivare		A 11

Femte huvudtiteln.

Befattning	Lönegrad
3 kontorister	A 9
1 förste expeditionsvakt	A 7
38 kanslibiträden	A 7
6 expeditionsvakter	A 5
100 kontorsbiträden	A 4

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

1 förste aktuarie	Eo 24
3 sekreterare	Eo 24
1 aktuarie	Eo 21
2 byråingenjörer	Eo 21;

dels godkänna följande avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 1,144,100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 30,400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m. ...	kronor 888,000
b. Avlöningsförhöjningar	
m. m., <i>förslagsvis</i>	» 90,000 kronor 978,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 197,700

Summa förslagsanslag kronor 2,350,200;

dels ock till Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,350,200

[27.] 25. Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	180,000	207,096
1939/40	190,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	180,000	—

Beträffande användningen av det för löpande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 fastställt följande stat:

Omkostnadsstat.

Utgifter.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 15,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 161,500
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	» 12,000
4. Övriga utgifter (omkostnader för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder), <i>förslagsvis</i>	» 9,500
Summa kronor 198,000	

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomst av försålda publikationer samt ersättning för rätt- gångskostnader	kronor 8,000
	Nettoutgift kronor 190,000

Därvid har beräknats för bränsle, lyse och vatten ett belopp av 19,500 kronor och för övriga expenser ett belopp av 142,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har riksförsäkringsanstalten framlagt förslag rörande beräkningen av anstaltens omkostnadsanslag för nästa budgetår.

Beträffande anslagsposten till reseersättningar anför anstalten, att för nästa budgetår vore att räkna med ett ökat antal tjänsteresor i samband med den av anstalten planerade utvidgade kontrollen rörande de större arbetsgivarnas avlöningslistor m. m. Med anledning härav och då inrättandet av ett avdelningskontor i Göteborg kunde antagas öka resekostnaderna med omkring 1,000 kronor, syntes ifrågavarande post böra höjas till 19,000 kronor.

Rörande utgifterna till expenser meddelar anstalten, att dessa för budgetåret 1938/39 uppgått till 190,026 kronor. För nästa budgetår uppskattar anstalten motsvarande utgifter till 191,000 kronor, därav 19,100 kronor för bränsle, lyse och vatten och 171,900 kronor för övriga expenser. Härvid hava för avdelningskontoret i Göteborg avsetts respektive 100 och 7,900 kronor.

För publikationstryck beräknar anstalten utgifterna till 12,000 kronor eller samma belopp, som upptagits för löpande budgetår, medan anstalten föreslår, att den årligen växande posten till övriga utgifter höjes från 9,500 kronor till 10,500 kronor.

Utgifterna hava alltså uppskattats till sammanlagt (19,000 + 191,000 + 12,000 + 10,500) 232,500 kronor.

Med avseende å de till anstalten inflytande särskilda uppbördsmedlen anför anstalten, att dessa under budgetåret 1938/39 uppgått till 16,771 kronor, varav för blanketter till olycksfallsanmälan omkring 3,000 kronor. Med hänsyn härtill och då jämlikt Kungl. Maj:ts den 5 maj 1939 lämnade medgivande berörda blanketter från och med den 1 juli 1939 tillhandahållas kostnadsfritt, har anstalten uppskattat ifrågavarande inkomstpost till 13,500 kronor.

I enlighet med dessa kalkyler beräknar anstalten det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till (232,500 — 13,500) 219,000 kronor.

Av vad jag anfört under nästföregående punkt framgår, att jag icke kunnat ansluta mig till riksförsäkringsanstaltens förslag om att från och med budgetåret 1940/41 i Göteborg inrätta ett avdelningskontor. Med hänsyn härtill kunna utgifterna för reseersättningar och expenser för nämnda budgetår beräknas till lägre belopp än de av anstalten ifrågasatta. Utgiftsposterna för sagda ändamål böra emellertid ytterligare reduceras. För min del får jag förorda, att posten till reseersättningar upptages till 13,000 kronor och posten till expenser till 158,000 kronor. Vid uppskattningen av sistnämnda post har jag räknat för bränsle, lyse och vatten 19,000 kronor och för övriga expenser 139,000 kronor.

Departements-
chefen.

Femte huvudtiteln.

Övriga poster beräknar jag i överensstämmelse med anstaltens förslag.

Anstaltens omkostnader torde alltså kunna upptagas i enlighet med följande sammanställning.

Utgifter.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	13,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	158,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	12,000
4. Övriga utgifter (omkostnader för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder), <i>förslagsvis</i>	»	10,500
Summa kronor		193,500

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomst av försålda publikationer samt ersättning för rättgångskostnader	kronor	13,500
Nettoutgift kronor		180,000

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksförsäkringsanstalten*: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 180,000

[28.] 26. **Riksförsäkringsanstalten: Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	° Anslag	Nettoutgifter
1938/39	315,000	317,283
1939/40	330,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	330,000	—

Ifrågavarande anslag är avsett dels för ersättning till anstaltens ortsombud och ombuden för den särskilda fiskarförsäkringen, dels ock för ersättning till mantalsombuden, vilka hava till uppgift att upprätta de arbetsgivarförteckningar, som skola ligga till grund för premiedebiteringen för mindre arbetsgivare.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår. Anstalten har däri beträffande medelsbehovet för ersättningar till ortsombuden anfört följande.

Anstalten hade för närvarande 947 ortsombud, vilka under budgetåret 1938/39 i arvode samt i obetydlig omfattning i reseersättning sammanlagt uppburit i runt tal 202,500 kronor. I skrivelse den 31 augusti 1938 med förslag rörande beräkningen av anslag till anstaltens ortsombud m. m. för budgetåret 1939/40 hade anstalten framhållit behovet och betydelsen av en effektivisering av anstaltens ombudsorganisation genom utvidgning av ombudsnätet samt höjning i vissa fall av ombudsarvodena. Kostnaden därför hade anstalten beräknat till omkring 10,000 kronor. Anslaget till anstaltens ortsombud m. m. hade för innevarande budgetår beräknats täcka kostnaden för den nyssnämnda

effektiviseringen av ombudsorganisationen och torde komma att tagas i anspråk i full utsträckning. Vad anginge budgetåret 1940/41 syntes anslagsbehovet för ortsombuden böra beräknas till omkring 213,000 kronor. Emellertid hade anstalten i sin skrivelse angående anslag till avlöningar för sistnämnda budgetår framlagt förslag om inrättande i Göteborg av ett avdelningskontor till anstalten. Vid bifall därtill skulle ombudsbefattningen därstädes indragas, varigenom kostnaderna för ortsombuden skulle komma att nedgå med omkring 39,000 kronor. Till arvoden åt ortsombuden syntes således i nu nämnt fall för budgetåret 1940/41 böra beräknas 174,000 kronor.

Ortsombuden åtnjöte utöver nämnda arvoden särskild ersättning med 2 kronor för varje genom deras försorg tecknad frivillig försäkring för olycksfall i arbete för hemmavarande barn eller föräldrar. Kostnaderna härför hade för budgetåret 1938/39 uppgått till omkring 1,800 kronor och kunde för budgetåret 1940/41 beräknas till 2,000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna för ersättningar till ortsombuden kunde alltså uppskattas till 176,000 kronor.

Med avseende å ombuden för fiskarförsäkringen framhåller anstalten, att de till antalet vore 283 och åtnjöte ett arvode av 1 krona 50 öre för varje genom dem försäkrad fiskare. Då i dylika arvoden under budgetåret 1938/39 utbetalats 11,962 kronor, har anstalten ansett, att för arvoden till dessa ombud för nästa budgetår borde beräknas 12,000 kronor.

Rörande mantalsombuden yttrar anstalten följande.

Dessa ombud, vilka vore 211 till antalet, åtnjöte arvoden, som vore beroende av antalet i arbetsgivarförteckningarna uppförda arbetsgivare. Under budgetåret 1938/39 hade i arvoden till mantalsombuden utgått sammanlagt 101,097 kronor, och under innevarande budgetår torde för ändamålet komma att utgå omkring 105,000 kronor. Antalet arbetsgivare i förteckningarna hade ökat från omkring 691,000 år 1937 till omkring 712,000 år 1938, och för år 1939 kunde förutses en fortsatt ökning. Kostnaderna för mantalsombuden syntes därför för nästa budgetår böra uppskattas till 110,000 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har alltså uppskattat anstaltens sammanlagda ombudskostnader till (176,000 + 12,000 + 110,000) 298,000 kronor, vilket belopp anstalten emellertid ansett böra avrundas till 300,000 kronor. Anstalten framhåller emellertid, att därest förslaget om inrättande av ett avdelningskontor i Göteborg icke bifölles, tillkomme kostnaden för arvode till ombudet i nämnda stad, vilket för budgetåret 1940/41 finge beräknas till 39,000 kronor, samt att i så fall anslaget borde beräknas till i runt tal 340,000 kronor.

På sätt jag i annat sammanhang redan framhållit, räknar jag med ett bibehållande under nästa budgetår av ett anstaltens ombud i Göteborg. Med hänsyn härtill uppskattar jag kostnaderna för ersättning till anstaltens ortsombud till omkring 210,000 kronor. I likhet med anstalten beräknar jag anstaltens utgifter för fiskarförsäkringsombuden till 12,000 kronor, medan jag beträffande mantalsombuden anser det tillräckligt att räkna med en kostnad av 108,000 kronor. Vid sådant förhållande torde det sammanlagda anslagsbeloppet böra upptagas till 330,000 kronor. På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

Femte huvudtiteln.

att till *Riksförsäkringsanstalten: Riksförsäkringsanstaltens
ortsombud m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 330,000

[29.] 27. **Försäkringsrådet: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	168,000	171,999
1939/40	251,400	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	255,000	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända personalförteckning för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40.

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 ordförande och chef		B 3
3 försäkringsråd		A 30
2 sekreterare		A 24
1 notarie		A 21
1 kansliskrivare		A 11
1 expeditionsvakt		A 5
2 kontorsbiträden		A 4
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.		
2 försäkringsråd		Eo 30
3 assessorer		Eo 27
3 sekreterare		Eo 24

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för rådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.		
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	99,800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	34,800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	93,100
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	11,400	» 104,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	12,300
Summa förslagsanslag		kronor 251,400

I skrivelse den 30 augusti 1939 har *försäkringsrådet* gjort framställning beträffande rådets avlöningsanslag för nästa budgetår.

Med avseende å posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat har försäkringsrådet till en början föreslagit, att rådets ordförande och chef måtte erhålla viss ändrad benämning. Försäkringsrådet erinrar, att rådets chef ursprungligen benämnts president ävensom att den nuvarande beteckningen å chefsbefattningen föreslagits i 1936 års statsverksproposition av chefen för socialdepartementet, vilken därvid såsom analogi åberopat vad som gällde för chefsbefattningen i arbetsrådet och i viss mån även arbetsdomstolen. Försäkringsrådet framhåller med anledning härav, att den sålunda gjorda jämförelsen knappast vore hållbar redan på den grund, att cheferna för arbetsrådet och arbetsdomstolen icke vore innehavare av ordinarie chefsbefattningar. Vidare påpekar försäkringsrådet, att rådet i motsats till arbetsrådet huvudsakligen hade karaktär av dömande myndighet. Försäkringsrådet lämnar härefter en redogörelse för de arbetsuppgifter, som tillkomma rådet, samt framhåller betydelsen av dessa uppgifter. Rådet erinrar ock om den kraftiga stegring, som rådets arbetsbörda under senare år undergått, och om den avsevärda personalökning, som i följd härav ägt rum. Rådet anför vidare i huvudsak följande.

Försäkringsrådet vore överinstans i förhållande till riksförsäkringsanstalten, vars chef vore generaldirektör, samt till de ömsesidiga socialförsäkringsbolagen. Rådet vore den högsta rättsinstansen inom sitt område och hade därjämte vidsträckt befogenhet i fråga om dessa försäkringsinrättningars övervakande. Med hänsyn till den ställning, försäkringsrådet sålunda intoge, framstode det för rådet som en angelägenhet av vikt, att åt rådets chefsbefattning gäves en benämning, lämpad för ordförandeskapet i en sådan instans.

Inom statsförvaltningen i övrigt förekomme det ej, att en ordinarie befattningshavare i jämförbar ställning hade benämningen ordförande och chef. Det behövde knappast utsägas, att vid tilltal en sådan benämning icke vore användbar. Olägenheten därav framträdde ständigt vid mottagning av rättsökande och deras ombud samt vid tillfällen, då chefen hade att representera rådet.

Till lönegraden B 3 vore jämte ordföranden och chefen i försäkringsrådet hänförliga bland andra presidenter i hovrätterna och kammarrätten samt generaldirektörer med fullmaktstjänst. Det tillkomme visserligen försäkringsrådet att handlägga en del administrativa frågor, men rådets huvudsakliga uppgift vore att fungera som domstol. Med hänsyn därtill lämpade det sig ej särdeles väl, att rådets chef erhöle benämningen generaldirektör. Den adekvata benämningen på chefen för en överinstans vore president. Enligt rådets mening borde därför chefen för rådet ånyo upptagas under benämningen president. Skulle det emellertid anses lämpligt, att befattningens karaktär ytterligare markerades, kunde i viss analogi med beteckningen av rådets övriga ordinarie ledamöter — försäkringsråden — benämningen försäkringspresident ifrågasättas.

Rådet anför vidare, att en stor disproportion för närvarande föreläge mellan antalet ordinarie och antalet icke-ordinarie juristbefattningar inom rådet, i det att av de 18 befattningar hos rådet, vilkas innehavare måste äga juridisk utbildning, endast 7 vore ordinarie. Med hänsyn härtill har rådet hemställt, att de två extra ordinarie försäkringsrådstjänsterna måtte ersättas

med två ordinarie sådana ävensom att en av de extra ordinarie sekreterartjänsterna måtte utbytas mot en ordinarie sekreterartjänst.

I följd av vad sålunda förordats har försäkringsrådet hemställt om en höjning av anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat från 99,800 kronor till 135,100 kronor.

Beträffande posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ifrågasätter rådet icke någon ändring. Rådet beräknar alltså posten till 34,800 kronor.

Rådet framhåller, att vid bifall till rådets förslag rörande överflyttande till ordinarie stat av tre extra ordinarie tjänster anslagsposten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle kunna avsevärt nedsättas. Rådet räknar emellertid även med vissa smärre kostnadsökningar under denna post. Bland annat har rådet föreslagit, att det hos rådet anställda expeditionsvaktsbiträdet, vilket för närvarande uppbär en lön av 1,200 kronor för år, måtte få åtnjuta lön enligt lönegraden Ex 1. Ett realiserande av detta förslag skulle medföra en årlig merutgift av omkring 1,000 kronor. Rådet uppskattar anslagsposten ifråga till 69,000 kronor.

För avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar rådet ett belopp av 7,000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptages av rådet till 12,600 kronor.

Enligt rådets kalkyler skulle det totala medelsbehovet uppgå till (135,100 + 34,800 + 69,000 + 7,000 + 12,600) 258,500 kronor.

Statskontoret har den 16 september 1939 avgivit utlåtande i ämnet. Statskontoret har däri beträffande frågan om chefsbefattningens rubricering anfört, att denna fråga senast prövats av statsmakterna år 1936 samt att, så vitt statskontoret kunde finna, sedan dess inga nya omständigheter tillkommit, som kunde motivera åtgärder i av rådet nu föreslaget syfte.

Med anledning av rådets förslag om överflyttande till ordinarie stat av vissa extra ordinarie tjänster har statskontoret anfört följande.

Rådets behov av ordinarie tjänster hade varit föremål för behandling vid 1939 års riksdag. I 1939 års statsverksproposition hade sålunda föredragande departementschefen uttalat, att han icke ansåge sig för det dåvarande beredd att tillstyrka en av rådet gjord framställning om utbyte av två extra ordinarie försäkringsrådstjänster mot ordinarie sådana. Beträffande sekreterartjänsterna hos rådet hade departementschefen förordat ett utökande av antalet ordinarie tjänster av detta slag från en till två. Vad departementschefen sålunda föreslagit hade bifallits av riksdagen. Med hänsyn därtill ansåge statskontoret tillräckliga skäl ej föreligga att redan nu vidtaga ytterligare förändringar i rådets ordinarie personalstat.

Mot rådets hemställan om löneförbättring för ett expeditionsvaktsbiträde förklarar statskontoret sig icke hava något att erinra.

Departements-
chefen.

Vad först beträffar frågan om ändrad benämning av försäkringsrådets ordförande och chef anser jag mig icke för närvarande kunna förorda något av

de av rådet framförda alternativen. Ej heller finner jag mig i nuvarande läge kunna biträda försäkringsrådets förslag om utökning av antalet ordinarie tjänster genom överflyttande till ordinarie stat av extra ordinarie befattningar. Under sådana förhållanden saknas anledning till höjning av anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat. På grund av vad chefen för finansdepartementet föreslagit bör i stället posten nedsättas till 93,700 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t lärer, på sätt rådet förordat, böra upptagas till 34,800 kronor.

Vidkommande posten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal kan jag med hänsyn till min nyss angivna ståndpunkt rörande de ordinarie tjänsterna icke förorda den av rådet föreslagna nedsättningen av nämnda post. Då den av rådet ifrågasatta höjningen av avlöningen till expeditionsvaktsbiträdet synes motiverad och då — enligt vad jag under hand inhämtat — posten för innevarande budgetår torde hava beräknats väl knappt, får jag hemställa, att posten nu höjes till 96,700 kronor.

För avlöningsförhöjningar lärer alltjämt böra beräknas ett belopp av 11,400 kronor.

Utgiftsposten till rörligt tillägg torde få upptagas till 18,400 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för avlöningar till försäkringsrådet blir enligt dessa beräkningar (93,700 + 34,800 + 96,700 + 11,400 + 18,400) 255,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	93,700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	34,800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	96,700
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	11,400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	18,400

Summa förslagsanslag kronor 255,000;

dels ock till Försäkringsrådet: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 255,000

[30.] 28. **Försäkringsrådet: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	9,400	8,917
1939/40	11,900	—
1940/41 (förslag)	10,000	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för försäkringsrådet för budgetåret 1939/40 upptagande en post till reseersättningar å 400 kronor och en post till expenser å 11,500 kronor. Vid bestämmande av den senare posten hava utgifterna för lyse uppskattats till 600 kronor och utgifterna för övriga expenser till 10,900 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1939 har *försäkringsrådet* framlagt förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Anslagsposten till reseersättningar upptager rådet till oförändrat belopp.

Utgifterna för expenser uppskattar rådet till 13,600 kronor, därvid räknats med 700 kronor för lyse och 12,900 kronor för övriga expenser. Höjningen av det för övriga expenser avsedda beloppet har av rådet motiverats dels därmed, att rådets kostnader för städning och renhållning i anledning av den genomförda personalökningen och det därmed följande behovet av utvidgade lokaler måste beräknas högre än tidigare, dels ock därmed att ökningen av lokalerna betingade vissa nya möbelanskaffningar.

Omkostnaderna hava alltså av rådet uppskattats till (400 + 13,600) 14,000 kronor.

I häröver den 16 september 1939 avgivet utlåtande har *statskontoret* förordat, att utgifterna för övriga expenser måtte beräknas till 12,300 kronor, men i övrigt icke haft något att erinra mot försäkringsrådets framställning.

Departements-
chefen.

Försäkringsrådets förslag till beräkning av utgifterna till reseersättningar biträder jag.

Posten till expenser uppskattar jag till 9,600 kronor, därvid jag för lyse avser ett belopp av 700 kronor och för övriga expenser ett belopp av 8,900 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle således bliva (400 + 9,600) 10,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försäkringsrådet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 10,000

[31.] 29. **Yrkesinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	481,000	402,242
1939/40	766,000	—
1940/41 (förslag)	758,200	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med

budgetåret 1939/40. Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	556,000
2. Avlöning till en tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i> ...	»	7,700
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	142,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	17,000	» 159,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	43,300
Summa förslagsanslag		kronor 766,000

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt förslag rörande avlöningsanslag till yrkesinspektionen för budgetåret 1940/41.

Anstalten har däri uppskattat anslagsposterna till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och till avlöning till en tjänsteman å övergångsstat till oförändrade belopp.

Rörande medelsbehovet för grundavlöningar till icke-ordinarie personal har anstalten anfört i huvudsak följande.

Till grundavlöningar m. m. åt de extra ordinarie och extra befattningshavare, som i 1939 års statsverksproposition förutsatts skola vara anställda hos yrkesinspektionen under innevarande budgetår, beräknades för budgetåret 1940/41 åtgå 132,300 kronor. Därvid hade två aspiranter till distriktsingenjörsbefattning, som tidigare beräknats vara placerade i 18:e respektive 16:e lönegraden, bägge upptagits i 18:e lönegraden. Det hade nämligen visat sig möta svårighet att erhålla lämpliga sökande med högskolebildning till aspiranttjänst i 16:e lönegraden.

För avlöning till å ordinarie befattningar förordnade icke-ordinarie tjänstemän under deras semester och vissa andra ledigheter hade liksom tidigare beräknats åtgå 3,000 kronor.

Från och med den 1 januari 1939 skulle å varje yrkesinspektionsdistrikts expedition finnas ett ordinarie kontorsbiträde och ett extra ordinarie skrivbiträde. Sedan den nya organisationen trätt i kraft, hade det emellertid visat sig, att det avsevärt ökade antalet tjänstemän med inspektionsuppgifter nödvändiggjorde ytterligare förstärkning av skrivhjälp. Särskilt vore detta förhållandet i de distrikt, där distriktsinspektris vore stationerad (V, VI och IX distriktet), samt i första distriktet (Stockholm). De övriga distriktsexpeditionernas behov av ytterligare skrivhjälp syntes kunna tillgodoses genom förstärkning av arbetskraften vissa tider av året. Med hänsyn därtill beräknade anstalten, att för avlöning till fyra årsanställda extra skrivbiträden erfordrades omkring 9,000 kronor samt att för tillfällig skrivhjälp i övrigt samt för vikariats- och övertidsersättningar behövdes omkring 3,000 kronor. För förstärkning av skrivhjälp borde alltså beräknas ett belopp av 12,000 kronor.

I enlighet med det anförda har anstalten uppskattat ifrågavarande post till (132,300 + 3,000 + 12,000) 147,300 kronor eller i avrundat tal 147,000 kronor.

Anslagsposterna till avlöningsförhöjningar till icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg hava av anstalten beräknats till samma belopp, vartill posterna upptagits i gällande stat.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår har alltså av anstalten uppskattats till (556,000 + 7,700 + 147,000 + 17,000 + 43,300) 771,000 kronor.

Häröver har *statskontoret* den 27 september 1939 avgivit utlåtande.

Statskontoret anför, att tillräcklig erfarenhet rörande behovet av en förstärkning av biträdespersonalen knappast kunnat vinnas på den korta tid, som den nuvarande organisationen av yrkesinspektionen varit i verksamhet. Statskontoret har därför icke funnit sig kunna biträda anstaltens hemställa om medel för utökning av den fasta skrivpersonalen. Däremot har ämbetsverket icke haft något att erinra mot att för anställande av tillfällig skrivhjälp, vikariats- och övertidsersättningar avsåges ett belopp å 3,000 kronor. Statskontoret har därjämte framhållit, att grundavlöningsposten — sådan den beräknats av anstalten — syntes lämna tillgång till avlönande av ytterligare tillfällig personal. Vid beräkning av anslagsposten hade nämligen icke tagits hänsyn till den besparing å posten, som uppkomme, då befattningshavare med avlönning därifrån bestrede vikariat å ordinarie tjänst.

Departements-
chefen.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat torde till följd av vad chefen för finansdepartementet förordat böra nedsättas till 534,800 kronor, medan posten till avlöning till en tjänsteman å övergångsstat bör, på sätt riksförsäkringsanstalten hemställt, upptagas till 7,700 kronor.

Vad beträffar posten till grundavlöningar till icke-ordinarie personal är jag liksom statskontoret av den uppfattningen, att för tillfällig skrivhjälp m. m. bör beräknas ett belopp av 3,000 kronor men att för närvarande någon utökning av yrkesinspektionens mera fast anställda biträdespersonal icke bör äga rum. Utgifterna under denna post torde icke behöva uppskattas till högre belopp än 135,000 kronor.

Posten till avlöningsförhöjningar till icke-ordinarie personal torde i enlighet med vad anstalten föreslagit böra beräknas till 17,000 kronor, medan posten till rörligt tillägg synes böra beräknas till 63,700 kronor.

Hela medelsbehovet skulle alltså bli (534,800 + 7,700 + 135,000 + 17,000 + 63,700) 758,200 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 534,800
2. Avlöning till en tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	» 7,700
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m. ...	kronor 135,000
b. Avlöningsförhöjningar	
m. m., <i>förslagsvis</i>	» 17,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 63,700

Summa förslagsanslag kronor 758,200;

dels ock till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 758,200

[32.] 30. Yrkesinspektionen: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	200,000	221,595
1939/40	230,000	—
1940/41 (förslag)	200,000	—

Av anslaget för innevarande budgetår hava 200,000 kronor beräknats för reseersättningar och 30,000 kronor för expenser.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har riksförsäkringsanstalten framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1940/41.

Därvid beräknar anstalten för reseersättningar ett belopp av 200,000 kronor.

Vad angår kostnaderna för expenser anför anstalten bland annat.

Utgifterna för bränsle, lyse och vatten hade för tiden 1 januari—30 juni 1939 uppgått till 1,358 kronor och syntes för helt budgetår böra beräknas till 3,000 kronor.

Kostnaderna för övriga expenser syntes böra uppskattas till 39,000 kronor. Här inginge ett belopp av omkring 7,000 kronor för anskaffande av teknisk utrustning åt yrkesinspektionens inspekterande befattningshavare. För dylik utrustning hade medel beräknats redan under budgetåret 1938/39, men hade någon anskaffning icke kunnat ske, enär tillgängliga medel måst tagas i anspråk för att bestrida, förutom årligen återkommande kostnader, med yrkesinspektionens utvidgning sammanhängande, oundgängliga utgifter.

För expenser erfordrades alltså tillhoppa ett belopp av 42,000 kronor.

I ett den 27 september 1939 avgivet utlåtande anför statskontoret, att det syntes som om med anskaffande av oförmälda tekniska utrustning skulle kunna anstå ytterligare någon tid.

I besparingspropositionen den 10 november 1939, nr 79, bilagan 3, har be-
räknats att för innevarande budgetår utgifterna för resor av yrkesinspektionens
befattningshavare skulle kunna nedbringas till 170,000 kronor. Mot detta för-
slag har 1939 års urtima riksdag icke haft något att erinra. Då en väsentlig be-
gränsning av ifrågavarande utgifter bör ske även för nästa budgetår, synes mig
posten till reseersättningar nu kunna upptagas till 165,000 kronor.

Med avseende å posten till expenser är jag i likhet med statskontoret
av den åsikten, att inköpet av berörda tekniska utrustning tills vidare bör
uppskjutas. Jag förordar därför, att för expenser upptages ett belopp av
(42,000—7,000) 35,000 kronor, därvid jag beräknar för bränsle, lyse och
vatten 3,000 kronor och för övriga expenser 32,000 kronor.

Yrkesinspektionens omkostnader skulle alltså för nästa budgetår kunna
uppskattas till (165,000 + 35,000) 200,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t
mätte föreslå riksdagen

att till Yrkesinspektionen: Omkostnader för budgetåret
1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 200,000

Departements-
chefen.

[33.] 31. **Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	320,000	361,088
1939/40	330,000	—
1940/41 (förslag)	350,000	—

[Förordning den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, ändrad genom förordningar nr 48/1930, 144/1933 och 232/1937; kungörelse den 31 mars 1922 (nr 132) med närmare bestämmelser om inbetalning och redovisning av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, ändrad genom kungörelser nr 49/1930 och 233/1937.]

I 19 § i olycksfallsförsäkringslagen stadgas, att avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten, vilka icke på föreskrivet sätt blivit erlagda, skola förskjutas av statsverket och indrivnas i den ordning, som för indrivning av resterande kronoutskylder är stadgat. I nyss omförmälda författningar meddelas närmare föreskrifter i ämnet. De icke erlagda avgifterna förskjutas från förevarande anslag, varefter länsstyrelserna ombesörja, att de resterande beloppen indrivnas och tillgodoföras anslaget.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag för nästkommande budgetår.

I skrivelsen lämnas uppgifter om bruttoutgifter och inkomster för anslaget samt skillnaden mellan dessa båda belopp för de senaste fem budgetåren. Tabblån är av följande utseende.

Budgetår	Utgifter kr.	Inkomster kr.	i % av utgifterna	Nettoutgifter kr.
1934/35	870,766	774,599	89	96,167
1935/36	998,969	705,688	71	293,281
1936/37	1,099,429	789,717	72	309,712
1937/38	1,190,556	872,931	73	317,625
1938/39	1,268,345	907,257	72	361,088

I anslutning till de sålunda lämnade uppgifterna har i skrivelsen anförts följande.

Under förutsättning av i huvudsak oförändrad försäkringsstock kunde det till riksförsäkringsanstalten under budgetåret 1940/41 inflytande premiebeloppet inklusive tilläggsavgifter beräknas komma att uppgå till omkring 19,000,000 kronor.

Bruttoutgifterna för anslaget syntes med ledning av de under de senare budgetåren uppkomna restantieprocenterna kunna för budgetåret 1940/41 uppskattas till omkring 1,260,000 kronor.

Anslagets inkomster (indrivna försäkringsavgifter) hade under budgetåret 1938/39 uppgått till inemot 72 % av bruttobelastningen. Det vore givetvis förenat med betydande vanskligheter att nu tillförlitligt beräkna, huru stor del av restantierna, som kunde väntas inflyta under budgetåret 1940/41. Om emellertid indrivningen antoges komma att lämna minst samma resultat som under budgetåret 1938/39, skulle anslagets inkomster kunna uppskattas till 72 % av dess bruttoutgifter eller till omkring 910,000 kronor, i vilket fall det erforderliga anslagsbeloppet skulle uppgå till omkring 350,000 kronor.

I överensstämmelse med dessa beräkningar har riksförsäkringsanstalten hemställt, att anslaget måtte för budgetåret 1940/41 uppskattas till 350,000 kronor.

Riksförsäkringsanstaltens beräkningar synas mig kunna godtagas. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen Departements-
chefen.

att till *Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 350,000

[34.] 32. **Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	500,000	355,209
1939/40	500,000	—
1940/41 (förslag)	350,000	—

[Förordning den 3 juni 1938 (nr 216).]

Enligt 1938 års förordning, som trätt i kraft den 1 juli 1938, äger den, som är berättigad till livränta enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, såsom regel erhålla årligt livräntetillägg, motsvarande 125 procent av livräntan. Livräntetilläggen bestridas från förevarande anslag samt bestämmas och utgivas av riksförsäkringsanstalten.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har riksförsäkringsanstalten framlagt förslag rörande anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1940/41.

Beträffande anslagsbehovet har anstalten anfört följande.

Vid tidpunkten för beräkningen av anslagsbehovet för löpande budgetår hade möjlighet icke förelegat för anstalten att överblicka, i vilken omfattning anslaget skulle komma att tagas i anspråk, enär anstalten då icke på långt när ägt kännedom om alla de tilläggsberättigade livräntetagare, som icke uppbure livränta från anstalten. Numera torde emellertid det stora flertalet av dessa fall hava kommit till anstaltens kännedom. Under tiden 1 juli 1938—30 juni 1939 hade tillägglivräntor av anstalten utbetalts med ett sammanlagt belopp av 355,209 kronor. Även om man toge i betraktande möjligheten av att ytterligare några av anstalten ännu icke kända tilläggsberättigade livräntetagare kunde tillkomma och att härigenom det sammanlagda beloppet av tillägglivräntor kunde komma att undergå någon ökning, torde likväl, med hänsyn till bland livräntetagarna inträffande dödsfall, anslaget för budgetåret 1940/41 kunna beräknas till ungefär nyssnämnda belopp eller förslagsvis 360,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts har anstalten hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår bestämmas till 360,000 kronor.

Med hänsyn till den erfarenhet, som numera vunnits beträffande medelsbehovet för ifrågavarande livräntetillägg, kan uppenbarligen förevarande anslag för nästa budgetår avsevärt nedsättas. Mot riksförsäkringsanstaltens anslagsberäkning har jag i huvudsak icke något att erinra. Då det emellertid Departements-
chefen.

å ena sidan icke synes sannolikt, att något större antal tilläggsberättigade livräntetagare skola tillkomma och då man å andra sidan på grund av dödsfall har att räkna med en viss årlig avgång av livräntetagare, förordar jag, att det erforderliga anslagsbeloppet för nästa budgetår uppskattas till 350,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 350,000

[35.] 33. **Bidrag till fiskares försäkring, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	80,000	98,443
1939/40	90,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	110,000	—

Enligt bestämmelserna i förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, så-
dan denna förordning lyder efter däri vid flera tillfällen vidtagna ändringar,
skall den försäkrade erlägga en viss årlig avgift, under det att staten betalar
det belopp, som ytterligare erfordras för täckande av den risk, försäkringen
avser, ävensom förvaltningskostnaderna. Avgiften utgör 10, 8 och 6 kronor
vid en antagen årlig arbetsförtjänst för den försäkrade av respektive 1,200,
900 och 600 kronor. Det belopp, staten betalar, gäldas av förevarande anslag.
Försäkringsrörelsen omhänderhaves av riksförsäkringsanstalten.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt för-
slag rörande behovet av anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.
Anstalten har däri lämnat följande uppgifter om antalet försäkrade fiskare
samt om försäkringsavgifter och statsbidrag.

År	Antal försäk- rade fiskare vid årets slut	Försäkrings- avgifter kr.	Erforderligt bi- drag av stats- medel kr.
1934	7,471	74,171	74,416
1935	7,703	76,602	82,075
1936	7,959	79,127	93,460
1937	8,084	80,370	96,230
1938	8,125	80,772	62,286

Anstalten anför, att statens utgifter för berörda ändamål med hänsyn till
belastningssiffrorna för de senaste åren syntes kunna för budgetåret 1940/41
uppskattas till 90,000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot riksförsäkringsanstaltens beräkningar har jag i och för sig icke något
att invända. Jag vill emellertid erinra, att Kungl. Maj:t — med stöd av riks-
dagens beslut i ämnet — den 27 oktober 1939 utfärdat kungörelse (nr 755)
om höjning av vissa ersättningar enligt omförmälda, år 1918 utfärdade för-
ordning. I denna kungörelse har föreskrivits dels att till ersättning, som på

grund av försäkring enligt 1918 års förordning utgår såsom sjukpenning, livränta eller begravningshjälp, skall, där olycksfallet förorsakats av krigsåtgärder, av statsmedel utgivas ett tillägg med 50 procent av ersättningen, dels ock att kostnaden för sådan tilläggsersättning skall bestridas från nu behandlade anslag. Kostnaderna för statsverket för tilläggsersättningar enligt nämnda kungörelse låta sig av naturliga skäl icke beräkna. Med hänsyn till kungörelsens bestämmelser torde emellertid förevarande anslag böra för nästa budgetår något höjas, förslagsvis med 20,000 kronor. Anslaget torde alltså böra upptagas till 110,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till fiskares försäkring* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 110,000

[36.] 34. **Utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarförläggningar, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	11,000	11,441
1939/40	11,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	10,000	—

Från och med budgetåret 1937/38 har bidrag från statens sida utgått till förevarande kursverksamhet.

En förutsättning för verksamhetens bedrivande är, att arbetsgivarna kostnadsfritt tillhandahålla erforderliga lokaler för kursernas hållande och deltagarnas inkvartering.

I skrivelse den 9 oktober 1939 har *riksförsäkringsanstalten* hemställt om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1940/41. I skrivelsen har anstalten anfört i huvudsak följande.

Med anledning av en av anstalten gjord hemställan hade i 1939 års statsverksproposition föreslagits, att för budgetåret 1939/40 måtte anvisas ett anslag av 11,000 kronor för anordnande i dittills bedrivna former och i huvudsaklig enlighet med uppgjord kostnadsplan av minst 12 utbildningskurser i Norrland och Dalarna. Sedan anslaget anvisats av riksdagen, hade Kungl. Maj:t genom brev den 5 maj 1939 ställt anslaget till anstaltens förfogande att i huvudsaklig överensstämmelse med angivna grunder disponeras för berörda ändamål. Samma dag hade Kungl. Maj:t vidare medgivit, att ett belopp av 2,457 kronor, som återstått odisponerat av tidigare anvisat anslag, finge användas för ytterligare utbildningskurser i Norrland, Dalarna och Värmland.

Skogs- och flottledsinspektören hade i skrivelse till anstalten framhållit, att enligt vad erfarenheten givit vid handen ifrågavarande kurser alltjämt vore av mycket stor betydelse för förbättrandet av levnadsförhållandena å arbetsplatserna i skogarna. Den vid kurserna meddelade undervisningen hade sålunda resulterat icke blott i bättre mathållning och förbättrad hygien i förläggningarna utan även i lägre matkostnader per man och dag. Även den i kurserna ingående undervisningen i omhändertagande av arbetare, som drabbats av olycksfall, samt läggande av första förband hade visat sig värdefull, då olycksfallsskadade tillhörande hushåll, där utbildade kockor funnits, genom dessa kunnat erhålla ändamålsenlig första hjälp. På grund

härav och då kursverksamheten alltså syntes omfattas med stort intresse icke blott av skogsarbetarna utan även av flertalet arbetsgivare inom skogshanteringen, vore det enligt skogs- och flottledsinspektörens mening synnerligen önskvärt, att kursverksamheten fortsattes samt att anslag till samma belopp som föregående budgetår anvisades för ändamålet.

Anstalten delade skogs- och flottledsinspektörens uppfattning, att ifrågasvarande kursverksamhet borde fortsättas. Kostnaden för varje kurs hade ursprungligen beräknats till 925 kronor men medelkostnaden per kurs hade blott uppgått till 800 kronor, vilket berodde därpå, att den för de första kurserna anskaffade utrustningen kunnat i huvudsak användas även för senare kurser.

Då vid ingången av budgetåret 1940/41 torde vara att räkna med en mindre reservation, syntes det för samma budgetår erforderliga anslaget icke behöva upptagas till högre belopp än 10,000 kronor. Anstalten hade därvid tänkt sig, att, därest mera avsevärd prisstegring ej inträdde, 14 kurser skulle kunna hållas på lämpliga platser i Norrland, Dalarna och Värmland. Antalet kurser torde emellertid böra framdeles bestämmas av Kungl. Maj:t.

Departements-
chefen.

Lika med riksförsäkringsanstalten anser jag, att anslag för ifrågasvarande utbildningsverksamhet bör anvisas även för nästa budgetår. Anslaget synes böra bestämmas till 10,000 kronor och bör användas för anordnande i hittills bedrivna former av utbildningskurser inom Norrland, Dalarna och Värmland.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarförläggningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett
reservationsanslag av kronor 10,000

[37.] 35. **Bidrag till föreningen för arbetarskydd.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	3,000	3,000
1939/40	6,000	—
1940/41 (förslag)	3,000	—

Den av föreningen för arbetarskydd bedrivna verksamheten är väsentligen inriktad på att väcka och vidmakthålla intresse för vidtagande av åtgärder till skydd mot olycksfall och ohälsa i arbete samt att sprida kännedom om anordningar, som i sådant syfte kunna vidtagas. För främjande av detta ändamål är av föreningen i Stockholm anordnad en permanent utställning av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbete. Denna utställning besökes såväl av enskilda intresserade som av studiegrupper från olika högre och lägre undervisningsanstalter och kurser, för vilka orienterande föredrag och demonstrationer hållas av hos yrkesinspektionens chefsmyndighet och yrkesinspektionen anställda ingenjörer. Föreningen förevisar skioptikonbilder och skyddsfilmer samt tillhandahåller anslag, skyddsbilder och andra trycksaker, ombudsmärken, skyddsglasögon m. m. Vidare lämnar föreningen råd, anvisningar och förslag i arbetarskyddsspörsmål. Föreningen utger även tidskriften Arbetarskyddet.

Föreningen har såsom bidrag till sin verksamhet under en längre tid uppburit ett anslag av 3,000 kronor för år. För att sätta föreningen i tillfälle att i enlighet med en av föreningen uppgjord plan vid sidan av utställningen i Stockholm anordna ambulerande utställningar å andra orter höjdes anslaget för budgetåret 1939/40 till 6,000 kronor. Anslaget för sistnämnda budgetår ställdes av Kung. Maj:t till föreningens disposition genom beslut den 5 maj 1939. Därvid föreskrevs, att av anslaget minst halva beloppet skulle användas för bestridande av löpande utgifter för av föreningen bedriven ambulerande utställningsverksamhet utom Stockholm.

I skrivelse den 29 augusti 1939 har *föreningen för arbetarskydd* anhållit om statsbidrag för budgetåret 1940/41.

Av framställningen och en därvid fogad årsredogörelse framgår, att föreningens verksamhet under år 1938 fortgått efter huvudsakligen samma riktlinjer som tidigare.

För år 1938 har föreningen — förutom ett bidrag av Stockholms stad å 1,000 kronor — av enskilda sammanslutningar och försäkringsbolag erhållit bidrag å tillhopa 6,000 kronor, varav 2,000 kronor från svenska arbetsgivareföreningen, 2,000 kronor från landsorganisationen i Sverige samt 2,000 kronor från vissa försäkringsbolag.

I sin skrivelse har föreningen hemställt, att föreningen måtte liksom för innevarande budgetår erhålla ett anslag av 6,000 kronor. Anslaget skulle av föreningen användas för fullföljande av föreningens verksamhet beträffande såväl den permanenta utställningen i Stockholm som ock den ambulerande utställningsverksamheten utom denna stad.

Över framställningen har *riksförsäkringsanstalten* den 11 oktober 1939 agivit utlåtande, däri anstalten tillstyrkt framställningen. Anstalten meddelar, att anstalten beträffande föreningens åtgärder för förverkligande av den planerade ambulerande verksamheten inhämtat, att föreningen under den senast förflutna sommaren varit representerad med särskilda avdelningar för arbetarskydd vid utställningarna i Kramfors och Kristianstad ävensom att föreningen vidtagit förberedelser för anordnande av en ambulerande utställning avsedd att visas å en del större industriorter i samband med föredrag i arbetarskyddsfrågor.

Utan tvivel är det önskligt, att ifrågavarande förenings utställningsverksamhet, som tidigare i huvudsak varit begränsad till Stockholm, genom anordnande av ambulerande utställningar utvidgas till att omfatta också andra orter i riket ävensom att staten lämnar sin ekonomiska medverkan till en dylik utveckling. Under nuvarande förhållanden ser jag mig emellertid det oaktat förhindrad att tillstyrka, att statsbidrag får utgå till den ambulatoriska verksamheten. Med hänsyn härtill torde förevarande anslag böra för nästa budgetår nedsättas till 3,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till föreningen för arbetarskydd* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 3,000

Departements-
chefen.

Folkpensionering.**[38.] 36. Pensionsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,464,500	1,471,459
1939/40	2,040,600	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	2,014,800	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för pensionsstyrelsen. Denna förteckning upptager bland tjänstemän å ordinarie stat 93 kontorsbiträden (A 4).

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande avlöningsstat för pensionsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ...	kronor	1,000,300	
2. Avlöning till en tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i> »		12,700	
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	44,600	
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	800,000	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	70,000	870,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	113,000	
Summa förslagsanslag			kronor 2,040,600

Därjämte har Kungl. Maj:t förklarat, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle tills vidare disponeras på följande sätt.

Arvode till generaldirektörens ställföreträdare	kronor	1,200
Ersättning till de av Kungl. Maj:t förordnade sakkunniga hos styrelsen, <i>förslagsvis</i>	»	1,000
Ersättning till fyra fullmäktige för folkpensioneringsfonden ...	»	8,000
Ersättning till suppleanter för nämnda fullmäktige, <i>förslagsvis</i>	»	100
Ersättning till tillfälliga ledamöter, tillhörande styrelsens personal, <i>förslagsvis</i>	»	15,800
Arvode till en överläkare	»	7,200
Personligt arvodestillägg till överläkaren	»	550
Arvoden å 5,250 kronor till två biträdande läkare	»	10,500
Ersättning till den expeditionsvakt, som tjänstgör såsom bankbud	»	150
Ersättning till ledamöter i sjukkassenämnden, <i>förslagsvis</i>	»	100
Summa kronor		44,600

Närmare bestämmelser rörande ersättning till nyssnämnda sakkunniga, fullmäktige och tillfälliga ledamöter m. fl. hava meddelats av Kungl. Maj:t nyssnämnda dag. Bestämmelserna äro intagna i statsliggaren för budgetåret 1939/40 s. 195.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *pensionsstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1940/41.

Pensionsstyrelsen framhåller inledningsvis, att styrelsens arbete med övergången till de nya lagarna om folkpensionering och barnbidrag nu i huvudsak kunde anses avslutat och att — bortsett från sjukkassebyrån, varå arbetet med understödsföreningslagens genomförande påginge — inom styrelsen mera stabiliserade arbetsförhållanden finge anses hava inträtt. Styrelsen ansåge därför, att anslagsbehovet för budgetåret 1940/41 kunde med vissa modifieringar beräknas efter i huvudsak samma grunder som för innevarande budgetår.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat föreslår styrelsen en utökning av antalet ordinarie kontorsbiträden. Styrelsen har i denna del anfört i huvudsak följande.

I proposition nr 53 till 1936 års riksdag angående styrelsens avlöningsanslag hade chefen för socialdepartementet — efter att hava erinrat om att styrelsen då hade icke mindre än 129 extra ordinarie befattningshavare i 4:e och 2:a lönegraderna samt att 34 av dem hade en anställningstid överstigande 15 år — framhållit, att det tycktes honom billigt, att möjlighet bereddes för dem att vinna ordinarie anställning. I anledning därav hade antalet ordinarie kontorsbiträdesbefattningar föreslagits utökat till 90. I samband med sjukkassebyråns överflyttning till styrelsen hade antalet ordinarie befattningar i denna lönegrad ökat med ytterligare 3. Antalet extra ordinarie befattningshavare i 4:e och 2:a lönegraderna utgjorde för närvarande icke mindre än 170. Därtill komme 27 befattningshavare, som ännu icke vunnit anställning som extra ordinarie. Styrelsen disponerade sålunda relativt få ordinarie tjänster för den kvinnliga personalen i förhållande till dennas storlek. Detta medförde, att befattningshavarna i regel måste tjänstgöra osedvanligt länge — 15 till inemot 20 år — såsom icke-ordinarie befattningshavare, innan befordran till ordinarie tjänst kunde ske. Styrelsen beräknade, att vid oförändrade förhållanden komme den 1 juli 1940 att finnas 33 extra ordinarie befattningshavare i 4:e lönegraden med en tjänstetid av mellan 15 och 19½ år. (Av dessa innehade dock 5 ordinarie skrivbiträdestjänster). Med nu gällande tjänsteförteckning skulle en befordran av ifrågavarande befattningshavare icke kunna äga rum inom rimlig tid. Vid jämförelse med förhållandena inom vissa andra ämbetsverk ville det synas styrelsen, som om dess stora kvinnliga personal i lägre grad vore missgynnad i befordringshänseende. Till belysande av förhållandet vid olika tidpunkter mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie kvinnliga befattningshavare i lönegrad upp till och med den 17:e finge styrelsen hänvisa till följande sammanställning:

Tidpunkt	Ordinarie befattningshavare	Icke-ordinarie befattningshavare	Summa	Ordinarie befattningshavare i % av hela antalet
1 januari 1918	92	82	174	52,9 %
1 januari 1926	92	117	209	44 %
1 januari 1935	92	134	226	40,7 %
1 oktober 1937	126	134	260	48,5 %
1 augusti 1939	139	192	331	42 %

Av sammanställningen framginge, att befordringsförhållandena för den kvinnliga personalen i styrelsen vore avsevärt sämre för närvarande än för cirka 20 år sedan, trots att styrelsen från och med den 1 januari 1937 erhållit

ny organisatiton. Därest antalet ordinarie befattningar i 4:e lönegraden ökades med 33 eller till sammanlagt 126, skulle ungefär hälften av den kvinnliga personalen — och samtidigt alla de extra ordinarie befattningshavare i 4:e lönegraden, som den 1 juli 1940 varit anställda mer än 15 år i styrelsen — beredas ordinarie anställning. Med anledning av vad sålunda anförts finge styrelsen hemställa, att för budgetåret 1940/41 antalet kontorsbiträdesbefattningar i lönegraden A 4 måtte ökas från 93 till 126.

Styrelsen beräknar, att vid bifall till vad sålunda föreslagits anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat borde höjas från 1,000,300 kronor till 1,122,800 kronor. Styrelsen anmärker, att den verkliga kostnadsökningen bleve mindre på grund av den besparing, som samtidigt skulle vinnas å anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Anslagsposten till avlöning till en tjänsteman å övergångsstat har av styrelsen upptagits till oförändrat belopp, 12,700 kronor.

Vad angår anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anför styrelsen beträffande utgifterna till *ersättning till tillfälliga ledamöter, tillhörande styrelsens personal*, att dessa utgifter för nästa budgetår icke behövde beräknas till högre belopp än 15,000 kronor samt att *övriga utgifter* under anslagsposten kunde — liksom för budgetåret 1939/40 — uppskattas till sammanlagt 28,800 kronor. Under förutsättning att den hittillsvarande ordningen för ifrågavarande medels anvisande bibehölles, har styrelsen därför uppskattat nämnda anslagspost till (15,000 + 28,800) 43,800 kronor.

I detta sammanhang har emellertid styrelsen ifrågasatt, huruvida icke utgifterna till ersättning till tillfälliga ledamöter, tillhörande styrelsens personal, rätteligen borde bestridas från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Härom anför styrelsen:

Ersättningen till de tillfälliga ledamöterna vore icke jämförlig med de arvoden, som i övrigt utginge från arvodesposten, utan grundade sig på bestämmelserna i 21 § 2 mom. civila avlöningsreglementet och 19 § 2 mom. civila icke-ordinarie reglementet, varför rörligt tillägg enligt 29 § 1 mom. respektive 22 § nämnda reglementen utginge å ersättningen. Med hänsyn till den uppställning, som givits avlöningslistorna, skulle vissa fördelar ur uträknings- och revisionssynpunkt uppkomma, om ersättningarna i fråga kunde utbetalas från anslagsposten till grundavlöningar. Därigenom skulle även full överensstämmelse ernås med de bokföringsbestämmelser, som meddelats i 4 b) 3 stycket av kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 415) angående bestridande av kostnader för avlöning enligt civila avlöningsreglementet och civila icke-ordinariereglementet. Därest ifrågavarande ersättningar överflyttades till posten grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal, finge under denna post för ändamålet beräknas ett belopp av 14,200 kronor, varemot posten till arvoden och särskilda ersättningar kunde nedsättas till 28,800 kronor.

Med avseende å anslagsposten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen först uppehållit sig vid frågan om det antal amanuenser, varav styrelsen vore i behov. Härom har styrelsen yttrat sig sålunda.

I statsverkspropositionen till 1939 års riksdag hade föredragande departementschefen för budgetåret 1939/40 räknat med ett behov av 40 amanuenser,

därav 34 för arbetsuppgifter av mera stadigvarande natur och 6 för tillfälliga arbetsuppgifter hänförande sig till sjukkassebyråns arbete.

Styrelsen beräknade nu det behövliga antalet amanuenser å sjukkassebyrån för innevarande budgetår till 21. Det kunde antagas, att under sagda budgetår komme att slutföras vissa försäkringstekniska utredningar rörande centralsjukkassorna samt att under samma tid komme att avarbetas den balans, som föreläge med avseende å byråns statistiska arbete. För nästa budgetår erfordrades alltså icke några arbetskrafter för berörda arbeten, men å andra sidan vore att räkna med ökade arbetsuppgifter på grund av omorganisationen av understödsföreningsväsendet. Med hänsyn därtill och till ökningen av de mera stadigvarande uppgifter, som den nya understödsföreningslagstiftningen komme att medföra, syntes antalet amanuenser å byrån under nästa budgetår böra beräknas till 18, varav 4 för arbete, som direkt hade avseende å nämnda omorganisation och sålunda vore av endast tillfällig natur. För arbetet inom styrelsen i övrigt syntes erfordras 20 amanuenser. För budgetåret 1940/41 kunde alltså antalet amanuenser beräknas till 38, av vilka 4 för tillfälliga arbetsuppgifter.

Beträffande amanuensernas lönegradsplacering anför pensionsstyrelsen följande.

I nyssnämnda statsverksproposition hade departementschefen förklarat, att av styrelsens amanuenser icke mer än omkring 20 syntes behöva placeras i så hög lönegrad som den 18:e, medan återstående amanuenser i allmänhet borde kunna hänföras till 15:e lönegraden. Med hänsyn till de rådande befodringsförhållandena inom styrelsen torde det i regel dröja ett avsevärt antal år, innan en amanuens kunde vinna befodrnan till högre tjänst. Styrelsen, som i regel vid antagandet placerade amanuenserna i 15:e lönegraden, hade därför ansett det rimligt, att uppflyttning efter viss anställningstid skedde till 18:e lönegraden. Någon bestämd tid hade enligt sakens natur icke kunnat fixeras, utan hade denna varit beroende på vederbörandes utbildning och lämplighet samt på storleken av de lönemedel, som stått till styrelsens förfogande. Omläggningarna och utvidgningarna inom styrelsens ämbetsområde hade medfört, att styrelsen under de senaste fem åren nödgats nyanställa ett stort antal amanuenser. Därest sträng begränsning av antalet amanuenser i 18:e lönegraden skulle genomföras, måste uppstå en synnerligen ojämn befodringsgång för befattningshavare i amanuensställning. Om, som inom pensionsstyrelsen skett, ett större antal amanuenser antagits ungefär samtidigt, måste det förefalla befattningshavarna synnerligen egendomligt att, medan några av de antagna efter viss tids tjänstgöring kunde befodrdras till amanuenser i 18:e graden, de övriga trots att de vore lika skickliga icke kunde erhålla dylik befodrdran, eftersom det bestämda antalet redan uppnått. Att tillämpningen av en dylik princip icke vore fördelaktig för rekryteringen inom verket torde ligga i öppen dag.

Styrelsen hade placerat 1 av amanuenserna i 20:e lönegraden. Av de återstående 37 amanuenserna, med vilka styrelsen räknade för nästa budgetår, borde enligt styrelsens uppfattning 26 vara placerade i 18:e lönegraden, 7 i 15:e lönegraden och 4 såsom tillfälliga befattningshavare.

Rörande de extra ordinarie biträdestjänsterna gör styrelsen härafter följande uttalanden.

För extra ordinarie kvinnliga befattningshavare i lägre grader rådde i befodringsavseende i viss mån likartade förhållanden som för amanuenserna. Hos styrelsen hade den 1 augusti 1939 funnits anställda 80 extra ordinarie kontorsbiträden i 4:e lönegraden och 90 extra ordinarie skrivbiträden i 2:a

lönegraden. Dessutom hade funnits 27 extra och tillfälliga befattningshavare. Befordran till ordinarie tjänst kunde såsom tidigare framhållits äga rum först efter mångårig tjänstgöring. Det syntes styrelsen rimligt, att befattningshavarnas långvariga placering såsom extra ordinarie borde motivera befordran till extra ordinarie i 4:e lönegraden efter något kortare tid än nu vore fallet. Enligt vad styrelsen under hand erfarit angående förhållandena i andra ämbetsverk ville det synas, som om ifrågavarande befattningshavare vore missgynnade, även om hänsyn toges till att arbetsförhållandena vore olika inom olika grenar av statsförvaltningen. Därest styrelsens förslag om inrättande av ytterligare 33 ordinarie kontorsbiträdesbefattningar vunnit bifall, torde jämväl avlöningsförhållandena för de extra ordinarie befattningshavarna i 2:a och 4:e graderna bliva förbättrade. Vunne styrelsens nyssnämnda förslag däremot icke bifall, ansåge styrelsen oundgängligen nödvändigt, att antalet extra ordinarie befattningar i 4:e graden utökades. Ökningen torde böra beräknas till lägst 28 befattningar. Antalet extra ordinarie befattningar i 4:e lönegraden syntes vid sådant förhållande kunna beräknas till lägst 108 och antalet extra ordinarie befattningar i 2:a graden till lägst 80.

Under förutsättning av bifall till styrelsens förslag rörande ökning av antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster har styrelsen uppskattat medelsbehovet för avlöningar till extra ordinarie, extra och tillfällig personal till sammanlagt 756,000 kronor. Härutöver har för ersättningar åt tillfälligt anlitade sakkunniga, för övertidsersättningar m. m. beräknats ett belopp av 5,000 kronor. Å andra sidan uppskattar styrelsen den besparing, som å förevarande anslagspost uppkommer på grund av förordnanden och annan ledighet än semester, till 50,000 kronor. Anslagsposten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal har därför upptagits till $(756,000 + 5,000 - 50,000)$ 711,000 kronor.

Posterna till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg hava av styrelsen beräknats till samma belopp som för löpande budgetår, alltså till respektive 70,000 kronor och 113,000 kronor.

Sammanlagt skulle medelsbehovet enligt styrelsens förslag uppgå till $(1,122,800 + 12,700 + 43,800 + 711,000 + 70,000 + 113,000)$ 2,073,300 kronor.

I anledning av pensionsstyrelsens framställning har *statskontoret* den 14 oktober 1939 avgivit utlåtande.

Statskontoret anför, att ämbetsverket — under förutsättning att en stabilisering i pensionsstyrelsens arbetsförhållanden numera kunde anses hava inträtt — icke ville förneka, att vissa skäl kunde anföras för en utökning av styrelsens ordinarie kontorsbiträdespersonal. Med hänsyn till nu rådande statsfinansiella förhållanden har statskontoret dock icke ansett sig för närvarande böra tillstyrka en sådan utökning. Av samma anledning har statskontoret icke heller biträtt styrelsens alternativt gjorda förslag om ökning av antalet extra ordinarie kontorsbiträdesbefattningar.

Med anledning av styrelsens hemställan rörande amanuensernas lönegradsplacering erinrar statskontoret om det av departementschefen i 1939 års statsverksproposition i ämnet gjorda uttalandet. Under hänvisning till detta ut-

talande, som av riksdagen lämnats utan erinran, förklarar statskontoret, att ämbetsverket icke kunde förorda, att redan nu en ökning vidtoges av antalet amanuenser i 18:e lönegraden i av styrelsen föreslagen utsträckning.

Slutligen tillstyrker statskontoret, att utgifterna för ersättning till tillfälliga ledamöter, tillhörande styrelsens personal, framdeles få bestridas från anslagsposten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Med hänsyn till den försiktighet, som i nuvarande läge måste iakttagas vid inrättande av nya ordinarie tjänster, kan jag icke för närvarande biträda pensionsstyrelsens förslag rörande beredande av ordinarie anställning åt en del av styrelsens icke-ordinarie biträdespersonal. På grund härav och i anledning av vad chefen för finansdepartementet föreslagit torde anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat för nästa budgetår böra beräknas till 943,800 kronor.

Departements-
chefen.

Beträffande posten till avlöning till en tjänsteman å övergångsstat ifrågasätter jag icke någon ändring. Posten bör alltså upptagas till 12,700 kronor.

Vad angår posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, är jag i likhet med pensionsstyrelsen och statskontoret av den uppfattningen, att utgifterna för ersättning till tillfälliga ledamöter, tillhörande styrelsens personal, från och med nästa budgetår lämpligen böra bestridas från posten till grundavlöningar m. m. Vid sådant förhållande kan arvodesposten nedsättas till 28,800 kronor.

Mot styrelsens beräkning av det behövliga antalet amanuenser hos styrelsen har jag icke något att erinra. Däremot ser jag mig nödsakad avstyra styrelsens förslag rörande förbättrad löneställning för dessa befattningshavare. Jag kan icke heller förorda de uppflyttningar i lönegrad av den icke-ordinarie biträdespersonalen, vilka styrelsen alternativt ifrågasatt. Med dessa utgångspunkter uppskattar jag posten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 790,000 kronor. Därvid har jag beräknat ett belopp av omkring 14,000 kronor för ersättning till tillfälliga ledamöter, tillhörande styrelsens personal.

Lika med pensionsstyrelsen upptager jag posten till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal till 70,000 kronor, medan jag beträffande posten till rörligt tillägg förordar, att densamma höjes till 169,500 kronor.

De sammanlagda avlöningskostnaderna för pensionsstyrelsen skulle enligt mina beräkningar komma att uppgå till $(943,800 + 12,700 + 28,800 + 790,000 + 70,000 + 169,500)$ 2,014,800 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för pensionsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Femte huvudtiteln.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	943,800
2. Avlöning till en tjänsteman å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	12,700
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	28,800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m. ...	kronor	790,000
b. Avlöningsförhöjningar		
m. m., <i>förslagsvis</i>	»	70,000
»	»	860,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	169,500

Summa förslagsanslag kronor 2,014,800;

dels ock till Pensionsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 2,014,800

[39.] 37. Pensionsstyrelsen: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	225,400	291,467
1939/40	307,900	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	285,000	—

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 fastställt följande stat:

Omkostnadsstat.

Utgifter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	10,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	238,500
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	4,500
4. Övriga utgifter: depositions- m. fl. kostnader för folkpensioneringsfonden, <i>förslagsvis</i>	»	55,000
		Summa kronor 308,000

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning för värme, gas och elektrisk ström för en uthyrd lägenhet samt försäljning av makulatur m. m.	kronor	100
		Nettoutgift kronor 307,900

Av det för expenser upptagna beloppet hava 17,500 kronor beräknats för bränsle, lyse och vatten samt 221,000 kronor för övriga expenser.

Kungl. Maj:t har vidare bemyndigat pensionsstyrelsen att för tiden 1 juli 1939—30 juni 1940 prenumerera å 5,000 exemplar av tidskriften »Folkpensioneringen» för en kostnad av högst 8,000 kronor samt att bestrida denna kostnad från anslagsposten till expenser.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *pensionsstyrelsen* framlagt förslag rörande anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Beträffande utgifterna för reseersättningar anför styrelsen, att desamma under det sistförflutna budgetåret allenast uppgått till 5,318 kronor men att den låga belastningen vore en följd av att arbetet inom styrelsen haft den omfattning, att styrelsens befattningshavare icke hunnit i önskvärd utsträckning företaga tjänsteresor. Styrelsen uppskattar kostnaderna för reseersättningar under nästa budgetår till 10,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för expenser anför styrelsen i huvudsak följande.

För *bränsle, lyse och vatten* hade under budgetåret 1938/39 åtgått 16,457 kronor. Då under senaste tid styrelsens lokaler utvidgats, kunde utgifterna för nästa budgetår icke beräknas till lägre belopp än 17,500 kronor.

Utgifterna för *övriga expenser* kunde beräknas på följande sätt.

Kostnaderna för *renhållning och städning* hade under det sistförflutna budgetåret uppgått till 26,108 kronor. På grund av de utvidgade lokalutrymmena syntes motsvarande utgifter nu böra uppskattas till 28,000 kronor.

För *skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt* hade under budgetåret 1938/39 utgivits 97,857 kronor, därav 30,970 kronor utgjorts av kostnader för tryckning av kvittenshäften för pensionsbrev. För nästa budgetår kunde kostnaderna för tryckning av dylika häften beräknas till 37,000 kronor. Utgifterna för tryckning av blanketter för sjukkassebyrån kunde uppskattas till 15,000 kronor och övriga utgifter till 65,000 kronor. Det sammanlagda beloppet skulle alltså bliva (37,000 + 15,000 + 65,000) 117,000 kronor.

Kostnaderna för *telegram, telefon och annonsering* hade under budgetåret 1938/39 uppgått till 21,912 kronor. Enbart abonnemangskostnaden för styrelsens telefoner uppginge för närvarande till 14,000 kronor, vartill komme kostnader för avgiftsbelagda telefonsamtal, telegram m. m. För nästa budgetår vore att räkna med en kostnad av 23,000 kronor.

För *inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner med flera inventarier* hade under förra budgetåret förbrukats 40,343 kronor, vilket belopp emellertid måste anses osedvanligt högt, enär i detsamma inginge kostnaderna för möblering av cirka 20 nya tjänsterum. För nästa budgetår beräknade styrelsen ifrågavarande utgifter till 25,000 kronor.

Utgifterna för *bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål* hade under budgetåret 1938/39 uppgått till 26,418 kronor, varav 8,000 kronor belöpt å prenumeration å 5,000 exemplar av tidskriften »Folkpensioneringen». Med hänsyn till viss prisökning å bindning av böcker syntes förbrukningen under denna post böra för nästa budgetår uppskattas till 28,000 kronor.

Medelsbehovet för övriga expenser kunde därför beräknas till (28,000 + 117,000 + 23,000 + 25,000 + 28,000) 221,000 kronor.

Pensionsstyrelsen har alltså beräknat de sammanlagda kostnaderna för expenser till 238,500 kronor, därav 17,500 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 221,000 kronor till övriga expenser.

Utgiftsposten till *publikationstryck* hade för innevarande budgetår upptagits till 4,500 kronor, varav 800 kronor avsetts för tryckning av styrelsens årsberättelse och 3,700 kronor för tryckning av en statistisk publikation rörande de erkända sjukkassorna. Pensionsstyrelsen hade anført, att sistnämnda publikation, som beräknades utkomma första gången under budgetåret 1939/40, där- efter komme att utgivas årligen till en beräknad tryckningskostnad av 2,800 kronor. Ifrågavarande post kunde därför för nästa budgetår uppskattas till 3,600 kronor.

Den för depositions- m. fl. kostnader för folkpensioneringsfonden avsedda

anslagsposten till övriga utgifter uppskattar styrelsen till samma belopp, vartill den upptagits i gällande omkostnadsstat, eller alltså till 55,000 kronor.

För särskilda uppbördsmedel upptager styrelsen — liksom för löpande budgetår — ett belopp av 100 kronor.

I enlighet med dessa kalkyler uppskattar styrelsen det totala medelsbehovet till (10,000 + 238,500 + 3,600 + 55,000 — 100) 307,000 kronor.

Häröver har *statskontoret* den 14 oktober 1939 avgivit utlåtande.

Statskontoret föreslår med hänsyn till den låga utgiftssiffran för budgetåret 1938/39, att posten till reseersättningar nedsättes till 6,000 kronor.

Utgifterna för *expenser* beräknar statskontoret till 232,500 kronor, därvid ämbetsverket i förhållande till pensionsstyrelsens framställning föreslagit vissa reduceringar beträffande kostnaderna till inköp och underhåll av möbler m. m. och med avseende å utgifterna för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m.

I övrigt har statskontoret icke haft något att erinra mot pensionsstyrelsens förslag.

Departements-
chefen.

Vad först beträffar anslagsposten till reseersättningar får jag förorda, att posten nedsättes till 5,500 kronor.

Även posten till *expenser* torde få avsevärt reduceras. Jag beräknar de totala utgifterna för *expenser* till 221,000 kronor, därav 17,500 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 203,500 kronor till övriga *expenser*.

Posterna till publikationstryck och till övriga utgifter ävensom de särskilda uppbördsmedlen uppskattar jag i enlighet med pensionsstyrelsens förslag.

Styrelsens omkostnader skulle sålunda för nästa budgetår beräknas i enlighet med följande sammanställning:

Utgifter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	5,500
2. <i>Expenser</i> , <i>förslagsvis</i>	»	221,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	3,600
4. Övriga utgifter: depositions- m. fl. kostnader för folkpen- sioneringsfonden, <i>förslagsvis</i>	»	55,000
		Summa kronor 285,100

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning för värme, gas och elektrisk ström för en uthyrd lägenhet samt försäljning av makulatur m. m.	kronor	100
		Nettoutgift kronor 285,000

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionsstyrelsen*: Omkostnader för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 285,000

[40.] 38. **Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	225,000	235,371
1939/40	245,000	—
1940/41 (förslag)	235,000	—

Rörande användningen av ifrågavarande anslag har Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 fastställt följande stat, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningar.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t,
förslagsvis kronor 125,000

Omkostnader.

Reseersättningar, *förslagsvis* kronor 120,000
 Summa kronor 245,000

Enligt av Kungl. Maj:t samtidigt meddelade föreskrifter bestämmas ombudsarvodena av pensionsstyrelsen, dock att därvid skall iakttagas dels att den å staten upptagna anslagsposten till arvoden icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, dels att ombudsarvode icke i något fall må utan Kungl. Maj:ts medgivande bestämmas till högre belopp än 1,800 kronor för år. Reseersättning utgår enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *pensionsstyrelsen* för nästa budgetår uppskattat anslaget för ifrågavarande ändamål till samma belopp, som upptagits för det löpande budgetåret, därvid liksom i gällande stat posten till arvoden beräknats till 125,000 kronor och posten till reseersättningar till 120,000 kronor.

Statskontoret, som yttrat sig i ämnet den 14 oktober 1939, har ifrågasatt, huruvida icke i nuvarande krisläge en reduktion av det för reseersättningar avsedda beloppet kunde vidtagas.

I likhet med pensionsstyrelsen anser jag, att den till arvoden avsedda posten bör beräknas till 125,000 kronor. Departements-
chefen.

Utgifterna för reseersättningar synas mig icke böra uppskattas till högre belopp än 110,000 kronor.

Jag beräknar alltså de sammanlagda kostnaderna för ortsombuden till (125,000 + 110,000) 235,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 235,000

[41.] 39. **Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	138,500,000	126,321,202
1939/40	136,000,000	—
1940/41 (förslag)	138,000,000	—

[Lag den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering, ändrad genom lagar nr 27/1937 och 163/1937; förordning den 28 juni 1935 (nr 435) om invalidunderstöd; kungörelse den 18 december 1936 (nr 615) angående sättet och tiden för utbetalning av pensioner och understöd jämlikt lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering och förordningen samma dag (nr 435) om invalidunderstöd; kungörelse den 22 januari 1937 (nr 21) angående kostnaderna för undersökning, som avses i 31 § fjärde stycket lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering.]

Lagen om folkpensionering den 28 juni 1935 (nr 434) och förordningen om invalidunderstöd samma dag (nr 435), vilka författningar trätt i kraft från och med ingången av år 1937, hava genom lagen den 23 april 1937 (nr 163), innehållande dyrortsgradering av tilläggspensioner och invalidunderstöd, från och med den 1 januari 1938 erhållit en avsevärt ökad såväl effektivitet som omfattning. Genom lagar den 18 juni 1937 (nr 382 och nr 385) har det i 43 § folkpensioneringslagen upptagna stadgandet om barntillägg åt invalida personer med ingången av år 1938 erhållit karaktär av övergångsbestämmelse och avlösts av en ny lagstiftning, lagen om barnbidrag. Enligt nämnda övergångsbestämmelse skola efter 1937 års slut utgående barntillägg bekostas som barnbidrag.

Till kostnaderna för de enligt lagen om folkpensionering och förordningen om invalidunderstöd utgående förmånerna skola kommuner och landsting bidraga på sätt i nyssnämnda författningar närmare angives. Återstående kostnader för nämnda förmåner, däribland hela kostnaden för i folkpensionerna ingående grund- eller avgiftspensioner, bestridas av staten, som härtill årligen erhåller visst tillskott från folkpensioneringsfonden.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *pensionsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. under nästa budgetår. Styrelsen anför därvid i huvudsak följande.

För budgetåret 1938/39 hade till statens bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd beviljats ett förslagsanslag å 138,500,000 kronor. Från detta anslag hade under budgetåret utbetalats 126,321,202 kronor. Ett överskott av inemot 12,200,000 kronor, hade således uppstått. Det vore emellertid att märka, att detta överskott i fråga om första halvåret 1939 grundade sig på en provisorisk fördelning av totalkostnaderna på staten, landsting och kommuner och att definitiv reglering härav först kunde ske i slutet av budgetåret 1939/40.

Då det gällde att söka beräkna erforderligt anslag för budgetåret 1940/41, hade man en betydligt säkrare grundval än vid motsvarande kalkyler för de närmast föregående åren. Räkenskaperna över utbetalda pensioner med fördelning av kostnaderna å staten, landstingen och kommunerna föreläge nämligen nu avslutade även för ett kalenderår efter dyrortsgraderingens ikraftträdande, och antalet inkommande ansökningar syntes numera hava stabiliserats. Detta möjliggjorde en korrigering av resultaten av de kalkyler över de närmaste årens kostnader, som legat till grund för statsmakternas lagreformer åren 1935 och 1937 och vilka till en del måst baseras på i viss mån osäkra antaganden.

Ett närmare studium av nyssnämnda kalkyler visade, att, fränsett kostnaderna för s. k. barntillägg under år 1937, kostnaderna för utbetalda folkpensioner och invalidunderstöd tidigare beräknats till 142,000,000 kronor för

år 1937 och till 169,000,000 kronor för år 1938, varav på landsting och kommuner skulle komma 23,800,000 respektive 33,700,000 kronor. Däremot svarade i verkligheten utbetalda belopp av 127,000,000 respektive 153,400,000 kronor, varav landsting och kommuner belastats med 21,600,000 respektive 30,700,000 kronor. Mot en beräknad statens andel i folkpensioner och invalidunderstöd för åren 1937 och 1938 å 118,200,000 respektive 135,300,000 kronor svarade sålunda i verkligheten endast 105,400,000 respektive 122,700,000 kronor, vilket innebure 12,800,000 respektive 12,600,000 kronor lägre årskostnad för staten än vad som ursprungligen beräknats.

Vid inom styrelsen verkställda överslagsberäkningar, med utgångspunkt från det aktuella beståndet av folkpensioner och invalidunderstöd och under uppställande av sådana antaganden rörande nybeviljandet och bortfallandet av dylika pensioner och understöd, som den senaste tidens erfarenheter gjort sannolika, hade som resultat erhållits, att den årliga ökningen i statens andel i kostnaden för berörda ändamål under de närmaste åren skulle nära sammanfalla med den motsvarande ökning, som framginge av de ursprungliga kostnadsberäkningarna. Det årliga överskott, som skulle uppstå, om dessa kostnadsberäkningar lades till grund för anslagen, torde sålunda förbli praktiskt taget oförändrat, i runt tal 12,500,000 kronor. Enligt de ursprungliga beräkningarna skulle statens andel i kostnaderna för folkpensioner och invalidunderstöd för budgetåret 1940/41 uppgå till 152,500,000 kronor. Med hänsyn till det anförda torde man sålunda i verkligheten böra räkna med en statens kostnad för budgetåret i fråga av 140,000,000 kronor.

I statens kostnader vore inräknade såväl ersättning, varom förmålades i 6 § 3 mom. tredje stycket lagen om folkpensionering, som kostnaderna för undersökningar jämlikt föreskrifterna i 31 § fjärde stycket samma lag.

Från anslaget torde vidare i likhet med vad tidigare skett få bestridas även det relativt obetydliga statsbidraget till den frivilliga pensionsförsäkringen. Genom detta statsbidrag ökades det pensionsbelopp, som svarade mot före 1936 års ingång erlagda avgifter, i den mån de icke överstege 30 kronor under ett och samma kalenderår, med $\frac{1}{8}$. Statsbidraget hade utgjort för år 1937 omkring 3,300 och för år 1938 omkring 3,800 kronor. Nämda bidrag behövde icke inverka på anslagsberäkningen.

Under återopande av det anförda har pensionsstyrelsen hemställt, att anslaget till bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. måtte för budgetåret 1940/41 uppskattas till 140,000,000 kronor.

Såsom pensionsstyrelsen framhållit hava statens utgifter för folkpensioner och invalidunderstöd för de senast förflutna budgetåren beräknats alltför högt, vilket medfört, att för dessa budgetår å ifrågavarande anslag uppkommit mycket betydande överskott. Då sålunda hittills tillämpade metoder för beräkningen av anslaget icke visat sig tillförlitliga, är det uppenbarligen icke möjligt att mera exakt uppskatta utgifterna för nästa budgetår. Vissa skäl tala emellertid för, att medelsbehovet är lägre än det av pensionsstyrelsen beräknade. Jag anser mig därför kunna uppskatta detsamma till 138,000,000 kronor.

Departements-
chefen.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslags-*
anslag av kronor 138,000,000

[42.] 40. Barnbidrag, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	16,400,000	12,941,617
1939/40	14,000,000	—
1940/41 (förslag)	12,000,000	—

[Lag den 18 juni 1937 (nr 382) om barnbidrag; lag den 18 juni 1937 (nr 385) angående upphävande av 43 § lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering; kungörelse den 5 november 1937 (nr 922) angående sättet och tiden för utbetalning av barnbidrag enligt lagen den 18 juni 1937 (nr 382) om barnbidrag.]

Enligt lagen om barnbidrag, vilken trädde i kraft den 1 januari 1938, utgår av allmänna medel visst bidrag — barnbidrag — till uppehälle och uppfostran åt barn, vars föräldrar, adoptivföräldrar, fader, adoptant eller adoptants make avlidit eller vars fader, styvfader, moder, adoptant eller adoptants make är arbetsoförmögen. Barnbidragen hava i likhet med folkpensionerna graderats efter dyrorter. Kostnaderna för bidragen hava fördelats å stat och kommun enligt samma grunder, som gälla för de i folkpensionerna ingående tilläggs-pensionerna.

I samband med lagstiftningen om barnbidrag har — såsom redan anmärkts under nästföregående punkt — det i 43 § folkpensioneringslagen upptagna stadgandet om barntillägg erhållit karaktär av övergångsbestämmelse. Några nya beslut om barntillägg kunna icke fattas, och i den mån barnbidrag beviljas, skola barntilläggen indragas. Enligt övergångsbestämmelsen skola vidare efter 1937 års slut utgående barntillägg bekostas som barnbidrag.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *pensionsstyrelsen* hemställt om anvisande av medel för nästa budgetår för bestridande av statens kostnader för barnbidrag. Styrelsen uttalar sig på i huvudsak följande sätt.

För budgetåret 1938/39 hade för täckande av statens andel i kostnaden för barnbidrag anvisats ett förslagsanslag av 16,400,000 kronor. Emellertid hade totalkostnaden för barnbidragen endast uppgått till omkring 15,312,000 kronor och statens andel häruti till omkring 12,942,000 kronor. Ett överskott i den för staten beräknade kostnaden av inemot 3,460,000 kronor hade sålunda uppstått. Detta överskott kunde till en del tillskrivas den orsaken, att de rådande goda ekonomiska förhållandena minskat antalet ansökningar om barnbidrag, men det torde även bero på att kännedomen om rätten till barnbidrag icke hunnit tränga igenom i så hög grad som måhända kunnat förväntas. Sålunda hade det under sistlidna vår, då pensionsstyrelsen genom pensionsnämnderna inhämtat upplysningar om orsaken till att barntillägg fortfarande utbetalades i stor utsträckning, visat sig, att detta till stor del berodde på okunnighet om rätten till barnbidrag. Det torde därför kunna förväntas att lagens genomförande komme att taga längre tid än från början kunnat antagas och att stegringen i antalet utgående barnbidrag ännu ett eller annat år komme att fortsätta.

Vid slutet av sistlidna juli månad hade antalet utgående barnbidrag varit 27,077 med ett årsbelopp av 11,179,000 kronor, d. v. s. i genomsnitt 413 kronor. Därtill komme fortfarande utgående barntillägg till ett antal av 1,460 med ett årsbelopp av 228,000 kronor. I detta sammanhang vore att märka, att 1934

års barnpensioneringssakkunniga räknat med ett antal understödsfall, uppgående till något över 40,000. Under månaderna januari—juli 1939 hade till pensionsstyrelsen inkommit 5,634 ansökningar om barnbidrag, varav 1,466 för personer, som tidigare innehade barntillägg. De månatliga ansökningssiffrorna gäve icke vid handen, att någon egentlig minskning mera omedelbart vore att emotse, men de kunde å andra sidan anses vara icke obetydligt större än vad som i ett jämviktsläge kunde väntas. Det torde icke vara orimligt att antaga, att under återstoden av år 1939 omkring 4,000 barnbidragsbevis komme att utfärdas, samtidigt som omkring 2,000 beräknades bortfalla. Ökningen under återstoden av året skulle då bli omkring 2,000 barnbidrag.

Om man antog, att under första halvåret 1940 samt under vart och ett av de båda halvåren av budgetåret 1940/41 3,500 barnbidrag utfärdades, skulle man — då avgången i viss mån komme att ökas — uppnå ett antal ikraftvarande barnbidrag i genomsnitt under budgetåret 1940/41 av 31,000, motsvarande ett årsbelopp av omkring 12,800,000 kronor. Räknade man, i överensstämmelse med dittillsvarande erfarenhet, att på vart och ett av de under budgetåret nybeviljade barnbidragen, omkring 7,000, fölle ett retroaktivt utbetalt belopp av omkring 300 kronor, skulle den totala årskostnaden under budgetåret uppgå till omkring 14,900,000 kronor, varav statens andel skulle utgöra 12,600,000 kronor. Anslaget till barnbidrag borde därför nu upptagas till sistnämnda belopp.

Under slutet av år 1939 hava inom pensionsstyrelsen med ledning av då föreliggande uppgifter verkstälts vissa överslagsberäkningar rörande anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1940/41. Av dessa beräkningar synes framgå, att anslaget kan för nämnda budgetår nedsättas till 12,000,000 kronor.

Departements-
chefen.

För den skull hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnbidrag* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 12,000,000

[43.] 41. **Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	2,950,000	2,937,165
1939/40	3,250,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	3,200,000	—

Den 1 juli 1939 förefanns å anslaget en reservation av 64,938 kronor.

Till förebyggande och hävande av invaliditet bedrivs av pensionsstyrelsen sedan många år en betydande sjukvårdande verksamhet, omfattande dels s. k. individuell verksamhet, d. v. s. vård, yrkesutbildning m. m. åt personer, vilka kunna väntas genom dylika åtgärder återvinna eller bibehålla arbetsförmågan, dels ock annan verksamhet, som avser att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

Kostnaderna för styrelsens sjukvårdande verksamhet, vilka tidigare gäldats delvis från under femte huvudtiteln uppförda anslag och delvis från ur pensionsförsäkringsfonden anvisade medel, bestridas från och med budgetåret

1936/37 helt från reservationsanslaget till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *pensionsstyrelsen* lämnat vissa uppgifter om utgifterna för styrelsens sjukvårdande verksamhet under budgetåret 1938/39 samt om styrelsens beräkning av kostnaderna för verksamheten för nästa budgetår. Uppgifterna framgå av följande tablå, i vilken till jämförelse medtagits styrelsens beräkningar för innevarande budgetår.

Ä n d a m å l	U t g i f t e r		
	Verkliga 1938/39	Beräknade 1939/40	Beräknade 1940/41
<i>Individuell verksamhet.</i>			
Vård å:			
kuranstalt	2,126,113	2,380,000	2,573,000
lasarett och lupushem	15,784	15,000	15,000
Yrkesutbildning:			
i hantverks- eller handelsskola	51,507	275,000	325,000
hos enskilda	208,845		
Maskiner m. m.	16,235	25,000	25,000
Kostnader för läkarundersökning och observation	124,830	160,000	160,000
Resekostnader	143,851	170,000	170,000
	2,687,165	3,025,000	3,268,000
<i>Annan verksamhet.</i>			
Bidrag till mindre badanläggningar å landsbygden	196,300	250,000	250,000
Annan verksamhet i övrigt	53,700		
Summa kronor	2,937,165	3,275,000	3,518,000

I sin skrivelse har pensionsstyrelsen beträffande utgifterna för den individuella verksamheten anført bland annat följande.

Vid beräkningen av medelsbehovet under budgetåret 1939/40 för vård å kuranstalt hade styrelsen utgått från ett antal disponibla vårdplatser av 987 för tiden 1 juli—30 november 1939 och av 1,107 för tiden 1 december 1939—30 juni 1940. Ökningen av platsantalet sammanhänge därmed, att den för psyko-neurosvård avsedda nya kuranstalten i Vänersborg med 120 vårdplatser beräknades kunna tagas i bruk omkring den 1 december 1939. Numera hade på Malmöhus läns landstings bekostnad vidtagits vissa ändringsarbeten å styrelsens kuranstalt i Lund, varigenom platsantalet därstädes ökats från 80 till 94. Platsantalet vid styrelsens kuranstalter komme därför att vid ingången av budgetåret 1940/41 uppgå till 1,121. Med hänsyn till det ökade platsantalet vid anstalten i Lund ävensom till att kuranstalten i Vänersborg komme att vara belagd under hela sistnämnda budgetår, komme kostnaderna för kurortsvården i motsvarande mån att ökas. Enligt av styrelsen från kuranstalterna inhämtade uppgifter torde beträffande flertalet av dem med hänsyn till ökade löneutgifter ävensom på grund av höjda priser å livsmedel och andra förbrukningsartiklar en höjning av medelkostnaden per vård dag vara att emotse. Ifrågasvarande omständigheter medförde en ökad belastning av anslaget, vilken såvitt nu kunde bedömas torde kunna beräknas till omkring 240,000 kronor. Vidare komme det ökade platsantalet att föranleda en mindre höjning av bidraget till hälftotsinlägg, ortopediska bandage m. m., vilken höjning torde kunna beräknas till 3,000 kronor. Å andra sidan syntes, på grund av det ökade

antal platser som styrelsen disponerade vid kuranstalterna, antalet fall, som hänvisades till sommarkurort, kunna avsevärt minskas, varför kostnaderna för bidrag till vård å dylik kurort torde komma att nedgå från 100,000 kronor till 50,000 kronor. Styrelsen hade med hänsyn till vad sålunda anförts beräknat, att kostnaderna för kurortsvården under budgetåret 1940/41 komme att belöpa sig till omkring 2,573,000 kronor, därav för vårdavgifter å kuranstalterna 2,372,000 kronor, för bidrag till vård å sommarkurort 50,000 kronor, för bidrag till tandvård 126,000 kronor och för bidrag till hälftotsinlägg, ortopediska bandage m. m. 25,000 kronor.

Vad anginge utgifterna för yrkesutbildning hade styrelsen i sin skrivelse angående anslag för budgetåret 1939/40 framhållit, att en viss ökning av anslaget för budgetåret 1940/41 komme att erfordras på grund av att styrelsen från och med den 1 juli 1938 ökat sitt bidrag till kostnaderna för nu ifrågasvarande utbildning från två tredjedelar till tre fjärdedelar. Vidare vore att märka, att antalet utbildningsfall visat en stark tendens till ökning. Medan antalet beslut om bidrag till yrkesutbildning under budgetåret 1937/38 utgjort 528, hade motsvarande beslut under budgetåret 1938/39 uppgått till icke mindre än 661. Någon minskning i antalet yrkesutbildningsfall torde icke vara att vänta.

Beträffande medelsbehovet för annan verksamhet än den individuella uttalar styrelsen, att detsamma icke för nästa budgetår syntes böra beräknas till lägre belopp än för det löpande.

Såsom av tablån framgår har pensionsstyrelsen uppskattat de sammanlagda utgifterna för styrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet under budgetåret 1940/41 till (3,268,000 + 250,000) 3,518,000 kronor. Med hänsyn till den reservation av omkring 65,000 kronor, som förefanns å ifrågasvarande anslag vid ingången av innevarande budgetår, vilken reservation kunde beräknas ungefär oförändrad kvarstå vid budgetårets slut, har styrelsen emellertid ansett, att anslaget för nästa budgetår borde upptagas till i avrundat tal 3,450,000 kronor.

Det ökade platsantalet å pensionsstyrelsens kuranstalter medför, att utgifterna för styrelsens sjukvårdande verksamhet, i vad densamma hänför sig till den individuella verksamheten, böra för nästa budgetår beräknas till högre belopp än för det löpande. Under förutsättning att av tidsläget betingad sparsamhet iakttages, torde emellertid kostnaderna för den individuella vården kunna begränsas till omkring 3,215,000 kronor. För annan verksamhet än den individuella torde under nuvarande förhållanden icke böra avses ett högre belopp än 100,000 kronor. Det totala utgiftsbehovet skulle med dessa utgångspunkter få beräknas till 3,315,000 kronor. Enligt vad jag inhämtat kan man emellertid numera räkna med att vid ingången av nästa budgetår skall föreligga en reservation av ganska avsevärd storlek och sannolikt icke understigande 115,000 kronor. Med hänsyn därtill läser ifrågasvarande anslag kunna för nästa budgetår upptagas till 3,200,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 3,200,000

Departements-
chefen.

[44.] 42. Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	700,000	723,926
1939/40	820,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	870,000	—

Ersättning till postverket för dess bestyr med utbetalningar av folkpensioner och invalidunderstöd var för tid före den 1 juli 1939 bestämd att utgå med dels en grundersättning, beräknad efter 12 öre för varje utbetalning, dels ock därutöver en dyrtid ersättning, utgörande lika många procent av grundersättningen, som de av postverket under det år, ersättningen avsåg, utbetalade dyrtidstilläggen utgjorde av de utbetalade fasta avlöningarna. För senare halvåret 1939 har emellertid ersättningen jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 5 maj 1939 bestämts till 15 öre för varje utbetalning, därvid särskild dyrtidsersättning icke utgår.

Från anslaget för löpande budgetår gäldas i enlighet härmed dels ersättning enligt de äldre grunderna för första halvåret 1939, dels ock ersättning med 15 öre per utbetalning för senare halvåret 1939.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *pensionsstyrelsen* — efter samråd i ämnet med generalpoststyrelsen — framlagt förslag rörande anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1940/41.

Styrelsen utgår därvid från att de för senare halvåret 1939 fastställda ersättningsgrunderna skola gälla jämväl i fortsättningen. Antalet utbetalningar under år 1940 uppskattar styrelsen på följande sätt.

Antalet utbetalningar hade under år 1937 utgjort omkring 4,890,000 och under år 1938 omkring 5,260,000. För hela år 1939 hade styrelsen tidigare räknat med omkring 5,700,000 utbetalningar. Man torde emellertid numera kunna motse, att detta antal blivit något för högt uppskattat och att antalet utbetalningar under år 1939 komme att stiga till endast omkring 5,550,000, vilket innebure en ökning utöver 1938 års siffra med omkring 300,000 utbetalningar. Räknade man för år 1940 med samma ökning i antalet utbetalningar som under år 1939, skulle antalet utbetalningar av folkpensioner och invalidunderstöd från postverket under år 1940 uppgå till i runt tal 5,850,000.

För budgetåret 1940/41 skulle enligt dessa kalkyler medelsbehovet för ifrågavarande ersättningar bliva ($0.15 \times 5,850,000$) 877,500 kronor, vilket belopp av pensionsstyrelsen avrundats till 870,000 kronor.

Departements-
chefen.

I likhet med pensionsstyrelsen och generalpoststyrelsen anser jag, att ersättningen till postverket för pensionsutbetalningarna fortfarande bör utgå med 15 öre för varje utbetalning. Den verkställda uppskattningen av antalet utbetalningar under 1940 synes mig ävenledes kunna godtagas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 870,000

[45.] 43. **Ersättning till häradsskrivarna för pensionsavgiftsförteckningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	106,000	105,244
1939/40	106,000	—
1940/41 (förslag)	106,000	—

Jämlikt 1 § kungörelsen den 29 januari 1937 (nr 28) angående påföring, debitering, uppbörd och redovisning av pensionsavgifter enligt lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering åligger det vederbörande mantalsskrivningsförrättare att årligen uppgöra förteckning (pensionsavgiftsförteckning) enligt fastställt formulär över de i mantalslängden upptagna personer, som vid årets början uppnått 17 men icke 65 års ålder. Jämlikt 3 § samma kungörelse skall enligt de i 1 och 4 §§ lagen om folkpensionering angivna grunderna den, som har att debitera kronoutskylder, verkställa påföring av pensionsavgifter genom anteckning i avgiftsförteckningen. Samtliga nu berörda anteckningar i avgiftsförteckningen skola sålunda på landet och i de städer, där magistrat ej finnes, göras av häradsskrivarna.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 23 april 1937 skall ersättning till häradsskrivarna för upprättande av pensionsavgiftsförteckningar tills vidare från och med budgetåret 1937/38 utgå med 4 öre för varje i sådan förteckning upptagen person. Förevarande anslag är avsett för gäldande av berörda ersättning.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *pensionsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för omförmälda ändamål under budgetåret 1940/41. Styrelsen förutsätter därvid, att ersättning skall utgå enligt oförändrade grunder. Antalet i 1940 års avgiftsförteckningar upptagna personer, för vilka ersättning bör utbetalas, uppskattar styrelsen till omkring 2,650,000. Det erforderliga anslaget skulle enligt dessa kalkyler komma att jämväl för nästa budgetår uppgå till 106,000 kronor.

Pensionsstyrelsens förslag föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Ersättning till häradsskrivarna för pensionsavgiftsförteckningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 106,000

Sjukförsäkring.[46.] 44. **Bidrag till sjukkassor, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	15,450,000	13,789,637
1939/40	16,500,000	—
1940/41 (förslag)	17,600,000	—

[Kungörelse den 26 juni 1931 (nr 282) angående statsbidrag åt sjukkassor, ändrad genom kungörelser nr 333/1935 och 341/1937; kungörelse den 3 december 1937 (nr 935) angående handläggningen av frågor om statsbidrag åt sjukkassor; kungörelse den 22 april 1938 (nr 132) angående särskilt statsbidrag åt sjukkassor i vissa fall.]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *pensionsstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen för nästa budgetår av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål. Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Av det för budgetåret 1939/40 anvisade anslaget, uppgående till 16,500,000 kronor, hade till och med den 4 augusti 1939 utanordnats 1,947,008 kronor, medan enligt verkställd uppskattning 15,415,401 kronor återstode att utbetala under budgetåret. Hela det för budgetåret 1939/40 behövliga beloppet skulle sålunda uppgå till sammanlagt 17,362,409 kronor. Det beviljade anslaget skulle följaktligen komma att överskridas med omkring 860,000 kronor.

Vid beräkningen av anslaget för budgetåret 1940/41 hade man att söka komma till en uppskattning av dels det sannolika medlemsantalet i sjuk-kassorna vid utgången av åren 1939 och 1940, dels sjuktalet under dessa bägge år och dels omfattningen av på åren belöpande utgifter inom kassorna för sjukvårdsersättning och moderskapshjälp.

Antalet statsbidragsberättigade medlemmar i sjuk-kassorna uppskattade styrelsen till 1,380,000 vid 1939 års slut och 1,510,000 vid slutet av år 1940. Vad anginge sjuktalet hade styrelsen, på grund av den nedåtgående tendens hos sjukligheten inom kassorna, som kunnat konstateras för de senaste åren, ansett sig böra räkna med ett ungefär 3 procent lägre sjuktal för år 1939 än för år 1938. I styrelsens kalkyler motsvarades nämnda lägre sjuktal, till följd av vidtagen teknisk förändring i fråga om sjuktaletsberäkningen, av sjuktalet 13.00, vilket sålunda antagits för år 1939. Även för år 1940 hade styrelsen räknat med ett sjuktal av 13.00.

Storleken av kassornas utgifter för sjukvårdsersättning hade uppskattats med utgångspunkt från kassornas faktiska utgifter av ifrågavarande slag under år 1938. Därjämte hade räknats med att en stegring av dessa kostnader, per medlem räknat, sannolikt komme att äga rum till följd av dels ett ökat utnyttjande från de försäkrades sida av sjukvårdsförsäkringen och dels att kassorna efter utfärdandet av 1938 års läkarvårdstaxa torde komma att utgiva ersättning för specialistvård i större omfattning än förut. Beträffande kostnaderna för intagning på sjukvårdsanstalt hade antagits, att de komme att öka i samma grad som medlemsantalet, vilket innebure, att statsbidraget för sådana kostnader beräknades stiga från 105,000 kronor för år 1938 till 118,500 kronor för år 1939 och 130,700 kronor för år 1940.

Utgifterna för moderskapshjälp hade för åren 1939 och 1940 uppskattats med ledning av 1938 års erfarenhet angående barnbördsfrekvensen, vilken förutsatts skola bli densamma även dessa år.

Vid beräkningarna hade styrelsen utgått ifrån att utbetalning förskottsvis av statsbidrag för åren 1939 och 1940 komme att påkallas till 59 procent av statsbidragens sammanlagda belopp, d. v. s. i samma utsträckning som för år 1938.

För täckande av medelsbehovet avseende särskilt statsbidrag enligt kungörelsen den 22 april 1938 (nr 132) beräknades samma belopp som för år 1938, eller 200,000 kronor.

Med de antaganden, för vilka nu redogjorts, har *pensionsstyrelsen* uppskattat medelsbehovet för budgetåret 1940/41 till 18,365,218 kronor eller i runt tal till 18,350,000 kronor.

Departements-
chefen.

Medlemsökningen i sjuk-kassorna har, enligt vad jag inhämtat, under år 1939 varit mindre än *pensionsstyrelsen* beräknat och det är att antaga, att så skall bli fallet även under år 1940. Med hänsyn härtill och då även i övrigt

styrelsens beräkningar synas mig vara hållna i överkant, får jag förorda, att anslaget för nästa budgetår uppskattas till 17,600,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sjukkassor* för budgetåret 1940/41 anvisa ett
förslagsanslag av kronor 17,600,000

[47.] 45. **Moderskapspenning, förslagsanslag.** Anslaget till moderskapspenning är för budgetåret 1939/40 upptaget till 4,700,000 kronor. Bestämmelser rörande moderskapspenning äro meddelade i förordningen den 11 juni 1937 (nr 338). Enligt denna förordning skall av statsmedel utgå moderskapspenning med ett belopp av sjuttiofem kronor till kvinna, som till lindrande av de med barnsbörd förenade kostnader är i behov därav. Behov av moderskapspenning skall, där ej särskilda omständigheter till annat föranleda, anses föreligga, om för kvinnan eller, där hon är gift och sammanlever med sin man, för makarna tillsammans vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke upptagits beskattningsbart belopp, uppgående till minst 3,000 kronor. Rätten till moderskapspenning prövas och moderskapspenning utbetalas av centralsjukkassan för den ort, där kvinnan är bosatt, eller, efter överenskommelse med centralsjukkassan, av vederbörande lokalsjuk-kassa. Ersättning för utgivna moderskapspenningar äger centralsjukkassan att månadsvis utbekomma av tillsynsmyndigheten för erkända sjukkassor, d. v. s. pensionsstyrelsen.

Pensionsstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1939 hemställt, att anslaget till moderskapspenning måtte för nästa budgetår beräknas till 4,500,000 kronor.

I den av särskild utredningsman inom finansdepartementet under hösten 1939 upprättade promemorian anförde utredningsmannen, att av olika förekommande slag av moderskapshjälp den hjälp, som lämnades i form av moderskapspenning, syntes i jämförelsevis ringa mån vara anpassad efter behovsprincipen samt att därför moderskapspenningen syntes kunna ifrågakomma till indragning. Departements-
chefen.

Med anledning härav uttalades i den inom socialdepartementet upprättade promemoria, vilken såsom bilaga 3 fogades till besparingspropositionen den 10 november 1939, nr 79, att förslaget att indraga förevarande hjälpform icke syntes kunna tillrådas men att däremot borde övervägas att genomföra en viss skärpning av villkoren för erhållande av moderskapspenning på så sätt att inkomstgränsen sattes något lägre än för närvarande. Det erinrades i promemorian, att de bestämmelser rörande det beskattningsbara beloppet, vilka gällde vid utfärdandet av förordningen om moderskapspenning, ändrats genom förordningen den 17 juni 1938 (nr 369) och att ändringarna innebure, att för familjer med barn medgivits väsentligt större ortsavdrag än tidigare. Det syntes böra undersökas, huruvida icke inkomstgränsen borde fixeras så, att allenast de grupper, som åsyftats med 1937 års beslut, bleve bidragsberättigade.

De sålunda i socialdepartementets promemoria gjorda uttalandena hava icke föranlett någon erinran av 1939 års urtima riksdag.

Den undersökning, som avsetts i socialdepartementets berörda promemoria, synes mig utan dröjsmål böra komma till stånd. I avvaktan på resultatet av undersökningen lär det för nästa budgetår behövligen anslaget till moderskapspenning få upptagas till ett preliminärt beräknat belopp, vilket lämpligen synes kunna bestämmas till 4,500,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Moderskapspenning* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 4,500,000

Blindvård.

[48.] 46. **Ersättning åt blinda m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,600,000	1,641,024
1939/40	1,600,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,650,000	—

[Förordning den 20 april 1934 (nr 105).]

Enligt nämnda förordning, som trätt i kraft den 1 januari 1935, äro vissa blinda berättigade till blindhetsersättning. Ersättningen utgår med ett belopp av 500 kronor för år. Kostnaden för ifrågavarande ersättning ävensom för vissa av ersättningsbestämmelserna föranledda utgifter för läkarundersökning och behandling skall enligt förordningen bestridas av staten.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *pensionsstyrelsen* gjort framställning om anslag för nästa budgetår. Styrelsen har därvid anförat följande.

Antalet till blindhetsersättning berättigade personer hade under loppet av budgetåret 1938/39 stigit från 3,170 till 3,219. Nettoökningen hade under det senaste budgethalvåret allenast utgjort 7. Därest man utginge från att under de närmaste åren antalet ersättningsberättigade komme att årligen ökas med 14, kunde för nästa budgetår det genomsnittliga antalet till ersättning berättigade personer uppskattas till 3,240. Årskostnaden för dessa personer uppginge till 1,620,000 kronor. Härtill komme för retroaktiva ersättningar till nytillkommande ersättningsfall och för sådan läkarundersökning och behandling, som enligt gällande bestämmelser bestredes av staten, ett belopp av omkring 36,000 kronor. De sammanlagda kostnaderna kunde alltså uppskattas till 1,656,000 kronor eller i avrundat tal 1,650,000 kronor.

Pensionsstyrelsen har alltså uppskattat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till 1,650,000 kronor. Styrelsen anmärker, att styrelsen vid uppgörandet av dessa beräkningar icke tagit hänsyn till det förslag rörande dyrortsgradering av blindhetsersättningarna, vilket av styrelsen framlagts i skrivelse den 23 december 1938.

Ett genomförande av det av pensionsstyrelsen utarbetade förslaget rörande gradering av blindhetsersättningarna efter de olika orternas dyrhet skulle för statsverket medföra betydande merkostnader. Med hänsyn härtill anser jag mig för närvarande av statsfinansiella skäl förhindrad tillstyrka, att en dylik gradering av ifrågavarande ersättningar kommer till stånd. Jag utgår för den skull från att nuvarande ersättningsbestämmelser tills vidare skola gälla. Mot pensionsstyrelsens under enahanda förutsättning uppgjorda kostnadsberäkningar har jag icke något att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Ersättning åt blinda m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa
ett *förslagsanslag* av kronor 1,650,000

[49.] 47. **Bidrag till de blindas förening.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	100,000	100,000
1939/40	100,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	100,000	—

Jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade beslut skola för åtnjutande av det anslag, som anvisats för innevarande budgetår, gälla vissa villkor och bestämmelser. Sålunda har föreskrivits, att anslaget i första hand skall användas för upprätthållande av föreningens materialdepå, för understödsverksamheten till förmån för behövande arbetsföra blinda samt för utgivande på samma sätt som hittills av De blindas veckoblad.

Hos Kungl. Maj:t har *de blindas förening* med överlämnande av berättelse för föreningens verksamhet under år 1938 anhållit om bidrag för budgetåret 1940/41. Föreningen har anfört i huvudsak följande.

Enligt vad förenämnda årsberättelse utvisade, hade under år 1938 kostnaderna för upprätthållande av föreningens materialdepå — inklusive fria frakter för av blinda hantverkare inköpt material — uppgått till 33,003 kronor, medan till understödsverksamheten åtgått 139,880 kronor och för utgivande av De blindas veckoblad 9,832 kronor. Av berättelsen, vilken åskådliggjorde arten av föreningens verksamhet, framginge, att omfattningen helt betingades av statsanslagets beviljande. De medel, som föreningen utöver statens bidrag erhållit för år 1938, hade såsom vanligt härlett sig huvudsakligen från insamlingen av frivilliga gåvor samt från intäkten från De blindas dag.

Om statsmakterna lämnade sitt bifall till det förslag 1936 års utredning angående blinda och dövstumma framlagt i sitt betänkande den 9 oktober 1937 om upprättandet och drivandet av en statsunderstödd centraldepå för försäljning av de blinda hantverkarnas arbetsalster samt förmedling av deras arbetsmaterial, komme föreningens nuvarande materialdepå såsom ej vidare behövlig att nedläggas. Därmed försvunne för föreningen behovet av den del av hittills utgående statsanslag å 100,000 kronor, som för sagda depå årligen tagits i anspråk, eller i runt tal 35,000 kronor, vilket belopp i nämnda betänkande i stället föreslagits såsom blivande årligt anslag till centraldepån. När denna depå trädde i funktion, komme antagligen föreningens behov av statsanslag att kunna fyllas med ett till 65,000 kronor reducerat belopp.

Över framställningen hava utlåtanden avgivits av skolöverstyrelsen, efter hörande av inspektören för blindundervisningen, den 19 september 1939 och av pensionsstyrelsen den 5 oktober 1939.

Inspektören för blindundervisningen erinrar, att 1939 års riksdag för anordnande i anslutning till Tomtebodas blindinstitut av en statlig materialdepå och försäljningscentral för blindas arbeten för budgetåret 1939/40 under rubriken vissa nybyggnader för en central depå för blindas arbeten anvisat ett reservationsanslag av 285,000 kronor. Under förutsättning att denna depå bleve färdig under våren 1940 och att 1940 års riksdag anvisade anslag till driftkostnaderna för depån, kunde — anför inspektören vidare — omförmälda förenings materialdepå nedläggas. Under samma förutsättning kunde statsbidraget till föreningen nedsättas med 35,000 kronor, vilket belopp ungefär motsvarade föreningens nuvarande årskostnader för föreningens depå. Det återstående statsbidragsbeloppet av 65,000 kronor vore däremot nödvändigt för föreningens fortsatta bestånd.

Under hänvisning till vad inspektören för blindundervisningen anfört har *skolöverstyrelsen* tillstyrkt ett statsbidrag till föreningen av 100,000 kronor, dock under villkor, att, därest statens materialdepå å Tomteboda kunde begynna sin verksamhet under förra delen av budgetåret 1940/41, statsbidraget reducerades med 35,000 kronor och att alltså till föreningen ej utbetalades mer än 65,000 kronor.

Pensionsstyrelsen tillstyrker ett statsbidrag till föreningen av 65,000 kronor. Styrelsen anför därjämte, att därest den statliga försäljningscentralen icke skulle kunna påbörja sin verksamhet den 1 juli 1940, föreningen syntes vara i behov av ytterligare statsbidrag — beräknat med hänsyn till den tid då försäljningscentralen kunde träda i verksamhet — dock högst 35,000 kronor.

Departements-
chefen.

Till en början får jag erinra, att i besparingspropositionen den 10 november 1939, nr 79, bilagan 3, förutsatts att med uppförandet av omförmälda statliga depå och försäljningscentral i Tomteboda tills vidare skall anstå samt att beslut bör meddelas, att det belopp av det för uppförandet anvisade anslaget, som ännu icke är disponerat eller bundet — vilket belopp uppgår till 270,000 kronor — skall tagas i anspråk endast i den mån Kungl. Maj:t framdeles prövar sådana förutsättningar vara för handen, som gälla för användning av anslag upptaget å allmän beredskapsstat. Man kan under sådana förhållanden antaga, att berörda depå och försäljningscentral icke kan bli färdig att tagas i bruk förrän tidigast i slutet av nästa budgetår. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda, att bidraget till de blindas förening för nästa budgetår får utgå med oförändrat belopp. Det härför erforderliga anslaget bör alltså bestämmas till 100,000 kronor.

I detta sammanhang vill jag fästa uppmärksamheten på att framdeles statsmedel komma att erfordras såväl för utrustning av ifrågavarande centraldepå som ock för driften av den verksamhet, som därstädes skall utövas. I nuvarande läge anser jag mig icke böra framställa förslag om anvisande av anslag för ifrågavarande utrustning och drift. Det bör emellertid påpekas,

att det kan tänkas, att anslag för nämnda ändamål bör längre fram i en eller annan form begäras redan för budgetåret 1940/41.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till de blindas förening* för budgetåret 1940/41
anvisa ett anslag av kronor 100,000

Tvångsarbetsanstalter, alkoholistanstalter m. m.

[50.] 48. **Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	244,500	256,100
1939/40	321,000	—
1940/41 (förslag)	309,000	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för ifrågavarande anstalter. Förteckningen upptager 61 ordinarie befattningshavare, bland dem 37 förmän i lönegraden A 6.

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalterna:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 224,300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 9,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 62,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 8,000 » 70,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 17,700
Summa förslagsanslag kronor 321,000	

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut skall anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, disponeras på följande sätt:

Arvode till en läkare	kronor 6,000
Arvode till styrelsens sekreterare	» 1,200
Arvode till styrelsens jordbrukstekniska biträde	» 1,500
Ersättning för orgelspelning	» 300
Summa kronor 9,000	

I skrivelse den 12 september 1939 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Styrelsen har inledningsvis redogjort för beläggningen å ifrågavarande anstalter under senare år och därvid bland annat lämnat de uppgifter, som innefattas i följande sammanställning.

Femte huvudtiteln.

Å r	Genomsnittligt antal internerade.		
	Tvångsarbetare	Alkoholister	Tillhopa
1929.....	212	28	240
1934.....	167	71	238
1935.....	150	78	228
1936.....	165	116	281
1937.....	136	120	256
1938.....	95	97	192
1/1—31/8 1939.....	92	101	193

Rörande de förändringar, som ägt rum i beläggningsfrekvensen, har styrelsen i anslutning härtill uttalat sig sålunda.

Anstalternas totalbeläggning hade icke under senare år utvisat några mera anmärkningsvärda variationer. Beträffande det inbördes förhållandet mellan antalet tvångsarbetare å ena och alkoholister å andra sidan framginge emellertid att tvångsarbetarnas antal under samma tid minskat, medan antalet alkoholister i ungefär motsvarande utsträckning ökat. Åren 1938 och 1939 utvisade en påtaglig nedgång av både antalet tvångsarbetare och alkoholister. Samtidigt fortsatte den tidigare tendensen beträffande det inbördes förhållandet dem emellan så att alkoholisterna, som år 1929 representerat en relativt obetydlig del av hela antalet internerade, numera utgjorde över hälften av totalbeläggningsen.

Den förskjutning, som sålunda ägt rum mellan antalet tvångsarbetare å ena och alkoholister å andra sidan, torde mindre motsvaras av en verklig förändring beträffande sammansättningen av anstalternas klientel än vara ett uttryck för det förhållandet, att lösdrivarerna i större utsträckning än tidigare blivit föremål för behandling enligt alkoholistlagen i stället för enligt lösdrivarlagen. Å lösdrivarerna hade därigenom kunnat tillämpas en i flera avseenden smidigare behandlingsform än den, som lösdrivarlagen erbjöde. Av särskild betydelse vore därvid att den, som omhändertogs enligt alkoholistlagen, endast i sista hand intogs å Svartsjö. Detta torde vara en väsentlig orsak till den under senaste tid inträffade nedgången i beläggningsen vid Svartsjö. De personer, som tidigare behandlats enligt lösdrivarlagen och därför icke kunnat placeras annorstädes än å Svartsjö, omhändertogs nämligen numera i stor utsträckning såsom alkoholister och remitterades om möjligt till öppna anstalter. Därmed överensstämde, att den minskade beläggningsfrekvensen å Svartsjö motsvarades av en ökad beläggning vid andra alkoholistanstalter.

Att antalet internerade å Svartsjö vore särskilt lågt hade emellertid även andra orsaker än nu anförts. Nämnas kunde sålunda att de myndigheter, som hade att tillämpa lösdrivarlagen, syntes i större utsträckning än tidigare låta bero vid meddelad varning. Av hela antalet för lösdriveri behandlade män hade sålunda under vart och ett av åren 1934—1937 21—22 procent dömts till tvångsarbete, medan motsvarande procenttal för år 1938 utgjort 19 och för tiden 1 januari—31 augusti 1939 18. De rådande goda konjunkturerna på arbetsmarknaden hade även varit av stor betydelse i förevarande avseende.

Beträffande den framtida utvecklingen på förevarande område anför styrelsen därefter följande.

Ett konjunkturuomslag med åtföljande försämring av läget å arbetsmarknaden komme med all sannolikhet att medföra en ökning av antalet lösdrivare. Ett ökat antal domar å tvångsarbete vore då att förutse ej endast såsom en

följd av att antalet personer, som underkastades behandling enligt lösdrivarlagen, ökades utan även på grund därav att myndigheterna vid en sådan ökning hade benägenhet att visa större stränghet vid lagens tillämpning. Vad åter beträffade följderna av den särskilt under senaste tid starkt framträdande tendensen att ersätta behandling enligt lösdrivarlagen med behandling enligt alkoholistlagen vore det vanskligt att nu draga några slutsatser. Skulle det emellertid visa sig, att den avlastning av Svartsjöklientelet å öppna anstalter, som numera skedde, icke ledde till önskat resultat, vore säkerligen en höjning av beläggningen å Svartsjö att emotse. Å andra sidan kunde en sådan utveckling komma att motvägas i den mån de psykiskt abnorma bland Svartsjöklientelet kunde beredas plats på sinnessjukhus. På grund av det anförda funne styrelsen det tvivelaktigt, huruvida tendensen till minskning av Svartsjöanstalternas klientel komme att bliva bestående. Styrelsen ansåge sig därför icke böra för nästa budgetår räkna med några nämnvärda förändringar i beläggningsfrekvensen.

Under erinran att de senaste genomsnittliga beläggningssiffrorna emellertid allenast motsvarade ungefär hälften av antalet tillgängliga anstaltsplatser anför styrelsen, att styrelsen ansett sig böra taga under övervägande, huruvida någon personalinskränkning för närvarande vore möjlig att genomföra. Härom uttalar sig styrelsen närmare på följande sätt.

Svartsjöanstalternas nuvarande organisation, som anpassats efter principen om individuell behandling av de intagna, medförde, att växlingar i klientelet storlek i relativt ringa utsträckning återverkade på personalbehovet. Styrelsen ville erinra, att anstalterna omfattade, förutom huvudförläggningen i slottet (300 platser), en därifrån helt skild slutet avdelning för svårdisciplinerade och vissa psykiskt defekta personer (60 platser) samt två kolonier, Svartsjö kungsgård (12 platser) och Svartsjö djurgård (8 platser), avsedda för mera pålitliga interner, som genom internering under friare former förbereddes för frigivning. Dessutom funnes särskild sjukavdelning. Arbetsdriften vid anstalterna vore i huvudsak baserad på jordbruk och därmed förbundna sysselsättningar. Jordbruket, som omfattade cirka 400 hektar öppen jord, drevs i stor skala. Vidare förekomme en betydande trädgårdsskötsel samt verkstadsdrift. Beträffande såväl förläggningarna som arbetsdriften gällde att tvångsarbetsarna såvitt möjligt skulle hållas skilda från alkoholisterna. Likaledes eftersträvades att hålla de yngre internerna skilda från de äldre. Det anförda torde ge vid handen, att anstaltsorganisationen ställde stora krav på bevakningen.

Styrelsen ville i detta sammanhang jämväl erinra, att Kungl. Maj:t i enlighet med beslut av 1939 års riksdag föreskrivit, att arbetstiden för anstaltens personal i lägre lönegrader från och med den 1 juli 1939 skulle nedbringas till 48 timmar i veckan, i den mån så kunde ske utan nyanställning av personal. I infordrat utlåtande rörande ifrågavarande arbetstidsbegränsning hade styrelsen uttalat, att för dess genomförande erfordrades en utökning av anstaltens personal med fyra förmän. På grund av nedgången i antalet internerade hade det nuvarande personalbeståndet emellertid icke lagt hinder i vägen för en nedsättning av arbetstiden för all ifrågavarande personal. En ökad beläggning å anstalterna kunde emellertid få som följd, att arbetstiden för samma personal åter måste höjas.

Av det anförda torde framgå, att någon personalindragning för närvarande icke låte sig genomföra utan omläggning av anstaltens verksamhet. En sådan omläggning skulle emellertid bliva till men för den individuella behandling av internerna, som eftersträvades och torde i varje fall icke böra ifrågakomma,

förrän ytterligare erfarenhet vunnits rörande beläggningsfrekvensen vid anstalterna. Därtill komme, att utredning påginge om en revision av lösdrivarlagstiftningen samt att därför hela frågan om Svartsjöanstaltens framtida användning för närvarande vore oviss. I avvaktan på resultatet av nämnda utredning borde den nuvarande organisationen enligt styrelsens uppfattning bibehållas oförändrad. Vid anslagsberäkningen för nästa budgetår hade styrelsen därför ansett sig böra utgå från ett oförändrat antal befattningshavare.

Styrelsen har härefter övergått till en uppskattning av utgifterna för nästa budgetår beträffande de särskilda anslagsposterna i avlöningsstaten.

Med avseende å anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat hänvisar styrelsen till att styrelsen i skrivelse till 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga föreslagit, att den förman, som tjänstgjorde såsom montör (maskinskötare) vid jordbruket å Svartsjö, måtte uppflyttas från lönegraden A 6 till lönegraden A 7. Under förmålan att ett bifall till detta förslag skulle medföra en kostnadsökning av omkring 200 kronor, har styrelsen, som i övrigt icke ifrågasatt någon ändring rörande förvarande anslagspost, förordat en höjning av posten från 224,300 kronor till 224,500 kronor.

Under posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, räknar styrelsen med en ökning av det belopp, som upptagits till ersättning för orgelspelning. Härom anför styrelsen i huvudsak följande.

Enligt den för anstalterna gällande stadgan ålåg det lärare vid anstalt av ifrågavarande slag, att där han ägde därför erforderlig kompetens, besörja orgelspelning vid gudstjänsterna samt leda musikövningar med de intagna. i den mån sådana övningar ägde rum. Det till ersättning för orgelspelning upptagna beloppet av 300 kronor hade ursprungligen utgjort ersättning åt den, som under ordinarie lärares semester eller sjukdom ombesörjde orgelspelningen vid gudstjänsterna å Svartsjö. Under senare tid hade det emellertid icke vid Svartsjö funnits någon i orgelspelning kunnig lärare, varför orgelspelningen ombesörjts av klockaren och organisten i Skå församling mot en ersättning av 25 kronor i månaden. Vid Svartsjö hölles under medverkan av sagde klockare och organist varje söndag två gudstjänster, en i den slutna avdelningen och en i huvudanstalten. Under vintermånaderna påginge dessutom sångövningar med de internerade en eftermiddag i veckan, vilka övningar leddes av nyssnämnde klockare och organist. Dennes arbete vid Svartsjöanstalterna syntes närmast motsvara vad som ankomme på en organist i trakten församlingar. Då sådan organist åtnjöt ett arvode av 800 kronor om året, syntes från och med nästa budgetår samma belopp böra beräknas till ersättning för orgelspelning vid Svartsjö. Ersättningen borde alltså höjas med 500 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda föreslagits uppskattar styrelsen utgifterna till arvoden och särskilda ersättningar till (9,000 + 500) 9,500 kronor.

Anslagsposten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal har — såsom förut nämnts — för löpande budgetår upptagits till 62,000 kronor. Under förklaring att detta belopp beräknats något för snävt, uppskattar styrelsen nästa budgetårs medelsbehov för detta ändamål till 63,100 kronor.

För avlöningsförhöjningar för övrig icke-ordinarie personal beräknar styrelsen ett belopp av 8,000 kronor eller samma belopp, vartill utgifterna för motsvarande ändamål upptagits för innevarande budgetår.

Vidare har styrelsen räknat med en anslagspost till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Rörande behovet av denna post uttalar sig styrelsen sålunda.

Under avlöningsstaten syntes böra beräknas medel till bestridande av de kostnader, som uppkomme på grund av bestämmelserna i 45—47 §§ civila avlöningsreglementet samt 23 och 41 §§ civila icke-ordinariereglementet angående ersättningar för klädespersedlar och materialier till tjänstedräkt. Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål kunde uppskattas till 3,600 kronor. Till bestridande av denna kostnad torde i avlöningsstaten böra uppföras en ny, förslagsvis beräknad anslagspost benämnd särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän.

Beträffande posten till rörligt tillägg har styrelsen icke ifrågasatt någon ändring. Posten har alltså upptagits till 17,700 kronor.

Styrelsen har enligt dessa kalkyler beräknat det erforderliga avlöningsbeloppet till sammanlagt (224,500 + 9,500 + 63,100 + 8,000 + 3,600 + 17,700) 326,400 kronor.

I anledning av framställningen har *socialstyrelsen* avgivit utlåtande den 28 september 1939. Styrelsen har däri framhållit, att det vore sannolikt, att medelbeläggningen å Svartsjöanstalterna komme att stiga utöver den siffra av 193, som redovisats för de åtta första månaderna av år 1939. Särskilt vore det troligt, att beläggningen å alkoholistanstalten efter hand åter komme att öka. De skäl, som talade härför, vore dels alkoholistlagens bestämmelser om åtgärder mot alkoholmissbrukare, som förde ett kringflackande liv, vilka bestämmelser ännu icke blivit mera allmänt observerade och tillämpade, dels det förestående ikraftträdandet av 11 § bötesförvandlingslagen jämte häremot svarande stadganden i alkoholistlagen och dels den allmänna effektivisering av nykterhetsnämndernas arbete, som kunde förväntas efter hand bliva ett resultat av länsnykterhetsnämndernas verksamhet.

Till en början vill jag erinra, hurusom min företrädare i ämbetet vid anmälan i 1939 års statsverksproposition av frågan om avlöningsanslag för innevarande budgetår för Svartsjöanstalterna framhöll, att utredning påginge om en revision av gällande lag om lösdriveri samt att resultatet av denna utredning kunde komma att på ett avgörande sätt påverka spörsmålet om den framtida användningen av sagda anstalter. Den sålunda åsyftade utredningen har numera avslutats, i det 1937 års lösdriverilagstiftningskommitté, som verkställt utredningen, den 31 augusti 1939 avlämnat betänkande i ämnet (se statens off. utredn. 1939: 25). Enligt kommittéförslaget skulle den nuvarande lösdriverlagen ersättas med en lagstiftning, som i betydelsefulla avseenden avviker från hittills gällande bestämmelser. Kommittén räknar emellertid med att vid Svartsjö även i fortsättningen skulle kunna komma att omhändertagas såväl lösdrivare som

Departements-
chefen.

alkoholister, därvid dock kommittén bland annat förutsätter, att förläggningsförhållandena därstädes finge undergå stora förändringar. Kommitténs betänkande är för närvarande föremål för remissbehandling i vanlig ordning, och något förslag till ny lagstiftning i ämnet kan icke tänkas bli förelagt årets riksdag. Med hänsyn härtill har man att vid prövningen av frågorna om anslag för nästa budgetår till statens tvångsarbets- och alkoholistanstalter utgå från nu gällande ordning på förevarande område.

Vad härefter angår beräkningen av de särskilda anslagsposterna läser frågan om uppflyttning i lönegrad av den omförmälda förmansbefattningen böra upptagas till prövning först i samband med den blivande tjänsteförteckningsrevisionen. Posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat bör i anledning av vad chefen för finansdepartementet föreslagit nedsättas till 215,500 kronor.

Vidkommande posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anser jag mig icke kunna förorda den ifrågasatta höjningen av ersättningen till anstalternas organist. På grund av det låga antalet internerade får jag föreslå, att arvodet till läkaren reduceras till 5,000 kronor. Nämnda post kan därför för nästa budgetår upptagas till 8,000 kronor.

Vad beträffar anslagsposten för grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal synes mig anledning icke heller föreligga att företaga någon höjning av densamma. Med hänsyn till den minskade beläggningen anser jag nämligen, att den icke-ordinarie förmanspersonalen bör kunna reduceras med minst 5 befattningshavare. Posten torde få beräknas till 51,000 kronor.

Posten till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal läser liksom för innevarande budgetår få upptagas till 8,000 kronor.

Utgifterna till ersättningar för klädespersedlar och materialier till tjänstedrätt synas mig lämpligen böra bestridas från anstalternas omkostnadsanslag. Därest så sker, erfordras uppenbarligen icke den av anstaltsstyrelsen föreslagna posten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän.

Vad slutligen angår anslagsposten till rörligt tillägg torde densamma böra upptagas till 26,500 kronor.

Enligt dessa kalkyler skulle förevarande anslag för nästa budgetår få beräknas till (215,500 + 8,000 + 51,000 + 8,000 + 26,500) 309,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,
förslagsvis kronor 215,500

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor	8,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	51,000
b. Avlöningsförhöjningar		
m. m., <i>förslagsvis</i>	»	8,000
		59,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	26,500
Summa förslagsanslag kronor 309,000;		

dels ock till Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 309,000

[51.] 49. **Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	220,000	184,445
1939/40	210,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	184,000	—

Kungl. Maj:t har beträffande användningen av ifrågavarande anslag den 5 maj 1939 fastställt omkostnadsstat för budgetåret 1939/40 upptagande följande huvudposter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	3,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	40,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	200
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	166,800
Summa kronor 210,000		

Huvudposten till övriga utgifter har i omkostnadsstaten uppdelats på ett antal delposter. Rörande denna fördelning får jag hänvisa till statsliggaren för budgetåret 1939/40 s. 200.

I skrivelse den 12 september 1939 har *anstaltsstyrelsen* gjort framställning om anslag för anstaltarnas omkostnader under budgetåret 1940/41.

Styrelsen erinrar inledningsvis, att styrelsen i sina anslagsäskanden till 1939 års riksdag utgått från ett medeltal internerade av 250 men att i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag omkostnadsanslaget för löpande budgetår beräknats efter en medelbeläggning av 200 internerade. Med hänsyn härtill har styrelsen vid uppskattningen av medelsbehovet för nästa budgetår icke ansett sig böra frångå sistnämnda siffra.

Styrelsen beräknar anslagsposterna till reseersättningar, expenser och publikationstryck till samma belopp, som upptagits i gällande stat, alltså till respektive 3,000, 40,000 och 200 kronor. Därvid hava under posten till expenser utgifterna för bränsle, lyse och vatten uppskattats till 34,000 kronor och utgifterna för övriga expenser till 6,000 kronor.

Beträffande posten till övriga utgifter föreslår styrelsen med hänsyn till minskad belastning å under posten upptagna delposter för utspisning och för arbetspremier för handräckning en nedsättning från det nuvarande beloppet — 166,800 kronor — till 156,000 kronor.

Anstaltsstyrelsen har alltså beräknat det sammanlagda medelsbehovet till (3,000 + 40,000 + 200 + 156,000) 199,200 kronor.

Departements-
chefen.

Vad först beträffar medeltalet internerade vid anstalterna under nästa budgetår beräknar jag detsamma i likhet med styrelsen till 200.

Posterna till reseersättningar och expenser synas mig böra nedsättas till 2,500 respektive 39,000 kronor, medan för publikations-tryck torde liksom hittills böra beräknas 200 kronor.

Vidkommande posten till övriga utgifter vill jag framhålla, att under denna post torde få beräknas ett belopp av omkring 3,000 kronor för de kostnader för klädespersedlar och materialier till tjänstedräkt, vilka — enligt vad jag anført under nästföregående punkt — böra gäldas från nu behandlade anslag. Å andra sidan är att märka, att nettoutgifterna under ifrågavarande post för budgetåret 1938/39 allenast uppgingo till omkring 144,000 kronor. Bland annat med hänsyn härtill torde posten kunna nedsättas till förslagsvis 142,300 kronor.

Anstaltnas omkostnader skulle således beräknas enligt följande uppställning:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	2,500
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	39,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	200
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	142,300
Summa kronor		184,000

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 184,000

[52.] 50. **Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar, *förslagsanslag*.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	97,700	92,391
1939/40	123,500	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	111,300	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för ifrågavarande anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Denna förteckning upptager följande ordinarie befattningar, nämligen 1 direktör (A 24), 2 assistenter av 4:e klass (A 12), 4 för-

män (A 6), 3 första vaktfruar (A 6), 1 sjuksköterska (A 6), 1 kontorsbiträde (A 4) och 13 vaktfruar (A 1).

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för berörda anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ...	kronor	86,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	5,900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	22,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	3,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6,600
Summa förslagsanslag		kronor 123,500

Vidare har Kungl. Maj:t förklarat, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skulle tills vidare disponeras på följande sätt.

Arvode till en på könssjukdomarnas område särskilt utbildad, för hälso- och sjukvården vid anstalterna svarande läkare	kronor	2,500
Arvode till en rådgivande psykiater	»	500
Arvode till en predikant	»	1,000
Arvode till styrelsens sekreterare	»	900
Ersättning till en orgelnist	»	500
Ersättning till en lärarinna i sång	»	200
Ersättning till en lärarinna i gymnastik	»	300
Summa		kronor 5,900

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *anstaltsstyrelsen* föreslagit, att ifrågasvarande anslag måtte jämväl för nästa budgetår upptagas till 123,500 kronor. Därvid har styrelsen utgått från att samtliga anslagsposter skulle upptagas till samma belopp, vartill de beräknats i gällande avlöningsstat.

Såsom jag under en föregående punkt omnämnt har 1937 års lösdriverilagstiftningskommitté den 31 augusti 1939 avgivit betänkande med förslag till lag om arbetsfostran m. m. Enligt kommitténs förslag skulle frihetsberövande åtgärder gentemot kvinnor förekomma i vida mindre utsträckning än som kan äga rum enligt gällande lösdriverlag. Kommittén förutsätter, att någon anstalt motsvarande den nuvarande tvångsarbetsanstalten i Landskrona icke vidare skall finnas samt att de byggnader, som nu disponeras av Landskronaanstalterna, därför böra tagas i anspråk för annat ändamål. Något förslag rörande byggnadernas framtida användning har kommittén dock icke framlagt. Kommittén anser nämligen, att frågan om denna användning lämpligen bör uppskjutas, intill dess ytterligare klarhet vunnits beträffande fångvårdens framtida anstaltsbehov. Då — såsom tidigare omförmäls — kommitténs förslag icke kan beräknas föranleda proposition till innevarande års riksdag, torde man vid granskningen av nu föreliggande anslagskrav hava att utgå från att de ifrågasvarande anstalterna i Landskrona skola under nästa budgetår vara i verksamhet på samma sätt som hittills.

Departements-
chefen.

Vad härefter beträffar verksamhetens omfattning har densamma företett en oavbruten minskning. Till belysande härav må nämnas, att antalet intagna den 31 augusti 1935 utgjorde 110 och den 31 augusti 1936 uppgick till 96 ävensom att den genomsnittliga beläggningen, som under budgetåren 1936/37 och 1937/38 omfattade 89 respektive 60 personer, under budgetåret 1938/39 nedgått till 46 personer. Med anledning av denna utveckling har Kungl. Maj:t vid flera tillfällen fattat beslut rörande personalförhållandena vid anstalterna. Sålunda föreskrev Kungl. Maj:t den 12 november 1937, att ledig och ledigblivande ordinarie befattning vid anstalterna tills vidare icke finge återbessättas samt att vid uppkommande ledighet å ordinarie tjänst vikarie icke finge förordnas i annat fall än då så befunnos oundgängligen nödvändigt. Vidare förordnade Kungl. Maj:t den 21 oktober 1938 bland annat, att vissa extra ordinarie vaktfruar, vilka av anstaltsstyrelsen entledigats med utgången av år 1938, finge, i den mån de icke kunde erhålla annan statstjänst, efter 1938 års utgång tills vidare kvarstå i sina dittillsvarande befattningar, under förutsättning att de förklarade sig villiga att — i den utsträckning anstaltsstyrelsen funne påkallat — förrätta arbete vid den till anstalterna hörande tvättinrättningen, ävensom att vissa extra vaktfruar, vilka jämväl entledigats med utgången av år 1938, finge från och med 1939 års ingång tills vidare erhålla sysselsättning vid tvättinrättningen mot åtnjutande av en avlöning motsvarande den, som tillkommit dem såsom extra vaktfruar.

Till följd av nedgången i Landskronaanstalternas verksamhet är antalet befattningshavare vid anstalterna numera förhållandevis mycket stort. Emellertid har — på sätt avsågs med Kungl. Maj:ts beslut den 21 oktober 1938 — den för anstaltsdriften i övrigt överflödiga personalen i betydande utsträckning erhållit sysselsättning vid berörda tvättinrättning. Sålunda arbeta — enligt vad jag inhämtat — i tvättinrättningen 5 extra ordinarie vaktfruar, varjämte 6 ordinarie vaktfruar äro helt eller delvis upptagna med sömnadsarbeten sammanhängande med driften av tvättinrättningen. Därjämte har upplysts, att två ordinarie vaktfrubefattningar och en extra ordinarie förmantjänst äro lediga. Sistnämnda tre befattningar böra nu indragas.

Med hänsyn till vad jag nu anfört samt i betraktande jämväl av vad chefen för finansdepartementet föreslagit torde anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat kunna nedsättas till 78,500 kronor.

I fråga om posten till arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, torde det vara klart, att nedgången i antalet internerade måste hava medfört en avsevärd lättnad i arbetet för anstalternas sekreterare. Det synes mig därför rimligt, att arvodet till denne nu nedsättes från 900 kronor till 600 kronor. Sagda post lär vid sådant förhållande böra upptagas till (5,900 — 300) 5,600 kronor.

Vad härefter angår anslagsposten till avlöningar till övrig ickeordinarie personal lär denna post kunna nedsättas till 18,200 kronor, därvid bör avses ett belopp av 15,200 kronor för grundavlöningar och ett belopp av 3,000 kronor för avlöningsförhöjningar.

Posten till rörligt tillägg kan beräknas till 9,000 kronor.

Det för nästa budgetår erforderliga anslagsbeloppet skulle enligt dessa kalkyler bliva (78,500 + 5,600 + 18,200 + 9,000) 111,300 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes:

Personalförteckning.		
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
1 direktör		A 24
2 assistenter av 4:e klass		A 12
4 förmän		A 6
3 första vaktfruar		A 6
1 sjuksköterska		A 6
1 kontorsbiträde		A 4
11 vaktfruar		A 1;

dels godkänna följande avlöningsstat för berörda anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	78,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	5,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	15,200
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 3,000 »	18,200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	9,000
Summa förslagsanslag kronor 111,300;		

dels ock till Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 111,300

[53.] 51. Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	106,000	98,000
1939/40	98,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	80,000	—

Kungl. Maj:t har beträffande användningen av ifrågavarande anslag den 5 maj 1939 fastställt omkostnadsstat för budgetåret 1939/40, upptagande följande huvudposter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	1,200
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	26,300
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	200
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	70,300
		Summa kronor 98,000

Huvudposten till övriga utgifter har i omkostnadsstaten uppdelats på ett antal delposter. Rörande denna fördelning får jag hänvisa till statsliggaren för budgetåret 1939/40 s. 202.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *anstaltsstyrelsen* hemställt om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1940/41. Styrelsen har därvid med utgångspunkt från en medelbeläggning per dag av 60 intagna beräknat samtliga anslagsposter till oförändrade belopp och alltså uppskattat det totala medelsbehovet till 98,000 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom jag under nästföregående punkt omnämnt utgjorde under budgetåret 1938/39 medeltalet internerade vid anstalterna 46, medan motsvarande siffra för budgetåret 1937/38 var 60. Med hänsyn härtill anser jag, att ett medeltal av 50 intagna bör kunna läggas till grund för anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Vad de särskilda anslagsposterna beträffar, hava utgifterna för *reseersättningar* under sistförflutna budgetår uppgått till 941 kronor. Dessa utgifter synas mig därför icke behöva beräknas till högre belopp än 900 kronor.

Anslagsposten till *expenser* synes kunna upptagas till 25,000 kronor. Jag uppskattar därvid utgifterna för bränsle, lyse och vatten till 21,000 kronor och utgifterna för *expenser* i övrigt till 4,000 kronor.

Mot anstaltsstyrelsens förslag att för *publikationstryck* beräkna ett belopp av 200 kronor har jag icke något att erinra.

Vad slutligen angår posten till *övriga utgifter* torde vid en beräknad medelbeläggning av 50 internerade bland annat delposterna till utspisning, till hälso- och sjukvård samt till omkostnader för utskrivna och permitterade kunna nedsättas. Sammanlagt synes slutsumman kunna nedbringas med 16,400 kronor och posten till övriga utgifter alltså bestämmas till 53,900 kronor.

Anstalternas omkostnader skulle således beräknas enligt följande uppställning:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	900
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	25,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	200
4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	53,900
		Summa kronor 80,000

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader för budgetåret 1940/41* anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 80,000

[54.] 52. **Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	101,300	97,812
1939/40	139,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	141,000	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens alkoholistanstalt å Venngarn, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Denna förteckning upptager följande ordinarie befattningar, nämligen 1 direktör (A 26), 1 assistent (A 18), 1 räkenskapsförare och redogörare (A 17), 1 lantbruksinspektör (A 17), 1 husfader (A 15), 1 uppsyningsman (A 10), 1 maskinist (A 8), 3 förste förmän (A 8), 11 förmän (A 6) och 1 husmoder (A 6).

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	84,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	6,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	38,100
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	3,000	» 41,100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	7,400
Summa förslagsanslag kronor 139,000		

I skrivelse den 17 augusti 1939 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anstaltens avlöningsanslag för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har inledningsvis fäst uppmärksamheten på att vid anstalten under senare år förekommit en allt kraftigare omsättning av vårdtagare, möjliggjord främst genom vidgad användning av permissionsinstitutet. Medan antalet nyinskrivna vid anstalten under år 1934 varit 166, hade detta antal år 1937 stigit till 216 och år 1938 till 255. Antalet försökspermitterade, som den 1 juli 1937 varit 86, hade den 1 juli 1939 uppgått till 117. I anslutning härtil anför styrelsen bland annat följande.

Genom utveckling av försökspermissionsinstitutet hade det varit möjligt att å ena sidan giva anstalten en icke oväsentligt ökad behandlingskapacitet, varigenom det under senare år allt mera framträdande vårdplatsbehovet kunnat tillgodoses inom ramen av en relativt begränsad ökning av antalet

anstaltsplatser, och å andra sidan i åtskilliga fall förkorta vårdtiden, så att de menliga följder med avseende å vårdtagarens arbets- och familjeförhållanden, som en anstaltsinternering stundom medförde, kunnat väsentligt reduceras. Den första förutsättningen för att med kortare vårdtid å anstalten uppnå ett gott vårdresultat vore emellertid, att anstalten förfogade över tillräckligt stor och kvalificerad personal, så att de intagna kunde bli föremål för en individualiserad och intensiv behandling, åsyftande såväl klarläggande av vederbörandes personliga och sociala problem som påverkan till förande av ett nyktert och ordentligt liv. Styrelsens i det följande framlagda förslag om utökning av anstaltspersonalen sammanhängde delvis med berörda omständigheter. Till en del vore emellertid förslaget betingat av den nyligen genomförda nedsättningen av personalens arbetstid.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat hänvisar anstaltsstyrelsen till att styrelsen i skrivelse till 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga framfört önskemål dels om uppflyttning av direktörstjänsten till lönegraden A 27 samt av befattningarna såsom assistent och såsom räkenskapsförare och redogörare till lönegraden A 20, därvid sistnämnda befattning skulle erhålla den ändrade benämningen assistent, tillika redogörare, dels ock om inrättande av en ny ordinarie tjänst såsom ladugårdsförmän med placering i lönegraden A 8. Styrelsen, som anser att de sålunda ifrågasatta förändringarna borde genomföras från och med budgetåret 1940/41, hemställer i följd härav, att förevarande anslagspost måtte höjas till 88,600 kronor.

Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar utgår för närvarande ett arvode av 600 kronor till styrelsens sekreterare. Under förmälan att den fortgående utvidgningen av anstaltens verksamhet under senare år medfört ett betydligt ökat arbete för sekreteraren, har styrelsen hemställt om en höjning av arvodet till 900 kronor. Sagda anslagspost har därför beräknats till (6,500 + 300) 6,800 kronor.

Vidkommande posten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal erinrar styrelsen till en början, att i det belopp av 38,100 kronor, vartill utgifterna under denna post beräknats för löpande budgetår, inräknats ett belopp av 2,000 kronor, som bland annat skulle disponeras för anställande försöksvis av en extra arbetskraft med uppgift att biträda vid tillgodoseendet av de intagnas eftervård och sociala omvårdnad i allmänhet. I anslutning härtill har styrelsen anfört följande.

Under den senaste tiden hade styrelsen haft anledning att ytterligare konstatera angelägenheten av att antydde vårduppgifter ägnades ökad uppmärksamhet. Med hänsyn till den arbetsbörda, som åvilade anstaltens ledande tjänstemän, kunde det emellertid icke väntas, att det sociala omvårdnadsarbetet skulle bli effektivt med hjälp endast av den extra arbetskraft, som styrelsen nu erhållit möjlighet att anställa för någon tid. En tillfredsställande lösning av denna för anstaltens vårdverksamhet betydelsefulla fråga torde lämpligast kunna vinnas genom nyanställning av en extra ordinarie assistent, vilken under benämning socialassistent borde placeras i 16:e lönegraden, motsvarande den löneställning assistent av 3:e klass vid fångvården intoge. En sådan assistent borde under överinseende av anstaltens direktör kunna utföra ett kvalificerat och delvis självständigt arbete, omfattande icke blott

direkta kuratorsgöromål utan jämväl den närmaste ledningen av det övervakningsarbete, anstalten hade att ombesörja beträffande försökspermitterade och utskrivna, liksom han också borde biträda direktören med utredning av ärenden angående permissioner och utskrivningar.

Styrelsen har härefter framhållit, att personalens arbetstid från och med den 1 juli 1939 nedsatts till 48 timmar i veckan efter att tidigare beträffande personal tillhörande lönegraderna 1—8 hava uppgått till 218 timmar per 30 dagar. På grund av otillräcklig personal hade emellertid någon arbetstidsreglering icke kunnat genomföras för hufvudern och uppsyningsmannen. För möjliggörande av en dylik reglering för sagda befattningshavare borde nyanställas 1 extra ordinarie uppsyningsman i 10:e lönegraden.

Styrelsen hemställer vidare, dels att 1 extra ordinarie förmanstjänst i 6:e lönegraden måtte ersättas med 1 extra ordinarie trädgårdsmästartjänst i 8:e lönegraden, dels ock att 2 extra ordinarie förmanstjänster i 6:e lönegraden måtte nyinrättas.

De sammanlagda kostnaderna för grundavlöningar till styrelsens extra ordinarie och extra personal — däri inberäknade utgifterna för avlöning till semestervikarier — hava av anstaltsstyrelsen uppskattats till 44,000 kronor.

Styrelsen har härefter framlagt förslag till utökning av den kvinnliga ekonomipersonalen vid anstalten. Enligt förslaget, som går ut på att i kök och matsal ersätta de intagnas arbetskraft med anställd personal, skulle de årliga avlöningskostnaderna för personalen i fråga stiga från 6,960 kronor till 14,500 kronor.

Styrelsen har vidare hemställt, att för anställande av tillfällig skrivhjälp ävensom av andra tillfälliga arbetskrafter finge under grundavlöningsposten beräknas ett belopp av 1,000 kronor.

Grundavlöningsposten har alltså av styrelsen upptagits till (44,000 + 14,500 + 1,000) 59,500 kronor.

Utgifterna för avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar styrelsen till 3,000 kronor.

Beträffande posten till rörligt tillägg föreslår styrelsen en höjning från 7,400 kronor till 8,000 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet har alltså av styrelsen uppskattats till (88,600 + 6,800 + 59,500 + 3,000 + 8,000) 165,900 kronor.

I anledning av anstaltsstyrelsens framställning har *socialstyrelsen* den 28 september 1939 avgivit utlåtande, däri styrelsen anfört i hufvudsak följande.

Anstaltsstyrelsens förslag om uppflyttning av direktörs-, assistent- och redogörarebefattningarna i högre lönegrader ävensom inrättande av en ny befattning som ladugårdsförmän i lönegrad A 8 vore enligt socialstyrelsens mening i och för sig väl motiverade. Som emellertid frågor rörande stats-tjänstemäns löneställning hänskjutits till särskilda sakkunniga, 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga, och de nu rådande, extraordinära förhållandena — vilka inträtt efter det anstaltsstyrelsens förslag avgivits — påkallade synnerlig varsamhet i fråga om statliga utgifter av förevarande slag, funne sig socialstyrelsen icke kunna tillstyrka nämnda förslag.

Arvodet till anstaltsstyrelsens sekreterare vore, såvitt socialstyrelsen hade

sig bekant, lägre än vid någon annan anstalt av jämförlig storlek. Socialstyrelsen tillstyrkte därför anstaltsstyrelsens förslag om höjning av detta arvode.

Inom socialstyrelsen hade det länge varit klart, att den ledande personalen vid Vennngarnsanstalten haft en alltför stor arbetsbörda. Den oupphörligt stigande intagningsfrekvensen, den ökade användningen av försökspermissionsinstitutet samt utökningen av antalet vårdplatser och anordnandet av olika avdelningar för differentiering av klientelet hade medfört en ökning av arbetet för direktören och hans närmaste medhjälpare, som icke på något sätt kompensats och därför medfört en onaturligt lång arbetsdag för denna personal.

Med anledning av nu anförda förhållanden hade socialstyrelsen redan i sitt den 30 september 1938 avgivna utlåtande över anstaltens stat för nu innevarande budgetår framhållit önskvärdheten av att ännu en assistent finge anställas vid anstalten. Anstaltsstyrelsens förslag om inrättandet av en ny extra ordinarie socialassistentbefattning funne socialstyrelsen sålunda välbetänkt och ägnat att avhjälpa nu anförda missförhållanden.

Jämväl hufvudern och uppsyningsmannen vid anstalten hade, såsom anstaltsstyrelsen framhållit, otillfredsställande tjänstgöringsförhållanden. Förslaget om inrättande av en ny icke-ordinarie uppsyningsmansbefattning tillstyrktes därför av socialstyrelsen.

Departements-
chefen.

Anstaltsstyrelsens förslag rörande uppflyttning i högre lönegrad av vissa ordinarie tjänster böra i första hand prövas av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga. Innan så skett, anser jag mig icke böra taga ställning till förslagen. Ej heller kan jag i nuvarande läge förorda förslaget om inrättande hos anstalten av en ny ordinarie befattning såsom ladugårdsförman. Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat bör med hänsyn härtill ävensom till vad chefen för finansdepartementet föreslagit beräknas till 80,300 kronor.

Den av styrelsen föreslagna höjningen av arvodet till styrelsens sekreterare nödgas jag under nuvarande förhållanden motsätta mig. I följd härav beräknar jag anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar till oförändrat belopp av 6,500 kronor.

Under posten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen bland annat hemställt om beräkande av medel för avlöande av en extra ordinarie socialassistent i 16:e lönegraden. Detta förslag anser jag mig icke för närvarande kunna biträda. Däremot tillstyrker jag, att det belopp av 2,000 kronor, som för löpande budgetår anvisades bland annat i syfte att möjliggöra anställandet av en extra arbetskraft med uppgift att ägna sig åt de intagnas sociala omvårdnad och som visat sig för ändamålet otillräckligt, höjes till 4,000 kronor. Styrelsens övriga, grundavlöningsposten berörande förslag anser jag mig av statsfinansiella skäl icke nu kunna förorda. Förevarande post läres med angivna utgångspunkter kunna beräknas till (38,100 + 2,000) 40,100 kronor.

För avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal torde även för nästa budgetår böra upptagas ett belopp av 3,000 kronor.

Posten till rörligt tillägg kan beräknas till 11,100 kronor.

Enligt dessa kalkyler skulle det totala medelsbehovet för nästa budgetår komma att uppgå till $(80,300 + 6,500 + 40,100 + 3,000 + 11,100)$ 141,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Venngarn, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	80,300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	6,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal: a. Grundavlöningar m. m.	kronor	40,100
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	3,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11,100
Summa förslagsanslag		kronor 141,000;

dels ock till Statens alkoholistanstalt å Venngarn: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 141,000

[55.] 53. **Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	135,000	151,500
1939/40	146,500	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	145,000	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för anstalten, upptagande följande huvudposter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	3,200
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	32,300
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	111,000
Summa		kronor 146,500

I omkostnadsstaten har huvudposten till övriga utgifter uppdelats på en rad delposter. Beträffande denna fördelning får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 203.

I skrivelse den 17 augusti 1939 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår. Styrelsen har däri — under förmälan bland annat att antalet å anstalten vårdade uppgått den 1 januari 1939 till 145, den 1 juli 1939 till 113 och den 15 augusti 1939 till 130 — ansett sig böra utgå från en genomsnittsbeläggning å anstalten av 130 eller

samma beläggning, med vilken räknats i omkostnadsstaten för budgetåret 1939/40.

Beträffande anslagsposten till reseersättningar framhåller styrelsen, att utgifterna för detta ändamål under sistförflutna budgetår uppgått till omkring 3,000 kronor, om i utgifterna inräknades vissa kostnader, vilka numera från posten till övriga utgifter överförts till reseersättningsposten. Styrelsen anför vidare, att, därest — på sätt styrelsen i det följande föresloge — under posten till övriga utgifter upptoges en särskild delpost till underhåll och drift av anstaltens automobiler, utgifterna för reseersättningar kunde beräknas nedgå med 1,000 kronor. Då emellertid vid bifall till styrelsens i annat sammanhang framställda förslag rörande anställande av en socialassistent vore att räkna med ökade resekostnader i samband med vidgad verksamhet för övervakning och arbetsanskaffning, har styrelsen upptagit anslagsposten till reseersättningar till 3,000 kronor.

Vad angår posten till expenser hava de verkliga utgifterna under denna post för budgetåret 1938/39 uppgått till 30,656 kronor, därav för bränsle, lyse och vatten 25,059 kronor och för övriga expenser 5,597 kronor. Styrelsen uppskattar för nästa budgetår posten till 30,000 kronor, därvid räknats med 25,000 kronor för bränsle, lyse och vatten och 5,000 kronor för övriga expenser.

Anslagsposten till övriga utgifter har av styrelsen upptagits till 119,600 kronor. De olika i posten ingående delposterna hava därvid i huvudsak beräknats med ledning av senaste belastningssiffror. Såsom förut antytts, har vidare under posten räknats med en ny delpost till underhåll och drift av anstaltens automobiler, vilken delpost uppskattats till 6,000 kronor, medan å andra sidan den nuvarande delposten å 2,400 kronor till transportkostnader föreslagits skola bortfalla. Förslaget i denna del är huvudsakligen av bokföringsmässig art och den uppkommande merutgiften under posten till övriga utgifter skulle komma att motsvaras dels av minskade utgifter under anslagsposten till reseersättningar, dels ock av reducerade utgifter för anstaltens jordbruksdrift. Slutligen har styrelsen förutsatt, att kostnaderna för hälso- och sjukvård, vilka under de senaste åren företett oavbruten stegring, jämväl i fortsättningen skulle komma att stiga.

Styrelsen har alltså hemställt, att anstaltens omkostnadsanslag måtte för nästa budgetår uppskattas till (3,000 + 30,000 + 119,600) 152,600 kronor.

I häröver den 28 september 1939 avgivet utlåtande har *socialstyrelsen* tillstyrkt framställningen.

Departements-
chefen.

I likhet med anstaltsstyrelsen räknar jag för nästa budgetår med en medelbeläggning å anstalten av 130 internerade. De av anstaltsstyrelsen föreslagna anslagsbeloppen synas mig kunna något begränsas. Anstaltens omkostnader torde böra beräknas enligt följande uppställning:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	2,500
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	29,500
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	113,000

Summa kronor 145,000

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 145,000

[56.] 54. **Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten, reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål har för budgetåret 1939/40 anvisats ett reservationsanslag av 120,000 kronor. Härav avsågs ett belopp av 103,000 kronor för fullbordande av vissa av 1938 års riksdag beslutade, medan ett belopp av 17,000 kronor avsågs för påbörjande av nya, av 1939 års riksdag medgivna arbeten. Sistnämnda arbeten, som beräknats medföra en kostnad av 62,000 kronor, omfattade viss modernisering av den norra flygeln av den stora anstaltsbyggnaden å Venngarn.

Den 5 maj 1939 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att låta i samråd med styrelsen för alkoholistanstalten för en kostnad av högst 62,000 kronor verkställa berörda, av 1939 års riksdag medgivna arbeten samt ställde av det anvisade anslaget ett belopp av 17,000 kronor till byggnadsstyrelsens förfogande, att av styrelsen disponeras för påbörjande av arbetena.

I skrivelse den 7 augusti 1939 har *byggnadsstyrelsen* — under förmälan att de senast beslutade byggnadsarbetena vid Venngarn påbörjats samt att desamma syntes böra avslutas under budgetåret 1940/41 — hemställt, att för sistnämnda budgetår måtte för arbetenas slutförande anvisas ett belopp av (62,000 — 17,000) 45,000 kronor.

Vidare har *anstaltsstyrelsen* i skrivelse den 14 september 1939 anslutit sig till byggnadsstyrelsens framställning samt därutöver gjort framställning om anvisande dels av 58,000 kronor för uppförande av två för gift personal vid anstalten avsedda bostadshus, dels av 35,800 kronor för uppförande av en centraltvättstuga m. m.

Anstaltsstyrelsen har på grund härav hemställt, att ifrågavarande anslag måtte för nästa budgetår upptagas till (45,000 + 58,000 + 35,800) 138,800 kronor.

Över anstaltsstyrelsens framställning, i vad densamma avser anvisande av medel till nya arbeten, hava utlåtanden avgivits av *socialstyrelsen* den 7 oktober 1939 och av *byggnadsstyrelsen* den 9 i samma månad.

De av 1939 års riksdag beslutade moderniseringsarbetena böra fullbordas under nästa budgetår. För ändamålet erfordras ett belopp av ytterligare 45,000 kronor. Departements-
chefen.

Vad angår anstaltsstyrelsens framställning rörande igångsättande av nya arbeten anser jag icke, att medel härför böra beviljas under här förevarande anslag. Till spörsmålet huruvida medel i annan ordning må anvisas för dessa arbeten torde jag få tillfälle att återkomma vid anmälan av frågorna om anvisande av anslag för nästa budgetår å beredskapsstat.

Nu ifrågavarande byggnadsanslag läres med hänsyn till det anförda böra för nästa budgetår beräknas till 45,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnads-
arbeten* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 45,000

[57.] 55. **Bidrag till frälsningsarméns räddningshem.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	6,000	6,000
1939/40	6,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	6,000	—

Alltsedan år 1921 har anslag anvisats till frälsningsarméns räddningshem. Av räddningshemmen, som äro fem till antalet, äro två belägna i Stockholm, ett i Sundbyberg, ett i Göteborg och ett i Malmö. Hemmen stå under tillsyn av vederbörande länsstyrelse, och en av chefen för socialdepartementet för varje hem utsedd revisor deltagar i granskningen av hemmets förvaltning och räkenskaper. Angående de föreskrifter i övrigt, som meddelats rörande statsbidragets åtnjutande, se statsliggaren för innevarande budgetår s. 204.

I skrivelse den 15 juli 1939 har *frälsningsarméns ledare i Sverige* begärt statsunderstöd för hemmen under nästa budgetår med 6,000 kronor.

Av ingivna redogörelser för de olika hemmen framgår, att den sammanlagda kassabehållningen vid hemmen den 31 december 1938 utgjorde 25,380 kronor. Vid utgången av åren 1935, 1936 och 1937 uppgick behållningen till 17,103, 19,318 och 22,712 kronor. Utöver kassabehållningen ägde vissa av hemmen fonderade medel. Hemmen hava år 1938 åtnjutit kommunala understöd med tillhopa 10,500 kronor. Åren 1935—1937 uppburo hemmen dylika understöd med 8,700, 10,600 och 10,400 kronor. De största posterna på inkomstsidan hava år 1938 liksom tidigare utgjorts av bruttoinkomster av arbeten, som utförts vid hemmen. Dessa inkomster belöpte sig år 1938 till ett sammanlagt belopp av 199,779 kronor mot 186,344 kronor år 1935, 198,644 kronor år 1936 och 204,596 kronor år 1937.

I utlåtande den 23 augusti 1939 har *socialstyrelsen* tillstyrkt den gjorda framställningen.

Därefter har *frälsningsarméns ledare* i en den 9 november 1939 dagtecknad skrivelse hemställt, att ifrågavarande bidrag måtte för nästa budgetår höjas till 12,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jämväl för nästa budgetår torde frälsningsarmén böra beviljas anslag till räddningshemmen, därvid anslaget synes böra bestämmas till samma belopp, som för närvarande utgår, eller 6,000 kronor. För anslagets åtnjutande torde böra lända till efterrättelse i huvudsak enahanda föreskrifter, som tidigare meddelats.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Majt måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till frälsningsarméns räddningshem* för budget-
året 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 6,000

[58.] 56. **Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	150,000	236,000
1939/40	150,000	—
1940/41 (förslag)	50,000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 217).]

Statsbidrag till anordnande av erkänd alkoholistanstalt må enligt nämnda kungörelse utgå, när fråga är om nybyggnad, med högst 2,000 kronor för vårdplats men i annat fall med högst 1,500 kronor för vårdplats. Statsbidraget må icke, där ej Kungl. Maj:t finner särskilda skäl föranleda därtill, överstiga vad från annat håll tillskjutes.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för hithörande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har däri anfört följande.

Å anslaget hade vid utgången av budgetåret 1938/39 funnits en reservation av 61,850 kronor. På grund härav utgjorde det tillgängliga anslagsbeloppet 211,850 kronor. Härav erfordrades emellertid 115,000 kronor för av Kungl. Maj:t beslutade men ännu ej utbetalade bidrag. Vidare hade socialstyrelsen tillstyrkt en framställning om statsbidrag från anslaget å 20,000 kronor för utbyggnad av erkända alkoholistanstalten Holmahemmet. Frånräknades sistnämnda båda belopp, återstode av anslaget ett belopp av 76,850 kronor.

Såsom socialstyrelsen vid flera tillfällen haft anledning framhålla, hade det sedan lång tid tillbaka rått brist på vårdplatser inom den organiserade alkoholistvården. Under sistförflutna budgetår hade denna brist varit mera framträdande än någonsin tidigare och nödvändiggjort överbeläggning i en grad, som måste anses olämplig. På grund av ny lagstiftning — de år 1938 vidtagna ändringarna i alkoholistlagen, den nya lagen om villkorlig dom samt bötesförvandlingslagen, vars 11 § syntes komma att träda i kraft den 1 januari 1940 — hade man att räkna med att anspråken på vårdplatser å allmänna alkoholistanstalter komme att stiga mycket avsevärt under de närmaste åren. Socialstyrelsen hade därför trätt i underhandlingar med en del institutioner, lämpliga för uppgiften att anordna och driva dylika anstalter. Dessa underhandlingar hade lett till att två nya alkoholistanstalter med ett sammanlagt vårdplatsantal av 75 å 90 äro planerade. Förberedande underhandlingar hade vidare förekommit rörande anordnande av ytterligare ett antal anstalter. Dessa förhandlingar hade bland annat avsett dels en anstalt för kvinnliga alkoholister för att avhjälpa nu rådande brist på differentieringsmöjligheter för det kvinnliga alkoholistklientelet och dels en ny typ av alkoholistanstalter för män, nämligen anstalter förlagda i grannskapet av större städer och avsedda för alkoholister, som fortsatte sitt förvärvsarbete, allt under det de bodde på anstalten och vore underkastade dennas kontroll. Mycket gynnsamma erfarenheter av denna behandlingsform hade vunnits vid ett av Stockholms stads nykterhetsnämnd drivet inackorderingshem i Älvsjö, varför socialstyrelsen ansett sig böra söka åstadkomma liknande anstalter på andra håll.

Det sammanlagda vårdplatsantalet å sålunda planerade nya anstalter kunde uppskattas till omkring 170. Då tillgängliga medel föresloge till omkring 50 vårdplatser, erfordrades sålunda, för att förverkliga dessa planer, ett anslagsbelopp, som motsvarade kostnaderna för statsbidrag till anordnande av 120

vårdplatser, eller alltså minst 180,000 och högst 240,000 kronor. Emellertid måste vidare beaktas, att tillämpningen av den nya lagstiftningen på området kunde komma att påkalla en snabb utbyggnad av anstaltsorganisationen utöver vad som redan planerats. Försiktigheten bjöde därför, att man räknade med en betydande marginal för detta till storleken för närvarande icke uppskattningsbara behov. Enligt socialstyrelsens mening borde därför anslaget för budgetåret 1940/41 upptagas till 300,000 kronor.

Departements-
chefen,

I trots av det stora behov av nya vårdplatser å de erkända alkoholistanstalterna, vilket tvivelsutan alltjämt föreligger, har i besparingspropositionen den 10 november 1939, nr 79, bilagan 3, föreslagits, att av det för budgetåret 1939/40 för ifrågavarande ändamål anvisade anslaget omkring 60,000 kronor skola inbesparas. Detta förslag har av 1939 års urtima riksdag lämnats utan erinran. Av sparsamhetsskäl får jag förorda, att även för nästa budgetår anslaget bestämmes till ett belopp avsevärt understigande den summa, som i och för sig vore behövlig. Anslaget synes lämpligen kunna upptagas till 50,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 50,000

[59.] 57. **Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	670,000	661,932
1938/39	725,000	778,661
1939/40	850,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	900,000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 218), ändrad genom kungörelse nr 210/1939.]

Enligt 1932 års kungörelse i dess ursprungliga lydelse gällde, att statsbidrag utgick till erkänd alkoholistanstalt med högst 4 kronor 25 öre och till enskild alkoholistanstalt med högst 3 kronor 75 öre, allt för dag och person. Kungl. Maj:t skulle för ett budgetår i sänder fastställa det belopp, varmed statsbidraget skulle utgå för vård dag.

Genom 1939 års kungörelse, som trätt i kraft den 1 juli 1939, har i huvudsak vidtagits den förändringen, att driftbidraget uppdelats på en fast och en rörlig del. I överensstämmelse härmed gäller att statsbidrag utgår till erkänd alkoholistanstalt med högst 2 kronor för dag och vårdplats samt därutöver med högst 2 kronor 25 öre för dag och vårdad person ävensom till enskild alkoholistanstalt med högst 2 kronor för dag och vårdplats samt därutöver med högst 1 krona 75 öre för dag och vårdad person. Kungl. Maj:t fastställer de belopp, med vilka statsbidraget skall utgå, dels för dag och vård-

plats, dels ock för dag och vårdad person. Bestämmelserna hava på angivet sätt ändrats i syfte att dels reducera de risker, som tidigare voro förbundna med alkoholistanstalternas drift, dels minska anstalternas ekonomiska intresse av att ständigt hava alla vårdplatser belagda.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för berörda ändamål för nästa budgetår, därvid styrelsen i huvudsak anfört följande.

Från och med löpande budgetår hade grunderna för statsbidrag ändrats. Detta medförde dock icke i och för sig någon förändring av anslagsbehovet, enär syftet med ändringarna icke varit att påverka omfattningen av statens understöd till ifrågavarande anstalter. Däremot komme den ökning av totalbeläggningen å anstalterna, varmed vore att räkna, att föranleda ökat medelsbehov.

Styrelsen, som för budgetåret 1939/40 beräknade antalet vårdplatser å alkoholistanstalterna till 660, uppskattade med hänsyn till föreliggande planer på inrättande av nya anstalter motsvarande platsantal för budgetåret 1940/41 till 775, därav 690 å erkända anstalter och 85 å enskilda. För dessa platser kunde beräknas utgå ett platsbidrag av $(2 \times 365 \times 775)$ 565,750 kronor.

Under förutsättning av ett bidrag av 2 kronor för dag och person vid de erkända anstalterna och av 1 krona 50 öre för dag och person vid de enskilda anstalterna vore härutöver att räkna med ett vårddagsbidrag av $(480,000 + 52,500)$ 532,500 kronor.

För driftbidrag kunde alltså beräknas tillhoppa $(565,750 + 532,500)$ 1,098,250 kronor.

I sistnämnda summa hade icke inräknats den ytterligare ersättning, som statsverket hade att utgiva för vården å sagda anstalter av de s. k. farliga alkoholisterna, för vilka vårdkostnaderna helt och hållet bestredes av staten. Kostnaderna för dylik ersättning kunde för nästa budgetår uppskattas till omkring 20,000 kronor.

Under hänvisning till det anförda har *socialstyrelsen* uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till $(1,098,250 + 20,000)$ 1,118,250 kronor eller i avrundat tal 1,100,000 kronor.

Till följd av den utbyggnad av anstaltsväsendet, som under de senaste åren ägt rum, är utan tvivel att räkna med en viss stegring av kostnaderna för här ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till vad som anförts och föreslagits under nästföregående punkt utgår jag emellertid från att platsantalet å alkoholistanstalterna kommer att under nästa budgetår vara väsentligt lägre än det, varmed *socialstyrelsen* räknat. I betraktande härav anser jag mig icke behöva uppskatta nu förevarande anslag till högre belopp än 900,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 900,000

Departements-
chefen.

[60.] 58. **Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	25,000	35,908
1938/39	35,000	44,792
1939/40	35,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	50,000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 221).]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* — under förmälan bland annat att de bestämmelser i alkoholistlagen rörande vagabonderande alkoholister, vilka trätt i kraft den 1 januari 1939, medförde ökade utgifter för tillfälligt omhändertagande av alkoholister — uppskattat kostnaderna under ifrågavarande anslag till omkring 50,000 kronor för budgetåret 1939/40 och minst 55,000 kronor för budgetåret 1940/41.

Departements-
chefen.

I likhet med *socialstyrelsen* anser jag en icke oväsentlig höjning av förevarande anslag påkallad. I avbidan på närmare erfarenhet rörande medelsbehovet synes mig anslaget dock icke behöva upptagas till högre belopp än 50,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 50,000

[61.] 59. **Resor vid tvångsinternering av alkoholister, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	11,000	14,207
1938/39	13,000	13,876
1939/40	15,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	15,000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 220); ändrad genom kungörelse nr 146/1936.]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* hemställt, att ifrågavarande anslag måtte jämväl för nästa budgetår beräknas till 15,000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot *socialstyrelsens* förslag har jag icke något att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resor vid tvångsinternering av alkoholister* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 15,000

[62.] 60. **Interneringskostnader i vissa fall, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	3,000	5,138
1938/39	3,000	7,756
1939/40	5,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	8,000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 219); ändrad genom kungörelse nr 206/1937.]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* för nästa budgetår beräknat medelsbehovet för här ifrågavarande ändamål till 10,000 kronor.

De interneringskostnader, som bestridas från förevarande anslag, hava stigit år från år. Med hänsyn härtill och i betraktande av den senaste belastningssiffran synes det nuvarande anslagsbeloppet otillräckligt. För nästa budgetår torde anslaget lämpligen böra höjas till 8,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Interneringskostnader i vissa fall* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 8,000

[63.] 61. **Länsnykterhetsnämnderna, förslagsanslag.** Den 3 juni 1938 utfärdade Kungl. Maj:t i överensstämmelse med riksdagens beslut i ämnet lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 juni 1931 (nr 233) om behandling av alkoholister. Enligt denna lag, vilken trädde i kraft den 1 januari 1939, skall i varje län finnas en länsnykterhetsnämnd. Sådan nämnd skall hava till uppgift att övervaka nykterhetstillståndet i länet, att hålla sig noggrant underrättad om de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet, att öva tillsyn över att dessa fullgöra dem tillkommande uppgifter samt att lämna dem vägledning och bistånd.

Till bestridande av de med länsnykterhetsnämndernas verksamhet förenade kostnaderna under första halvåret 1939 anvisade 1938 års riksdag för budgetåret 1938/39 ett förslagsanslag till länsnykterhetsnämnderna av 82,000 kronor. Anslaget var avsett dels för arvoden till ordförande och andra ledamöter i samt för avlöning till viss personal hos länsnykterhetsnämnderna, dels ock för resekostnader, expenser och hyror sammanhängande med nämndernas arbete.

Den 18 november 1938 utfärdade Kungl. Maj:t instruktion (nr 666) för länsnykterhetsnämnderna. Instruktionen innehåller bland annat vissa bestämmelser om arvode till ordförande och ledamöter i länsnykterhetsnämnd samt om ersättning till särskild, av sådan nämnd anlitad personal.

För budgetåret 1939/40 har till länsnykterhetsnämnderna anvisats ett förslagsanslag av ($2 \times 82,000$) 164,000 kronor.

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas under budgetåret 1939/40:

Stat.

A. Avlöningar.

1. Årsarvoden till ordförande och vissa andra ledamöter, <i>förslagsvis</i>	kronor 24,000
2. Dagarvoden till ordförande och andra ledamöter samt suppleanter för dem, <i>förslagsvis</i>	» 7,000
3. Arvoden till revisorer och suppleanter för dem	» 2,400
4. Avlöning till personal, <i>förslagsvis</i>	» 69,600
	kronor 103,000

B. Omkostnader.

1. Reseersättningar	kronor 31,000	
2. Expenser, hyror m. m.	» 30,000	kronor 61,000
	Summa kronor	164,000

I anslutning härtill har Kungl. Maj:t meddelat vissa bestämmelser om reseersättningar till ordförande och andra ledamöter samt suppleanter i länsnykterhetsnämnderna ävensom till tjänstemän hos nämnderna.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* anfört, att utgifterna för ifrågavarande ändamål under tiden 1 januari—30 juni 1939 uppgått till 85,385 kronor samt att det syntes sannolikt, att motsvarande utgifter för löpande budgetår skulle komma att uppgå till omkring 175,000 kronor. Med hänsyn till att länsnykterhetsnämnderna ännu varit i verksamhet så kort tid, att säkra hållpunkter saknades för bedömande av medelsbehovet, har styrelsen emellertid icke ansett sig böra för nästa budgetår ifrågasätta någon ändring av det nuvarande anslagsbeloppet.

Departements-
chefen.

I huvudsak har jag icke något att erinra mot socialstyrelsens förslag. Dock synas mig utgifterna för reseersättningar — för närvarande beräknade till 31,000 kronor — icke böra upptagas till högre belopp än 27,000 kronor. Jag förordar därför, att anslaget nedsättes till (164,000 — 4,000) 160,000 kronor. På grund därav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsnykterhetsnämnderna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 160,000

[64.] 62. **Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	165,000	164,969
1939/40	180,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	150,000	—

[Kungörelse den 27 maj 1932 (nr 216).]

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t meddelat beslut rörande användningen av ifrågavarande anslag för budgetåret 1939/40. Därvid har föreskrivits, att anslaget skulle disponeras på sätt framgår av följande tablå:

Ändamål	Belopp kronor
Understöd åt nykterhetsnämnder, <i>förslagsvis</i>	135,000
Konferenser och kurser m. m., <i>högst</i>	20,000
Understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder, <i>högst</i>	17,000
Understöd för utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» m. m., <i>högst</i>	3,000
Handbok för nykterhetsnämnder, <i>högst</i>	5,000
	Summa kronor 180,000

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1940/41.

Styrelsen behandlar först frågan om understöd åt nykterhetsnämnder och anför i detta avseende huvudsakligen följande.

Statsunderstöd till nykterhetsnämnder avsåge kalenderår och utginge i efterskott. Understöd kunde utgå med högst 1,000 kronor eller, då särskilda omständigheter därtill föranledde, högst 1,500 kronor. Understödet finge dock ej överstiga tre fjärdedelar av nämndens utgifter under nästföregående år.

Under budgetåret 1938/39 hade för ändamålet disponerats ett belopp av 125,500 kronor. Ansökningar om understöd hade under våren 1939 inkommit från 541 nykterhetsnämnder; motsvarande antal hade åren 1937 och 1938 varit respektive 417 och 460. De sökande nämnderna hade, med hänsyn till sina utgifter för verksamheten under år 1938 och i enlighet med nyssnämnda bestämmelser, kunnat göra anspråk på tillhoppa omkring 149,000 kronor. Det sammanlagda ansökningsbeloppet hade emellertid stannat vid omkring 140,000 kronor.

Syftet med bestämmelserna om ifrågavarande understöd vore att stimulera kommunerna till att ställa erforderliga medel till förfogande för nykterhetsnämndernas verksamhet. Detta syfte hade emellertid delvis förfelats på grund därav, att anslagen till understöd varit för små. Vid sina beräkningar rörande anslagsbehovet för dessa understöd hade styrelsen utgått från att anslaget borde vara tillräckligt stort för att medgiva understöd till samtliga kommuner, som gjorde sakligt välgrundade ansökningar härom, och att dessa kommuner borde erhålla understöd med i gällande författning angivna belopp.

Antalet kommuner, som under år 1941 komme att söka understöd, syntes böra uppskattas till minst 600. Därest man utginge från att de 541 kommuner, som sökt understöd år 1939, enligt författningen då kunnat i understöd erhålla tillhoppa 149,000 kronor samt vidare räknade med att de nytillkommande sökandekommunerna i genomsnitt hade lägre utgifter för nykterhetsnämndernas verksamhet än de kommuner, som redan tidigare åtnjutit understöd, ävensom att i allmänhet år från år en stegring ägde rum i kommunernas utgifter för ifrågavarande ändamål, kunde anslagsbehovet för budgetåret 1940/41 uppskattas till omkring 160,000 kronor.

Posten till konferenser och kurser m. m. har i huvudsak varit avsedd till kostnader för anordnande av konferenser med nykterhetsnämnder, till resebidrag åt ombud för nykterhetsnämnder för beivrande av dylika konferenser och s. k. allmänna upplysningskurser, till kostnader för anordnande av praktiska kurser för funktionärer hos sammanslutningar av nykterhetsnämnder, ombud för dylika nämnder m. fl. ävensom till reseersättning till deltagarna. Från och med innevarande budgetår kan från posten även utgå resebidrag till befattningshavare vid polisväsendet för beivrande av konferenser med nykterhetsnämnder och av allmänna upplysningskurser. Under posten har vidare beräknats ett belopp av högst 1,200 kronor såsom bidrag till den av alkoholistanstalernas föreståndarförening bedrivna verksamheten. Styrelsen föreslår, att denna post för budgetåret 1940/41 beräknas till 25,000 kronor. Förslaget motiveras av styrelsen på följande sätt.

Utgifterna för ändamålet hade för budgetåret 1938/39 uppgått till 14,500 kronor, varav 7,312 kronor till resebidrag till ombud för nykterhetsnämnder

för deltagande i 24 anordnade allmänna upplysningskurser, 5,488 kronor för reseersättningar till 31 ledamöter i eller funktionärer hos nykterhetsnämnder för genomgående av praktiska utbildningskurser hos nykterhetsnämnderna i Stockholm, Göteborg och Malmö, 500 kronor för anordnande av sistnämnda kurser samt 1,200 kronor såsom bidrag till alkoholistanstalternas föreståndareförening.

Vad anginge de allmänna upplysningskurserna hade socialstyrelsen dittills, för att begränsa utgifterna, medgivit resebidrag allenast till en ledamot i varje kommunal nykterhetsnämnd inom det område, som vederbörande upplysningskurs avsåge. Efter tillkomsten av länsnykterhetsnämndsinstitutionen vore det emellertid önskvärt, att resebidrag kunde utgå jämväl till länsnykterhetsnämndens ombud i varje kommunal nykterhetsnämnd ävensom till samtliga ledamöter och suppleanter i länsnykterhetsnämnden samt tjänstemän hos denna. På grund därav borde för resebidrag till dessa kurser beräknas minst 10,000 kronor.

De praktiska kurserna för ledamöter och funktionärer hos nykterhetsnämnderna hade visat sig äga så stort värde för spridande av kännedomen om rationellt bedriven alkoholistvård — icke minst genom att bibringa auskultanterna insikt om de förebyggande åtgärdernas stora betydelse — att de enligt socialstyrelsens mening borde erhålla ökad omfattning, trots att denna gren av det statsunderstödda upplysningsarbetet vore relativt dyrbar (i genomsnitt 175 kronor per kursdeltagare). Ett särskilt skäl för utvidgning av denna kursverksamhet vore, att densamma borde omfatta, förutom ledamöter och tjänstemän hos kommunala nykterhetsnämnder, även ledamöter och funktionärer hos länsnykterhetsnämnderna. Kostnaderna för ett 50-tal auskultanter samt för kursernas anordnande kunde uppskattas till omkring 10,000 kronor.

På grund av de nyligen genomförda betydelsefulla ändringarna i den lagstiftning, som berörde alkoholmissbrukare av olika slag — alkoholistlagen, lagen om villkorlig dom, bötesförvandlingslagen — borde vidare under nästa budgetår komma till stånd en allmän konferens med representanter för länsnykterhetsnämnderna, för sammanslutningarna av nykterhetsnämnder samt för kommunala nykterhetsnämnder i städer och andra större kommuner. Kostnaderna för denna konferens, här i inbegripet resebidrag till deltagare, torde kunna uppskattas till omkring 3,800 kronor.

För bidrag till alkoholistanstalternas föreståndareförening borde — liksom för innevarande budgetår — beräknas ett belopp av 1,200 kronor.

För konferenser och kurser erfordrades därför sammanlagt (10,000 + 10,000 + 3,800 + 1,200) 25,000 kronor.

Anslagsposterna till sammanslutningar av nykterhetsnämnder och till understöd för utgivande av tidskriften för nykterhetsnämnderna och vissa andra publikationer, som utgivas av föreningen för främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet, beräknar styrelsen för nästa budgetår till 17,000 kronor respektive 3,000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

För den nya handbok för nykterhetsnämnderna, för vars utgivande för löpande budgetår anvisats medel, har icke för nästa budgetår upptagits något belopp. Däremot har socialstyrelsen räknat med en ny anslagspost för blanketter för nykterhetsnämnderna. Styrelsen anför härom följande.

Nyktterhetsnämnderna vore för sin verksamhet i behov av ett ganska stort antal blanketter av olika slag (för varningsskrivelser, kallelser för inställelse, in-tagningshandlingar m. fl.). Föreningen för främjande av nyktterhetsnämnder-nas verksamhet hade också ombesörjt en samling av dylika blanketter, vilka för närvarande till självkostnadspris tillhandahölles nämnderna. Det hade emellertid visat sig, att mången ny nyktterhetsnämnd, på grund av brist på medel eller av annan orsak, underlåte att anskaffa blanketterna. När anled-ning uppkomme för en sådan nämnd att handlägga exempelvis ett ärende enligt alkoholistlagen, saknade den sålunda ett viktigt hjälpmedel, och följden därav hade alltför ofta blivit, att nämndens åtgärd icke blivit så ändamålsenlig, som önskligt varit. De för nyktterhetsnämndernas verksamhet erforderliga blan-ketterna torde därför böra tillhandahållas nämnderna kostnadsfritt. Enklast syntes detta kunna ordnas så, att varje länsnyktterhetsnämnd genom social-styrelsen erhöile ett lager av blanketter för utdelning i mån av behov till de underlydande kommunala nyktterhetsnämnderna. Kostnaderna för denna an-ordning torde kunna uppskattas till förslagsvis 5,000 kronor och syntes lämp-ligen böra upptagas såsom en särskild post under förevarande anslag.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle alltså enligt socialstyrelsens beräkningar uppgå till (160,000 + 25,000 + 17,000 + 3,000 + 5,000) 210,000 kronor.

Till en början vill jag erinra, att i besparingspropositionen den 10 novem-ber 1939, nr 79, bilagan 3, föreslagits, att av det för budgetåret 1939/40 an-visade anslaget skulle inbesparas 20,000 kronor, därvid förutsatts dels att av det för konferenser och kurser avsedda beloppet skulle allenast disponeras 5,000 kronor, dels ock att utarbetandet av den planerade handboken för nyk-terhetsnämnderna skulle uppskjutas tills vidare. De sålunda föreslagna be-sparingsåtgärderna hava lämnats utan erinran av 1939 års urtima riksdag.

Även för nästa budgetår läser det bliva nödvändigt att iakttaga största återhållsamhet vid beräkning av medel för här ifrågavarande verksamhet. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslagsposten till understöd åt nykterhetsnämnder, som under de senaste åren höjts avsevärt, redu-ceras till 125,000 kronor.

Posten till konferenser och kurser m. m. torde i överensstä-melse med beräkningarna i förenämnda besparingsproposition böra nedsättas till 5,000 kronor.

Utgifterna till understöd åt sammanslutningar av nyk-terhetsnämnder och till tidskriften för nyktterhets-nämnderna m. m. beräknar jag i enlighet med socialstyrelsens förslag till 17,000 respektive 3,000 kronor.

Vad slutligen angår styrelsens förslag att upptaga en särskild post för be-stridande av utgifterna för kostnadsfritt tillhandahållande av vissa blanketter åt nyktterhetsnämnderna anser jag mig icke kunna biträda detta förslag. Jag vill i detta hänseende framhålla, att det understöd, som jämlikt 1932 års kungörelse utgår till nyktterhetsnämnderna, är avsett att utgöra bidrag även till respektive nämnders expenser och att så-

Departements-
chefen.

ledes redan enligt gällande bestämmelser blankettkostnaderna kunna sägas i viss utsträckning bliva ersatta av staten.

Enligt dessa beräkningar skulle förevarande anslag för nästa budgetår få upptagas till (125,000 + 5,000 + 17,000 + 3,000) 150,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 150,000

Fattigvård och barnavård.

[65.] 63. Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: **Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	66,800	64,736
1939/40	66,800	—
1940/41 (förslag)	66,800	—

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår upptagas till oförändrat belopp.

Departements- Mot socialstyrelsens förslag har jag icke något att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 66,800

[66.] 64. Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: **Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	38,000	31,439
1939/40	38,500	—
1940/41 (förslag)	30,000	—

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t genom beslut den 5 maj 1939 fastställt omkostnadsstat, upptagande en post till reseersättningar å 30,000 kronor och en post till expenser å 8,500 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts medgivande äger konsulenten i åttonde distriktet erhålla ersättning för kostnader, som han vederbörligen styrkt sig hava haft för anlitande av biträde vid fullgörande av honom i tjänsten åvilande skriv- och expeditiönsarbete, dock högst 1,800 kronor för år. Denna ersättning gäldas från posten till expenser.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* framlagt förslag rörande anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. Däri har styrelsen anfört bland annat följande.

Konsulenternas arbetsbörda hade under de senaste åren ökat. Därtill hade i synnerhet bidragit författningarna om bidragsförskott och barnbidrag samt utvidgningen av barnavårdslagens tillämplighetsområde till personer upp till 21 år. Det vore därför ett trängande behov, att konsulenterna — på sätt redan skett i åttonde distriktet — erhöles möjlighet till hjälp i sitt expeditiönsarbete. Medel borde ställas till förfogande för anlitande av ytterligare åtta biträden. Av dessa biträden borde fyra beräknas för hela året men de övriga endast för vissa delar av året. Kostnaderna för ifrågavarande nya biträden kunde uppskattas till sammanlagt 9,600 kronor.

Styrelsen beräknar på grund härav medelsbehovet för *expenser* till (8,500 + 9,600) 18,100 kronor.

Styrelsen, som icke ifrågasätter någon ändring beträffande posten till reseersättningar, föreslår alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages till (18,100 + 30,000) 48,100 kronor.

Utgifterna för reseersättningar hava för sistförflutna budgetår uppgått till 27,320 kronor. Med hänsyn härtill ävensom till nödvändigheten av att i möjligaste mån inskränka statens resekostnader får jag föreslå, att denna post nedsättes till 25,000 kronor. Departements-
chefen.

Vad angår *expenserna* ser jag mig förhindrad att förorda socialstyrelsens framställning om anvisande av medel för ytterligare skrivhjälp. Tvärtom förordar jag, att anslagsposten till *expenser*, som under budgetåret 1938/39 varit betydligt underbelastad, nu reduceras från 8,500 kronor till 5,000 kronor.

Förevarande anslag lär alltså för nästa budgetår böra upptagas till (25,000 + 5,000) 30,000 kronor.

I överensstämmelse härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter*: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 30,000

[67.] 65. **Fattigvård i allmänhet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1935/36	1,550,000	1,573,693
1936/37	1,550,000	2,404,376
1937/38	1,500,000	1,308,118
1938/39	1,800,000	1,882,030
1939/40	1,750,000	—
1940/41 (förslag)	1,750,000	—

Från anslaget bestridas i huvudsak dels statsverkets kostnader enligt lagen den 14 juni 1918 om fattigvården för fattigvård åt icke svenska medborgare,

med undantag av danskar, finnar och norrmän, samt åt personer, som längre tid vistats utom sin hemortskommun eller vilkas hemorts rätt ej kunnat utrönas, dels ock ett antal sedan lång tid tillbaka utgående bestämda belopp till vissa fattigvårdsändamål i Stockholm och några landsortskommuner, vilka belopp tillhopa utgöra omkring 9,500 kronor för år.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* — med framhållande av att utgifterna under ifrågavarande anslag för de senaste budgetåren företett ganska betydande växlingar — uttalat, att detta huvudsakligen berodde på att ersättningar från anslaget till städerna Stockholm och Göteborg utbetalades på tämligen oregelbundna tider. Styrelsen föreslår, att anslaget måtte för nästa budgetår upptagas till 1,800,000 kronor, vilket belopp ungefär motsvarade den genomsnittliga belastningen för de fyra sistförflutna budgetåren.

Departements-
chefen.

Till en början får jag framhålla, att, sedan fem ryska flyktingar efter framställning av Nansenbyrån erhållit inresetillstånd till Sverige och i februari 1939 ankommit till Stockholm, Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1939 förordnat, att kostnaderna för vård intill den 1 juli 1940 åt dessa flyktingar skulle bestridas från anslaget till fattigvård i allmänhet. Vidare får jag nämna, att Kungl. Maj:t genom beslut den 31 augusti 1939 förordnat, att utgifterna för vård intill den 1 juli 1940 av fyra svenska familjer, vilka under sommaren 1939 ankommit till Stockholm från Baku i Sovjetunionen och härstädes omhändertagits av Stockholms stadsmission i samråd med statens inspektör för fattigvård och barnavård, skulle bestridas från samma anslag.

De vårdkostnader, som avses i omförmälda beslut, hänföra sig delvis till vård enligt 1 § och delvis till vård enligt 2 § av fattigvårdslagen. Besluten överensstämma med beslut, som — efter inhämtande av riksdagens medgivande — tidigare meddelats beträffande ett mindre antal ryska flyktingar, vilka på framställning av Nansenbyrån år 1936 inkommit i riket. Även efter utgången av innevarande budgetår torde vara att räkna med kostnader för vård åt nu ifrågavarande personer, vilka kostnader torde böra gäldas av statsmedel. Jag utgår från att — därest riksdagen icke häremot framställer någon erinran — de uppkommande vårdkostnaderna även framdeles få bestridas från förevarande anslag såväl i vad de avse vård enligt 1 § av fattigvårdslagen som ock i vad de avse vård enligt 2 § av samma lag.

Vidare får jag anmäla, att länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län med tillstyrkan överlämnat en framställning från fattigvårdsstyrelsen i Göteborg, däri fattigvårdsstyrelsen hemställt om ersättning av statsmedel för fattigvård, som under hösten 1939 lämnats och framdeles komme att lämnas vissa polska sjömän, vilka såsom följd av de utrikespolitiska förhållandena måst för längre eller kortare tid för försörjning omhändertagas å det staden tillhöriga vårdhemmet Gibraltar. Framställningen har även tillstyrkts av socialstyrelsen och statskontoret. Av handlingarna i ärendet ävensom senare lämnade uppgifter framgår, att sjömännen ursprungligen varit 35 till antalet men att numera 15 av dem lämnat landet.

I likhet med de myndigheter, som yttrat sig i ämnet, anser jag, att de

kostnader, som vållas för vård av omförmälda sjömän, böra ersättas av statsmedel, därvid de lämpligen torde böra gäldas från anslaget till fattigvård i allmänhet.

De speciella kostnader, vilka i det föregående berörts, torde icke vara av den storleksordning, att de behöva inverka på beräkningen av det för nästa budgetår erforderliga anslagsbeloppet för fattigvård i allmänhet. Vad angår detta belopp är vidare att märka, att anslaget för innevarande budgetår blivit nedsatt från 1,800,000 kronor till 1,750,000 kronor. Vid sådant förhållande och då en säker uppskattning av medelsbehovet i varje fall icke kan verkställas, synes mig tillräcklig anledning icke föreligga att nu höja anslaget. Detsamma lär med hänsyn därtill även för nästa budgetår kunna beräknas till 1,750,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård i allmänhet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett
förslagsanslag av kronor 1,750,000

[68.] 66. **Barnavård i allmänhet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/37	190,000	305,940
1937/38	190,000	225,006
1938/39	190,000	226,564
1939/40	190,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	190,000	—

Från detta anslag bestrides sådan ersättning av statsmedel, som enligt 63 § första stycket lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd skall lämnas kommun för utgift för omhändertaget barn i fall motsvarande dem, då enligt fattigvårdslagen ersättning utgår från statsverket, dock med undantag av utgift för barn av dansk, finsk eller norsk nationalitet.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* föreslagit, att ifrågasvarande anslag jämväl för nästa budgetår måtte beräknas till 190,000 kronor.

Att ifrågasvarande anslag — i trots av de höga utgiftssiffrorna för budgetåren 1936/37 och 1937/38 — icke höjdes för löpande budgetår hade sin grund dels däri, att utgifterna visade en fallande tendens, dels ock däri att bestämmelserna i 1937 års lag om barnbidrag antogos komma att medföra en ytterligare nedgång i de ersättningar, som bestridas från anslaget. I vad mån nämnda lag kan komma att i minskande riktning påverka förevarande anslagsbehov låter sig ännu icke bedömas. I avvaktan på närmare erfarenhet i ämnet synes mig anslaget kunna för nästa budgetår upptagas till oförändrat belopp.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnavård i allmänhet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett
förslagsanslag av kronor 190,000

Departements-
 chefen.

[69.] 67. **Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/37	750,000	972,663
1937/38	750,000	378,884
1938/39	800,000	828,269
1939/40	800,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	800,000	—

[Fattigvårdskonventionen den 25 oktober 1928 med Danmark, Finland och Norge; kungörelse den 24 november 1928 (nr 447) med bestämmelser i anledning av nämnda konvention, ändrad genom kungörelse nr 85/1931; förordning den 14 juni 1918 (nr 456) om vad iakttagas bör med avseende å nödställda svenska medborgare, vilka från utländsk ort överlämnas till hemlandet, ändrad genom kungörelse nr 86/1931.]

Från detta anslag gäldas statsverkets kostnader enligt den nordiska fattigvårdskonventionen och den i anslutning därtill utfärdade kungörelsen den 24 november 1928 (nr 447), nämligen dels utgifter för fattigvård och samhällsvård här i riket åt dansk, finsk eller norsk medborgare samt utgifter för sådan medborgares hemsändande, dels ock ersättning för fattigvård, som i Danmark, Finland eller Norge lämnats svensk medborgare. Å andra sidan tillgodoföras anslaget de ersättningar, som enligt fattigvårdskonventionen inflyta från nämnda länder. Från anslaget bestridas vidare dels kostnader enligt förordningen den 14 juni 1918 (nr 456), dels kostnader för hemsändande från Sverige av utländska medborgare, vilka icke äro av dansk, finsk eller norsk nationalitet och vilka fallit fattigvården till last eller omhändertagits jämlikt barnavårdslagen, dels ock vissa understöd, som enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut utgå till nödställda svenskar i utlandet.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* — under hänvisning till att det nuvarande anslagsbeloppet ungefär motsvarade de genomsnittliga årsutgifterna för de senaste sex budgetåren — hemställt, att ifrågavarande anslag måtte jämväl för budgetåret 1940/41 beräknas till 800,000 kronor.

Departements-
chefen.

Belastningen å förevarande anslag är mycket växlande, beroende främst därpå att tillfälliga omständigheter bliva avgörande för huruvida vissa större utgifter komma att verkställas under det ena eller det andra året. Medelsbehovet måste därför alltid beräknas med hänsyn till utgifterna under ett flertal budgetår. Mot socialstyrelsens anslagsberäkning har jag icke något att invända.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 800,000

[70.] 68. **Fattigvård och barnavård för lappar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	100,000	89,749
1938/39	100,000	119,348
1939/40	90,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	90,000	—

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 277) med tillägg och ändringar genom kungörelser nr 133/1928, 238/1933 och 1018/1937.]

Beträffande gällande bestämmelser angående statsbidrag till fattigvård och barnavård för lappar — vårdbidrag samt byggnadsbidrag — får jag hänvisa till den redogörelse, som lämnats i 1935 års statsverksproposition (V s. 143 —144).

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* för budgetåret 1940/41 beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål till 90,000 kronor.

Utgifterna för vårdbidrag hava under de senaste budgetåren i allmänhet hållit sig omkring 90,000 kronor. Med hänsyn härtill och då för närvarande anledning icke föreligger att räkna med något medelsbehov för byggnadsbidrag, synes mig anslaget böra i enlighet med socialstyrelsens förslag upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Fattigvård och barnavård för lappar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 90,000

[71.] 69. **Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.** Ifrågavarande anslag har för vart och ett av de senaste budgetåren varit upptaget till 15,000 kronor. För åtnjutande av det för innevarande budgetår beviljade anslaget hava meddelats vissa bestämmelser, som återfinnas i statsliggaren s. 210.

I skrivelse den 29 augusti 1939 har *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* anhållit om anslag för budgetåret 1940/41 med 15,000 kronor. Vid framställningen hava fogats en redogörelse för förbundets verksamhet och ekonomiska ställning under år 1938 ävensom ett av förbundets styrelse godkänt förslag till stat för år 1939. Enligt dessa handlingar utvisade förbundets räkenskaper vid utgången av åren 1937 och 1938 en brist av 8,706 kronor respektive 2,624 kronor, medan förbundet beräknade underskottet vid 1939 års slut till 1,452 kronor.

Förbundet påpekar i sin framställning, att det under år 1938 på grund av viss tillfällig inkomst uppstått ett relativt stort överskott, ehuru icke fullt av den storlek, som tidigare beräknats. Likväl hade det varit möjligt att täcka större delen av den väsentliga brist, som uppstått under år 1937. Förbundet framhåller vidare, att i statförslaget för år 1939 såsom inkomst å litteratur, blanketter m. m. på barnavårdsområdet beräknats ett belopp av 6,600 kronor, varav en del vore att hänföra till inkomst av rent tillfällig natur. Förbundets

ekonomi vore alltjämt synnerligen labil. Det statsbidrag, som förbundet under en följd av år fått åtnjuta, utgjorde därför en nödvändig förutsättning för upprätthållandet av dess verksamhet.

Departements-
chefen.

Anslag synes böra beviljas förbundet även för nästa budgetår. Emellertid får jag förorda, att anslaget nedsättes till 12,000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den fördelning av bidragsbeloppet på förbundets instruktions- och utbildningsverksamhet samt på verksamheten i övrigt, som kan finnas lämplig, ävensom att fastställa de särskilda villkor och bestämmelser i fråga om statsbidragets åtnjutande, vilka må anses påkallade. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 12,000

[72.] 70. **Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/37	110,000	98,308
1937/38	105,000	90,577
1938/39	100,000	95,491
1939/40	90,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	95,000	—

[Kungörelse den 9 juli 1920 (nr 607), ändrad genom kungörelser nr 213/1927 och 1017/1937.]

Statsbidrag utgår halvårsvis med 250 kronor för envar av det antal understödstagare eller försörjningspliktiga, som i medeltal för dag under nästföregående halvår varit intagna å arbetshemmet.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* hemställt, att ifrågasvarande anslag måtte för nästa budgetår höjas till 95,000 kronor.

Departements-
chefen.

Anslaget har på grund av minskad belastning under en följd av år kunnat nedsättas. Med hänsyn till den senaste utgiftsstegringen torde emellertid nu en mindre höjning av anslagsbeloppet vara motiverad. Anslaget torde böra beräknas till 95,000 kronor.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 95,000

[73.] 71. **Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	2,500,000	92,422
1939/40	4,800,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	4,500,000	—

[Lag den 18 juni 1937 (nr 383) om förskottering av underhållsbidrag till barn.]

Jämlikt nämnda lag, som trätt i kraft den 1 januari 1938, äger barn, vars fader enligt rättens beslut eller skriftligt, av två personer bevitnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, att, sedan förfallodag för bidraget förflutit, utan att bidraget guldits, under vissa villkor av allmänna medel erhålla förskott å bidraget, s. k. bidragsförskott.

Bidragsförskotten, som äro dyrtortsgraderade, beviljas och utbetalas av barnavårdsnämnden, därvid utbetalning sker månadsvis. Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Ansökning, avseende nämndens kostnader under visst kalenderår, skall göras före utgången av kalenderåret näst efter det, då förskott utgivits, där ej länsstyrelsen medgivit, att i fråga om förskott för visst barn ansökning må göras senare.

Länsstyrelsen meddelar efter verkställd prövning beslut i ärendet samt utanordnar beviljat belopp.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* anført, att först under löpande budgetår torde komma att i större omfattning utgå ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och att detta vore orsaken till den låga belastningssiffran för budgetåret 1938/39. Styrelsen hemställer, att anslaget måtte för nästa budgetår upptagas till oförändrat belopp.

Ifrågavarande lag skiljer sig endast med avseende å vissa detaljer från det lagförslag i ämnet, som av Kungl. Maj:t framlades i proposition den 19 mars 1937, nr 276. I denna proposition uppskattades den totala årliga kostnaden för bidragsförskotten till 6,400,000 kronor, varav på staten skulle falla tre fjärdedelar eller alltså 4,800,000 kronor. Någon större erfarenhet rörande medelsbehovet förefinnes ännu icke. Emellertid är att märka, att utgifterna varit förhållandevis mycket små ej blott under budgetåret 1938/39 utan även under det första kvartalet av innevarande budgetår. Med hänsyn härtill synes det mig berättigat att nedsätta anslaget till 4,500,000 kronor. På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4,500,000

[74.] 72. **Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	170,000	153,852
1939/40	170,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	155,000	—

[Kungörelse den 24 september 1937 (nr 862) om statsbidrag till vissa kostnader enligt barnavårdslagen, ändrad genom kungörelse nr 130/1938.]

Från förevarande anslag gäldas framför allt bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa barn, som av nämnderna överlämnats till enskilda hem eller barnhem. Från anslaget utgår därjämte bidrag till barnavårdsnämnderna för arvoden, som av nämnderna utbetalats till vissa övervakare, ävensom för utgifter för skyddsuppfostran av personer i åldern 18—21 år, i de fall då dessa personer icke intagits å skyddshem.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* under hänvisning till den senaste belastningssiffran föreslagit en nedsättning av ifrågavarande anslag till 160,000 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till den senaste belastningssiffran synes mig anslaget kunna reduceras till 155,000 kronor. På grund därav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 155,000

[75.] 73. **Bidrag till barnhusen.** Användningen av förevarande anslag, som för budgetåret 1939/40 är upptaget till 115,900 kronor, framgår av statsliggaren för nämnda budgetår s. 211. Av anslaget utgå sedan åtskilliga år bidrag till allmänna barnhusets verksamhet med tillhopa 111,450 kronor.

I skrivelse den 17 januari 1939 har *direktionen över allmänna barnhuset* — under hänvisning till att barnhusets räkenskaper för budgetåren 1934/35—1937/38 på grund av minskade ränteinkomster utvisat ett underskott av tillhopa omkring 103,000 kronor och att i följd därav barnhusets kapitaltillgångar i motsvarande mån reducerats — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för täckande av den uppkomna bristen.

I häröver den 28 augusti 1939 avgivet utlåtande har *socialvårdskommittén* anfört, att vid den översyn av socialvården, som ankomme på kommittén, helt naturligt spörsmålet om allmänna barnhusets ställning och arbetsuppgifter måste bliva föremål för ingående prövning men att kommitténs arbete ännu icke fortskridit så långt, att något uttalande kunde göras beträffande nämnda spörsmål. Kommittén har emellertid tillstyrkt, att av statsmedel ett belopp av 50,000 kronor måtte ställas till allmänna barnhusets förfogande såsom bidrag till täckande av den för barnhuset intill den 30 juni 1939 uppkomna bristen.

Vidare har *socialstyrelsen*, som yttrat sig i ämnet den 19 september 1939, förordat ett statsbidrag av lägst 50,000 kronor till täckande av för barnhuset uppkommen förlust.

Statskontoret har avgivet utlåtande i ämnet den 6 oktober 1939 och däri förklarat, att ämbetsverket med hänsyn därtill, att allmänna barnhusets ställning komme att bliva föremål för prövning av socialvårdskommittén, ävensom med hänsyn till rådande krisläge icke kunde tillstyrka, att medel äskades hos riksdagen för täckande av den för barnhuset uppkomna bristen.

På i huvudsak de skäl, som åberopats av statskontoret, nödgas jag avstyrka föreliggande framställning om anvisande av medel för ersättande av det underskott, som under de senaste budgetåren uppkommit för allmänna barnhuset. Vid sådant förhållande lärers anslaget till bidrag till barnhusen böra för nästa budgetår upptagas till oförändrat belopp.

Departementa-
chefen.

I följd härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till barnhusen* för budgetåret 1940/41 anvisa
ett anslag av kronor 115,900

[76.] 74. **Statens skyddshem: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	448,000	364,008
1939/40	690,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	723,400	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt följande av riksdagen godkända personalförteckning för statens skyddshem, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 chef, tillika läkare	A 28
1 avdelningsföreståndare, tillika redogörare	A 20
1 avdelningsföreståndare, tillika lärare	A 20
10 assistenter	A 19
3 folkskollärare	A 19
5 föreståndarinnor	A 19
4 folkskollärarinnor	A 18
1 avdelningsföreståndarinna	A 17
5 lärarinnor i hushållsgöromål	A 15
7 lärarinnor i kvinnlig slöjd	A 15
2 lärarinnor i lanthushållsgöromål	A 15
12 lärare i yrkesämne	A 12
4 biträdande lärarinnor, tillika husmödrar	A 11
6 arbetsledare	A 10
1 arbetsledare, tillika vårdare	A 10
4 trädgårdsmästare	A 10
1 avdelningssköterska	A 8
4 vårdare	A 8
6 husmödrar och biträdande lärarinnor	A 6
3 husmödrar	A 6
3 skötare	A 6
1 tvättförestånderska	A 2;

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

4 föreståndare	Eo 25
10 föreståndare	Eo 23

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat, att lända till efter rättelse tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ...	kronor 366,100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....	» 8,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 247,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> » 25,000	» 272,000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 5,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 38,300
Summa förslagsanslag kronor 690,000	

Det har beräknats att under budgetåret 1939/40 skulle vara i verksamhet inalles 20 statliga skyddshem. Skyddshemmens namn och art framgå av följande sammanställning:

I. Skyddshem för gossar:

Ljungaskog	yrkeshem
Forsane	»
Sundbo	»
Hammargården (å egendomen Troxhammar)	skolhem
Folåsa	»
Östra Spång	»
Mäshult	»
Gräskärr	»
Åkerby	»
Engesberg	»
Stenfors	»
Vemyra (i Sollefteå)	skol- och yrkeshem
Johannisberg	»
Långanäs	ungdomshem
Lövsta	anstalt för själsligt abnorma

II. Skyddshem för flickor:

Sonestorp	hemskola
Husby	skolhem
Broby	»
Allarp	»
Brättegården (i Vänersborg)	»

Vid uppskattningen av medelsbehovet för innevarande budgetår förut-sattes emellertid, att skolhemmet Stenfors skulle nedläggas med utgången av år 1939, medan Lövstaanstalten skulle påbörja sin verksamhet vid 1940 års ingång.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* gjort framställning rörande avlöningsanslag till statens skyddshem för budgetåret 1940/41.

Styrelsen framhåller därvid inledningsvis, att för nästa budgetår vore att räkna med helårskostnader för Lövstaanstalten, medan å andra sidan kostnaderna för skolhemmet Stenfors komme att helt bortfalla.

Vidare erinrar styrelsen, att jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 28 juli 1939 skolhemmet Mäshult tagits i bruk för fångvårdsändamål samt att de vid skolhemmet anställda befattningshavarna antingen övertagits av fångvården eller erhållit anställning på annat håll. På grund härav har styrelsen räknat med indragning av samtliga de för detta skolhem avsedda befattningarna, nämligen 1 föreståndare (Eo 23), 1 biträdande lärarinna, tillika husmoder (Eo 11), 1 arbetsledare (Eo 10), 1 kokerska (Eo 1) och 1 extra kvinnligt biträde.

Därjämte meddelar styrelsen, att skolhemmet Husby icke vidare vore behövt och därför kunde beräknas bliva nedlagt under loppet av innevarande budgetår. För sistnämnda hem hava hittills avsetts följande befattningar, nämligen 1 föreståndarinna (A 19), 1 folkskollärlarinna (A 18), 1 lärarinna i kvinnlig slöjd (A 15), 1 lärarinna i hushållsgöromål (A 15) och 1 manligt biträde (Eo 5). Styrelsen, som upplyser, att icke någon av dessa befattningar uppehöles av ordinarie innehavare, förutsätter, att samtliga befattningar vid hemmet skola kunna indragas.

För Allarps skolhem har hittills räknats med följande tjänster, nämligen 1 föreståndarinna (A 19), 1 folkskollärlarinna (A 18), 1 lärarinna i kvinnlig slöjd (A 15), 1 lärarinna i hushållsgöromål (A 15) och 1 manligt biträde (Eo 5). Styrelsen framhåller, att vid hemmet kunde beredas plats för 24 barn, men att elevantalet den 1 augusti 1939 allenast utgjort 16 och att detta antal av olika skäl kunde antagas komma att ytterligare nedgå. Styrelsen anser sig icke tills vidare kunna förorda ett fullständigt nedläggande av hemmet men räknar med att personalen därstädes bör kunna efter hand reduceras. Sålunda förordar styrelsen från och med nästa budgetår en indragning av föreståndarinnetjänsten och av tjänsten såsom lärarinna i kvinnlig slöjd, vilka tjänster för närvarande uppehållas på förordnande. Styrelsen förutsätter, att vid indragning av föreståndarinnetjänsten folkskollärlarinnan skulle få i uppdrag att jämte egen tjänst fullgöra de eljest på föreståndarinnan ankommande göromålen.

Styrelsen har härefter övergått till en beräkning av de särskilda i avlöningsstaten för skyddshemmen förekommande anslagsposterna.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat har socialstyrelsen på sätt nyss angivits räknat med en minskning av antalet ordinarie tjänster såsom följd av nedläggandet av verksamheten vid skolhemmen Mäshult och Husby samt inskränkningen i verksamheten vid Allarps skolhem. Å andra sidan föreslår däremot styrelsen en ökning av antalet ordinarie befattningar genom överförande till ordinarie stat av vissa grupper av icke-ordinarie tjänster ävensom genom inrättande av vissa andra ordinarie befattningar.

Beträffande *föreståndarbefattningarna* vid skyddshemmen erinrar styrelsen, att desamma numera vore uppförda såsom extra ordinarie tjänster, därvid befattningarna vid yrkeshemmen samt vid skol- och yrkeshemmet Vemyra hänförts till 25:e lönegraden, medan tjänsterna vid skolhemmen, vid skol- och yrkeshemmet Johannisberg och vid ungdomshemmet Långanäs hänförts till 23:e lönegraden. Styrelsen förnyar härfter ett tidigare framfört förslag om överförande å ordinarie stat av samtliga de föreståndartjänster, vilka enligt styrelsens mening skulle bibehållas, dock med undantag av tjänsten vid skolhemmet Östra Spång. Styrelsen räknar därvid med att det stora flertalet sålunda överflyttade befattningar skulle placeras i lönegrad motsvarande den, vartill de extra ordinarie befattningarna nu äro hänförda. Beträffande föreståndarbefattningarna vid Johannisberg och Långanäs förordas emellertid samtidigt en uppflyttning från 23:e till 25:e lönegraden.

Socialstyrelsen anför vidare, att styrelsen i skrivelse till 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga beträffande föreståndarbefattningarna vid skyddshemmen framställt samma önskemål som de nu angivna.

Under hänvisning till av styrelsen i skrivelse till nyssnämnda sakkunniga avgivet förslag har styrelsen tillika hemställt, att 3 befattningar såsom *manliga biträden* och 9 befattningar såsom *nattvakter*, vilka tjänster för närvarande äro upptagna såsom extra ordinarie i 5:e lönegraden, måtte överföras till ordinarie stat med placering i lönegraden A 5.

Därjämte har socialstyrelsen föreslagit, att vid vart och ett av de tre yrkeshemmen och vid ungdomshemmet Långanäs måtte inrättas en ordinarie tjänst såsom *rättare* och en ordinarie tjänst såsom *ladugårdsförmän*, därvid rättarna borde placeras i lönegraden A 10 och ladugårdsförmännen i lönegraden A 5. Styrelsen framhåller, att ifrågavarande personal hittills avlönats av medel från jordbruksstaten men att i propositionen den 18 februari 1938, nr 151, angående anslag till verksamheten vid skyddshemmen m. m. förutsatts, att rättare och ladugårdsförmän framdeles skulle komma att placeras i lönegrad på sätt nu ifrågasatts.

Socialstyrelsen har härutöver gjort framställning om inrättande av *ytterligare fyra ordinarie tjänster*, därvid till stöd för förslagen anförts bland annat:

I 1936 års betänkande rörande verksamheten vid skyddshemmen hade skyddshemssakkunniga föreslagit, att vid varje yrkeshem skulle utöver utbildning i snickeri och mekaniskt verkstadsarbete även anordnas undervisning i något mindre tungt hantverksyrke såsom målar-, skräddar- eller skomakaryrket. De sakkunnigas riktlinjer för yrkesutbildningens bedrivande hade godtagits av statsmakterna. Tills vidare hade emellertid vid yrkeshemmen yrkesutbildning allenast bedrivits i två ämnen, och i följd därav hade hittills blott anställts två lärare i yrkesämne för varje yrkeshem. Vid yrkeshemmet Sundbo, varest beläggningen redan överstege 50 elever, borde från och med nästa budgetår utbildning bedrivas i ett tredje yrke. Eljest måste en del elever hänvisas till mindre kvalificerad utbildning. Därför borde vid Sundbo anställas en ny lärare i yrkesämne, vilken liksom de hittillsvarande befattningshavarna av motsvarande slag, borde bliva ordinarie och placeras i 12:e lönegraden. Med anställandet av en tredje yrkeslärare vid yrkeshemmen Ljungaskog och Forsane kunde däremot anstå till budgetåret 1941/42.

Beläggningen vid skol- och yrkeshemmet Johannisberg hade ökat avsevärt. Med hänsyn därtill måste därstädes anställas en arbetsledare med huvudsaklig uppgift att handleda de yngre eleverna i praktiskt arbete samt att öva tillsyn över dessa under deras fritid. Arbetsledartjänsten borde uppföras å ordinarie stat i 10:e lönegraden. En motsvarande tjänst funnes redan inrättad vid skol- och yrkeshemmet Vemyra.

Genom beslut den 9 december 1938 och den 22 juni 1939 hade Kungl. Maj:t medgivit, att ungdomsfängelse finge tills vidare till och med den 30 juni 1940 verkställas i en vid ungdomshemmet Långanäs anordnad avdelning för män. I samband därmed hade Kungl. Maj:t medgivit, att för tjänstgöring vid ungdomshemmet finge av fängvårdsstyrelsen efter samråd med styrelsen för hemmet anställas en extra yrkeslärare i 12:e lönegraden ävensom föreskrivit, att avlöningen till yrkesläraren skulle bestridas från det under andra huvudtiteln uppförda anslaget till avlöningar till befattningshavare å fängvårdsstaten. Då emellertid yrkesläraren vore verksam vid statligt skyddshem, funne socialstyrelsen, att han i fortsättningen borde avlönas från anslaget till avlöningar till de statliga skyddshemmen. Samtidigt borde befattningen överflyttas till ordinarie stat i lönegraden A 12.

Styrelsen för skolhemmet Broby hade anmält, att hemmet i likhet med övriga skyddshem för flickor hade behov av en manlig befattningshavare skickad att leda eleverna i arbetet utomhus samt att i viss utsträckning biträda föreståndarinnan. För närvarande funnes vid hemmet endast anställd en jordbrukskunnig äldre person, avlönad av medel ur jordbrukets stat. Då denne person icke kunde utföra de åligganden, som vid andra hem åvilade det manliga biträdet, borde vid hemmet anställas ett manligt biträde, vilket borde såsom ordinarie tjänsteman placeras i 5:e lönegraden.

Styrelsen har för nästa budgetår uppskattat anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat till 543,000 kronor.

Beträffande utgifterna under posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anför styrelsen följande.

För innevarande budgetår hade posten, som vore avsedd för arvoden åt verkställande ledamöter i skyddshemmens styrelser, upptagits till 8,600 kronor. Arvode utginge enligt fastställda grunder med högst 600 kronor för år, där fråga vore om yrkeshem, skol- och yrkeshem eller ungdomshem, samt högst 400 kronor, där fråga vore om annat statens skyddshem. För nästa budgetår borde vidtagas den ändringen, att arvodet till verkställande ledamot vid Lövstaanstalten finge utgå med högst 600 kronor. Då för nästa budgetår icke vore att räkna med någon skyddshemsverksamhet vid Mäshult, Stenfors och Husby, kunde den sammanlagda kostnaden för ifrågavarande arvoden uppskattas till 8,200 kronor.

Vad angår posten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal framhåller styrelsen, att utgifterna under denna post komme att väsentligt nedgå vid bifall till styrelsens förslag om överflyttande till ordinarie stat av ett flertal icke-ordinarie befattningar ävensom att nedläggningen av vissa hem jämväl komme att minska dessa utgifter. Å andra sidan föreslår emellertid styrelsen inrättandet av vissa nya icke-ordinarie tjänster m. m. I denna del innehåller styrelsens framställning i huvudsak följande.

Ehuru skolhemmet Hammargården varit i verksamhet allenast något mer än ett halvt år, uppginge elevantalet därstädes redan till 23. Då en ökad beläggning vore att förvänta, borde — i likhet med vad som skett vid skolhemmen Åkerby och Gräskärr — vid Hammargården anställas en extra ordinarie folkskollärare i 19:e lönegraden.

Från ledningen för skolhemmen för flickor hade vid skilda tillfällen framhållits, att eleverna, som numera i genomsnitt vore yngre än förr, icke kunde i samma utsträckning som tidigare utföra i hemmen förekommande husliga sysslor. Därför hade föreslagits att, allteftersom kvarvarande äldre flickor utskreves, de husliga göromålen skulle få övertagas av lärarinnorna. En sådan anordning syntes emellertid oekonomisk. Styrelsen övervägde, om ej vid de olika hemmen borde anställas viss kökspersonal. För att pröva lämpligheten härav föreslog styrelsen, att för nästa budgetår måtte vid skolhemmet Brättegården, varest man hade att räkna med ett ökat elevantal, få anställas en kokerska med placering i lönegraden Eo 1.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits kunde kostnaderna för grundlöner till i lönegrad placerad icke-ordinarie personal beräknas till 70,700 kronor. Härutöver vore emellertid att räkna med vissa andra utgifter.

Sålunda funne styrelsen det ur rekryteringssynpunkt ofrånkomligt, att arbetstiden för kokerskor och kvinnliga biträden vid de statliga skyddshemmen begränsades till 48 timmar för vecka. Därest en sådan begränsning genomfördes, komme för nästa budgetår att behövas inalles 48 biträden, medan motsvarande antal för första halvåret 1940 uppskattats till 35. Då årslönen till biträdena i genomsnitt kunde beräknas till 1,500 kronor, finge för biträdena upptagas ett belopp av $(48 \times 1,500)$ 72,000 kronor.

I fråga om en eventuell begränsning av arbetstiden jämväl för annan personal vid skyddshemmen, exempelvis lärare i yrkesämne, arbetsledare, trädgårdsmästare, gårdskarlar och chaufförer, vore styrelsen ej ännu beredd att framlägga någon mera detaljerad plan. Det syntes styrelsen bäst, att erfarenheten därvidlag finge bli vägledande. För vinnande av sådan erfarenhet torde det vara lämpligast att nu ej inrätta nya tjänster vid hemmen utan att beräkna ett belopp, som kunde tagas i anspråk såväl för anställande av icke-ordinarie befattningshavare vid hem, där sådant visade sig oundgängligen nödvändigt, som för avlönande av tillfällig personal å hem, där extra hjälp erfordrades endast under vissa dagar i månaden. För detta ändamål borde upptagas ett belopp av 17,900 kronor.

För vikariatsersättningar finge vidare beräknas ett belopp av 7,000 kronor.

Grundavlöningsposten har därför av styrelsen upptagits till $(70,700 + 72,000 + 17,900 + 7,000)$ 167,600 kronor.

Utgifterna för avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen beräknat till 15,000 kronor.

Posten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän beräknar styrelsen till oförändrat belopp eller alltså till 5,000 kronor.

Slutligen föreslår styrelsen beträffande posten till rörligt tillägg en höjning från 38,300 kronor till 40,000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet har alltså uppskattats till $(543,000 + 8,200 + 167,600 + 15,000 + 5,000 + 40,000)$ 778,800 kronor.

Över förevarande framställning har *statskontoret* den 2 oktober 1939 avgivit utlåtande.

Statskontoret avstyrker socialstyrelsens förslag om överförande till ordinarie stat av föreståndarbefattningarna vid skyddshemmen ävensom av befattningarna såsom nattvakt och manligt biträde. Enligt statskontorets mening bör man i dessa frågor avvakta den prövning i ämnet, som ankommer på 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga.

Med anledning av socialstyrelsens hemställan rörande anställande vid yrkeshemmen och ungdomshemmet Långanäs av ordinarie rättare och ladugårdsförmän med placering i lönegraderna A 10 respektive A 5 förordar statskontoret, att dessa befattningar tills vidare hänföras till lönegraderna Eo 10 respektive Eo 5.

Vidare avstyrker statskontoret förslaget om avlönande från här behandlade anslag av den lärare i yrkesämne, som anstälts vid ungdomshemmet Långanäs i samband med anordnande därstädes av en avdelning för män, ådömda ungdomsfängelse.

Däremot har statskontoret icke haft något att erinra mot att vid yrkeshemmet Sundbo anställas en tredje lärare i yrkesämne med placering i 12:e lönegraden. Statskontoret har dock ansett, att befattningen tills vidare borde upptagas endast såsom extra ordinarie.

Beträffande socialstyrelsens förslag om inrättande vid skol- och yrkeshemmet Johannisberg av en ordinarie arbetsledarebefattning i 10:e lönegraden uttalar statskontoret, att ytterligare erfarenhet syntes böra vinnas rörande beläggningen vid hemmet, innan en förstärkning av den ledande personalen å detsamma vidtoges. Ämbetsverket har därför icke för närvarande funnit sig böra tillstyrka styrelsens förslag i denna del.

Mot förslaget, att vid Broby skolhem skulle anställas ett manligt biträde med placering såsom ordinarie i 5:e lönegraden, har statskontoret icke gjort annan invändning, än att ämbetsverket förordat, att sagde befattningshavare till en början placerades endast såsom extra ordinarie.

Statskontoret har vidare förklarat, att ämbetsverket icke blivit övertygat om nödvändigheten att vid skolhemmen för flickor med elever i skolåldern, vilka åtnjöte undervisning i bland annat hushållsgöromål, anställa särskild kökspersonal. Ämbetsverket har därför avstyrkt styrelsens förslag rörande anställande av en kokerska vid Brättegårdens skolhem.

Med anledning av socialstyrelsens förslag om beräkning av medel för utökning av antalet kvinnliga biträden och för anställande av annan erforderlig tillfällig personal anför slutligen statskontoret, att medel för sagda ändamål syntes erforderliga men att i avvaktan på ytterligare erfarenhet rörande storleken av den personalförstärkning, som genomförandet av 48 timmars arbetsvecka vid skyddshemmen kunde kräva, de för ändamålet begärda medelsbeloppen för nästa budgetår syntes böra begränsas till sammanlagt 20,000 kronor.

Såsom framgår av det föregående, har skyddshemsverksamheten vid Mäshult nedlagts, i det Mäshult tagits i bruk för fängvårdsändamål. Med utgången av kalenderåret 1939 har även skolhemmet Stenfors upphört med sin dittillsvarande verksamhet. Därför har Kungl. Maj:t den 22 december 1939 medgivit nedläggande vid samma tidpunkt av Husby skolhem. Med hänsyn till vad socialstyrelsen anfört utgår jag vidare från att verksamheten vid Allarps skolhem skall efter hand komma att reduceras. Man har således för nästa budgetår att räkna med en viss inskränkning av den statliga skydds-

Departements-
chefen.

hemsverksamheten. Denna inskränkning motväges emellertid av tillkomsten av den stora Lövstaanstalten, vilken icke ännu — såsom avsett varit — är färdig att tagas i bruk men som kan antagas vara i verksamhet före nästa budgetårs början.

Den berörda inskränkningen i den statliga skyddshemsverksamheten medför, att samtliga befattningar vid skolhemmen Mäshult, Stenfors och Husby ävensom vissa befattningar vid Allarps skolhem kunna indragas. Till vad socialstyrelsen föreslagit beträffande personalen vid dessa hem ansluter jag mig.

Däremot kan jag icke biträda styrelsens förslag, i vad desamma avser överförande från extra-ordinarie till ordinarie stat av ett flertal föreståndarbefattningar ävensom av befattningarna såsom manliga biträden och nattvakter. Ej heller finner jag mig kunna tillstyrka de föreslagna lönegradsuppflyttningarna för föreståndarna vid två skyddshem. Nu nämnda förslag böra först upptagas till slutlig prövning, sedan de varit föremål för granskning av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga.

Såsom nämnts har socialstyrelsen vidare föreslagit inrättande dels av vissa ordinarie tjänster såsom rättare och ladugårdsförmän, dels ock av ytterligare 4 ordinarie befattningar. Med anledning av det förra av dessa förslag vill jag i likhet med statskontoret förorda, att vid vart och ett av de tre yrkeshemmen ävensom vid ungdomshemmet Långanäs inrättas 1 tjänst såsom rättare i lönegraden Eo 10 och 1 befattning såsom ladugårdsförmän i lönegraden Eo 5. Med anledning av de senare förslagen tillstyrker jag, att vid skol- och yrkeshemmet Johannisberg inrättas en arbetsledartjänst i lönegraden Eo 10, vilken tjänst, enligt vad från socialstyrelsens sida under hand upplysts, är oundgängligen behövlig, men avstyrker inrättandet av de ifrågasatta befattningarna såsom lärare i yrkesämne vid Sundbo yrkeshem, manligt biträde vid Broby skolhem och yrkeslärare vid ungdomshemmet Långanäs. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att chefen för justitiedepartementet efter samråd med mig jämväl för nästa budgetår under andra huvudtiteln beräknat medel för avlönande av en extra yrkeslärare med tjänstgöring vid den å sistnämnda hem inrättade avdelningen för verkställande av ungdomsfängelse.

Med inrättandet av den ifrågasatta extra ordinarie folkskollärartjänsten vid skolhemmet Hammargården torde tills vidare kunna anstå.

Förslaget om inrättande av 1 kokersketjänst vid skolhemmet Brättegården med placering i lönegraden Eo 1 anser jag mig däremot böra tillstyrka, då enligt vad jag inhämtat tjänsten icke utan avsevärd olägenhet lär kunna undvaras.

Till socialstyrelsens förslag rörande en begränsning till 48 timmar i veckan av arbetstiden för kokerskor och kvinnliga biträden samt andra befattningshavare vid skyddshemmen vill jag i princip ansluta mig, så vitt fråga är om befattningshavare i lägre lönegrader. Dock anser jag, att en dylik begränsning allenast bör genomföras successivt och att därvid i varje särskilt fall bör noga undersökas, huruvida icke en minskning i arbetstiden kan åstadkommas utan personalförstärkning. Det belopp, som för nästa budgetår bör avses

för av arbetstidens nedsättning påkallad utökning av personalen, synes mig kunna begränsas till 10,000 kronor.

Av de i avlöningsstaten för statens skyddshem upptagna anslagsposterna torde med dessa utgångspunkter posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat — därest hänsyn toges jämväl till vad chefen för finansdepartementet föreslagit beträffande avlöningskostnaderna — kunna nedsättas till 347,000 kronor. Härvid har beräknats, att den bortfallande kostnaden för sådana ordinarie tjänster vid hemmen Husby och Allarp, vilka indragas, skall ungefär uppvägas av den uppkommande merkostnaden för avlöning under helt budgetår till ordinarie personal vid Lövstaanstalten.

Vad angår posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anser jag liksom socialstyrelsen, att arvodet till verkställande ledamoten vid Lövstaanstalten bör från och med nästa budgetår få utgå med högst 600 kronor för år. Posten kan i överensstämmelse med styrelsens beräkningar upptagas till 8,200 kronor.

För grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal har i gällande stat beräknats ett belopp av 247,000 kronor. Detta belopp bör ökas med 57,600 kronor. Härvid har jag räknat med en ytterligare halvårskostnad för avlöningar till den icke-ordinarie personalen vid Lövsta och med helårskostnad för de icke-ordinarie tjänster, vilkas inrättande jag i det föregående tillstyrkt. I sistnämnda belopp ingå vidare 10,000 kronor för möjliggörande av viss begränsning av arbetstiden och 7,000 kronor för vikariatsersättningar. Å andra sidan har frånräknats ett belopp av 26,800 kronor motsvarande dels bortfallande halvårskostnad för icke-ordinarie tjänster vid skolhemmet Stenfors, dels ock helårskostnaden för vissa tjänster vid hemmen Mäshult och Husby. Grundavlöningsposten kan alltså uppskattas till (247,000 + 57,600 — 26,800) 277,800 kronor eller i avrundat tal 278,000 kronor.

Beträffande posten till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal har socialstyrelsen föreslagit en nedsättning från 25,000 kronor till 15,000 kronor. I avbidan på närmare erfarenhet rörande anslagsbehovet torde emellertid posten böra bibehållas vid oförändrat belopp.

Posten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän bör i överensstämmelse med socialstyrelsens förslag beräknas till 5,000 kronor.

För rörligt tillägg torde böra upptagas ett belopp av 60,200 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet har alltså av mig beräknats till (347,000 + 8,200 + 278,000 + 25,000 + 5,000 + 60,200) 723,400 kronor.

Såsom följd av den föreslagna indragningen av vissa tjänster får personalförteckningen för skyddshemmen på flera punkter ändras.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statens skyddshem:

Femte huvudtiteln.

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 chef, tillika läkare	A 28
1 avdelningsföreståndare, tillika redogörare	A 20
1 avdelningsföreståndare, tillika lärare	A 20
10 assistenter	A 19
3 folkskollärare	A 19
3 föreståndarinnor	A 19
3 folkskollärarynnor	A 18
1 avdelningsföreståndarinna	A 17
4 lärarinnor i hushållsgöromål	A 15
5 lärarinnor i kvinnlig slöjd	A 15
2 lärarinnor i lanthushållsgöromål	A 15
12 lärare i yrkesämne	A 12
4 biträdande lärarinnor, tillika husmödrar	A 11
6 arbetsledare	A 10
1 arbetsledare, tillika vårdare	A 10
4 trädgårdsmästare	A 10
1 avdelningssköterska	A 8
4 vårdare	A 8
6 husmödrar och biträdande lärarinnor	A 6
3 husmödrar	A 6
3 skötare	A 6
1 tvättförestånderska	A 2;

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

4 föreståndare	Eo 25
8 föreståndare	Eo 23;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens skyddshem, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 347,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 8,200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m. ..	kronor 278,000
b. Avlöningsförhöjningar	
m. m., <i>förslagsvis</i>	» 25,000
	» 303,000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 5,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 60,200

Summa förslagsanslag kronor 723,400;

dels ock till Statens skyddshem: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 723,400

[77.] 75. **Statens skyddshem: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39.....	570,000	506,093
1939/40.....	740,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>).....	660,000	—

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 fastställt omkostnadsstat, upptagande följande huvudposter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	20,000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	112,500
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	607,500
		Summa kronor 740,000

För bränsle, lyse och vatten hava beräknats 81,000 kronor och för övriga expenser 31,500 kronor.

Posten till övriga utgifter har uppdelats på en rad delposter. Beträffande denna fördelning får jag hänvisa till statsliggaren för budgetåret 1939/40 s. 213.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. Styrelsen framhåller till en början, att den statliga skyddshemsverksamheten under budgetåret 1940/41 komme att vara av väsentligt större omfattning än som varit fallet under budgetåret 1938/39 samt att därför det kommande medelsbehovet endast till en del kunde beräknas med ledning av de faktiska utgifterna under sistnämnda budgetår.

Posten till reseersättningar beräknar styrelsen till 17,000 kronor.

För expenser upptager styrelsen ett belopp av 117,500 kronor, därav för bränsle, lyse och vatten 90,500 kronor och för övriga expenser 27,000 kronor. Styrelsen har räknat med viss prisstegring å bränsle samt med ökad strömförbrukning å hem med nyinrättade verkstäder.

Posten till övriga utgifter uppskattar styrelsen till 605,500 kronor. Härvid hava delposterna till underhåll av byggnader, till inköp och underhåll av inventarier och till elevbelöningar beräknats till respektive 55,000 kronor, 53,000 kronor och 38,000 kronor.

Styrelsen har hemställt, att ifrågavarande anslag måtte i sin helhet beräknas till (17,000 + 117,500 + 605,500) 740,000 kronor eller alltså till samma belopp som för innevarande budgetår.

I likhet med *socialstyrelsen* uppskattar jag posten till reseersättningar till 17,000 kronor. Departements-
chefen.

Vad angår expenserna synas mig desamma icke behöva beräknas till högre belopp än 113,000 kronor, därav 88,000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 25,000 kronor för övriga expenser.

Med avseende å posten till övriga utgifter har jag kommit till den uppfattningen, att särskilt de förut uppräknade, i posten ingående tre delposterna uppskattats alltför högt. Enligt min mening torde det vara tillfyllest att för övriga utgifter upptaga ett belopp av 530,000 kronor.

Omkostnaderna torde i anslutning till det anförda kunna beräknas på sätt framgår av följande sammanställning:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	17,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	113,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	530,000
Summa kronor		660,000

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skyddshem*: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 660,000

[78.] 76. **Bidrag till driften av icke statliga skyddshem, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	975,000	845,193
1939/40	860,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	740,000	—

Icke statlig skyddshemsverksamhet bedrivs för närvarande dels av städerna Stockholm och Göteborg, vilka städer helt och hållet omhänderhava vården av sina skyddshemselever, dels ock av ett flertal enskilda sammanslutningar och stiftelser. Verksamheten är närmare reglerad genom en rad under de senaste åren träffade, av Kungl. Maj:t fastställda avtal. I dessa avtal hava vederbörande städer, sammanslutningar och stiftelser tillerkänts statsbidrag till skyddshemsverksamheten i överensstämmelse med av statsmakterna i ämnet godtagna grunder. En redogörelse för bidragsgrunderna återfinnes i propositionen den 24 februari 1939, nr 128, angående anslag till bidrag till driften av icke statliga skyddshem m. m., till vilken proposition jag tillåter mig hänvisa.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *socialstyrelsen* gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår för bidrag till driften av icke statliga skyddshem. Styrelsen anmärker inledningsvis, att Stockholms läns landstings skyddshem å Norrby gård numera nedlagts och att skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall beräknades bliva nedlagt under första halvåret 1940 ävensom att i följd därav medelsbehovet för budgetåret 1940/41 komme att bliva mindre än för löpande budgetår. Styrelsen framlägger härefter vissa beräkningar i ämnet.

Styrelsen anför, att det genomsnittliga elevantalet vid städerna Stockholms och Göteborgs skyddshem kunde beräknas till 210. Då driftbidraget vid dessa skyddshem utgår med 900 kronor för år och elev, har styrelsen uppskattat driftbidraget för nämnda hem till (210×900) 189,000 kronor.

Vad angår bidragen till skyddshem tillhörande enskilda sammanlutningar och stiftelser, beräknar styrelsen de per plats och år utgående bidragen vid dessa skyddshem till 416,400 kronor. Dessa bidrag utgå i allmänhet med 900 kronor men i några fall med 1,200 eller 1,500 kronor.

Utgifterna för det särskilda bidrag av 300 kronor per elev, som utgår vid skyddshemmet Bistaborg, samt för det beklädnadsbidrag, som jämväl utgår vid nämnda skyddshem, beräknar styrelsen till sammanlagt 14,400 kronor.

Till underhåll av byggnader utbetalar staten i vissa fall bidrag med 2 procent å det fastställda byggnadsvärdet. Styrelsen beräknar utgifterna för ifrågavarande underhållsbidrag till 44,420 kronor.

Ersättning för anlitande av biträde av psykiatriskt särskilt skolad läkare kan i allmänhet utgå med högst 400 eller högst 600 kronor för år men utgår vid några skyddshem med högre belopp. Styrelsen uppskattar kostnaderna för dylik ersättning till sammanlagt 8,500 kronor.

Slutligen har styrelsen för ersättningar för utackorderade eller villkorligt utskrivna elever upptagit ett belopp av 70,000 kronor.

Medelsbehovet under nästa budgetår för här angivna ändamål har alltså av socialstyrelsen beräknats till $(189,000 + 416,400 + 14,400 + 44,420 + 8,500 + 70,000)$ 742,720 kronor eller i avrundat tal 743,000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få anmäla en av *Stockholms kyrkliga skyddshemsförening* gjord framställning om erhållande av ett anslag av statsmedel för inköp av en automobil avsedd för det föreningen tillhöriga skyddshemmet Hornö.

Föreningen, som erinrar, att skyddshemmet utgjordes av en hemskola förenad med mödrahem, anför, att skyddshemmet vore i oundgängligt behov av en automobil framför allt för att vid inträffande sjukdomsfall eller förlösningar kunna transportera vederbörande elever till erforderliga anstalter. Föreningen meddelar, att den automobil, över vilken skyddshemmet för närvarande förfogade, vore försliten, samt att föreningen saknade medel för anskaffande av en ny. Kostnaderna för inköp av en automobil uppskattar föreningen till 4,600 kronor.

I anledning av skyddshemsföreningens framställning hava tillstyrkande utlåtanden avgivits av socialstyrelsen den 27 juli 1939 och av statskontoret den 2 oktober 1939.

Socialstyrelsen framhåller, bland annat, att skyddshemmet Hornö vore beläget 1.5 mil från Enköping och 5.7 mil från Uppsala samt att det för de blivande mödrarna vid hemmet många gånger kunde vara av livsviktig be-

tydelse, att de skyndsamt komme under läkarbehandling eller för förlossning eller annan vård intoges å sjukhus.

Statskontoret föreslår, att det för inköpet erforderliga beloppet — 4,600 kronor — måtte få utgå från anslaget till bidrag till driften av icke statliga skyddshem.

Departements-
chefen.

I likhet med de hörda myndigheterna tillstyrker jag den av Stockholms kyrkliga skyddshemsförening gjorda framställningen om anvisande av medel för anskaffande av en automobil för skyddshemmet Hornö. För ändamålet torde böra avses ett belopp av 4,600 kronor, vilket belopp, på sätt statskontoret förordnat, torde böra bestridas från nu ifrågavarande anslag.

Hela det för nästa budgetår föreliggande anslagsbehovet lär i huvudsak kunna beräknas i enlighet med socialstyrelsens kalkyler. Dock synes det mig tillfyllest att upptaga anslaget till 740,000 kronor.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av icke statliga skyddshem* för budget-
året 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor..... 740,000

[79.] 77. **Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl., reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål hava för budgetåren 1936/37—1939/40 anvisats reservationsanslag å tillhopa 2,871,600 kronor, därav för budgetåret 1939/40 ett anslag av 343,000 kronor.

I skrivelse den 4 oktober 1939 har *socialstyrelsen* hemställt om anvisande av anslag för ändamålet för budgetåret 1940/41. Styrelsen anför i huvudsak följande.

För byggnadsarbeten vid Sundbo yrkeshem hade beräknats inalles 354,200 kronor. De senaste årens prisstegring å byggnadsmateriel m. m. hade emellertid medfört, att detta belopp icke komme att bli tillräckligt. För att arbetena skulle kunna fullbordas måste därför anvisas ytterligare 44,500 kronor.

Kostnaderna för uppförande av skol- och yrkeshemmet Vemyra i Sollefteå hade beräknats till 565,750 kronor, medan de verkliga byggnadskostnaderna numera måste uppskattas till 689,000 kronor. För detta hem måste därför anvisas ytterligare 123,250 kronor. Ökningen sammanhängde givetvis med nyssberörda prisstegring men vore avsevärt högre än den, som förekommit vid något annat av skyddshemmen. Detta berodde delvis därpå, att man vid uppgörandet av de ursprungliga kostnadskalkylerna syntes hava förbisett, att hemmet skulle uppföras i en trakt, som vore placerad fyra dyrortsgrupper högre än något av de övriga yrkeshemmen. Delvis vore emellertid orsaken den, att hemmet huvudsakligen fått mottaga elever i skolåldern, vilket medfört, att eleverna icke — på sätt förutsatts i kostnadsberäkningarna — kunnat själva deltaga i byggnadsarbetena.

Slutligen erfordrades ett belopp av i runt tal 5,000 kronor för resterande arkitektarvode avseende skolhemmet Hammargården, vilket arvode icke kunnat gäldas av de för hemmets uppförande anvisade medlen.

Enligt dessa beräkningar skulle alltså erfordras ett sammanlagt belopp av (44,500 + 123,250 + 5,000) 172,750 kronor. Emellertid vore att märka, att den nybyggnad vid skol- och yrkeshemmet Johannisberg, för vars

uppförande avsetts ett belopp av 99,500 kronor, icke tills vidare behöfve komma till stånd, sedan man därstädes lyckats iordningställa en provisorisk förläggning. Sistnämnda belopp kunde därför tagas i anspråk för bestridande av merkostnaderna för förut omförmälda byggnadsarbeten.

Det för nästa budgetår erforderliga anslagsbeloppet har därför av socialstyrelsen beräknats till (172,750 — 99,500) 73,250 kronor eller i avrundat tal 73,500 kronor.

I utlåtande den 7 november 1939 har *byggnadsstyrelsen* tillstyrkt framställningen.

Liksom socialstyrelsen anser jag, att för byggnadsarbetena vid Sundbo yrkeshem samt vid skol- och yrkeshemmet Vemyra böra avses ytterligare 44,500 respektive 123,250 kronor. Likaså finner jag det nödvändigt, att för gäldande av omförmälda arkitektarvode beräknas ett belopp av 5,000 kronor.

Departements-
chefen.

Emellertid torde det för nästa budgetår erforderliga anslagsbeloppet få beräknas något annorlunda än socialstyrelsen tänkt sig. I besparingspropositionen den 10 november 1939, nr 79, bilagan 3, har nämligen föreslagits, att vissa byggnadsarbeten vid de statliga skyddshemmen — bland dem uppförandet av förenämnda nybyggnad vid Johannisbergs skol- och yrkeshem — skulle komma till utförande endast i den mån Kungl. Maj:t framdeles prövade sådana förutsättningar vara för handen, som gälla för användning av anslag upptaget å allmän beredskapsstat. Detta förslag har godkänts av 1939 års urtima riksdag. Då för närvarande icke kan bedömas, i vad mån sådana förutsättningar komma att föreligga, kan tydligen det för nybyggnaden vid Johannisberg avsedda beloppet av 99,500 kronor icke tagas i anspråk för annat ändamål. Vid sådant förhållande lär det för nästa budgetår behöfliga anslaget få uppskattas till (44,500 + 123,250 + 5,000) 172,750 kronor eller i avrundat tal 173,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 173,000

C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

[80.] 1. Medicinalstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	508,600	513,352
1939/40	650,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	650,000	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt *dels* en av riksdagen godkänd personalförteckning för medicinalstyrelsen, vilken återfinnes i statsliggaren för innevarande budgetår (s. 216), *dels ock* följande av riksdagen godkända avlöningsstat för styrelsen, att tillämpas från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* kronor 327,700
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, *förslagsvis* » 30,300
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t » 79,500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
 - a. Grundavlöningar m. m. kronor 164,700
 - b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis* » 15,800 » 180,500
5. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 32,000

Summa förslagsanslag kronor 650,000

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag angående medelsbehovet för styrelsen under nästa budgetår.

I fråga om de ordinarie tjänstemännen har styrelsen i första hand föreslagit åtskilliga lönegradsuppflyttningar under hänvisning till en av styrelsen den 29 juli 1939 avlåten skrivelse till 1939 års tjänsteförtecknings-sakkunniga. Vidare har styrelsen föreslagit, att den å övergångsstat uppförde kassören (A 21) överföres till ordinarie stat med placering i lönegrad A 23, att notarietjänsten (A 21) å apoteksbyrån förvandlas till en sekreterartjänst (A 24) samt att å samma byrå inrättas en ny tjänst som byråapotekare i lönegrad A 26. Till stöd för sistnämnda förslag yttrar styrelsen:

Å apoteksbyrån hade, på sätt angivits i en av vederbörande byråchef upprättad promemoria, arbetets ökning föranlett, att den personliga hjälp, byråchefen påräknat av den år 1938 anställde byråassistenten (Eo 24), blivit illusorisk, då dennes arbete måst helt förläggas till specialitetsavdelningen. Assistentens verksamhet hade blivit mera kvalificerad, sedan föredragningskyldighet av rätt stor omfattning ålagts honom. Byråchefens förslag att anordna en byrådirektörsbefattning å specialitetsavdelningen och placera denna i A 28 funne styrelsen för tidigt väckt. Först efter det större erfarenhet vunnits om assistentens nuvarande arbetes omfattning och beständighet borde en byrådirektörsbefattning för ändamålet inrättas. I avvaktan härpå borde, enligt

styrelsens mening en befattning såsom byråapotekare uppföras å ordinarie stat, vilken befattning borde placeras i 26:e lönegraden. Byråassistentbefattningen borde bibehållas, men innehavaren av tjänsten förflyttas från specialitetsavdelningen till den egentliga apoteksbyrån. Dithörande ärendens handläggning krävde numera nödvändigtvis en sådan utökning av arbetskrafterna, varigenom byråchefen å apoteksbyrån skulle erhålla en lindring i sin alltför stora arbetsbörda.

Härjämte har styrelsen föreslagit, att två amanuensbefattningar förändras till notarietjänster å ordinarie stat, att åtta kvinnliga e. o. befattningar, tillhörande kontorspersonalen, överföras å ordinarie stat samt att en ny expeditionsvaktjänst i lönegrad A 7 inrättas för handhavande av styrelsens blankettförråd.

Merkostnaden för nu ifrågavarande förslags genomförande beräknar styrelsen till omkring 95,000 kronor och upptager i enlighet härmed posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med 420,000 kronor.

Posten till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat har av styrelsen nedräknats med hänsyn till förslaget om överflyttning av kassörstjänsten till ordinarie stat. Samtidigt har emellertid den å övergångsstat uppförda sekreterartjänsten föreslagits uppflyttad från lönegrad A 24 till A 26. Posten har på grund härav beräknats till 24,000 kronor.

Under posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen räknat med en höjning av dels 2,200 kronor för inräkning av dyrtidstilläggen i lönearvodenas grundbelopp, dels 2,000 kronor för ombesörjning av tryckning av medicinalstyrelsens matriklar över läkare, veterinärer m. fl. Som motiv för sistnämnda höjning har styrelsen erinrat, att matrikelföringen efter ombudsmannens avgång åvilade ett ordinarie kanslibitråde, som tillkommit från och med den 1 juli 1939. Detta arbete vore synnerligen omfattande och krävde befattningshavarens hela arbetstid. Hon kunde därför icke medhinna det betydande arbete, som vore förenat med det årliga utgivandet av styrelsens matrikel i tryck och tidigare utförts av ombudsmannen med oavlönat biträde av person utanför styrelsen. Det syntes styrelsen nödvändigt, att för detta synnerligen viktiga arbete, vilket krävde oavlatlig uppmärksamhet och största noggrannhet, anställdes en person utom eller inom styrelsens personal mot ett årligt arvode av 2,000 kronor.

Posten har i enlighet härmed upptagits till (79,500 + 2,200 + 2,000) 83,700 kronor.

Under posten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen beräknat medel, förutom till uppflyttning i lönegrad av vissa e. o. befattningar, till nyanställande av en e. o. revisor, två amanuenser och ett biträde åt sjuksköterskeinspektrisen. Styrelsen anför härutinnan:

Å kameralbyrån hade ärendena alltjämt ökats och personalen hade svårt att medhinna allt erforderligt arbete. Till kamrerarens hjälp hade under de senaste åren varit anställd en extra amanuens i lönegrad Ex 15 med halvtidstjänstgöring. Denna befattningshavare hade varit till stor nytta men hade dock icke

hunnit utföra allt honom åvilande arbete. Styrelsen ansåge sig därför böra föreslå, att i avvaktan på styrelsens omorganisation en befattning i lönegrad Eo 21 inrättades med placering tills vidare å kameralbyrån.

Å styrelsens medicinalbyrå hade bland annat flygväsensdets utveckling, provinsialläkarnas ökade antal samt verksläkarväsensdets och mödra- och barnavårdens tillkomst medfört en så ökad arbetsbörda för kanslipersonalen, att en ytterligare juridisk arbetskraft icke längre kunde avvaras. Tidvis hade byrån erhållit tillfällig personalförstärkning, men tiden syntes nu vara inne att inrätta en heltidstjänst å byrån. Styrelsen hade därvid tänkt sig en amanuens tjänst i lönegrad Eo 15.

Även å veterinärbyråns avdelningar för köttkontroll och för nöttuberkulos hade behovet av juridisk-administrativt biträde gjort sig alltmåra gällande. Den egentliga veterinärbyråns två juridiska befattningshavare hade full sysselsättning med att biträda byråchefen och kunde ej medhinna att i nämnvärd mån utföra arbete åt statsinspektören för köttkontrollen och byrådirektören å tuberkulosavdelningen. Styrelsen hade därför tänkt inrätta en extra ordinarie amanuensbefattning i lönegraden Eo 18 och placera denna tjänst å nämnda avdelningar.

Inspektrisen över sjuksköterskeväsensdet hade under de senaste åren varit helt upptagen av byråarbete och därför icke kunnat i nämnvärd omfattning verkställa några tjänsteresor för övervakande av sjuksköterskornas arbetsförhållanden och elevernas utbildning samt distriktsvården m. m. För att sätta henne bättre i stånd att göra sådana resor och samtidigt erhålla en person, som vore förtrogen med inspektrisens byråarbete och kunde emottaga vikariat å tjänsten, föresloge styrelsen inrättandet av en tjänst i Eo 17 med placering å lasaretsbyråns sjuksköterskeinspektion.

Härjämte har styrelsen äskat medel för avlöning åt ytterligare fyra kontorsbiträden och en expeditivsvakt ävensom ett belopp av 8,000 kronor för anställande av tillfällig arbetskraft.

Kostnaden för lönegradsuppflyttning och nyanställande av hithörande personal uppskattar styrelsen till omkring 48,000 kronor. Efter avdrag av kostnaden för den personal, som föreslagits överförd å ordinarie stat, skulle höjningen av förevarande anslagspost begränsas till (165,000 + 9,000) 174,000 kronor.

Till avlöningsförhöjningar m. m. åt den icke-ordinarie personalen har styrelsen upptagit oförändrat belopp eller 15,800 kronor, medan posten till rörligt tillägg föreslagits höjd med 13,000 kronor till 45,000 kronor.

Enligt styrelsens beräkningar skulle alltså anslaget i dess helhet för nästa budgetår uppföras med (420,000 + 24,000 + 83,700 + 174,000 + 15,800 + 45,000) 762,500 kronor.

Över medicinalstyrelsens framställning har *statskontoret* den 16 oktober 1939 avgivit utlåtande. Statskontoret har däri till en början anfört följande.

Medicinalstyrelsens förslag vore i mycket stor utsträckning av beskaffenhet att böra underkastas prövning av de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 mars 1939 tillkallade tjänsteförteckningssakkunniga. Statskontoret saknade följaktligen anledning att i nu förevarande sammanhang ingå på granskning av dessa förslag. Av övriga äskanden syntes åtskilliga stå i sådant samband med en blivande tjänsteförteckningsrevision, att de icke

lämpligen borde upptagas till prövning för sig. Härjämte vore att beakta, att frågan om en allmän översyn av styrelsens ändamålsenliga organisation sedan några år tillbaka varit aktuell. Senast 1939 års lagtima riksdag hade anhållit om en förutsättningslös utredning rörande det civila veterinärväsendets ledning och centrala organisation. Innan resultatet av utredningen om styrelsens framtida organisation föreläge, syntes det statskontoret uppenbart, att någon ökning av styrelsens personalbestånd icke borde — i vart fall i den utsträckning, styrelsen förordat — komma till stånd. Då härtill komme, att det nuvarande tidsläget manade till stor återhållsamhet i fråga om inrättandet av nya ordinarie eller icke-ordinarie tjänster, hade statskontoret i allenast mycket ringa omfattning ansett sig kunna understödja styrelsens i föreliggande framställning framförda förslag.

Under återopande härav har statskontoret ansett sig icke kunna tillstyrka uppflyttning i högre lönegrad av på ordinarie stat eller övergångsstat uppförda tjänster, ej heller inrättande av nya ordinarie tjänster, vare sig det gäller tillskapandet av helt nya tjänster eller överförandet till ordinarie stat av tjänster på övergångsstat eller extra ordinarie stat.

Med avseende å anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har statskontoret icke funnit skäl tillstyrka det äskade arvode av 2,000 kronor för bestyret med tryckning av styrelsens matriklar. Däremot tillstyrkes styrelsens förslag till arvodesreglering för de fyra medicinalrådsassistenterna.

Beträffande de av styrelsen påkallade förändringarna i fråga om övrig icke-ordinarie personal har statskontoret yttrat följande.

De omständigheter, statskontoret inledningsvis återopat såsom skäl mot en förändring av styrelsens nuvarande personalbestånd, gjorde sig med full styrka gällande jämväl, när fråga vore att taga ställning till nu berörda förslag. Vad särskilt beträffade styrelsens yrkande om inrättande av en tjänst å lasaretsbyråns sjuksköterskeinspektion, ville statskontoret betona, att viss lättnad i inspektrisens över sjuksköterskeväsendet arbetsuppgifter måste hava inträtt, enär statens institut för folkhälsan numera övertagit utbildningen av distriktssköterskor. Styrelsens förslag beträffande den extra ordinarie personalen ansåge sig statskontoret därför böra i huvudsak avstyrka.

En viss utökning av denna personal syntes emellertid vara av behovet påkallad. De arbetsuppgifter, som handlades å styrelsens kameralbyrå, förefölle nämligen hava ökats i sådan omfattning, att en arbetskraftsförstärkning vore behövlig. Ämbetsverket ville därför icke motsätta sig, att den nuvarande halvtidsamanuensbefattningen därstädes förändrades till en heltidstjänst i lönegrad Eo 15. Statskontoret ansåge sig icke heller böra göra någon erinran mot en förstärkning av vaktmästarpersonalen på sätt styrelsen föreslagit. Någon ökning härutöver kunde statskontoret däremot icke tillstyrka.

Av skäl, som statskontoret anfört, finner jag mig icke för närvarande kunna medverka till vare sig nyinrättande av ordinarie tjänster eller uppflyttning i högre lönegrad av dylika tjänster eller av befattningar å övergångsstat. Posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat skulle alltså kunna upptagas till oförändrat belopp. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslagit, anser jag mig emellertid böra förorda en nedsättning av ifrågavarande post med 15,000 kronor till 312,700 kronor. Till avlöningar

Departements-
chefen.

åt tjänstemän å övergångsstat torde åter böra räknas med samma belopp som för innevarande budgetår.

Någon höjning av posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, synes ej heller vara erforderlig. Med den avsedda regleringen av medicinalrådsassistenternas arvoden torde nämligen böra tills vidare anstå. Och beträffande bestyret med tryckning av medicinalstyrelsens matriklar lär det knappast vara lämpligt att beräkna ersättning därför under denna anslagspost. Även förevarande post torde alltså böra upptagas med oförändrat belopp.

Vad härefter angår de under posten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal framlagda förslagen, kan jag i likhet med statskontoret icke för närvarande tillstyrka uppflyttning i lönegrad av vissa därtill förordade befattningar. I fråga om den begärda revisorstjänsten å kameralbyrå vill jag erinra, att under det av 1939 års urtima riksdag å tilläggsstat I för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget till beredskapsorganisation inom medicinalstyrelsen beräknats medel till förstärkning av kameralbyråns arbetskrafter med en heltidsamanuens och ett skrivbiträde. En motsvarande anordning lär få vidtagas för nästa budgetår. Med anställande av ytterligare arbetskraft å denna byrå torde på den grund böra något anstå.

Beträffande övriga äskanden under ifrågavarande anslagspost vill jag icke bestrida, att behov av ökad personal framträtt å vissa byråer, men då detta behov till icke ringa del indirekt sammanhänger med den forcerade beredskapsverksamhet, som pågår inom styrelsen, har jag ansett lämpligast, att medel för erforderlig personalförstärkning tills vidare beräknas under anslaget till medicinalstyrelsens beredskapsorganisation. Vad nu sagts gäller i viss mån även den av styrelsen äskade förstärkningen av apoteksbyråns personal med en byråapotekare. Härtill torde jag få återkomma i annat sammanhang.

Då med en dylik anordning en viss lättnad kan beräknas uppstå i de under denna anslagspost förekommande utgifterna för avlöning av tillfällig personal, lär styrelsen erhålla möjlighet att inom nuvarande ram för ifrågavarande post bestrida skälig ersättning för det tidigare omförmälda bestyret med tryckning av styrelsens matriklar.

Med denna ståndpunkt lär någon höjning icke heller vara påkallad beträffande posten till avlöningsförhöjningar m. m. Däremot torde posten till rörligt tillägg böra uppräknas med 15,000 kronor till 47,000 kronor.

Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,
förslagsvis kronor 312,700

2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	kronor	30,300
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	79,500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m. ...	kronor	164,700
b. Avlöningsförhöjningar		
m. m., <i>förslagsvis</i>	»	15,800
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	47,000
Summa förslagsanslag kronor 650,000;		
<i>dels ock till Medicinalstyrelsen: Avlöningar för budgetåret</i>		
1940/41 anvisa ett <i>förslagsanslag</i> av		
kronor 650,000		

[81.] 2. Medicinalstyrelsen: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	120,000	124,337
1939/40	130,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	120,000	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas under budgetåret 1939/40:

Omkostnadsstat.

Utgifter.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	40,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	74,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	26,000
Summa kronor 140,000		

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomst av försålda publikationer, <i>förslagsvis</i>	kronor	10,000
Nettoutgift kronor 130,000		

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har därvid upplyst, att utgifterna under det senast förflutna budgetåret utgjort 33,415 kronor för resor, 79,800 kronor för expenser och 26,867 kronor för publikationstryck. I expenskostnaden ingå utgifter för bränsle, lyse och vatten med 7,300 kronor, medan övriga expenser belöpt sig till 72,500 kronor. Inkomsten av under budgetåret försålda publikationer har uppgått till 15,745 kronor.

I anslutning till dessa upplysningar anför styrelsen i huvudsak följande.

Den ringa belastningen å delposten till reseersättningar under sistförflutna budgetår hade berott på att befattningshavarna på grund av bristande tid nödgats inskränka sina resor till det minsta möjliga. Med hänsyn till den utökning av styrelsens arbetskrafter, som föreslagits, komme särskilt

byråcheferna, inspektrisen över sjuksköterskeväsendet, byrådirektören för tandvårdsärenden och föredraganden av ärenden rörande den förebyggande mödra- och barnavården att kunna fullgöra dem åliggande inspektionsskyldighet, vilken vore av särskild vikt, då det gällde olika organisationer under utbyggande (folktandvård, förebyggande mödra- och barnavård, distriktsvård m. m.). Den ökning i resekostnaderna, som komme att bli en följd härav, motiverade, att denna post bibehölles vid oförändrat belopp.

Någon ändring av övriga utgiftsposter syntes icke heller böra äga rum med undantag för delposten till *övriga expenser*. Sistnämnda post torde fortfarande, särskilt med hänsyn till att styrelsens lokaler nyligen utvidgats, komma att belastas med kostnader för nyanskaffning av kontorsinredning. En höjning av denna post med 2,000 kronor till 68,000 kronor syntes därför erforderlig. Posten till *expenser* skulle därmed uppgå till (8,000 + 68,000) 76,000 kronor.

Styrelsen, som uppskattat inkomsten av försålda publikationer till samma belopp som för innevarande budgetår, har i enlighet med det anförda beräknat anslaget för nästa budgetår till (40,000 + 76,000 + 26,000 — 10,000) 132,000 kronor.

Departements-
chefen.

Vid bedömande av medicinalstyrelsens medelsbehov för omkostnader under nästa budgetår har man att å ena sidan taga hänsyn till den utvidgning av styrelsens verksamhet, som sammanhänger med krigsberedskapen, och å andra sidan beakta de särskilda krav på sparsamhet, som tidsläget påkallar. Från dessa utgångspunkter har jag ansett mig böra förorda, att posten till *reseersättningar* nedsattes med 10,000 kronor till 30,000 kronor, att posten till *expenser* höjes med 6,000 kronor till 80,000 kronor, varav 10,000 kronor avses för bränsle, lyse och vatten samt 70,000 kronor för övriga *expenser*, ävensom att posten till publikationstryck sänkes med 6,000 kronor till 20,000 kronor. Inkomsten av försålda publikationer, vilken knappast kan förväntas bli lika stor som under sistförflutna budgetår, torde i enlighet med styrelsens förslag kunna uppskattas till 10,000 kronor.

Vid godtagande av dessa beräkningar skulle medicinalstyrelsens omkostnadsstat komma att se sålunda:

Utgifter.

1. <i>Reseersättningar, förslagsvis</i>	kronor	30,000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	80,000
3. <i>Publikationstryck, förslagsvis</i>	»	20,000
Summa kronor		130,000

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomst av försålda publikationer, <i>förslagsvis</i>	kronor	10,000
Nettoutgift kronor		120,000

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 120,000

[82.] 3. **Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation, förslagsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition den 27 oktober 1939, nr 64, har 1939 års urtima riksdag å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår till ifrågavarande ändamål anvisat ett förslagsanslag av 85,000 kronor.

Anslaget är avsett att täcka personalkostnaderna för dels en inom styrelsen anordnad särskild avdelning för ärenden, som sammanhånga med krigsberedskapen, dels en under styrelsen sorterande sakkunnig nämnd med uppgift att biträda styrelsen vid utredning och handläggning av ärenden rörande rikets försörjning med läkemedel och sjukvårdsmateriel, dels ock viss förstärkning av kameralbyrån.

Behov av medel för den verksamhet, som här avses, kommer med all sannolikhet att föreligga jämväl under nästa budgetår. Hur stort detta behov kan bli, är däremot svårt att på nuvarande stadium bedöma, särskilt som verksamheten alltefter beredskapsarbetets fortskridande måste komma att i viss mån förändras till sitt innehåll. Längre fram kunna emellertid bättre hållpunkter väntas föreligga för ett bedömande av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål.

Jag förordar därför, att anslaget tills vidare upptages med allenast preliminärt beräknat belopp. Anledning synes därvid icke föreligga att ändra anslagets nuvarande belopp.

Under återopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan å den proposition, som kan vara riksdagen förelagd, till *Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 85,000

Departements-
chefen.

[83.] 4. **Sinnessjuknämnden: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	17,800	18,762
1939/40	19,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	20,100	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* kronor 15,000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
 - a. Grundavlöningar m. m. kronor 3,400
 - b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis* ... » 300 » 3,700
3. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 300

Summa förslagsanslag kronor 19,000

Samtidigt har föreskrivits, bland annat, att ordföranden och övriga ledamöter skola äga uppbära fasta arvoden, ordföranden med 1,000 kronor och en-

var av de övriga ledamöterna med 500 kronor för år. Därjämte skall dagarvode utgå till tjänstförrättande ordföranden med 30 kronor, till envar av de i sinnessjukvård särskilt kunniga ledamöterna med 25 kronor och till envar av de övriga ledamöterna med 20 kronor för varje dag han — i eller utom Stockholm — deltagar i nämndens sammanträden eller på uppdrag av nämnden verkställer särskild förrättning.

Vidare har stadgats, att suppleant skall äga att för varje dag han — i eller utom Stockholm — tjänstgör i ledamots ställe åtnjuta arvode med 45 kronor, då han företräder i sinnessjukvård särskilt kunnig ledamot, och eljest med 40 kronor. Då suppleant företräder ledamot vid förrättning å annan ort än den, där han har sin verksamhet förlagd eller till följd av annat allmänt uppdrag, för vilket ersättning åtnjutes, uppehåller sig, skall han äga uppbära tilläggsarvode med 10 kronor för dag.

Därjämte har föreskrivits, att ledamot eller suppleant, som i anledning av sammanträde med nämnden nödgas avstå lön å befattning i statens tjänst, skall äga åtnjuta ersättning för den lön, varom han sålunda går miste.

Sekreteraren åtnjuter ett årligt arvode av 6,000 kronor, å vilket dyrtids-tillägg utgår.

I skrivelse den 28 augusti 1939 har *sinnessjuknämnden* gjort framställning om anslag till nämnden för nästa budgetår och därvid anfört följande.

Under de senaste åren hade det blivit tydligt, att nämndens verksamhet kommit att nå en omfattning, som man från början icke alls hade tänkt sig. Till belysning härav kunde följande siffror nämnas. Under första halvåret 1931 hade till nämnden inkommit 242 ärenden och expedierats 360 utgående skrivelser. Första halvåret 1935 hade inkommit 497 ärenden och expedierats 1,021 utgående skrivelser. Första halvåret 1939 hade antalet inkomna ärenden ökat till 1,009 och antalet utgående skrivelser till 1,900. Detta innebure, att nämndens arbetsbörda hittills ungefärligen fördubblats med varje påbörjad fyraårsperiod. Ingen tendens till minskning i denna progression hade kunnat iakttagas under senaste tiden. Vid sådant förhållande syntes det önskvärt, att en bearbetning snarast komme till stånd av nämndens material, dels till belysning av nämndens arbete, dels ock än mera såsom grundval för utredning angående en eventuell omorganisation av nämnden, därest arbetsbördan alltför skulle ökas i samma takt som hittills. Då för sagda utredning och bearbetning komme att krävas avsevärt expeditiönsarbete, erfordrades ett extra anslag till biträde av 1,000 kronor. Det hos nämnden anställda kanslibiträdet vore nämligen redan så arbetsbelastat, att hon ej kunde påläggas även denna uppgift, vilken dessutom i viss mån krävde specialutbildning.

I anledning härav föreslår nämnden, att posten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal höjes med 1,000 kronor till 4,400 kronor.

I utlåtande den 26 september 1939 har *medicinalstyrelsen* biträtt sinnessjuknämndens framställning.

Departements-
chefen.

Mot den av sinnessjuknämnden föreslagna höjningen av posten till grundavlöningar m. m. har jag icke något att erinra. Härjämte påkallas emellertid en höjning även av posten till rörligt tillägg med 100 kronor. Sammanlagt skulle alltså anslaget för nästa budgetår höjas med (1,000 + 100) 1,100 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 15,000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 4,400
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 300 » 4,700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 400

Summa förslagsanslag kronor 20,100;

dels ock till Sinnessjuknämnden: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 20,100

[84.] 5. Sinnessjuknämnden: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	3,000	3,548
1939/40	3,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	3,000	—

I skrivelse den 28 augusti 1939 har *sinnessjuknämnden* hemställt om anvisande av oförändrat belopp för nästa budgetår.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande den 26 september 1939 biträtt nämndens framställning.

I enlighet med sinnessjuknämndens, av medicinalstyrelsen tillstyrkta framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Sinnessjuknämnden: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3,000

Departements-
chefen.

[85.] 6. Svenska farmakopékommittén.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	10,000	9,654
1939/40	10,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	10,000	—

Svenska farmakopékommittén, som består av ordförande och nio ledamöter jämte sekreterare, har till huvudsaklig uppgift att — under samarbete särskilt med de övriga nordiska länderna — utarbeta förslag till ny upplaga av svenska farmakopén. I kommitténs verksamhet ingår ock, bland annat, att handlägga framställningar från läkare, apotekare och läkemedelsindustrin ävensom att avgiva yttranden i ärenden, som av medicinalstyrelsen remitteras till kommittén.

Till bestridande av utgifterna för kommitténs verksamhet har riksdagen från och med budgetåret 1937/38 anvisat ett särskilt anslag å 10,000 kronor. För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 fastställt följande stat, att tillämpas under budgetåret 1939/40:

A. Avlöningar.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av

Kungl. Maj:t:

a. fasta arvoden	kronor 6,000	
b. dagarvoden	» 1,760 kronor	7,760

B. Omkostnader.

Reseersättningar	kronor 1,740	
Expenser	» 500	» 2,240
	Summa kronor 10,000	

Samtidigt föreskrev Kungl. Maj:t, med tillämpning under innevarande budgetår, att kommitténs ordförande, övriga ledamöter och sekreterare skola äga uppbära fasta arvoden, ordföranden med 1,000 kronor och en var av de övriga ledamöterna ävensom sekreteraren med 500 kronor för år räknat. Samtliga skola dessutom åtnjuta ett arvode av 20 kronor för varje dag, de deltaga i sammanträde med kommittén. Ledamot, som är bosatt utom Stockholm, skall tillika under resa till och från sammanträde med kommittén ävensom för varje dag, han i anledning av sådant sammanträde uppehåller sig i Stockholm, äga åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet.

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *farmakopékommittén* gjord framställning om oförändrat anslag för budgetåret 1940/41. Kommittén har däri anfört i huvudsak följande.

Till fasta arvoden torde böra upptagas samma belopp som för budgetåret 1939/40. Enär någon minskning av antalet plenarsammanträden, som från och med innevarande budgetår ökats från sju till åtta, icke vore att förutse, borde jämväl posten till dagarvoden bibehållas vid oförändrat belopp. Beträffande omkostnaderna föresloge kommittén, som utginge från att den nuvarande kostnadsramen för kommitténs verksamhet icke finge överskridas, allenast en jämkning i anslutning till belastningen sålunda, att posten till reseersättningar minskades med 15 kronor till 1,725 kronor samt posten till expenser ökades med motsvarande belopp till 515 kronor. I enlighet därmed erfordrades ett anslag av 10,000 kronor jämväl för nästa budgetår.

Medicinalstyrelsen har biträtt kommitténs framställning.

Enligt vad jag inhämtat, kan kommitténs arbete beräknas bli slutfört under nästa budgetår. Ett avbrott i kommitténs verksamhet synes därför böra undvikas. Vid sådant förhållande har jag, i likhet med medicinalstyrelsen, intet att erinra mot kommitténs framställning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska farmakopékommittén* för budgetåret 1940/41
anvisa ett anslag av kronor 10,000

[86.] 7. Statens bakteriologiska laboratorium: *Avlöningar, förslagsanslag.*

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	232,000	246,965
1939/40	310,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	380,000	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens bakteriologiska laboratorium, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Förteckningen återfinnes i statsliggaren för innevarande budgetår s. 221.

Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	115,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	53,100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal <i>förslagsvis</i> ..	»	127,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	14,900
Summa förslagsanslag kronor		310,000

Därjämte har Kungl. Maj:t meddelat vissa bestämmelser rörande användningen av posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt posten till avlöningar till övrig icke ordinarie personal, beträffande vilka jag torde få hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 222.

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *laboratoriets föreståndare, professorn C. Kling*, gjord framställning om anslag till avlöningar åt laboratoriets personal under nästa budgetår.

Beträffande den serologiska avdelningens verksamhet anför föreståndaren därvid till en början följande.

I 1939 års statsverksproposition hade föredragande departementschefen närmast i anledning av då föreliggande förslag om utvidgning av laboratoriets verksamhet med pneumokockserumtillverkning uttalat, att det innan förslaget genomfördes borde övervägas, huruvida icke genom ett reglerat samarbete mellan de nordiska ländernas bakteriologiska institut en rationalisering och effektivisering av särskilt produktionen av sera och vacciner kunde möjliggöras. Ett sådant övervägande hade också under maj månad 1939 kommit till stånd vid en konferens i Stockholm mellan de nordiska ländernas medicinalchefer och representanter för de bakteriologiska instituten. I ett uttalande, som avgivits av denna konferens, hade framhållits betydelsen av att den pneumokockserumtillverkning, som ägde rum vid seruminstitutet i Köpenhamn uppehölls, och rekommenderats åt övriga nordiska länder, vilkas verksamhet på detta område tillsvidare syntes kunna inskränkas till försöksverksamhet, att rekvirera behövliga serummängder från Danmark. På grund härav syntes anledning saknas att för nästkommande budgetår beräkna någon utökning av personalen för framställning av sådant serum.

Däremot har föreståndaren ansett nödvändigt att påkalla personalförstärkning för igångsättande av tillverkning av gasbrandserum. Föreståndaren yttrar härutinnan:

Vissa av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse tillkallade sakkunniga rörande bakteriologisk krigsorganisation hade i skrivelse av den 14 juli 1939 bland annat framlagt förslag om tillverkning av gasbrandserum vid statens bakteriologiska laboratorium. De sakkunniga hade i sin skrivelse också preciserat personalbehovet och omkostnaderna för en sådan tillverkning. Denna skrivelse hade av sjukvårdsstyrelsen överlämnats till medicinalstyrelsen med anhållan, att styrelsen måtte gå i författning om åtgärder, avseende säkerställande snarast möjligt av erforderlig serumtillverkning inom landet.

Föreståndaren instämde för sin del i de sakkunnigas uttalande rörande behovet av gasbrandserum under krigsförhållanden. Då man måste räkna med att de interskandinaviska förbindelserna kunde avbrytas under krigstid, syntes det honom vidare ofrånkomligt, att varje land självständigt täckte sitt behov av gasbrandserum. Det hade därjämte ådagalagts, att en inhemsk serumproduktion ställde sig fördelaktigare ur ekonomisk synpunkt än en lagring av importerat serum, varför det även ur denna synpunkt vore naturligt, att det första alternativet borde väljas. Det vore lämpligt, att tillverkningen förlades till statens bakteriologiska laboratorium, där försök redan utförts med gynnsamt resultat. Den av de sakkunniga föreslagna personalorganisationen, innefattande 1 assistent med arvode å 6,500 kronor, 1 e. o. laboratoriebiträde i 6:e lönegraden och 2 e. o. stallbiträden i 5:e lönegraden, syntes ock beträffande antalet vara väl avvägd. Föreståndaren ville dock föreslå, att assistenten placerades som extra tjänsteman i lönegrad Ex 23. Dessa fyra befattningar borde alltså upptagas å laboratoriets personalstat för budgetåret 1940/41. Önskvärt vore emellertid att medel tidigare kunde ställas till förfogande för anställande av denna personal, så att tillverkningen av gasbrandserum kunde igångsättas redan under innevarande budgetår.

För den diagnostiska avdelningen har föreståndaren under återopande av den ständigt växande arbetsbördan hemställt om en ny ordinarie laboratoriebiträdestjänst i lönegraden A 7 samt, därest gasbrandserumtillverkningen icke bleve genomförd, jämväl om en ny e. o. djurskötarebefattning i 5:e lönegraden.

Vidare har föreståndaren påkallat förstärkning av den gemensamma personalen med en vaktmästare i lönegrad Eo 6 och en gårdskar i lönegrad Eo 5. Den förre skulle handhava förrådet av glasvaror, förbrukningsartiklar m. m. samt biträda kassören med infordrande av anbud, upphandling av förnödenheter, kontroll av verkställda leveranser, lagerbokföring och inventering. Därjämte skulle han övertaga en del av det arbete, som åvilade laboratoriets chaufför, vilkens arbetstid för närvarande måste väsentligt överskridas. Gårdskarlen åter hade, alltsedan laboratoriet utflyttat till Huvudsta, visat sig nödvändig året runt för att biträda med såväl yttre som inre handräkningsgöromål.

Härjämte har föreståndaren framlagt förslag om ändrad löne- och tjänsteställning för vissa ordinarie och icke-ordinarie befattningar, innefattande jämväl en omreglering av nuvarande assistentbefattningar vid laboratoriet.

Slutligen har föreståndaren — under erinran att Kungl. Maj:t sedan år 1936, på särskilda framställningar av medicinalstyrelsen, anvisat medel till

undersökning av barnförslamningen och dess orsaker — för nästa budgetår hemställt om ett belopp av 14,600 kronor för samma ändamål samt om ett till 18,000 kronor förhöjt belopp till ersättningar åt vikarier och tillfälliga biträden. De verkliga utgifterna för sistnämnda ändamål hade för budgetåret 1938/39 uppgått till 19,000 kronor.

I anslutning härtill har föreståndaren uppskattat anslagsbehovet för avlöningar under nästa budgetår till 392,800 kronor.

Medicinalstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse tillstyrkt föreståndarens framställning om personal för gasbrandserumtillverkning samt i särskild skrivelse samma dag förordat, att gasbrandserumtillverkningen igångsattes redan från den 1 september 1939.

Styrelsen har även funnit föreståndarens framställning om en laboratoriebiträdestjänst å den diagnostiska avdelningen samt om en vaktmästare och en gårdskarl väl motiverad.

Föreståndarens förslag i övrigt har likaledes i allt väsentligt tillstyrkts av medicinalstyrelsen.

Statskontoret har i utlåtande den 4 oktober 1939 ansett sig icke kunna ingå i prövning av frågan, huruvida gasbrandserumtillverkning i avsedd omfattning behöfde pågå under hela nästkommande budgetår. De för befattningshavarna föreslagna löneförmånerna har ämbetsverket funnit böra så bestämmas, att assistenten tillerkändes ett årsarvode å 7,000 kronor, varå dyrtidstillägg ej borde utgå, samt att laboratoriebiträdet och stallbiträden placerades i lönegrad Ex 6, respektive Ex 5.

Beträffande den föreslagna laboratoriebiträdesbefattningen å diagnostiska avdelningen har statskontoret, under hänvisning till en under hand införskaffad tablå rörande antalet diagnostiska undersökningar och tuberkulosundersökningar under de senaste åren, framhållit, att totalantalet av de under de tre första kvartalen år 1939 företagna undersökningarna endast med en knapp tredjedel översteg totalantalet undersökningar under motsvarande tidrymd år 1936. Avdelningens biträdespersonal, som före den 1 juli 1937 utgjordes av tre personer, hade under tiden vuxit till dubbla antalet. Ämbetsverket har vidare erinrat, att laboratoriets behov av arbetskrafter för normala förhållanden av riksdagen prövats så sent som år 1939. Statskontoret har med hänsyn härtill avstyrkt bifall till framställningen i förevarande del.

Den begärda förstärkningen av laboratoriets gemensamma personal har statskontoret allenast delvis tillstyrkt. Den föreslagna vaktmästarens göromål med avseende å laboratoriets förråd av glasvaror m. m. samt såsom biträde åt kassören syntes statskontoret kunna fullgöras av någon tjänsteman å laboratoriets expedition, förslagsvis en kvinnlig kontorist. Beträffande chaufförssysslorna har statskontoret ansett, att laboratoriets föreståndare i första hand borde söka reglera den nuvarande chaufförens arbetsförhållanden på sådant sätt, att denne för körningar efter den ordinarie arbetstidens slut bereddes motsvarande ledighet vid annan tid på dagen. För att möjliggöra avlösning, i den mån sådan ändock kunde bliva erforderlig, syntes det stats-

kontoret vara tillräckligt, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppräknades med ett mindre belopp, förslagsvis 700 kronor.

Rörande gårdskarlen har statskontoret under hand inhämtat, att han under såväl nu löpande som föregående budgetår utfört fulla dagsverken året runt samt uppburit lön med 60 kronor i veckan från vissa poster under laboratoriets omkostnadsstat. Statskontoret har vid sådant förhållande intet att erinra mot bifall till föreståndarens ifrågavarande hemställan, men förutsätter, att den i laboratoriets omkostnadsstat uppförda delposten till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. nedsättes med ett belopp, motsvarande vad som gårdskarlbiträdet hittills uppburit i årslön.

I vad framställningen avser ändrad löne- eller tjänsteställning för vissa befattningshavare, har statskontoret ansett anledning saknas att ingå på prövning därav, innan 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga framlagt resultatet av sin utredning. Beträffande assistentbefattningarna har dock statskontoret föreslagit viss omreglering av de därmed förenade lönearvodena, avseende dyrtidstilläggens inräknande.

Det av föreståndaren äskade beloppet för vikariatsersättningar m. m. har statskontoret — under förutsättning av bifall till vad statskontoret i övrigt förordat — funnit kunna nedsättas, enär det icke kunde vara erforderligt att personalens storlek bibehölles oförändrad under befattningshavarnas semester, vilket föreståndaren beräknat. Statskontoret kan ej heller tillstyrka, att medel redan nu beräknas för fortsatta undersökningar beträffande barnförlamningen, helst som sådana undersökningar i framtiden torde komma att bedrivas även med understöd från Konung Gustaf Vs jubileumsfond.

Departements-
chefen.

Med avseende å den serologiska avdelningen vill jag erinra, att Kungl. Maj:t på grund av det skärpta internationella läget genom skilda beslut medgivit, att avdelningen finge för tillverkning av såväl gasbrands- som tetanusserum under innevarande budgetår förstärkas med sammanlagt högst 21 befattningshavare, däribland 1 extra assistent, 3 laboratoriebiträden, 4 stallbiträden, 1 eldare, tillika nattvakt, samt 1 vaktmästare. Såvitt nu kan bedömas, torde samtliga dessa befattningshavare bliva erforderliga även under nästa budgetår. Kostnaderna för dessas avlöning kunna uppskattas till i runt tal 60,000 kronor och böra bestridas från posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Beträffande den begärda personalförstärkningen i övrigt är jag, bland annat med hänsyn till vad statskontoret anført, icke beredd att nu förorda inrättande av en ny ordinarie laboratoriebiträdestjänst å den diagnostiska avdelningen. Då jag i samband med den serologiska avdelningen beräknat medel för avlöning åt en tillfällig vaktmästare under nästa budgetår, lär med anställande av den föreslagna vaktmästaren i lönegrad Eo 6 kunna något anstå. Däremot har jag, på av statskontoret angivet villkor, intet att erinra mot att medel beräknas för avlöning åt en gårdskarl i lönegrad Eo 5.

Att i nuvarande läge upptaga till behandling föreliggande förslag till

ändrad löne- eller tjänsteställning för vissa befattningshavare vid laboratoriet anser jag, i likhet med statskontoret, icke böra ifrågakomma. Den avsedda omregleringen av assistenternas lönearvoden torde också böra tills vidare uppskjutas.

Med den utökning av serumtillverkningen, som medgivits, lär en begränsning av det för semestervikarier, tillfälliga biträden m. m. äskade beloppet av 18,000 kronor knappast vara möjlig, även om sträng sparsamhet iakttages. Jag räknar därför med 18,000 kronor för ändamålet. Att nu påkalla medel för fortsatt barnförlamningsforskning anser jag mig däremot icke kunna tillstyrka.

Ett godtagande av vad jag sålunda förordat medför i och för sig icke någon ändring av posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat. Med anledning av vad chefen för finansdepartementet anført lærer emellertid posten böra nedsättas med 7,000 kronor och alltså uppföras med 108,000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle förbli oförändrad.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör höjas med kostnaderna för den förstärkta serumpersonalen, gårdskarlen och det förordade merbeloppet till vikarier, tillfälliga biträden m. m., utgörande sammanlagt (60,000 + 3,000 + 6,000) 69,000 kronor. Posten skulle därmed uppgå till (127,000 + 69,000) 196,000 kronor.

Slutligen bör posten till rörligt tillägg höjas med 8,000 kronor till 22,900 kronor. Jag har därvid icke räknat med rörligt tillägg till den för serumtillverkningen tillfälligt anställda personalen.

Anslaget skulle alltså i sin helhet komma att uppföras med (108,000 + 53,100 + 196,000 + 22,900) 380,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 108,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t	» 53,100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 196,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 22,900
Summa förslagsanslag kronor 380,000;	

dels ock till Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 380,000

[87.] 8. **Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	296,000	465,980
1939/40	350,000	—
1940/41 (förslag)	440,000	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens bakteriologiska laboratorium, upptagande följande huvudposter:

1. <i>Expenser, förslagsvis</i>	kronor	65,000
2. <i>Publikationstryck, förslagsvis</i>	»	1,000
3. <i>Övriga utgifter, förslagsvis</i>	»	284,000
		Summa kronor 350,000

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 222.

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har medicinalstyrelsen överlämnat ett av *föreståndaren för laboratoriet, professorn Kling*, uppgjort förslag rörande anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Föreståndaren har däri framhållit, att medelsanvisningen till förevarande ändamål visat sig otillräcklig under de två senaste budgetåren, vilket bland annat berott på svårigheten att beräkna omkostnadsstatens storlek, innan tillräcklig erfarenhet vunnits av laboratoriets verksamhet i dess nya lokaler. Då nu denna verksamhet fortgått under två budgetår, syntes bättre förutsättningar för en riktig beräkning av anslagsbehovet föreligga. Vid denna beräkning hade föreståndaren förutsatt, att förnödenhetsartiklar till laboratoriet skulle kunna anskaffas av nöjaktig kvalitet och i sådan mängd, att de icke blott vore tillräckliga för det omedelbara behovet utan även tillgodosåge den närmaste tidens förbrukning. Härvid hade hänsyn tagits till att importsvårigheter kunde uppstå beträffande de artiklar, som ej stode att erhålla inom landet. Vidare hade den avsevärda prisstegring, som ägt rum beträffande de flesta av för laboratoriets drift behövliga förnödenhetsartiklar, beaktats.

Med dessa utgångpunkter har föreståndaren till *expenser* beräknat ett belopp av 72,000 kronor, därav 49,000 kronor till bränsle, lyse, gas och vatten samt 23,000 kronor till övriga *expenser*. Belastningen å dessa poster utgjorde för budgetåret 1938/39 respektive 48,844 och 19,986 kronor. Det ökade medelsbehovet till övriga *expenser* motiveras med ökade utgifter i anledning av nya föreskrifter om etiketryck samt av höjda emballagekostnader.

Till *publikationstryck* har upptagits enahanda belopp som för innevarande budgetår eller 1,000 kronor.

Till *övriga utgifter* har föreståndaren föreslagit ett sammanlagt belopp av 352,000 kronor. Därvid har för inköp av bakteriologiska preparat räknats med oförändrat belopp eller 125,000 kronor. Rörande övriga hithörande delposter har föreståndaren påyrkat höjningar och till stöd därför anfört väsentligen följande.

Beträffande samtliga övriga delposter, vilka sammanlagt icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande överskrida 159,000 kronor, hade under de två senast

förflutna budgetåren summan av de anslagna medlen visat sig otillräcklig. Begärda förstärkningar hade endast delvis beviljats. Till följd härav hade föreståndaren sett sig nödsakad att begränsa inköpen av förnödenhetsartiklar till det allra nödvändigaste samt att avstå från att upplägga erforderligt reservförråd. Därjämte hade vissa inskränkningar i laboratoriets serologiska verksamhet blivit nödvändiga, vilket medfört att beredskapen i händelse av krig — särskilt beträffande gasbrandsera — blivit eftersatt. Trots dessa inskränkningar hade en brist på 9,800 kronor uppstått, vilken måst överföras till innevarande budgetår.

Av de nu avsedda delposterna hade de verkliga utgifterna för *inköp och underhåll av inventarier och instrument* uppgått till 7,050 kronor under sistförflutna budgetår. Posten borde därför höjas med 2,000 kronor till 7,000 kronor.

Utgifterna för *inköp av förbrukningsartiklar* hade under sistförflutna budgetår uppgått till 56,600 kronor, vilket innebure en avsevärd stegring från budgetåret dessförinnan. Denna stegring berodde bland annat därpå, att tillverkning av en del nya preparat, såsom gasbrandserum, pneumokockserum och stafylokockanatoxin, påbörjats ävensom att verksamheten å den kemiska avdelningen kommit igång. För att verksamheten även under nästa budgetår skulle kunna bedrivas på fullt tillfredsställande sätt erfordrades lika stort belopp, eller avrundat uppåt 57,000 kronor. Om den av de sakkunniga för bakteriologisk krigsorganisation föreslagna framställningen av gasbrandserum genomfördes, skulle ytterligare 3,000 kronor erfordras för subtrat m. m.

Utgifterna för *tvätt och renhållning*, som under budgetåret 1938/39 uppgått till 22,400 kronor, torde under nästa budgetår komma att ökas, enär kollektivavtal med städerskepersonalen vore avsett att upprättas. Enligt det av personalen återopade förslaget till avtal skulle dels en ny städerska med en lön av 100 kronor i månaden anställas, dels ock månadslönerna för tre städerskor höjas med tillsammans 100 kronor. Härtill komme lön åt semestervikarien för den föreslagna nya städerskan samt, sedan kollektivavtalet trätt i kraft, sjukersättning till städerskepersonalen. Härför erforderligt belopp vore svårt att beräkna men borde upptagas till 600 kronor. Delpostens sammanlagda belopp skulle därmed uppgå till (22,000 + 1,200 + 1,200 + 600) 25,000 kronor.

För *inköp och underhåll av djur till vaccinberedning och serumtillverkning m. m.* hade utgifterna under sistförflutna budgetår uppgått till omkring 93,900 kronor. Den vid laboratoriet under nämnda budgetår bedrivna försöksverksamheten för framställning av pneumokockserum å kanin påginge i mycket liten omfattning, medan serumberedning å häst fortginge såsom tidigare. Likaså fortsattes i oförminskad skala den för pneumonibehandlingen viktiga bestämningen av de olika pneumokocktyperna, vilken verksamhet krävde ett stort antal möss och marsvin. Då laboratoriets tillverkning av pneumokocksera å kanin endast komme att pågå i försöksform, syntes ett belopp av 90,000 kronor vara tillräckligt för hittillsvarande serumtillverkning. Härtill komme emellertid kostnaden för hästar och övriga försöksdjur m. m. till den av sakkunniga för bakteriologisk krigsorganisation föreslagna gasbrandserumtillverkningen 21,000 kronor. Delposten borde alltså upptagas med (90,000 + 21,000) 111,000 kronor.

Enär laboratoriet i sina nya lokaler hade betydligt större materiella förutsättningar än förut att framgångsrikt bedriva *vetenskaplig verksamhet*, syntes den för innevarande budgetår till detta ändamål anvisade delposten böra höjas åtminstone till tidigare anvisat belopp eller 9,500 kronor.

För *yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m.*, vari även inbegripits utgifter för plöjning och utsäde m. m. för grönfoder åt försöks-

djuren samt viss del av lönen till en extra renhållnings- och trädgårdsarbetare, hade kostnaderna under föregående budgetår uppgått till cirka 4,400 kronor. Om förenämnde arbetare överfördes på extra ordinarie stat, skulle denna del post kunna begränsas till 3,500 kronor eller samma belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Vad slutligen anginge posten till *diverse utgifter* torde med hänsyn till senaste belastningssiffra, utgörande 8,250 kronor, ett belopp av 8,000 kronor vara behöfligt. Därutöver torde i likhet med vad fallet varit under föregående budgetår ett belopp av 3,000 kronor erfordras för reseersättningar och materialanskaffning åt den extra läkarpersonal, som erhållit medicinalstyrelsens uppdrag att vetenskapligt studera barnförlamningssjukdomen inom epidemiområdena. Posten borde alltså upptagas till 11,000 kronor.

I enlighet härmed har föreståndaren beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till $(72,000 + 1,000 + 352,000)$ 425,000 kronor.

Medicinalstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse förklarat sig icke hava något att invända mot föreståndarens förslag. Beträffande den föreslagna gasbrandserumtillverkningen och fortsatt bedrivande av vissa undersökningar rörande barnförlamningen har styrelsen hänvisat till vad därom uttalats i styrelsens förslag till avlöningsstat för laboratoriet.

Departements-
chefen.

Vad först angår posten till *expenser* har föreståndarens beräkning av utgifterna för bränsle, lyse och vatten icke givit mig anledning till erinran. För ändamålet torde alltså böra beräknas 49,000 kronor. Den igångsatta tillverkningen av gasbrandserum kommer att påverka utgifterna för övriga *expenser* i form av ökade kostnader för etiketter och emballage m. m. Å andra sidan påkallar nuvarande situation sträng återhållsamhet beträffande andra hithörande utgifter. På grund härav har jag ansett mig böra räkna med oförändrat belopp till övriga *expenser* under nästa budgetår eller 20,000 kronor. Posten till *expenser* skulle då komma att upptagas med $(49,000 + 20,000)$ 69,000 kronor.

Till *publikationstryck* torde böra avses samma belopp som för innevarande budgetår eller 1,000 kronor.

Vad åter angår posten till *övriga utgifter*, torde en avsevärd höjning icke kunna undvikas på grund av förenämnda gasbrandserumtillverkning. Såvitt nu kan bedömas, kommer en fortsatt tillverkning av dylikt serum i den omfattning, som av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår medgivits, att medföra en ökad kostnad under denna post av omkring 75,000 kronor. Därav belöpa inemot 15,000 kronor å inköp av förbrukningsartiklar samt 60,000 kronor å inköp och underhåll av hästar. Härigenom skulle motsvarande delposter i omkostnadsstaten komma att stiga till respektive 55,000 och 135,000 kronor. Därutöver torde en mindre höjning av dessa delposter vara motiverad med hänsyn till de verkliga utgifterna för hithörande ändamål under sistförflutna budgetår, även om man räknar med att hittills pågående, huvudsakligen för fredsbruk avsedda serum- eller vaccinberedning måste i viss utsträckning begränsas. Jag förordar därför, att posterna till inköp av förbrukningsartiklar samt inköp och underhåll av djur för serum- och vaccinberedning upptagas med respektive 60,000 och 140,000 kronor.

I övrigt torde posten till tvätt och renhållning böra i anslutning till föreståndarens förslag höjas med 5,000 kronor till 25,000 kronor. Å andra sidan lär med hänsyn till rådande förhållanden delposten till vetenskaplig verksamhet böra begränsas till förslagsvis 6,000 kronor. Likaså förordar jag — under hänvisning till vad jag under föregående punkt anfört — att posten till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. nedsättes till 1,500 kronor. Övriga delposter böra upptagas med oförändrade belopp. Posten till övriga utgifter skulle därmed uppgå till 370,000 kronor.

Vid bifall härtill skulle laboratoriets omkostnadsanslag komma att för nästa budgetår beräknas sålunda:

1. Expenser, <i>förslagsvis</i>	kronor	69,000
2. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	1,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	370,000
		Summa kronor 440,000

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 440,000

[88.] 9. **Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	44,200	48,471
1939/40	55,200	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	58,200	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	16,900
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	6,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	27,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	»	2,000
»	»	29,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2,800
		Summa förslagsanslag kronor 55,200

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *laboratoriets föreståndare, professorn Wolff*, gjord framställning angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Föreståndaren föreslår däri, att det nuvarande e. o. första laboratoriebiträdet, som varit anställt vid laboratoriet sedan 1932, uppfördes å ordinarie stat. Föreståndaren betonar, att något tvivel om befattningens nödvändighet icke längre förefinnes och att motsvarande befattningar vid statens bakteriologiska och farmaceutiska laboratorier redan äro ordinarie.

Vidare framhåller föreståndaren, att laboratoriet är i trängande behov av ytterligare en extra assistent, därest laboratoriet åliggande undersökningar skola medhinnas inom rimlig tid. Till stöd härför har föreståndaren anfört följande.

Arbetet vid laboratoriet hade de senaste åren visat en sådan progressiv ökning, att den avlönade personalen trots övertidsarbete i mycket stor utsträckning icke kunnat medhinna detsamma. Till följd härav hade under det sistförflutna budgetåret delvis oavlönad arbetskraft måst anlitas, ett förfaringssätt som icke vore möjligt att i längden tillämpa. Till belysande av arbetsbördans ökning, vilken framförallt gällde undersökningar av alkoholhalten i blodprov från motorfordonsförare och gruppbestämningar å blodprov i faderskapsärenden jämte därmed sammanhängande serologiskt arbete, hade följande tabell upprättats.

	Blodprov för alkohol- bestämning	Blodprov i faderskaps- ärenden
1933	918	480
1934	1,128	770
1935	1,299	824
1936	1,520	803
1937	1,815	851
1938	2,163	885

Arbetsbördans ökning hade även fortsatt under år 1939. Sålunda hade såväl antalet ärenden för alkoholbestämning och faderskapsärenden som övriga ärenden under de första 7 månaderna av år 1939 visat en ökning med 20 % i jämförelse med samma månader år 1938.

Någon häremot svarande förstärkning av förevarande anslag hade icke erhållits. Visserligen hade anslaget innevarande budgetår höjts från 44,200 kronor till 55,200 kronor, men denna höjning berodde huvudsakligen på den ändrade uppställningen av lönestaterna efter de nya avlöningsreglementenas ikraftträdande.

Härjämte har föreståndaren erinrat, att posten till grundavlöningar åt övrig icke-ordinarie personal under sistförflutna budgetår icke räckt till för avlöning av vikarier åt den icke-ordinarie personalen, än mindre medgivit anställande av extra personal vid särskilt stark arbetsbelastning. I anledning härav hade Kungl. Maj:t under sistförflutna budgetår sett sig nödsakad medgiva, att till förstärkande av anslaget finge från femte huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter överföras sammanlagt 1,300 kronor. Detta belopp syntes vara erforderligt även under nästa budgetår för vikariatsersättningar och dylikt, varjämte för avlöning av erforderlig extra personal under viss del av budgetåret borde beräknas minst 1,800 kronor. Därjämte syntes avlöningen till de två vid laboratoriet anställda extra assistenterna, vilka icke blivit delaktiga av den löneförbättring, som andra lägre befattningshavare kommit i åtnjutande av genom den senaste löneregleringen, böra höjas från 3,000 till 3,600 kronor. Den nya assistenten borde likaledes erhålla ett arvode av 3,600 kronor.

Vid bifall till vad sålunda anförts skulle avlöningsposten till tjänstemän å ordinarie stat ökas med avlöningen till ett första laboratoriebiträde i lönegrad A 11 eller med omkring 5,100 kronor till 22,000 kronor. Grundavlöningsposten

för den icke-ordinarie personalen skulle komma att uppgå till (27,000 + 1,300 + 1,800 + 1,200 + 3,600 — 4,000) 30,900 eller i runt tal 31,000 kronor.

Medicinalstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse i huvudsak anslutit sig till vad föreståndaren anfört och hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med (5,100 + 4,000) 9,100 kronor till 64,300 kronor.

Den av föreståndaren förebragta utredningen giver vid handen, att laboratoriets arbetsbörda varit stadd i ständig ökning alltsedan år 1933. En viss förstärkning av personalen ägde visserligen rum år 1938, men denna har redan visat sig icke vara tillfyllest. Jag finner mig därför nödsakad äska medel för ytterligare förstärkning av personalen. Med hänsyn till rådande ovissa förhållanden torde denna lämpligast bära ske på det sättet, att ett belopp av förslagsvis 3,000 kronor beräknas för anställande, i mån av behov, av tillfällig arbetskraft vid laboratoriet. Däremot anser jag mig icke kunna för närvarande tillstyrka en höjning av arvudet till extra assistenterna, ej heller ett uppförande av det nuvarande e. o. laboratoriebiträdet å ordinarie stat. Någon höjning av anslaget för beredande av ersättning åt vikarier m. m. torde icke erfordras, då ökade medel för detta ändamål beräknats för innevarande budgetår.

Vid bifall härtill påkallas i och för sig ingen ändring av posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anfört torde emellertid denna post bära nedsättas med 1,400 kronor till 15,500 kronor.

Posten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal åter bör höjas med kostnaden för den tillfälliga arbetskraften, 3,000 kronor, och alltså uppföras med 30,000 kronor.

Slutligen bör posten till rörligt tillägg uppräknas med 1,400 kronor till 4,200 kronor.

Övriga poster bära bibehållas oförändrade. Anslagets slutsumma blir då 58,200 kronor.

Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 15,500
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	» 6,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 30,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 2,000 » 32,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4,200

Summa förslagsanslag kronor 58,200;

dels ock till Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av ... kronor 58,200

[89.] 10. **Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	16,000	20,983
1939/40	18,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	21,000	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt omkostnadsstat för laboratoriet, upptagande följande huvudposter:

1. <i>Expenser, förslagsvis</i>	kronor 5,000
2. <i>Övriga utgifter, förslagsvis</i>	» 13.000
	Summa kronor 18,000

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 223.

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *laboratoriets föreståndare, professorn Wolff*, gjord beräkning angående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Däri har posten till *expenser* föreslagits höjd med 1,000 kronor till 6,000 kronor. Till stöd härför har åberopats dels belastningen å denna post, som budgetåret 1938/39 uppgått till inemot 6,700 kronor, varav omkring 1,900 kronor belöpt å utgifter för bränsle, lyse, gas och vatten samt omkring 4,800 kronor å övriga expenser, dels ock den ständigt fortgående ökningen av arbetet vid laboratoriet.

Beträffande posten till *övriga utgifter* upplyser föreståndaren, att ett överskridande av det belopp om 9,500 kronor, som av denna post under föregående budgetår anvisats till inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m., kunnat undvikas endast med största svårighet, varvid i och för sig önskvärda nyanskaffningar i vissa fall måst anstå. På grund härav och med hänsyn till inträffade prisstegringar beräknar föreståndaren utgifterna för detta ändamål under nästa budgetår till minst 12,000 kronor. Utgifterna i övrigt under denna anslagspost, vilka avse kostnader för alkoholprov åt polismyndigheterna, hade under sistförflutna budgetår uppgått till omkring 5,000 kronor, medan till detta ändamål endast anvisats för sistnämnda budgetår 2,500 kronor samt för innevarande budgetår 3,000 kronor. En höjning av denna delpost syntes dock icke vara alldeles nödvändig, varför föreståndaren för ändamålet beräknat oförändrat belopp.

Föreståndaren har alltså uppskattat anslagsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt (6,000 + 12,000 + 3,000) 21,000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse har *medicinalstyrelsen* i huvudsak anslutit sig till föreståndarens förslag. Beträffande delposten till inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m. ansåge styrelsen dock, att de av föreståndaren anförda skälen motiverade en ytterligare höjning av denna post till 13,000 kronor. Anslaget skulle därmed höjas till 22,000 kronor.

Av vad laboratorieföreståndaren anfört framgår, att en höjning av anslaget för nästa budgetår icke torde kunna undvikas. Därvid lärer posten till *expenser* böra i nära anslutning till de verkliga utgifterna för ändamålet under sistförflutna budgetår upptagas med 6,500 kronor, fördelade med 2,000 kronor å bränsle, lyse, gas och vatten samt 4,500 kronor å övriga *expenser*. Posten till *övriga utgifter* torde likaledes böra uppräknas med 1,500 kronor, i första hand avsedda för inköp och underhåll av apparater, förbrukningsartiklar m. m. Anslaget skulle då komma att för nästa budgetår beräknas sålunda:

1. <i>Expenser, förslagsvis</i>	kronor 6,500
2. <i>Övriga utgifter, förslagsvis</i>	» 14,500
Summa kronor 21,000	

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 21,000

[90.] 11. **Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	76,000	63,072
1939/40	92,800	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	94,800	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för ifrågavarande laboratorium, upptagande, bland andra, en vaktmästare i lönegraden A 5.

Vidare har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för laboratoriet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 49,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 23,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 14,800
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	1,500 » 16,300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 4,000
Summa förslagsanslag kronor 92,800	

Kungl. Maj:t har tillika förklarat, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall tills vidare disponeras på följande sätt:

Arvode till föreståndaren för laboratoriet	kronor 1,000
Arvoden till två assistenter å 6,500 kronor, tillhopa	» 13,000
Arvoden till två assistenter å 4,500 kronor, tillhopa	» 9,000
Summa kronor 23,000	

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *föreståndaren för laboratoriet H. Nilsson* gjord framställning om anslag till avlöningar åt laboratoriets personal under nästa budgetår.

Föreståndaren framhåller däri, att såväl vissa lönehöjningar som en förstärkning av laboratoriets personal vore nödvändiga för att verksamheten vid laboratoriet skulle kunna bedrivas rationellt och i avsedd omfattning.

Till utveckling härav har föreståndaren anfört huvudsakligen följande.

De två lägre avlönade assistentbefattningarna hade endast under det första halvåret efter den omorganisation, som laboratoriet undergått vid föregående budgetårs ingång, varit besatta med kompetenta personer. Då det därefter visat sig omöjligt att erhålla kvalificerade innehavare av dessa tjänster, hade desamma uppehållits genom korttidsförordnande av olika personer, samtliga med otillräcklig utbildning och erfarenhet. Detta provisoriska förfaringssätt kunde ej fortsätta utan att i avsevärd grad nedsätta laboratoriets prestationsförmåga. Enär laboratoriet utöver föreståndaren icke ägde tillgång till personal med grundlig farmaceutisk utbildning (svensk apotekarexamen) eller flerårig praktisk erfarenhet av de arbetsuppgifter av farmaceutisk art, som åvilade laboratoriet, föreläge ett trängande behov av att få ifrågavarande tjänster stadigvarande besatta med i detta hänseende kvalificerade personer. Under nu rådande farmaceutbrist syntes denna fråga endast kunna lösas genom en höjning av ifrågavarande befattningshavares arvoden. I anledning härav föresloges, att dessa arvoden skulle utgå med samma belopp som de högre avlönade assistenternas eller, efter omräkning i enlighet med givna direktiv för avveckling av å arvoden belöpande dyrtidstillägg, 7,600 kronor.

Beträffande personalen i övrigt hade erfarenheten visat, att ytterligare en vaktmästarbefattning samt två djurskötartjänster vore erforderliga. Inrättandet av förstnämnda befattning, vilken syntes böra placeras i A 7, motiverades av att den nuvarande vaktmästaren, som hade halvtidstjänstgöring å vardera av laboratoriets två avdelningar, icke i erforderlig utsträckning medhunnit sitt arbete, vilket bland annat omfattade tillverkning och reparation av djurburar samt underhåll och vård av laboratoriets instrument. De extra kostnader, som på grund härav komme att åsamkas laboratoriet, skulle inbesparas, därest den nya vaktmästartjänsten inrättades. Behovet av två djurskötare, vilka lämpligen borde placeras i A 7 respektive Eo 6, framginge av en av föreståndaren för laboratoriets biologiska avdelning gjord utredning, vilken baserats på en noggrann jämförelse med personal- och arbetsförhållandena vid statens bakteriologiska laboratoriums smådjursavdelning och statens veterinärbakteriologiska anstalts tuberkulosavdelning. Genom inrättande av dessa två tjänster kunde laboratoriebiträdena helt befrias från att biträda den nuvarande extra djurskötaren vid skötseln av laboratoriets mellan 2 å 3,000 djur, av vilka flertalet vore opererade och fordrade noggrann omvårdnad under en ibland årslång observationstid, medan andra erfordrade beredande av tidsödande specialkost.

I sin förenämnda skrivelse har *medicinalstyrelsen* funnit vad laboratoriets föreståndare anfört motivera vissa ändringar i personalstaten. För att säkerställa laboratoriets behov av farmaceutiskt utbildad personal ansåge styrelsen sålunda i likhet med föreståndaren, att till samtliga fyra assistenter borde utgå arvode med samma belopp, som de två högre avlönade assistenterna redan åtnöte, eller efter inräkning av dyrtidstillägg, 7,345 kronor.

Behovet av den föreslagna personalförstärkningen ansåge styrelsen vidare

vara till fyllest utrett. Dock syntes en rättvis avvägning med hänsyn till göromålens art böra medföra en något lägre placering i lönehänseende än som föreslagits, varjämte båda djurskötarna borde uppföras på extra ordinarie stat. Den nya vaktmästartjänsten kunde lämpligen placeras i A 6, djurskötartjänsterna i Eo 5 respektive Eo 4.

Vid bifall härtill borde anslagsposten till avlöningar, till tjänstemän å ordinarie stat höjas med 4,000 kronor till 53,500 kronor, anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 7,400 kronor till 30,400 kronor, posten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal med 5,800 kronor till 20,600 kronor, posten till avlöningsförhöjningar m. m. med 400 kronor till förslagsvis 1,900 kronor samt posten till rörligt tillägg med 600 kronor till 4,600 kronor. Sammanlagda anslagsbehovet skulle därmed uppgå till 111,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 19 september 1939 avstyrkt bifall till de av medicinalstyrelsen föreslagna arvodesförhöjningarna. Enligt statskontorets mening hade tillräckliga skäl ej anförts för ett likställande i lönehänseende av de båda kategorierna assistenter. Efter inräkning av de nu utgående dyrtidstillägg borde dessa lämpligen bestämmas till 7,000 kronor för de två högre avlönade assistenterna samt till 5,000 kronor för de båda övriga. Därutöver syntes emellertid — för undvikande av löneminskning — de nuvarande innehavarna av assistentbefattningarna böra tillerkännas personligt tillägg, motsvarande skillnaden mellan vad de uppbära i lön den 30 juni 1940 och dem efter samma dag tillkommande avlöning.

Beträffande inrättandet av den föreslagna ordinarie vaktmästartjänsten har statskontoret — med hänsyn till att laboratoriet erhållit sin nuvarande organisation så sent som år 1938 samt att laboratoriets personalförteckning upptog en vaktmästarebefattning i A 5 — funnit skäl ej föreligga att redan nu överväga en ökning av vaktmästarpersonalen.

Vad slutligen angår styrelsens hemställan om medel till två nya extra ordinarie befattningar såsom djurskötare förefölle det statskontoret som om den förhållandevis starka utökningen av laboratoriets personal, som vidtagits i samband med omorganisationen, skulle möjliggöra en tillfredsställande vård av laboratoriets djurbestand.

Vad föreståndaren anfört har övertygat mig om nödvändigheten av att åtminstone en av de lägre avlönade assistenterna tillerkännes högre arvode än nu är fallet. Då en allmän omreglering av lönearvodena, avseende dyrtidstilläggens inarbetande i desamma, har ansetts böra tills vidare anstå, synes mig arvodet för ifrågavarande assistent böra bestämmas till enahanda belopp, som nu tillkommer de båda högre avlönade assistenterna eller 6,500 kronor jämte dyrtidstillägg.

Den äskade utökningen av laboratoriets personal med en vaktmästare och två djurskötare finner jag mig däremot, i likhet med statskontoret, icke kunna för närvarande tillstyrka.

Departements-
chefen.

Femte huvudtiteln.

Från nu angivna utgångspunkter kräves i och för sig icke någon ändring av posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat. På grund av vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anfört anser jag mig dock böra föreslå, att posten nedsättes med 2,000 kronor till 47,500 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, åter bör höjas med 2,000 kronor till 25,000 kronor.

Vidare bör posten till rörligt tillägg uppräknas med 2,000 kronor till 6,000 kronor.

Återstående poster böra upptagas med oförändrade belopp.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 47,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 25,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 14,800
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 1,500 » 16,300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 6,000

Summa förslagsanslag kronor 94,800;

dels ock till Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 94,800

[91.] 12. **Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	30,000	29,875
1939/40	30,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	30,000	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas under budgetåret 1939/40:

Omkostnadsstat.

1. Expenser, <i>förslagsvis</i>	kronor 10,000
2. Övriga utgifter (inköp och underhåll av djur, apparater, förbrukningsartiklar m. m.) <i>förslagsvis</i>	» 20,000
Summa kronor 30,000	

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har medicinalstyrelsen överlämnat av *föreståndaren för laboratoriet Nilsson* gjord framställning angående medelsbehovet för nästa budgetår, däri denne med hänsyn till den erfarenhet, som vunnits rörande kostnaderna för inköp och underhåll av djur, apparater, förbrukningsartiklar m. m. föreslagit en höjning av anslagsposten till övriga utgifter med 10,000 kronor. Detta belopp beräknas jämväl täcka kostnaderna för inköp av farmaceutiska specialiteter för efterhandsprövning (stickprovskontroll).

I sin förenämnda skrivelse har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att ifrågasvarande anslagshöjning begränsas till 5,000 kronor.

I utlåtande den 19 september 1939 har *statskontoret*, med hänsyn till vikten av att läkemedelsprov för undersökning i största möjliga utsträckning må kunna inköpas, förklarat sig icke vilja avstyrka den av medicinalstyrelsen föreslagna anslagshöjningen.

Under rådande förhållanden anser jag mig icke kunna tillstyrka en höjning av förevarande anslag. Inom nuvarande anslagsram torde dock visst ökat utrymme för inköp och underhåll av djur samt nödiga förbrukningsartiklar böra beredas på det sättet, att posten till expenser nedsättes med 2,000 kronor och posten till övriga utgifter höjes med samma belopp. Anslaget skulle då komma att för nästa budgetår beräknas sålunda:

Departements-
chefen.

Expenser, <i>förslagsvis</i>	kronor	8,000
Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	22,000
		Summa kronor 30,000

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens farmaceutiska laboratorium*: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 30,000

Provinsialläkarstaten.

[92.] 13. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: **Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	3,055,000	3,186,574
1939/40	3,690,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	3,750,000	—

Kungl. Maj:t har den 15 juni 1939 fastställt avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., upptagande bland annat en post till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat å 3,420,000 kronor och en post till rörligt tillägg å 206,300 kronor. Därvid har antalet provinsialläkare förutsatts utökat med 15 från den 1 januari 1940.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid utgått från att utökningen av antalet provinsialläkare skulle fortsättas under nästa budgetår, därvid styrelsen under hänvisning till det stora behovet av utökade läkarkrafter på landsbygden för genomförandet av redan beslutade och föreslagna socialhygieniska åtgärder räknat med minst 20 nya tjänster. I anslutning härtill har styrelsen föreslagit en höjning av den i avlöningsstaten upptagna posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med 180,000 kronor samt av posten till rörligt tillägg med 12,400 kronor. Då någon ändring i gällande avlöningsstat i övrigt icke syntts styrelsen påkallad, har styrelsen uppskattat anslagsbehovet i sin helhet för nästa budgetår till (3,690,000 + 180,000 + 12,400) 3,882,400 kronor.

Departements-
chefen.

I besparingspropositionen den 10 november 1939, nr 79 (bilaga 3), har förordats ett uppskov med tillsättande av de 15 provinsialläkartjänster, som enligt medgivande av 1939 års lagtima riksdag finge inrättas från och med innevarande kalenderårs ingång. Detsamma gäller en av 1938 års riksdag beviljad ny provinsialläkartjänst, som ännu icke besatts. Riksdagen har för sin del uttalat viss tvekan i fråga om lämpligheten att helt inställa tillsättandet av dessa tjänster. Enligt riksdagens mening tala starka skäl för att inrättandet av ifrågavarande tjänster åtminstone delvis fullföljes. I anledning härav torde böra räknas med att förslagsvis sex av de beviljade tjänsterna komma att besättas under den närmaste framtiden. Med tillsättande eller inrättande av ytterligare tjänster synes däremot böra tills vidare anstå.

Med utgångspunkt härifrån och då några restriktioner beträffande förordnande av vikarier under ledigheter å hithörande befattningar icke lärer böra ifrågakomma, skulle posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat komma att för nästa budgetår uppgå till 3,380,000 kronor. Vidare bör posten till rörligt tillägg uppräknas med i runt tal 100,000 kronor till 306,300 kronor. Någon anledning till ändring av övriga poster förefinnes däremot icke.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat (förste provinsialläkare och provinsialläkare), *förslagsvis* kronor 3,380,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t:
 - a. Arvoden till biträdande förste provinsialläkare ... kronor 11,600

b. Avlöning åt civila läkarstipendiater, <i>förslagsvis</i>	kronor	8,400 kronor	20,000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän:			
a. Tillfälligt lönetillägg åt en provinsialläkare	»	600	
b. Ersättning till förste provinsialläkare för vissa expenser	»	43,100	» 43,700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>			» 306,300
Summa förslagsanslag kronor 3,750,000;			

dels ock till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 3,750,000

[93.] 14. **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	165,000	224,987
1939/40	200,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	150,000	—

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* under åberopande av dels belastningen för sistförflutna budgetår dels ock den utökning av antalet provinsialläkare, som förutsatts inträda under innevarande och nästa budgetår, hemställt, att anslaget måtte för budgetåret 1940/41 upptagas med 250,000 kronor.

I den förut omnämnda besparingspropositionen hava genom en tillfällig begränsning av ifrågavarande läkares inspektionsskyldighet m. m. omkring 40,000 kronor beräknats kunna inbesparas å förevarande anslag under innevarande budgetår. Även under nästa budgetår torde en viss inskränkning i nämnda skyldighet kunna utan alltför stora olägenheter äga rum. Med hänsyn såväl härtill som till det under föregående punkt förordade uppskovet med besättandet av vissa provinsialläkartjänster torde anslaget för budgetåret 1940/41 kunna begränsas till omkring 150,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 150,000

[94.] 15. **Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 2 december 1921 (nr 687), ändrad genom kungörelser nr 152/1927 och 411/1936.]

Departements-
chefen.

Statsbidrag utgår med högst en tredjedel av byggnadskostnaderna eller av inköpssumman, dock högst med 18,000 kronor för varje bostad.

Enligt beslut av 1936 års riksdag utgår bidrag efter den 1 januari 1936 allenast till bostäder inom rikets ödemarksområden. Beträffande ansökningar, som inkommit före nämnda dag, skola dock tidigare statsbidragsgrunder gälla.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har däri upplyst, att vid utgången av budgetåret 1938/39 å anslaget förefunnes en reservation av 60,691 kronor, vilken emellertid jämte det för budgetåret 1939/40 anvisade anslaget å 32,000 kronor vore avsedd att tagas i anspråk för redan beviljade men icke utbetalade bidrag. Med utgångspunkt härifrån har styrelsen — som tillstyrkt statsbidrag med 16,533 kronor till uppförande av en provinsialläkarbostad i Pajala distrikt samt beräknat ett statsbidrag av högst 18,000 kronor till anordnande av ytterligare en provinsialläkarbostad under nästa budgetår — uppskattat anslagsbehovet för sistnämnda budgetår till i runt tal 35,000 kronor.

Departements-
chefen.

Enligt vad medicinalstyrelsen under hand meddelat föreligger icke någon ny ansökan om statsbidrag till uppförande av provinsialläkarbostad i ödemarken utöver den för Pajala distrikt avsedda. Vid sådant förhållande anser jag mig icke böra förorda högre anslagsbelopp för nästa budgetår än som erfordras för Pajalabostaden eller i avrundat tal 17,000 kronor.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:*
Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å lands-
bygden för budgetåret 1940/41 anvisa ett reserva-
tionsanslag av kronor 17,000

[95.] 16. **Bidrag till extra provinsialläkares avlöande m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	15,000	19,079
1939/40	10,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	20,000	—

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att den beslutade utökningen av antalet ordinarie provinsialläkardistrikt, vilken vore avsedd att ske bland annat genom de extra distriktens förändring till ordinarie, icke kunde genomföras hastigare än att den 1 juli 1940, förutom nytillkomna extra provinsialläkardistrikt, ännu några av nu befintliga extra distrikten komme att finnas kvar. Med hänsyn härtill har styrelsen uppskattat medelsbehovet för bidrag till de extra provinsialläkarnas avlöning under budgetåret 1940/41 till 6,000 kronor.

Departements-
chefen.

I enlighet med vad jag i det föregående förordat skulle endast en mindre utökning av antalet ordinarie provinsialläkare komma att äga rum under

den närmaste framtiden. Vid sådant förhållande torde någon minskning av antalet extra provinsialläkare icke böra tills vidare ifrågasättas. Anslaget torde därför böra bestämmas i huvudsaklig anslutning till belastningen under sistförflutna budgetår och alltså upptagas med i runt tal 20,000 kronor.

Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till extra provinsialläkares avlöande m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 20,000

Sjukvårdsanstalterna.

Sinnessjukvårdsanstalter.

[96.] 17. Statens sinnessjukhus: Avlöningar, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	15,840,000	16,620,122
1939/40	21,600,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	21,700,000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1939 fastställt en av riksdagen godkänd personalförteckning för statens sinnessjukhus, vilken finnes intagen i statsliggaren för innevarande budgetår s. 233.

Kungl. Maj:t har samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ...	kronor 13,650,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 95,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 6,650,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1,205,000
Summa förslagsanslag kronor 21,600,000	

Därjämte har Kungl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser rörande användningen av anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Rörande innehållet i dessa får jag hänvisa till statsliggaren, s. 234—35.

I skrivelse den 31 augusti 1931 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid föreslagit överförande till ordinarie stat av vissa e. o. befattningar. Detta gäller till en början 20 befattningar som förestånderskor av 2:a klass, avsedda för hjälpverksamheten, varvid styrelsen åberopat omfattningen och betydelsen av de med dessa tjänster förenade arbetsuppgifterna. Av samma skäl anses även den vid Källshagens sjukhus för familjevård anställda e. o. förestånderskan böra överföras å ordinarie stat.

Vidare föreslås, att 105 e. o. skötare- och 214 e. o. sköterskebefattningar samt 20 e. o. eldarebefattningar av 2:a klass utbytas mot ordinarie tjänster. Till stöd härför har bland annat erinrats om, att vid genomförandet av de åren 1937 och 1939 beslutade arbetstidsregleringarna anställts allenast e. o. personal utan motsvarande utökning av antalet ordinarie tjänster, vilket medfört en försämring av utsikterna att vinna ordinarie anställning. Med styrelsens förslag skulle befordringsutsikterna för sjukvårdspersonalen bli ungefär desamma som före 1937, varjämte de eldare, som innehaft sina e. o. befattningar i minst fem år, skulle kunna konstitueras som ordinarie.

Härjämte förordar styrelsen inrättande av ett antal helt nya tjänster.

Sålunda föreslås, att antalet översköterskor för nattövervakning ökas med 15. Styrelsen framhåller, att under den tid, de för detta ändamål tillsatta 5 översköterskorna fungerat, hade så goda erfarenheter av deras arbete vunnits, att styrelsen ansåge anordningen böra vidare utvidgas till att omfatta alla statens sinnessjukhus. Därigenom skulle ock uppsyningspersonalen, vars arbetstid avsevärt överstege 48 timmar i veckan, erhålla viss lättnad i sin arbetsbörda.

I syfte att underlätta ett nedläggande av psykiatriska sjukhuset i Stockholm planerar medicinalstyrelsen uppförandet av en specialpaviljong för män vid Sundby sjukhus vid Strängnäs. Till denna paviljong skulle överföras all manlig sjukvårdspersonal, som nu är anställd vid psykiatriska sjukhuset och vid det provisoriska sekundärsjukhuset i Enköping, men därutöver erfordras enligt styrelsens beräkningar 1 uppsyningsman av 2:a klass, 4 översköterskor, 14 skötare och 5 e. o. skötare.

Styrelsen har vidare begärt förstärkning av sjukvårdspersonalen på grund av utvidgat antal vårdplatser och ökat laboratoriearbete vid ett flertal sinnessjukhus. Styrelsen har därvid erinrat om den alltmera ökade anknytning, som sinnessjukvården med rätta fått till den somatiska medicinen, vilken medfört, att läkarna med dem åvilande arbetsbörda icke medhunnit det nödvändiga laboratoriearbetet. Krav på ökad sköterskehjälp å laboratorierna hade ock rests från det ena sjukhuset efter det andra. Styrelsen anför vidare härutinnan:

Från S:t Jörgens sjukhus vid Göteborg hade sålunda begärts en ny överskötersketjänst med placering å laboratorium och tandbehandlingsrum. Styrelsen vitsordade det berättigade i detta krav och hemställde, att en ny överskötersketjänst måtte inrättas. Vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik påginge omfattande renoverings- och tillbyggnadsarbeten inom administrationsbyggnaden, avseende bland annat ökade laboratorieutrymmen, röntgenavdelning och lokaler för tandbehandling. För att sköta dessa tre avdelningar krävdes en ny arbetskraft, vilken borde vara översköterska. Styrelsen hemställde därför, att antalet översköterskor måtte ökas med ytterligare 1.

Vid Frösö sjukhus vid Östersund påginge likaledes vissa omändringsarbeten, vilka bland annat kommo att medföra ett 40-tal nya vårdplatser ävensom möjliggöra ökade arbetsmöjligheter samt en rationellare uppdelning av patientmaterialet. Från sjukhuset hade av denna anledning begärts nyanställandet av 1 översköterska, 9 sköterskor och 1 skötare. Medicinalstyrelsen

vitsordade detta behov och hemställde därför, att antalet översköterskor måtte ökas med 1, e. o. skötare eller manliga elever med 1, sköterskor med 5 och e. o. sköterskor eller kvinnliga elever med 4.

Direktionen för Umedalens sjukhus vid Umeå hade begärt nyanställande för laboratorium, polikliniker och blivande röntgenavdelning av en över-sköterska. Styrelsen vitsordade behovet härav och tillstyrkte framställningen. Vidare hade påkallats anställande av 3 e. o. skötare eller manliga elever under hänvisning till den allt mera stegrade överbeläggningen. Då mansavdelningen, vars personalbehov beräknats med utgångspunkt från en normalbeläggning av 476 patienter, för det dåvarande inrymde 560 sjuka, ansåge styrelsen jämväl denna framställning motiverad.

Slutligen hade från Furunäsets sjukhus vid Piteå begärts anställandet av 4 sköterskor från och med den tidpunkt, då en planerad påbyggnad av den s. k. Kolonibyggnaden bleve färdig. För ifrågavarande påbyggnad, som komme att medföra 24 nya vårdplatser, hade styrelsen i särskild skrivelse den 31 augusti 1939 äskat cirka 85,000 kronor under nästa budgetår. Då arbetet beräknades kunna bliva färdigt omkring 1 januari 1941, tillstyrkte styrelsen även dessa tjänsters inrättande.

Härutöver kräves enligt styrelsen en förstärkning med 2 översköterskor och 11 sköterskor för driften av provisoriska sekundärsjukhus.

Styrelsen har tillika påkallat ökad personal för medicinsk behandling av schizofreni. Härutinnan yttrar styrelsen bland annat.

Sedan hithörande behandlingsmetoder börjat användas vid statens sinnessjukhus, hade sammanlagt cirka 1,500 patienter behandlats enligt desamma. Av redogörelserna därför framginge, att i ett betydligt antal fall fullständig hälsa eller avsevärd förbättring inträtt. Från alla håll betonades, att behandlingsmetoderna, som dock icke vore utan risker, allt forfarande och i ökad utsträckning borde komma till användande såsom varande de mest effektiva, som hitintills stått till buds mot schizofreni. Då emellertid metoderna icke i vidgad utsträckning kunde vinna användning utan utökning av antalet läkare och sjukvårdspersonal, ansåge sig styrelsen böra hemställa, att utöver nu medgivet antal — 6 e. o. och 4 extra läkare — högst 10 e. o. andre läkare finge anställas för ändamålet. Billigheten syntes därjämte kräva, att de 4 extra läkare, som vore sysselsatta med insulinbehandling av schizofreni, bereddes samma löneförmåner som ifrågavarande e. o. läkare, då de utförde samma arbete. I anledning härav hemställde styrelsen, att antalet e. o. andre läkare vid statens sinnessjukhus ökades från 14 till 28 och att samtidigt de fyra nuvarande extra läkartjänsterna indroges. Till biträde åt läkarna borde dessutom anställas 10 e. o. skötare och 20 e. o. sköterskor.

Samtliga de befattningar, om vars inrättande styrelsen sålunda hemställt, behöva emellertid — framhåller styrelsen — icke upptagas såsom nya i sinnessjukhusens personalstater. Genom överflyttning av befattningar från psykiat-riska sjukhuset vid dess nedläggande kunde nämligen en betydande redu-cering vidtagas. På grund härav skulle enligt styrelsens beräkningar den erforderliga personalökningen kunna begränsas till, förutom de för nattöver-vakningen och Sundby sjukhus begärda befattningshavarna, sammanlagt 14 e. o. andre läkare, 3 översköterskor och 14 e. o. skötare.

Slutligen har styrelsen för att biträda vid organisationen och iordning-ställandet av Sidsjöns sjukhus i Sundsvall, vilket beräknas bliva färdigt under budgetåret 1941/42, hemställt om inrättande redan under nästa budgetår

av följande fem befattningar, nämligen 1 överläkare av 1:a klass (A 29), 1 syssloman av 2:a klass (A 22), 1 kassör (A 11), 1 förestånderska av 1:a klass (A 12) och 1 maskinmästare av 1:a klass (A 14).

Styrelsen har jämväl erinrat att vederbörande organisationer för kontors- och ekonomipersonalen till styrelsen framfört önskemål av sådan art och räckvidd, att styrelsen sett sig föranlåten att i särskild promemoria den 7 juli 1939 hemställa om ingående utredning rörande denna personals avlöningsförhållanden. I avbidan på att denna utredning komme till stånd, borde enligt styrelsens uppfattning inrättande av nya ordinarie befattningar, tillhörande kontors- och ekonomipersonalen, tills vidare anstå. Däremot syntes styrelsen en förstärkning av hithörande e. o. personal icke kunna undvikas. Till utveckling härav anför styrelsen bland annat:

Genom den alltjämt ökande överbeläggningen på sjukhusen hade arbetsintensiteten icke blott på sjukavdelningarna utan även på sjukhuskontoren och ekonomiavdelningarna ökats och hade redan tidigare nått den gräns, då extra arbetskraft icke längre kunnat undvaras. Samtidigt hade den hjälp i arbetet, som förut stått till buds genom patienters deltagande i arbetet, på grund av den livligare patientomsättningen blivit allt svårare att påräkna under någon längre tid. Detta hade medfört, att för arbetets behöriga gång patientarbetet måst ersättas med lejd arbetskraft i större utsträckning än vad tidigare varit fallet och den extra arbetshjälp, som måst anlitas, hade därigenom visat sig alltmera fylla ett permanent behov. Från åtskilliga sjukhus hade ock framställningar om inrättande av nya e. o. befattningar tillhörande kontors- och ekonomipersonalen inkommit. På grund härav hade styrelsen ansett sig böra föreslå inrättande av följande nya e. o. befattningar, nämligen 4 kameralbiträden, 1 kanslibiträde, 1 maskinist, 6 manliga ekonomister av 2:a klass, 2 kvinnliga ekonomister av 3:e klass och 3 kvinnliga ekonomister av 4:e klass.

Styrelsen övergår härefter till att beräkna de särskilda anslagsposternas storlek.

Beträffande posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat har styrelsen därvid anmält, att sedan avlöningskostnaderna för innevarande budgetår uträknats för de olika sjukhusen med tillämpning av bestämmelserna i det civila avlöningsreglementet, hade det visat sig, att utgifterna för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat komme att uppgå till omkring 13,810,000 kronor eller till 160,000 kronor mera än som för ändamålet upptagits i avlöningsstaten. Denna siffra syntes böra tagas till utgångspunkt för beräkning av ifrågavarande anslagspost för nästa budgetår. Kostnaden för de nya ordinarie befattningarna kunde uppskattas till 1,220,000 kronor. I enlighet härmed har posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat uppförts med (13,810,000 + 1,220,000) 15,030,000 kronor.

I fråga om posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, synes styrelsen en sänkning möjlig på grund därav, att en vid psykiatriska sjukhuset anställd amanuens, vilken från denna post äger uppbära 3,360 kronor om året, komme att överflyttas till den psykiatriska kliniken vid karolinska sjukhuset före nästa budgetårs ingång. Då emellertid en höjning av de till predikanterna och organisterna vid sjukhusen utgående

arvodena vore påkallad, har styrelsen hemställt, att anslagsposten måtte upptagas med oförändrat belopp. Härvid har styrelsen räknat med att delposten till predikantarvoden skulle höjas från 37,400 kronor till 39,000 kronor och delposten till arvoden för orgelspelning m. m. från 9,140 kronor till 11,300 kronor, varjämte delposten till arvoden åt sekreterare vid sjukhusens direktioner avrundats uppåt från 25,800 kronor till 26,000 kronor.

Vidkommande posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen framhållit, att belastningen å denna post, som av styrelsen med tillämpning av civila icke-ordinarie reglementet för innevarande budgetår beräknats till 6,580,000 kronor, genom tillkomsten av de föreslagna extra ordinarie befattningarna komme att öka med 165,000 kronor. Samtidigt kunde emellertid en minskning med 885,000 kronor påräknas till följd av den föreslagna överföringen av vissa e. o. befattningar till ordinarie stat. Anslagsposten i sin helhet syntes sålunda för budgetåret 1940/41 böra beräknas till (6,580,000 + 165,000 — 885,000) 5,860,000 kronor.

Slutligen har posten till rörligt tillägg med hänsyn till den föreslagna personalförstärkningen höjts med 60,000 kronor till 1,265,000 kronor.

Med stöd av det anförda har medicinalstyrelsen hemställt, att förslagsanslaget till statens sinnessjukhus: avlöningar för budgetåret 1940/41 upptages till (15,030,000 + 95,000 + 5,860,000 + 1,265,000) 22,250,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 16 oktober 1939 funnit vissa av styrelsens förslag vara i och för sig förtjänta av tillmötesgående i större eller mindre utsträckning. Då emellertid nu rådande förhållanden manade till stor återhållsamhet vid tillskapandet av nya ordinarie eller icke-ordinarie tjänster, hade statskontoret ansett sig böra tillstyrka styrelsens förslag allenast i sådana fall, där ett bifall syntes oundgängligen påkallat.

Från denna utgångspunkt har statskontoret avstyrkt styrelsens förslag om överförande till ordinarie stat av därtill föreslagna e. o. befattningar, därvid statskontoret, vad särskilt angår sjukvårdspersonalen, erinrat om att ett yrkande i enahanda syfte framförts av fångvårdsstyrelsen i dess framställning om anslag för innevarande budgetår med avseende å viss personal å fångvårdsstaten. Förslaget hade emellertid icke vunnit statsmakternas bifall. Vidare har statskontoret avstyrkt inrättande av ytterligare överskötersketjänster för nattövervakning. Däremot har statskontoret icke velat göra erinran mot att läkarpersonalen vid vart och ett av de sjukhus, där de nya metoderna för schizofrenibehandling kunde tänkas komma till användning under nästkommande budgetår och som icke redan nu hade till förfogande personal för ändamålet, förstärktes med högst en läkare. Statskontoret ifrågasatte dock, huruvida icke dylik nyanställd personal till en början borde erhålla ställning såsom extra läkare. Statskontoret ville ej heller motsätta sig anställande av 3 översköterskor med hänsyn till förestående utvidgningar av vårdavdelningar och laboratorier men funne ej nödvändigt, att dessa från början uppfördes å ordinarie stat. Vad åter angår förslaget om inrättande av 14 e. o. skötarebefattningar för nu angivna ändamål, förefölle det statskontoret, som om

medel därför icke skulle behöva anvisas. Då den planerade paviljongen vid Sundby sjukhus knappast kunde förväntas komma till stånd under den närmaste framtiden, syntes nämligen den skötarepersonal, som förutsatts skola överföras till sagda paviljong från psykiatriska sjukhuset, kunna tagas i anspråk för förstärkning av den befattningshavaregrupp, varom nu vore fråga. Statskontoret avstyrkte fördenskull förslaget om inrättande av ifrågasvarande tjänster.

Statskontoret har vidare ifrågasatt nödvändigheten av att redan under nästkommande budgetår tillsätta den personal, som styrelsen begärt för organisationen och iordningställandet av Sidsjöns sjukhus i Sundsvall. Endast för det fall, att sjukhuset kunde tagas i bruk den 1 januari 1942, syntes nämnda personal bliva behövlig. I alla händelser borde med inrättandet av den föreslagna kassörstjänsten kunna tills vidare anstå.

Beträffande förslaget om inrättande av nya e. o. befattningar, tillhörande kontors- och ekonomipersonalen, har statskontoret framhållit, att detta syntes vara av beskaffenhet att böra underkastas prövning i samband med den allmänna utredning om avlöningsförhållandena vid sinnessjukhusen, som styrelsen förutsatt skola komma till stånd. Därför saknades enligt statskontorets mening anledning att i förevarande sammanhang upptaga förslaget i denna del till övervägande.

Slutligen har statskontoret, som icke heller ansett sig kunna tillstyrka något av styrelsens övriga förslag och därför även förordat en sänkning med 4,000 kronor av posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, motsvarande arvodet till amanuensen vid psykiatriska sjukhuset, påpekat möjligheten av ytterligare besparing å sistnämnda post. Styrelsen anför sålunda:

Ämbetsverket hade uppmärksammat, att hjälpverksamhetsläkare vid fyra av statens sinnessjukhus icke vore berättigade att åtnjuta det särskilda arvode, som utginge till övriga dylika läkare. Anledningen härtill vore den, att då läkarepersonalen vid ifrågasvarande fyra sjukhus förstärkts från och med budgetåren 1937/38 och 1938/39, statsmakterna hade förutsatt, att hjälpverksamheten vid dessa sjukhus skulle åvila sjukhusens överläkare såsom ett tjänsteåliggande utan särskilt arvode. Statskontoret ville för sin del ifrågasätta, huruvida icke hjälpverksamheten överhuvudtaget borde anordnas såsom tjänsteåliggande för överläkarna vid de sjukhus, där en förstärkning av läkarpersonalen ägt rum eller eventuellt komme att äga rum. Därest vad statskontoret sålunda ifrågasatt skulle vinna bifall, kunde nu avsedda anslagspost ytterligare minskas med belopp, motsvarande summan av nu utgående arvoden till hjälpverksamhetsläkare vid dylika sjukhus.

Departements-
chefen.

I likhet med statskontoret anser jag mig förhindrad att i nuvarande läge biträda styrelsens förslag om överförande till ordinarie stat av vissa e. o. befattningar. Ej heller finner jag mig kunna tillstyrka inrättande av flera överskötersketjänster för handhavande av nattövervakningen, innan ytterligare erfarenhet om lämpligheten av ifrågasvarande anordning föreligger.

Någon tillfredsställande lösning av frågan om ersättningsplatser för psykiatriska sjukhuset i Stockholm har ännu ej vunnits. Medicinalstyrelsen har

emellertid frågan under övervägande och är för närvarande sysselsatt med att utarbeta förslag till ny specialavdelning vid Sundby sjukhus vid Strängnäs. Denna avdelning skulle indirekt tjäna nämnda syfte genom att dit skulle från andra sinnessjukhus överföras omkring 100 svårskötta manliga psykopater. Vidare har styrelsen anmält, att den för närvarande utreder möjligheten av att omändra spetälskesjukhuset i Järvsö till sekundärsjukhus för omkring 50 sinnessjuka. Då intet av dessa förslag föreligger i det skick, att ställning till desamma nu kan tagas, har jag ansett mig tills vidare icke böra påkalla någon utökning av vårdpersonalen för ifrågavarande ändamål på sätt styrelsen hemställt. Jag vill därvid betona, att efter överflyttning av vissa befattningshavare till psykiatriska kliniken å Norrbacka komma att vid psykiatriska sjukhuset återstå ett 90-tal befattningshavare, tillhörande sjukvårdspersonalen, därav 2 förestånderskor, 2 överskötare, 3 översköterskor samt 29 skötare och 54 sköterskor. Härjämte är att märka, att överskötare- och översköterskebefattningarna vid Sundby sjukhus i enlighet med äldre ordning alltså äro dubblerade å varje avdelning, ett förhållande som medicinalstyrelsen ansett kunna i viss mån avvecklas. I sådant syfte har styrelsen i särskilda skrivelser förordat, att två överskötarebefattningar vid Sundby sjukhus, som blivit vakanta, måtte utbytas mot två skötarebefattningar. Genom att rationellt utnyttja berörda befattningar vid de båda nu nämnda sjukhusen torde åtminstone en interimistiskt godtagbar lösning av personalfrågan för ersättningsplatsernas del kunna uppnås, till dess bättre hållpunkter för personalbehovets bedömande föreligga. Då det vidare icke synes mig uteslutet att med anlitande av tillgängliga resurser tillgodose jämväl det mest trängande behovet av personalförstärkning på grund av utvidgade lokaler och ökat laboratoriearbete, är jag icke heller beredd att nu tillstyrka medicinalstyrelsens framställning härutinnan.

Vad härefter angår förslaget i vad detta avser utvidgat anlitande av de moderna behandlingsmetoderna mot schizofreni, synes mig den ytterligare erfarenhet, som vunnits under det senaste året, tala för ett fullföljande och utvidgning av dessa metoder. Man har visserligen ännu icke tillräckligt underlag för att bedöma varaktigheten av de förbättringar i de behandlades sinness tillstånd, som nämnda metoder medföra. Åtskilliga sinnessjukhusläkare rekommendera emellertid varmt metodernas anlitande i vidgad omfattning. Härför talar även, att en dylik åtgärd är ägnad att under rådande platsbrist väsentligt lätta trycket på sinnessjukhusen genom att möjliggöra tidigare utskrivning. Jag förordar därför, att i nu angivet syfte må anställas ytterligare 5 extra läkare, 5 e. o. skötare och 10 e. o. sköterskor, varigenom dylik behandling skulle kunna beredas vid sammanlagt 15 av de statliga sinnessjukhusen. Kostnaden för sagda befattningshavare uppgår till omkring 70,000 kronor för år.

Härjämte torde vissa befattningshavare böra anställas för att biträda vid iordningställandet av Sidsjöns sjukhus. Då sjukhuset knappast kan beräknas bliva färdigt före den 1 januari 1942, synes det vara tillräckligt att för nästa budgetår räkna med avlönning under ett halvt år till 1 överläkare, 1 syssloman

och 1 maskinmästare. Samtliga tre torde böra anställas å ordinarie stat i de lönegrader, som medicinalstyrelsen föreslagit.

Med anställande av ytterligare e. o. befattningshavare, tillhörande kontors- och ekonomipersonalen, anser jag böra anstå, till dess frågan om ersättningsplatser för psykiatriska sjukhuset blivit löst. Det bör nämligen först undersökas, i vad mån till denna kategori hörande personal vid psykiatriska sjukhuset, utgörande sammanlagt ett 50-tal befattningshavare, kan vid sjukhusets nedläggande utnyttjas för tillgodoseende av personalbehovet vid andra sinnessjukhus. Jag är alltså icke beredd att för närvarande tillstyrka bifall till medicinalstyrelsens framställning i denna del.

Vad slutligen angår anslagsbehovets beräkning för nästa budgetår, har styrelsen beträffande posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän utgått från ett belopp av 13,810,000 kronor, motsvarande kostnaden för de ordinarie tjänstemännens löner under innevarande budgetår. Därvid har emellertid, enligt vad jag inhämtat, avdrag icke gjorts för de befattningshavare, som skola överflyttas till psykiatriska kliniken å Norrbacka. Tages hänsyn härtill, bör beloppet reduceras med 70,000 kronor till 13,740,000 kronor. Härtill bör läggas kostnaden för de nya befattningshavarna vid Sidsjöns sjukhus, utgörande för ett halvt år inemot 15,000 kronor. Å andra sidan torde i anslutning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anført posten böra nedsättas med i runt tal 600,000 kronor. Posten skulle alltså komma att uppgå till $(13,740,000 + 15,000 - 600,000)$ 13,155,000 kronor.

Rörande posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, synas mig skäl hava förebragts för ett bibehållande av densamma vid oförändrat belopp eller 95,000 kronor. Det av statskontoret anvisade uppslaget till begränsning av ifrågavarande post torde böra beaktas i samband med inrättande av nya e. o. andre läkarebefattningar vid sinnessjukhusen, i likhet med vad tidigare skett.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde böra bestämmas med utgångspunkt från den av medicinalstyrelsen angivna belastningen 6,580,000 kronor. Därtill bör läggas kostnaden för den av mig förordade förstärkningen av personalen för schizofrenibehandling, uppgående till 70,000 kronor. Posten bör alltså beräknas till $(6,580,000 + 70,000)$ 6,650,000 kronor.

Slutligen bör posten till rörligt tillägg uppräknas med omkring 600,000 kronor till i runt tal 1,800,000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle anslaget i sin helhet komma att för nästa budgetår uppföras med $(13,155,000 + 95,000 + 6,650,000 + 1,800,000)$ 21,700,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statens sinnessjukhus:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

I. Läkarpersonal.

16 överläkare av 1:a klass	A 29
18 förste läkare	A 28
6 överläkare av 2:a klass	A 28
19 överläkare av 3:e klass	A 27
37 andre läkare	A 26

II. Kontorspersonal.

4 sysslomän av 1:a klass	A 24
11 sysslomän av 2:a klass	A 22
9 sysslomän av 3:e klass	A 21
17 bokhållare	A 15
23 kassörer	A 11
14 kameralbiträden	A 8
15 kanslibiträden	A 7
6 kontorsbiträden	A 4

III. Sjukvårdspersonal.

20 uppsyningsmän av 1:a klass	A 14
32 förestånderskor av 1:a klass	A 12
17 uppsyningsmän av 2:a klass	A 10
158 överskötare	A 8
40 förestånderskor av 2:a klass	A 7
1,068 skötare	A 6
351 översköterskor	A 6
1,306 sköterskor	A 3

IV. Ekonomipersonal.

15 maskinmästare av 1:a klass	A 14
8 maskinmästare av 2:a klass	A 12
8 befallningsmän	A 10
37 hantverksföreståndare av 1:a klass	A 10
19 maskinister av 1:a klass	A 10
19 trädgårdsmästare	A 10
116 hantverksföreståndare av 2:a klass	A 8
25 maskinister av 2:a klass	A 8
16 köksförestånderskor av 1:a klass	A 7
12 magasinsföreståndare	A 7
23 arbetsförestånderskor	A 6
13 bageriförestånderskor	A 6
10 chaufförer	A 6
13 eldare av 1:a klass	A 6
8 förmän i trädgård och jordbruk	A 6

Femte huvudtiteln.

Befattning	Lönegrad
101 hantverkare	A 6
7 köksförestånderskor av 2:a klass	A 6
23 post- och stadsbud	A 6
18 tvättförestånderskor av 1:a klass	A 6
96 eldare av 2:a klass	A 5
28 föreståndare i stall, ladugård och svinstall	A 5
18 biträdande köksförestånderskor	A 5
23 yttre nattvakter	A 5
9 biträdande bageriförestånderskor	A 3
4 tvättförestånderskor av 2:a klass	A 3
17 biträdande tvättförestånderskor	A 3
41 sömmerskor eller väverskor	A 3

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

14 andre läkare Eo 26;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 13,155,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 95,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 6,650,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1,800,000

Summa förslagsanslag kronor 21,700,000;

dels ock till Statens sinnessjukhus: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 21,700,000

[97.] 18. Statens sinnessjukhus: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	10,750,000	11,608,398
1939/40	11,500,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	11,600,000	—

Den 30 juni 1939 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens sinnessjukhus, upptagande följande huvudposter:

Omkostnadsstat.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 90,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 2,100,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 9,310,000
Summa kronor 11,500,000	

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 236.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till en början erinrat, att beläggningen å sinnessjukhusen ökats från 20,750 patienter i mars 1939 till 20,815 patienter vid utgången av juni månad samma år. Då några tendenser till minskning av den rådande beläggningen ej visat sig, utan man tvärtom syntes hava att räkna med en fortsatt ökning, har styrelsen till utgångspunkt för beräkningen av utgifterna för nästa budgetår tagit en medelbeläggning av 20,900 patienter om dagen.

Angående beräkningen av posterna till reseersättningar och *expenser* anför styrelsen härefter:

Posten till reseersättningar påverkades i hög grad av patienternas och befattningshavarnas förflyttning från ett sjukhus till ett annat. Kostnaden för själva patienttransporten bestredes visserligen från delposten till diverse utgifter, men den patienterna åtföljande personalens resekostnader gäldades från denna post. Om en förflyttning av såväl patienterna som personalen vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm till andra statens sinnessjukhus komme att äga rum, syntes man därför böra räkna med en något ökad belastning. Med hänsyn härtill borde posten till reseersättningar höjas med 10,000 kronor till förslagsvis 100,000 kronor.

I fråga om *expenserna* borde delposten till bränsle, lyse och vatten höjas med 130,000 kronor till 2,100,000 kronor. Nettoutgifterna under denna delpost för budgetåret 1938/39 hade nämligen uppgått till 2,082,488 kronor, och någon nedgång härutinnan vore icke att emotse.

Å delposten till övriga *expenser* hade belastningen under sistnämnda budgetår kunnat begränsas till i runt tal 119,000 kronor. Då emellertid ökningen av antalet patienter komme att medföra en höjning av utgifterna under denna delpost, särskilt för telefon, syntes det för löpande budgetår anslagna beloppet, 130,000 kronor, ej böra underskridas. Ytterligare 5,000 kronor vore därjämte erforderliga, därest en i det följande föreslagen förändring av omkostnadsstatens uppställning godkändes.

Posten till *expenser* borde alltså för nästa budgetår uppföras med (2,100,000 + 135,000) 2,235,000 kronor.

Beträffande posten till *övriga utgifter* yttrar styrelsen bland annat följande.

Delposten till *inventarier* vore beroende av den fortgående ökningen i beläggningen, vilken medförde ökat behov av sängar och andra inventarier. Dessutom behövde inventarierna i de under de senare åren uppförda sjukhusen i viss utsträckning ersättas med nya. Det för budgetåret 1938/39 anvisade beloppet, 320,000 kronor, hade av nyss anförda skäl ävensom en allmän prishöjning visat sig otillräckligt. Kostnaderna under sagda budgetår hade nämligen uppgått till 378,510 kronor. För budgetåret 1940/41 syntes denna delpost icke böra beräknas till lägre belopp än förslagsvis 390,000 kronor.

Delposten till *tvätt och renhållning*, vilken under det gångna budgetåret likaledes betydligt överskridits, borde med hänsyn till de verkliga kostnaderna under samma budgetår, omkring 310,000 kronor, och den stigande beläggningen upptagas till förslagsvis 320,000 kronor.

Utgifterna för *utspisning* hade under budgetåret 1939/40 av styrelsen i maj 1939 beräknats till 6,500,000 kronor. Denna beräkning grundade sig på dåvarande medelbeläggning av 20,750 patienter per dag och ett normalportionspris av 59 öre. Utginge man från en medelbeläggning av 20,900 patienter om dagen och samma normalportionspris, skulle utspisningskostnaden för budgetåret 1940/41 komma att ytterligare öka med omkring 40,000 kronor. Ifrågavarande delpost syntes därför böra höjas till förslagsvis 6,540,000 kronor.

Beträffande *linne, gång- och sängkläder* komme den ökade beläggningen likaledes att medföra en stegring av hithörande utgifter, vilken kunde beräknas till förslagsvis 60,000 kronor. Posten borde därför upptagas med 960,000 kronor.

Posten till *läkemedel m. m.* vore givetvis beroende av beläggningens storlek, men den hade därjämte under de senaste åren rönt inflytande av de moderna terapeutiska metoder, som numera tillämpades för behandling av vissa former av sinnessjukdom. Med hänsyn till belastningen under det gångna budgetåret, vilken uppginge till 435,411 kronor, samt till väntad ökad användning av nyss berörda behandlingsmetoder borde för hithörande utgifter beräknas ett belopp av 470,000 kronor.

Från denna delpost bestredes även kostnaderna för obemedlade patienters tandvård. I betraktande av de goda erfarenheter, som vid anstalter för kirurgisk tuberkulos och vanföreanstalter vunnits beträffande tandvårdens inflytande på patienternas hälsotillstånd, syntes det vara i statens eget intresse, att även samtliga vid statens sinnessjukhus intagna sjuka underginge munsanering, i den mån detta låte sig göra med hänsyn till patientens orostillstånd. Det vore för sådant ändamål erforderligt, att tandpolikliniker inrättades vid flertalet av statens sinnessjukhus. Kostnaderna för utrustning av nya och komplettering av redan befintliga polikliniker syntes lämpligen böra bestridas från reservationsanslaget till utrustning av nya sinnessjukhus. Däremot borde driften av desamma bestridas från omkostnadsanslaget. Kostnaden för den tandvård, som redan meddelades vid sinnessjukhusen, uppginge till omkring 50,000 kronor per år. Genom förläggning av denna vård till nya lokaler och i samband därmed skeende utvidgning av tandvården borde en något större kostnad för ifrågavarande tandvård beräknas under budgetåret 1940/41. Intill dess närmare utredning rörande denna fråga kunde framläggas, syntes en höjning med 20,000 kronor vara tillfyllest.

Denna delpost skulle i enlighet härmed upptagas till förslagsvis (470,000 + 20,000) 490,000 kronor.

Rörande *familjevården* hade sjukhuscheferna vid flera av de sjukhus, till vilka familjevård blivit ansluten, gjort framställning om medgivande att utöka denna vård. Såväl med hänsyn härtill som till att inackorderingskostnaderna i vårdhemmen stigit på grund av högre levnadskostnader borde för denna vårdform beräknas ett med 60,000 kronor förhöjt belopp eller 540,000 kronor.

Den hittillsvarande delposten till hjälpverksamhet syntes böra ersättas med en ny delpost till *automobiler och transporter m. m.* Kostnaden för underhåll och drift av sjukhusens automobiler hade under budgetåret 1938/39 uppgått till 118,551 kronor, varav 28,978 kronor belöpt å bilar inom hjälpverksamheten och 71,726 kronor å sjukhusens övriga bilar samt 17,847 kronor å förhyrda bilar. Av förstnämnda belopp hade 75,162 kronor belastat delposten till diverse utgifter och resten delposten till hjälpverksamhet samt till en ringa del även delposten till familjevård. Då marknadspriset på bensin och gummi samt olika tillbehör till bilarna vore underkastat ofta förekommande växlingar, vore det svårt att på förhand fixera ifrågavarande kostnader, isynnerhet som i underhållskostnaderna inginge utgifter för behövliga reparationer. Det vore därför önskvärt, att dessa utgifter sammanfördes till en gemensam del-

post av förslagsanslags natur. Dit borde även hänföras en del andra på förhand svarberäknliga kostnader, vilka nu bestredes från delposten till diverse utgifter, exempelvis transportkostnader för patienters överflyttning från ett sjukhus till ett annat. Posten borde för nästa budgetår upptagas med förslagsvis 120,000 kronor.

Då övriga utgifter under delposten till hjälpverksamhet vore att hänföra till expenser, kunde nämnda delpost helt bortfalla.

Under delposten till *patienternas sysselsättning och förströelse* utgjordes den största utgiftsposten av flitpenningar till arbetande patienter. Antalet dylika patienter syntes vara i stigande i proportion till beläggningen. Med hänsyn härtill och belastningen för sistförflutna budgetår, omkring 400,000 kronor, borde posten beräknas till förslagsvis 425,000 kronor.

Delposten till *diverse utgifter* hade, fränsett kostnader för sjukhusens automobiler, under budgetåret 1938/39 belastats med 145,940 kronor. Att minska detta belopp vid beräkning av behovet för budgetåret 1940/41 syntes icke tillrådligt. Posten torde därför böra bestämmas till högst 150,000 kronor.

Styrelsen har på grund av vad sålunda anförts föreslagit, att posten till övriga utgifter upptages med 9,935,000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså enligt styrelsens beräkningar uppgå till (100,000 + 2,235,000 + 9,935,000) 12,270,000 kronor.

Med hänsyn till det rådande läget har jag undersökt möjligheterna till en begränsning av hithörande utgifter under nästa budgetår. Uppenbart är, att när det gäller en vårdkategori av den art, varom här är fråga, besparingsmöjligheterna icke äro så stora. Resultatet av min prövning kan sammanfattas som följer.

Departements-
chefen.

Posten till *reseersättningar* torde kunna nedsättas till 70,000 kronor, främst med hänsyn till en inom medicinalstyrelsen verkställd revision av bestämmelserna om traktamentsersättning för hithörande befattningshavare vid tjänstgöring å annan ort än stationsorten.

Beträffande posten till *expenser* synes en höjning av utgifterna för bränsle, lyse och vatten icke kunna undvikas. Med iakttagande av anbefalld sparsamhet torde dock en höjning med 100,000 kronor till 2,070,000 kronor vara tillfyllest. Till övriga expenser lärer böra beräknas ett till 110,000 kronor nedsatt belopp. Posten till expenser skulle då uppgå till 2,180,000 kronor.

Under posten till *övriga utgifter* torde en icke obetydlig besparing kunna vinnas i utgifterna för inventarier samt linne-, gång- och sängkläder genom att begränsa nyanskaffningen till det absolut oundgängliga. Jag räknar på den grund med högst 250,000 respektive 750,000 kronor för dessa ändamål. Även beträffande posterna för patienternas sysselsättning och förströelse samt för diverse utgifter torde en viss begränsning vara möjlig. Jag förordar i sådant syfte, att nu angivna poster nedsättas till 360,000 respektive 130,000 kronor. Därvid har jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag avskilt utgifterna för underhåll och drift av sjukhusens automobiler samt för detta ändamål jämte transporter av patienter m. m. upptagit en särskild post om förslagsvis 120,000 kronor. Å andra sidan torde posterna till tvätt och renhållning samt till läkemedel böra i huvudsaklig anslutning till belastningen

för sistförflutna budgetår höjas till respektive 310,000 och 450,000 kronor, varvid jag beträffande sistnämnda post icke räknat med ökade medel till tandvård åt patienterna. Likaså läser en höjning av posten till utspisning vara ofrånkomlig, ehuru den torde kunna begränsas till förslagsvis 6,500,000 kronor. Posten till familjevård slutligen synes böra bibehållas vid oförändrat belopp, 480,000 kronor. Till övriga utgifter skulle i enlighet härmed erfordras ett sammanlagt belopp av 9,350,000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså för nästa budgetår beräknas sålunda:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	70,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	2,180,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	9.350.000
Summa kronor		11,600,000

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 11,600,000

[98.] 19. **Utrustning av nya sinnessjukhus, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	100,000	230,090
1939/40	350,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	100,000	—

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för utrustning av vissa statliga sinnessjukhus under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid bland annat framhållit, att medel erfordrades för utrustning av vissa om- och nybyggnader, som beräknades bliva färdigställda under innevarande eller nästa budgetår. Sålunda krävdes 96,000 kronor för inventarier till en samlingssal och en administrationsbyggnad vid S:ta Gertruds sjukhus. Sistnämnda byggnad vore avsedd att inrymma laboratorium, apotek, operationsrum, tandklinik, överläkar- och läkarexpeditioner samt sysslomanskontor m. fl. lokaler. Vid uppgörande av kostnadsförslaget till inventarieutrustningen för denna byggnad hade förutsatts, att det nuvarande möbelbeståndet i möjligaste mån skulle komma till användning i de nya lokalerna. Vidare erfordrades inventarier för nya verkstadslokaler samt en samlingssal vid Frösö sjukhus. Den nuvarande uppsättningen av verkstadsmaskiner kunde endast i ringa utsträckning komma till användning i de nya lokalerna, när flertalet maskiner vore förslitna och därjämte otidsenliga. En ny uppsättning av maskiner beräknades draga en kostnad av omkring 31,000 kronor. Kostnaden för den nya samlingssalens förseende med inventarier uppginge enligt gjorda beräkningar till omkring 21,000 kronor, vari bland annat inginge utgifter för en filmapparat med 9,000 kronor och gymnastikmateriel med 3,900 kronor. För detta sjukhus krävdes alltså tillhopa 52,000 kronor.

Härutöver har *medicinalstyrelsen* äskat medel för inventarier m. m. till fest- och samlingssalar vid Västra Marks och Salberga sjukhus med 28,000 kronor, till personalvättstuga vid S:t Lars sjukhus med 5,000 kronor, till en snickar-

verkstad vid Ulleråkers sjukhus med 7,000 kronor samt till påbörjande av utrustningen vid Sidsjöns sjukhus med 100,000 kronor.

Styrelsen har tillika erinrat, att behov föreläge av utrustning av tandpolikliniker vid flertalet sinnessjukhus. Styrelsen har räknat med full utrustning för 16 polikliniker samt komplettering av nuvarande utrustning vid 5 sinnessjukhus. Kostnaden härför uppskattar styrelsen till $(16 \times 6,000 + 5 \times 3,000)$ 111,000 kronor eller, avrundat 110,000 kronor.

Slutligen har styrelsen under detta anslag räknat med ett belopp av 27,000 kronor för komplettering av inventarierutrustningen vid statens anstalt för fallandesjuka.

Styrelsen har i enlighet härmed hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår upptagas till $(96,000 + 52,000 + 28,000 + 5,000 + 7,000 + 100,000 + 110,000 + 27,000)$ 425,000 kronor.

I den till 1939 års urtima riksdag avlåtna besparingspropositionen nr 79 har förutsatts, att pågående byggnadsarbeten vid S:ta Gertruds och Frösö sjukhus skola utan avbrott slutföras ävensom att uppförandet av Sidsjöns sjukhus skall åtminstone tills vidare fortsättas. Byggnadsarbetena vid övriga av medicinalstyrelsen i detta sammanhang berörda sinnessjukhus skulle däremot fullföljas endast under de förutsättningar, som gälla för användningen av byggnadsanslag, upptagna å beredskapsstat. Häremot har riksdagen icke uttalat någon erinran.

Departements-
chefen.

Med anledning av det nu anförda torde medelsanvisningen under ifrågasvarande anslag kunna avsevärt begränsas. Angelägnast synes vara att bereda medel för utrustning av administrationsbyggnaden vid S:ta Gertruds sjukhus och de nya verkstadslokalerna vid Frösö sjukhus. Kostnaden för denna utrustning uppgår enligt styrelsens beräkningar till sammanlagt $(74,000 + 31,000)$ 105,000 kronor. Med anskaffande av utrustning för övriga av styrelsen angivna ny- och tillbyggnader lärers däremot böra tills vidare anstå. Ej heller anser jag mig i nuvarande läge kunna påkalla medel för utrustning av tandpolikliniker vid de statliga sinnessjukhusen. För komplettering av inventarierna vid statens anstalt för fallandesjuka torde medel böra beredas i annan ordning.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till 105,000 kronor. Med iakttagande av nödig sparsamhet torde anslaget dock kunna begränsas till 100,000 kronor.

Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning av nya sinnessjukhus* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100,000

[99.] 20. **Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	175,000	207,133
1939/40	180,000	—
1940/41 (förslag)	205,000	—

Enligt ett den 5 september och 24 oktober 1928 mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena sidan samt Malmöhus läns landsting å andra sidan träffat avtal åligger det staten att till landstinget utbetala driftkostnadsersättning för å psykiatriska kliniken i Lund vårdade sjuka. Ersättningen skall för varje underhållsdag utgå med ett belopp motsvarande kostnaden per underhållsdag vid Lunds lasarett för det år, ersättningen avser, dock ej med högre belopp än som motsvarar medelkostnaden per dag för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent. Från det sålunda beräknade ersättningsbeloppet skola avräknas de vårdavgifter, som skola gäldas för på kliniken vårdade sjuka.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* under hänvisning till belastningen för sistförflutna budgetår hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med 25,000 kronor till 205,000 kronor.

Departements-
chefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 205,000

[100.] 21. **Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1935/36	2,700,000	3,300,815
1936/37	3,100,000	3,425,799
1937/38	3,300,000	3,836,587
1938/39	3,700,000	4,212,475
1939/40	4,200,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	4,400,000	—

Enligt medgivande av 1925 års riksdag (prop. nr 150, rd. skriv. nr 281) har Kungl. Maj:t den 18 december 1925 ingått avtal med envar av städerna Stockholm och Göteborg rörande dessa städers övertagande av hela sin sinnessjukvård.

Genom nämnda avtal, vilka trädde i kraft den 1 januari 1926, hava städerna förbundit sig att beträffande sinnessjuka med hemortsrätt i städerna dels övertaga vården av de å statens anstalter för sinnessjuka intagna, dels för all framtid omhändervård sjukvården utan annan kostnad för statsverket än i avtalen angivits. Från överenskommelsen hava emellertid vissa mindre kategorier sinnessjuka undantagits. För den sjukvård, som städerna enligt åtagandena skola ombesörja, erhålla städerna årligt kostnadsbidrag av statsverket, försåvitt sjukvården är anordnad på visst i avtalen angivet sätt. Statsbidrag utgår enligt i avtalen fixerade grunder dels för driftkostnad, dels för s. k. platskostnad. Beträffande de närmare bestämmelserna för statsbidragens utgående ävensom innebörden i övrigt av sagda avtal tillåter jag mig att hänvisa till den utförliga redogörelse, som i sådant hänseende lämnades i berörda pro-

position nr 150 år 1925. En kort sammanfattning återfinnes i 1928 års statsverksproposition (V s. 195—196).

Sedan 1927 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 246, rd skriv. nr 267) bemyndigat Kungl. Maj:t att å statens vägnar ingå avtal med Malmö stad rörande stadens övertagande av hela sin sinnessjukvård, har dylikt avtal träffats den 9 september 1927. Detta avtal, som trädde i kraft den 1 januari 1928, ansluter sig i allt väsentligt till de med Stockholm och Göteborg ingångna avtalen.

Genom brev den 30 april 1927 och den 31 maj 1929 har Kungl. Maj:t fastställt vissa detaljbestämmelser att i anslutning till de i avtalen meddelade föreskrifterna gälla beträffande statsbidragen.

Förevarande anslag är avsett för bestridande av statens kostnader enligt avtalen. Under budgetåret 1940/41 skall statsbidrag utgå för kalenderåret 1940.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår och därvid anfört följande.

Belastningen på förevarande anslag hade i allmänhet blivit större än som beräknats, beroende på att beräkningarna merendels utgått från förhållanden, som varit kända vid tidpunkten för desammas verkställande. Efteråt inträdande ökning av städernas innevånarantal, oberäknat ökad beläggning av såväl statens som städernas sinnessjukhus samt höjning av nettovårdkostnaden på statens sinnessjukhus hade sedermera föranlett större statsbidrag till städerna än vad som beräknats. För att det belopp, vartill anslaget borde upptagas i riksstaten för budgetåret 1940/41, skulle i möjligaste mån motsvara anslagsbelastningen, hade styrelsen nu förutsatt, att den folkökning, som kunde hava uppkommit intill den 1 januari 1940 och som antagits uppgå till minst 17,000 innevånare, helt fölle på de ifrågavarande tre städerna, att antalet underhållsdagar på statens sinnessjukhus genom ökad beläggning stigit med omkring 50,000 underhållsdagar, att även beläggningen av städernas sinnessjukhus något ökats samt att den på statsverket belöpande kostnaden för underhållsdag på statens sinnessjukhus — med hänsyn till de kostnadsökningar, som komme att föranledas av nytt avlöningsreglemente för personalen och väntade prisstegringar på olika förnödenheter — komme att stegras från senast beräknade kronor 2: 44 till kronor 2: 50 för dag.

Med utgångspunkt från dessa förutsättningar, varvid även tagits i betraktande de beräkningar, som gjorts för utbetalningen i juni 1939 från berörda anslag, har styrelsen uppskattat sammanlagda statsbidraget till nämnda städers sinnessjukvård för budgetåret 1940/41 till 4,441,182 kronor. I anslutning härtill har styrelsen hemställt, att förevarande anslag måtte för nästa budgetår upptagas till ett avrundat belopp av 4,440,000 kronor.

Förevarande anslag har under de fyra senast förflutna budgetåren, trots vidtagna höjningar, varit avsevärt överbelastat. Utvecklingen å sinnessjukvårdens område ävensom övriga faktorer av beskaffenhet att påverka statsbidragens storlek äro jämväl ägnade att under den närmaste framtiden medföra en ökning av belastningen å ifrågavarande anslag. I likhet med styrelsen anser

Departements-
chefen.

jag därför, att anslaget bör höjas. Då emellertid styrelsens beräkningar delvis grunda sig på ovissa förhållanden, synes mig den av styrelsen föreslagna summan kunna avrundas till 4,400,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 4,400,000

[101.] 22. **Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	200,000	—
1938/39	300,000	160,227
1939/40	550,000	—
1940/41 (<i>förlag</i>)	50,000	—

[Kungörelse den 4 juni 1937(nr 296).]

Statsbidrag utgår allenast till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting och som ej heller genom särskilt avtal förbundit sig att omhänderhava sinnessjukvården för i staden hemortsberättigade sinnessjuka.

Statsbidrag utgår som regel med följande belopp, nämligen för nybyggnad, med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 1,500 kronor per vårdplats, vid inköp av byggnad högst hälften av köpesumman och av kostnaderna för erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten, dock högst 1,000 kronor per vårdplats, samt vid användande av i vederbörandes ägo befintlig, för annat ändamål uppförd eller inköpt byggnad högst hälften av kostnaderna för erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten, dock högst 750 kronor per vårdplats. I intet fall må dock statsbidrag beviljas för flera vårdplatser än 1 per 1,000 invånare.

Statsbidrag kan med vissa inskränkningar även utgå retroaktivt. Beviljat bidrag utbetalas ej, förrän vårdhemmet blivit genom medicinalstyrelsens försorg avsynat och godkänt.

I en den 7 november 1939 dagtecknad promemoria har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet under nästa budgetår.

Promemorian grundar sig på uppgifter, som efter 1939 års landstingsmöten inhämtats från vederbörande förvaltningsutskott ävensom från städerna utanför landsting. Enligt dessa uppgifter kunna intill utgången av budgetåret 1940/41 väntas tillkomma 1,039 nya vårdplatser för en sammanlagd kostnad för statsverket av 1,231,750 kronor. Till bestridande av denna kostnad stode av redan beviljade medel 678,652 kronor till disposition, vadan ett belopp av ytterligare (1,231,750 — 678,652) 553,098 kronor erfordrades för ändamålet. Då emellertid erfarenheten ådagalagt, att färdigställandet av planerade vårdhem som regel toge längre tid i anspråk än vederbörande landsting beräknat, ansåge styrelsen, att anslaget för nästa budgetår kunde avsevärt begränsas, helst som styrelsen hade sig bekant, att några av de hem, för vilka betydande statsbidrag beräknats

utgå, icke kunde förväntas bli färdiga förrän i slutet av nästa budgetår. Styrelsen föreslår därför, att anslaget uppföres med 250,000 kronor.

Medicinalstyrelsens beräkningar giva mig icke anledning till erinran i och för sig. I den situation, vari vi nu befinna oss, torde man emellertid få räkna med att inrättandet av ett flertal planerade hem kommer att tills vidare uppskjutas. Med hänsyn härtill och till det relativt stora belopp av förut anvisade medel, som ännu icke disponerats, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 50,000 kronor. Jag har senare för avsikt att föreslå, att ett anslag till hithörande ändamål skall upptagas jämväl å beredskapsstat för budgetåret 1940/41.

Departements-
chefen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50,000

[102.] 23. **Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	350,000	426,556
1939/40	450,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	600,000	—

[Kungörelse den 4 juni 1937 (nr 297).]

Statsbidrag utgår i princip allenast till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting och som ej heller genom särskilt avtal förbundit sig att omhändervård sinnessjukvården för i staden hemortsberättigade; dock må statsbidrag under en övergångstid av fem år från den 1 juli 1937 kunna beviljas jämväl för vårdhem, som drives av sammanslutning, vari kommun eller landsting deltagar. Bidrag utgår med 1 krona 25 öre för dag och patient, på villkor att för patient, tillhörande det sjukvårdsområde, för vilket vårdhemmet är avsett, vårdavgift icke uttages med högre belopp än 50 öre för dag. Statsbidrag må dock samtidigt icke utgå för flera vårdplatser än en på varje tusental invånare inom respektive landstings och stads område. Beviljat bidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

I en den 7 november 1939 dagtecknad promemoria har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen upplyser däri, att enligt från landstingen och städerna utanför landsting inhämtade uppgifter sammanlagt 1,320 platser å vårdhem kunna beräknas vara tillgängliga vid ingången av budgetåret 1940/41. Under tiden därefter intill den 1 januari 1941 kunde ytterligare 600 vårdplatser väntas tillkomma. Statsbidraget för samtliga dessa platser kunde beräknas uppgå till (603,900 + 96,946) 700,846 kronor. Då emellertid några av hemmen

sannolikt icke kunna tagas i bruk inom beräknad tid, har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 650,000 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom jag under föregående punkt anført, torde man i rådande situation få räkna med att inrättandet av ett flertal planerade hem kommer att tillsvidare uppskjutas. Med hänsyn härtill torde medelsbehovet för nästa budgetår kunna begränsas något mer än vad styrelsen föreslagit. Såvitt nu kan bedömas, lärer ett anslag av 600,000 kronor kunna antagas bliva tillfyllest för sagda budgetår.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 600,000

[103.] 24. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	35,600	35,473
1939/40	65,500	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	80,200	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt *dels* en av riksdagen godkänd personalförteckning för ifrågavarande anstalt, vilken återfinnes i statsliggaren för innevarande budgetår (s. 238), *dels ock* följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	32,700
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1,200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	25,200
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	»	3,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3,400
Summa förslagsanslag kronor 65,500		

I samband härmed har Kungl. Maj:t bland annat föreskrivit, att av delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal skola — förutom avlöningen till de av anstaltsens icke-ordinarie tjänstemän, vilka från och med budgetåret 1939/40 skola i avlöningshänseende nyregleras — bestridas de kontanta löneförmåner, som efter anstaltsstyrelsens bestämmande skola tillkomma en extra nattvakt, en sömmerska, en tvätterska och högst tre köksbiträden ävensom erforderliga vikarier för dessa befattningshavare.

Skolöverstyrelsen har med utlåtande den 31 augusti 1939 jämte därvid fogade yttranden av inspektören för sinnesslövården och pedagogiske inspektören för sinnesslöundervisningen överlämnat *anstaltsstyrelsens* förslag beträffande medelsbehovet för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen föreslår, att utöver i gällande personalförteckning angivna

ordinarie befattningshavare ytterligare 1 lärare, 2 arbetsledare och 2 vårdare uppföras å ordinarie stat. Vidare ifrågasätter anstaltsstyrelsen med hänsyn till vissa myndigheters tidigare uttalade uppfattning, att befattningarna såsom föreståndare och räkenskapsförare, vilka äro placerade i lönegraderna Eo 23 respektive Eo 14, uppflyttas i lönegraderna Eo 25 respektive Eo 15. Slutligen hemställer anstaltsstyrelsen, att viss personal vid anstalten, som nu utöver kontant lön åtnjuter vissa naturaförmåner, förpliktas lämna ersättning för dessa förmåner mot det att den kontanta lönen höjes.

Den pedagogiske inspektören för sinnesslöundervisningen har icke något att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Inspektören för sinnesslövården har endast i fråga om det till anstaltens läkare utgående arvodet — 1,200 kronor för år — anmält avvikande mening. Enligt inspektörens uppfattning måste arvodet anses påfallande lågt för en anstalt av denna storlek och karaktär, i synnerhet som särskild ersättning till semestervikarie ej utgår.

I sitt utlåtande över anstaltsstyrelsens förslag har *skolöverstyrelsen* till en början anført, att utökningen av den ordinarie personalen på sätt anstaltsstyrelsen föreslagit motiverades av den utvidgning av anstalten, som förut satts skola ske från och med den 1 januari 1940. I anledning av denna utvidgning hade medel av 1939 års lagtima riksdag beviljats för anställande under andra hälften av innevarande budgetår av motsvarande antal befattningshavare — 1 lärare, 2 arbetsledare och 2 vårdare — varvid dock förutsatts, att de under nämnda tid allenast skulle erhålla extra ordinarie anställning. Överstyrelsen har intet att erinra mot att nämnda befattningar från och med budgetåret 1940/41 uppföras å ordinarie stat. De av anstaltsstyrelsen anförda skälen för föreståndar- och räkenskapsförarbefattningarnas uppflyttning i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag finner överstyrelsen bärande, varför överstyrelsen tillstyrker förslaget. Likaså anser sig överstyrelsen böra tillstyrka förslaget om slopande av naturaförmånerna mot däremot svarande höjning av lönerna för viss personal.

Beträffande läkararvodets storlek har skolöverstyrelsen anslutit sig till sinnesslövårdsinspektörens uppfattning samt erinrat om att 1936 års Hallutredning ansett arvodet efter anstaltens utvidgning lämpligen kunna bestämmas till 1,500 kronor för år. Detta belopp anser även överstyrelsen skäligt.

Skolöverstyrelsen har i anslutning till det anförda beräknat medelsbehovet för de olika posterna i anstaltens avlöningsstat för nästa budgetår samt därvid framhållit i huvudsak följande.

Posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat syntes böra höjas med nettolönerna i högsta löneklassen för 1 lärare, 2 arbetsledare och 2 vårdare — 20,115 kronor eller avrundat 20,100 kronor — från 32,700 kronor till 52,800 kronor.

På förut anförda skäl beräknade överstyrelsen medelsbehovet till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, till 1,500 kronor.

Ur delposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal: grundavlöningar m. m. syntes böra bestridas dels avlöningar i lägsta löneklassen för föreståndaren i lönegrad Eo 25, räkenskapsföraren i

Eo 15, nattvakten i Eo 5 och kokerskan i Eo 1, dels de löneförmåner, som efter anstaltsstyrelsens bestämmande skulle tillkomma en extra nattvakt, en sömmerska, en tvätterska samt två köksbiträden och ett extra köksbiträde, dels ock lönerna till erforderliga vikarier för dessa befattningshavare. För extra nattvakten hade anstaltsstyrelsen räknat med ett belopp av 617 kronor 50 öre, beräknat för 95 nätter à 6 kronor 50 öre för natt. Åt sömmerska och tvätterska hade anstaltsstyrelsen beräknat en årlig grundlön av 1,620 kronor jämte 4 ålders-tillägg à 120 kronor, utgående efter samma tidsperioder som vid reglerad tjänst, åt de båda köksbiträdena en grundlön av 1,500 kronor och samma ålderstillägg samt åt det extra köksbiträdet 1,500 kronor. Grundavlönningarna till sistnämnda fem befattningshavare hade anstaltsstyrelsen upptagit under förevarande delpost till grundavlöningar m. m., varemot avlöningsförhöjningar — åt sömmerskan 480 kronor och åt tvätterskan 120 kronor — upptagits under delposten till avlöningsförhöjningar m. m. Då nämnda av anstaltsstyrelsen bestämda avlöningsförhöjningar icke författningsenligt syntes kunna bestridas ur delposten till avlöningsförhöjningar m. m., borde desamma utgå ur förevarande delpost till grundavlöningar m. m. Avlöningarna till semestervikarier vore av anstaltsstyrelsen beräknade till sammanlagt 490 kronor 50 öre. Ifrå-gavarande delpost syntes i anslutning härtill böra upptagas till ett belopp av i runt tal 23,700 kronor.

Delposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal: avlöningsförhöjningar m. m. syntes kunna beräknas till halva summan av högsta möjliga ålderstillägg för föreståndare, räkenskaps-förare, nattvakt och kokerska jämte ett till avlöning under ledighet för sjuk-dom beräknat belopp av förslagsvis 200 kronor och upptagas till 2,000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg borde slutligen upptagas till 4,518 kronor eller avrundat 4,500 kronor.

På grund härav skulle enligt skolöverstyrelsens förslag det totala medels-behovet till anstaltens avlöningar kunna för nästa budgetår uppskattas till (52,800 + 1,500 + 23,700 + 2,000 + 4,500) 84,500 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande med hänsyn till det inträdda stats-finansiella läget icke ansett sig kunna tillstyrka förslaget om en utökning av den ordinarie personalen med det antal befattningshavare, som erfordrades på grund av den av statsmakterna beslutade utvidgningen av anstalten. Medel för dessas avlöande syntes ämbetsverket böra beräknas å delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal. Vidare hava enligt statskontorets mening några bärande skäl icke anförts till stöd för en ändring av de så sent som av 1939 års lagtima riksdag beslutade lönegradsplaceringarna för föreståndaren och räkenskapsföraren. Däremot tillstyrker statskontoret, att de till viss personal utgående naturaförmånerna inarbetas i den kontanta lönen. De vid anstalten inflytande inkomsterna skulle vid sådant förhållande ökas med hyres- och kostersättning. I detta sammanhang framhåller stats-kontoret vidare, att för sömmerska, tvätterska och köksbiträden beräknats ålderstillägg à 120 kronor. Då enligt det för civilförvaltningen gällande löne-systemet dylika tillägg i ifrågavarande lönelägen uppgå till 66 kronor, kan statskontoret icke tillstyrka, att medel för ändamålet för berörda personal beräknas till högre belopp. Vad skolöverstyrelsen anført till stöd för en höj-ning av läkararvodet, anser statskontoret däremot bärande. Ämbetsverket mot-sätter sig därför ej, att arvodet bestämmes till 1,500 kronor.

Vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga i fjolårets statsverksproposition framhöll min företrädare i ämbetet såsom ovisst, huruvida den vid 1938 års riksdag beslutade utvidgningen av Salbohedanstalten skulle kunna genomföras vid ingången av år 1940. Så har ej heller blivit fallet. Enligt vad jag inhämtat, synes anstaltens verksamhet i den ökade omfattningen icke kunna beräknas begynna förrän tidigast vid ingången av nästa budgetår, från vilken tidpunkt ytterligare erforderlig personal — beräknad till 1 lärare, 2 arbetsledare och 2 vårdare — sålunda bör anställas. Skulle den utvidgade verksamheten ej kunna igångsättas förrän senare, bör självfallet med de nya tjänsternas tillsättande anstå till dess.

Såsom förut under denna punkt erinrats, hava medel anvisats för senare hälften av innevarande budgetår för nyssnämnda fem befattningshavares avlönande i egenskap av e. o. tjänstemän. I stället för en sådan anordning har anstaltsstyrelsen med instämmande av skolöverstyrelsen nu hemställt, att befattningshavarna måtte erhålla ordinarie tjänsteställning. Lika med statskontoret anser jag mig emellertid ej kunna under rådande förhållanden förorda detta förslag. Medel böra därför även för nästa budgetår beräknas till dessa befattningshavare såsom e. o. tjänstemän. På av statskontoret angivna skäl finner jag ej heller anledning tillstyrka någon förändrad löneställning för föreståndaren eller räkenskapsföraren. Däremot böra även enligt min mening från och med nästa budgetår i den kontanta lönen inarbetas nu utgående naturaförmåner för den personal, vars avlöning anstaltsstyrelsen själv äger bestämma. Det av anstaltsstyrelsen härutinnan angivna förslaget torde med iakttagande av den av statskontoret föreslagna jämkningen böra i huvudsak läggas till grund för en dylik åtgärd. De i anledning härav inflytande inkomsterna för hyra och kosterättning böra redovisas å vederbörlig inkomsttitel å riksstaten. Till förslaget om höjning av anstaltsläkarens årsarvode kan jag för närvarande icke ansluta mig.

Då jag i övrigt ej funnit mig böra föreslå någon ändring i nu gällande organisation, skulle de olika posterna i anstaltens avlöningsstat för nästa budgetår kunna beräknas i enlighet med följande.

Posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat bör i anslutning till vad chefen för finansdepartementet anfört nedsättas till 30,500 kronor.

Till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, bör beräknas ett belopp av 1,200 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör vid bifall till vad jag förordat rörande personalförstärkningen samt inarbetande av viss personal tillkommande naturaförmåner i den kontanta lönen uppföras med 42,200 kronor, därav till grundavlöningar m. m. 38,200 kronor samt till avlöningsförhöjningar m. m. 4,000 kronor.

Slutligen torde till rörligt tillägg böra avses ett belopp av 6,300 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för avlöningar till befattningshavarna vid

Salbohedanstalten skulle enligt dessa beräkningar utgöra (30,500 + 1,200 + 42,200 + 6,300) 80,200 kronor.

I detta sammanhang får jag erinra om Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1939 angående s. k. övergångsavlöning till vissa befattningshavare vid anstalten. Enligt detta beslut medgav Kungl. Maj:t, att till de befattningshavare vid anstalten, som till och med budgetåret 1938/39 åtnjutit viss del av sin lön i förskott, finge utbetalas ett belopp, motsvarande vad de skulle hava vid utgången av juni månad 1939 i förskott uppburit för juli månad, om de dittillsvarande avlöningsbestämmelserna fortfarande varit gällande. Befattningshavarna hava likväl ålagts skyldighet att, för den händelse åtgärden föranleder erinran från riksdagens sida, till statskontoret återleverera vad sålunda uppburits. De jämlikt beslutet utbetalda medlen utgöra tillhoppa 889 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,			
<i>förslagsvis</i>	kronor	30,500	
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1,200	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	38,200	
b. Avlöningsförhöjningar m. m.,			
<i>förslagsvis</i>	»	4,000	» 42,200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	6,300	
Summa förslagsanslag kronor 80,200;			

dels ock till Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:
Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 80,200

[104.] 25. Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	50,000	60,376
1939/40	50,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	67,000	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t för tillämpning under innevarande budgetår fastställt omkostnadsstat för anstalten, upptagande följande huvudposter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	1,000
2. <i>Expenser</i> , <i>förslagsvis</i>	»	7,600
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	41,400
		Summa kronor 50,000

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 238.

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har skolöverstyrelsen överlämnat förslag av *anstaltsstyrelsen* rörande beräkningen av anstaltens omkostnader under nästa budgetår. Styrelsen har därvid med hänsyn till den beslutade utvidgningen av anstalten, de senaste belastningssiffrorna samt behovet av utbyte av anstaltens automobil uppskattat sagda kostnader till 77,000 kronor, innebärande en höjning av anslaget med 27,000 kronor. Bortsett från delposterna till övriga expenser och underhåll av byggnader, vilka föreslagits oförändrade, avser denna höjning samtliga under omkostnadsstaten angivna ändamål.

Vidare har skolöverstyrelsen vid sin förenämnda skrivelse fogat ett av anstaltsstyrelsen gjort tillägg till sitt förslag, vari styrelsen hemställt om medel till bestridande av vissa kostnader av engångsnatur i anledning av berörda utvidgning. I vad tilläggsförslaget avser vissa byggnadsarbeten m. m. ävensom kostnaderna för inköp av möbler och annan utrustning, har jag för avsikt att anmäla detsamma under nästföljande punkt, utom vad angår anskaffande av sängkläder samt viss undervisningsmateriel för en kostnad av 2,250 respektive 1,550 kronor.

Såväl *skolöverstyrelsen* som *den pedagogiske inspektören för sinnesslö-undervisningen* och *inspektören för sinnesslövården* hava lämnat anstaltsstyrelsens förslag utan erinran.

Statskontoret har i förevarande avseende anført bland annat, att ämbetsverket icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag i vidare mån, än att utbytet av automobil samt inköp av s. k. balloptikonapparat — vilka utgifter beräknats till 5,000 respektive 300 kronor — syntes kunna uppskjutas någon tid. Till elevbelöningar har statskontoret ansett sig böra ifrågasätta ett belopp av 800 kronor i stället för av styrelsen föreslagna 1,000 kronor. Spörsmålet om beviljande av särskilda medel för bestridande av förenämnda engångskostnader till sängkläder och undervisningsmateriel har statskontoret icke funnit sig kunna närmare bedöma. Med hänsyn till nu rådande krisläge har ämbetsverket emellertid ansett det böra tagas under övervägande, om och i vad mån med nyanskaffningen kunde anstå.

Även bortsett därifrån att anstaltens verksamhet i utvidgad omfattning — såsom jag under föregående punkt anført — måhända icke torde kunna påbörjas redan vid ingången av nästa budgetår, lär en reducering av anstaltsstyrelsens omkostnadsförslag i vissa avseenden vara möjlig. Enligt mitt förmenande bör till *reseersättningar* anvisas oförändrat belopp, 1,000 kronor. Till *expenser* beräknar jag i likhet med styrelsen 12,600 kronor, därav till bränsle, lyse och vatten 11,500 kronor och till övriga expenser 1,100 kronor. I fråga om övriga utgifter synes delposten till underhåll av byggnader böra sänkas med 2,000 kronor till 2,000 kronor. Likaså förordar jag, att till inköp och underhåll av inventarier beräknas ett till 1,500 kronor reducerat belopp, vari jag inräknat oundgängliga medel för verkställande av

Departements-
chefen.

reparation av anstaltens automobil. Det av styrelsen förordade utbytet av automobil anser jag mig nämligen förhindrad att nu tillstyrka. Då jag under nästa punkt har för avsikt föreslå, att av styrelsen begärda medel för utrustning av anstaltens tvättstuga för närvarande ej anvisas, bör i stället delposten till renhållning ökas från 1,700 kronor till 2,200 kronor. Till utspisning för personal bör avses ett belopp av 3,000 kronor och till utspisning för eleverna 25,000 kronor. Med inräknande av kostnaderna för viss nyanskaffning av sängkläder torde delposten till beklädnad och sängkläder böra höjas med 3,500 kronor till 10,000 kronor. Till hälso- och sjukvård beräknar jag vidare 2,700 kronor. I likhet med statskontoret förordar jag i fråga om delposten till undervisning samt kostnader för idrotts- och lekmateriel, att med inköp av en balloptikonapparat tills vidare bör anstå. Ej heller den i tilläggsförslaget angivna materielen anser jag böra för närvarande anskaffas i annan mån, än att för anordnande av ett mindre bibliotek sistnämnda delpost bör höjas med 450 kronor till 1,200 kronor. Till elevbelöningar böra avses 800 kronor. Slutligen uppskattar jag delposten till diverse omkostnader till 5,000 kronor. Utgifterna under ifrågavarande huvudpost skulle sålunda kunna uppskattas till sammanlagt 53,400 kronor.

På grund av vad jag nu anfört skulle omkostnaderna vid anstalten för nästa budgetår beräknas på följande sätt:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	1,000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	12,600
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	53,400
Summa kronor		67,000

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 67,000

[105.] 26. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Vissa ledningsarbeten m. m., reservationsanslag.** Under föregående punkt har jag anmält, att *styrelsen för ifrågavarande anstalt* med anledning av anstaltsverksamhetens från ingången av nästa budgetår beslutade utvidgning i särskilt tilläggsförslag hemställt om medel för bestridande av vissa av utvidgningen direkt föranledda kostnader. Under sagda punkt har jag ock tagit ställning till tilläggsförslaget, i vad detta avser anskaffandet av sängkläder och viss undervisningsmateriel. Här återstår att behandla styrelsens förslag om utförande av vissa kompletterande arbeten ävensom rörande anskaffande av möbler och annan ytterligare utrustning.

Jämlikt beslut den 24 mars 1939 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med anstaltsstyrelsen låta för en beräknad kostnad av högst 520,000 kronor utföra ombyggnads- och nybyggnadsarbeten vid anstalten i huvudsaklig överensstämmelse med en av byggnadsstyrelsens utrednings-

byrå uppgjord plan. Enligt denna skulle ett tidigare förslag om iordningställande av den äldre köksbyggnaden till bostadshus förfalla och de därför beräknade kostnaderna i stället upptagas för de utvändiga arbeten — vatten-, avlopps- och elektriska ledningar — som visat sig vara ofrånkomliga för anläggningens drift. För sistnämnda ändamål hade ett belopp av 20,000 kronor till en början ansetts erforderligt.

I sitt tilläggsförslag har anstaltsstyrelsen hemställt om anvisande av tillhoppa 35,000 kronor för uppförande av två bostadshus för personal. Dessa hava avsetts skola ersätta de bostadsutrymmen, som skulle hava erhållits, därest förenämnda köksbyggnad omändrats i enlighet med det tidigare förslaget. Under erinran att byggnadsstyrelsen uppskattat kostnaderna för utförande av samtliga utvändiga ledningsarbeten vid anstalten till 48,000 kronor, vilka kostnader enligt anstaltsstyrelsens förmenande syntes kunna nedbringas till 42,000 kronor, har anstaltsstyrelsen vidare anhållit, att återstående medel för ändamålet, utgörande (42,000 — 20,000) 22,000 kronor, måtte anvisas.

Beträffande anskaffandet av möbler och annan utrustning har anstaltsstyrelsen för möblering av det nya arbetshemmet, komplettering av skolhemmets och personalrummens möbler, inredning av en nytillkommen skolsal samt för inköp av gardiner och armatur i de nya lokalerna beräknat ett belopp av tillhoppa 17,150 kronor. Vidare hava för inredning och utrustning av kök, tvättstuga, kylrum, gymnastiksal och verkstäder upptagits kostnader, vilka uppgå till respektive 9,050 kronor, 3,625 kronor, 4,000 kronor, 6,125 kronor och 1,750 kronor. För nu angivna utrustningsändamål skulle alltså enligt anstaltsstyrelsens förslag erfordras sammanlagt 41,700 kronor.

Skolöverstyrelsen har lämnat framställningen utan erinran.

Statskontoret anser med hänsyn till nu rådande krisläge, att det bör tagas under övervägande, om och i vad mån med byggnadsarbeten och nyanskaffning kan anstå.

I en i besparingssyfte avgiven promemoria den 21 november 1939 har *anstaltsstyrelsen* framhållit, att det ena av de båda ifrågasatta bostadshusen kunde tills vidare utgå ur förslaget. För uppförande av det andra huset erfordrades ett belopp av 18,000 kronor. Till byggnads- och utvändiga ledningsarbeten skulle under sådana förhållanden behöva anvisas (18,000 + 22,000) 40,000 kronor. Det för inköp av inventarier och annan utrustning beräknade beloppet har till följd av vidtagna dispositioner ansetts kunna reduceras till 37,725 kronor.

Med hänsyn till rådande förhållanden har jag icke ansett mig kunna tillstyrka, att medel anvisas för nästa budgetår för uppförande av förenämnda bostadshus vid anstalten. Däremot böra återstående utvändiga ledningsarbeten fullbordas. Mot det för ändamålet äskade beloppet, 22,000 kronor, har jag intet att erinra.

De besparingar i fråga om inventarier och annan utrustning, som anstaltsstyrelsen i sin promemoria föreslagit, avse bland annat att helt uppskjuta inredningen av tvättstugan vid anstalten. I stället härför bör enligt styrelsen delposten till renhållning höjas för att möjliggöra utförandet av viss tvätt

Departements-
chefen.

vid en i närheten av anstalten belägen sjukvårdsinrättning. Såsom av behandlingen under föregående punkt framgår, har jag funnit mig böra tillstyrka en sådan anordning. Vad beträffar inventarie- och utrustningsbehovet i övrigt, lärer ytterligare reducering av anstaltsstyrelsens ursprungliga förslag kunna äga rum utan åsidosättande av skäligen krav. Ett sammanlagt inköpsbelopp av högst 33,000 kronor anser jag tillfyllest.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit böra uppkommande kostnader för berörda ändamål — tillhoppa högst (22,000 + 33,000) 55,000 kronor — bestridas från ett för nästa budgetår anvisat reservationsanslag å sagda belopp, rubricerat statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: vissa ledningsarbeten m. m.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Vissa ledningsarbeten m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 55,000

[106.] 27. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	20,100	20,251
1939/40	38,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	45,000	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Förteckningen finnes intagen å s. 239 i statsliggaren för innevarande budgetår.

Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 18,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t »	1,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 16,100
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ... »	900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1,500
Summa förslagsanslag kronor 38,000	

Skolöverstyrelsen har med utlåtande den 31 augusti 1939 jämte yttranden av den pedagogiske inspektören för sinnesslöundervisningen och inspektören för sinnesslövården överlämnat förslag av *anstaltsstyrelsen* rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har icke ifrågasatt annan ändring i gällande personalför-

teckning och avlöningsstat än att den vid anstalten inrättade befattningen såsom ämneslärarinna i Eo 18 måtte överföras till ordinarie stat.

Såväl *den pedagogiske inspektören för sinnesslövundervisningen* som *inspektören för sinnesslövården* lämna anstaltsstyrelsens förslag utan erinran.

Jämväl *skolöverstyrelsen* har tillstyrkt förslaget samt framhållit, att behovet för framtiden av nämnda befattning syntes komma att bliva bestående.

Statskontoret har däremot i utlåtande den 7 oktober 1939 icke ansett sig under nuvarande statsfinansiella förhållanden kunna tillstyrka bifall till förslaget.

Vidare har ämbetsverket erinrat om att vid anstalten — liksom vid anstalten för sinnesslöa gossar — viss personal åtnjöte naturaförmåner utöver den kontanta avlöningen. Förslag om inarbetande av dessa förmåner i den kontanta lönen hade emellertid, i motsats till vad som ifrågasatts beträffande sistnämnda anstalt, icke framlagts rörande nu ifrågavarande anstalt. Det vore enligt statskontorets mening önskvärt, att överensstämmelse med avseende å principerna för avlöning av ekonomipersonalen åvägabragtes vid de båda uppfostringsanstalterna.

Jag är ense med statskontoret, att under förhandenvarande förhållanden frågan om en reglering av ämneslärarinnebefattningen på grundval av anstaltsstyrelsens förslag bör uppskjutas. Departements-
chefen.

I likhet med vad jag förordat i fråga om Salbohedanstalten anser jag de vid anstalten i Vänersborg för närvarande utgående naturaförmånerna å sådana befattningshavare, vilkas löneförmåner bestämmas av anstaltsstyrelsen, böra från nästa budgetår inarbetas i den kontanta lönen. Härigenom inflytande inkomster för hyra, kostersättning m. m. synas böra redovisas å vederbörlig inkomstitel å riksstaten.

Då jag i övrigt ej haft något att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag, synes anslaget för nästa budgetår kunna uppskattas i enlighet med följande kalkyler.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat lärar med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet uttalat böra nedsättas till 17,000 kronor.

Vidare torde till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra upptagas oförändrat belopp, 1,500 kronor.

Under posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal utgå till grundavlöningar m. m. för innevarande budgetår 16,100 kronor. Efter inarbetande i den kontanta lönen av utgående naturaförmåner å en husa, ett köksbiträde, en sömmerska, två dagsköterskor, en nattsköterska och ett sköterskebiträde skulle med ledning av i ärendet inhämtade uppgifter grundavlöningsposten för nästa budgetår kunna beräknas till omkring 22,400 kronor. Delposten till avlöningsförhöjningar m. m. torde kunna upptagas till oförändrat belopp, 900 kronor.

Slutligen bör till rörligt tillägg beräknas 3,200 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för avlöningar vid anstalten i Vänersborg

Femte huvudtiteln.

skulle sålunda enligt detta förslag utgöra (17,000 + 1,500 + 22,400 + 900 + 3,200) 45,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 17,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 1,500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 22,400
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 900 » 23,300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3,200
Summa förslagsanslag kronor 45,000;	

dels ock till Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:
Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 45,000

[107.] 28. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	25,800	26,900
1939/40	23,700	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	22,300	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t för tillämpning under budgetåret 1939/40 fastställt omkostnadsstat för anstalten, upptagande följande huvudposter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 300
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 5,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 18,400
Summa kronor 23,700	

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 240.

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har skolöverstyrelsen överlämnat *anstaltsstyrelsens* beräkningar rörande anstaltens omkostnader för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till *reseersättningar* och *expenser* upptagit samma belopp som för innevarande budgetår.

Anslagsposten till övriga utgifter har i styrelsens förslag höjts med 5,435 kronor till 23,835 kronor. Höjningen fördelar sig på delposterna till underhåll av byggnader, renhållning, utspisning för elever, beklädnad och sängkläder, hälso- och sjukvård samt elevbelöningar med respektive 4,000 kronor, 200 kronor, 985 kronor, 150 kronor, 50 kronor och 50 kronor. Beträffande höjningen av förstnämnda delpost motiveras denna med nödvändigheten av en utvändig ommålning av anstaltsbyggnaden, varjämte iordningställandet av anstaltens kök och andra mindre reparationer bidragit till den beräknade utgiftsökningen för detta ändamål. Höjningen av övriga berörda delposter anses erforderlig med hänsyn till en ökning av elevantalet från 36 till 40. Därjämte har styrelsen i fråga om delposten till renhållning framhållit, att det för ändamålet anvisade beloppet under de senaste åren visat sig ej förslå.

Omkostnadsanslaget skulle alltså enligt anstaltsstyrelsens förslag uppföras med $(300 + 5,000 + 23,835)$ 29,135 kronor.

Såväl *skolöverstyrelsen* som *den pedagogiske inspektören för sinnesslö-undervisningen* och *inspektören för sinnesslövärderna* lämna anstaltsstyrelsens förslag utan erinran.

Statskontoret har i utlåtande den 7 oktober 1939 framhållit önskvärdheten av att med hänsyn till den nuvarande finansiella situationen nyanskaffningar och reparationer i görligaste mån begränsas.

Vad angår anslagsposten till *reseersättningar*, torde med hänsyn till den senaste belastningssiffran en reducering till 100 kronor kunna företagas. Vidare beräknar jag till *expenser* ett belopp av 5,100 kronor, varav 4,500 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 600 kronor till övriga *expenser*. Detta innebär en höjning i anslutning till belastningen av delposten till bränsle, lyse och vatten med 200 kronor och en sänkning av delposten till övriga *expenser* med 100 kronor.

Departements-
chefen.

Beträffande utgifterna under posten till övriga utgifter torde viss reducering av anstaltsstyrelsens siffror vara möjlig. I fråga om delposten till underhåll av byggnader lära sålunda de av styrelsen ifrågasatta reparations- och målningsarbetena m. m. böra uppskjutas till ett annat år. Delposten synes därmed kunna nedbringas till 1,000 kronor. Till inköp och underhåll av inventarier föreslår jag ett belopp av 500 kronor, till renhållning 1,700 kronor samt till utspisning för personal 2,600 kronor och för eleverna 8,100 kronor. Till beklädnad och sängkläder räknar jag med oförändrat belopp, 1,300 kronor, till hälso- och sjukvård 700 kronor, till undervisning samt kostnader för idrotts- och lekmaterial 300 kronor, till elevbelöningar 400 kronor och till diverse omkostnader 500 kronor. Till övriga utgifter skulle sålunda erfordras tillhoppa 17,100 kronor.

Vid bifall till vad nu förordats skulle omkostnaderna vid anstalten för nästa budgetår beräknas på följande sätt:

1. <i>Reseersättningar, förslagsvis</i>	kronor	100
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	5,100
3. <i>Övriga utgifter, förslagsvis</i>	»	17,100
<u>Summa</u>		kronor 22,300

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 22,300

[108.] 29. **Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,075,000	1,175,005
1939/40	1,125,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,175,000	—

[Kungörelse den 19 maj 1933 (nr 236).]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* under hänvisning till belastningen för budgetåret 1938/39 och med förmälan, att det ökade anslagsbehovet närmast berodde på ökat antal platser vid ifrågavarande anstalter, hemställt om ett till 1,175,000 kronor förhöjt anslag för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,175,000

[109.] 30. **Bidrag till anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,030,000	1,158,747
1939/40	1,090,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,150,000	—

[Kungörelse den 19 maj 1933 (nr 237).]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* under hänvisning till belastningssiffran för budgetåret 1938/39 och med förmälan, att det ökade anslagsbehovet främst hänförde sig till ökat antal platser vid ifrågavarande anstalter, gjort framställning om ett till 1,150,000 kronor förhöjt anslag för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka*, för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,150,000

[110.] 31. **Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar, förslagsanslag.** Förevarande anstalt — tidigare driven av föreningen Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka — har från och med den 1 juli 1939 övertagits av staten. För

innevarande budgetår utgår ett anslag av 335,000 kronor till anstaltens avlöningar.

Den 30 juni 1939 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Personalförteckningen finnes intagen i statsliggaren för löpande budgetår s. 243.

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen likaledes godkända avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	205,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2,400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	96,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	14,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	17,600
Summa förslagsanslag		kronor 335,000

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *direktionen för statens anstalt för fallandesjuka* gjord framställning om ökning av sjukvårds- och ekonomipersonalen vid anstalten i enlighet med ett av överläkaren därstädes avgivet förslag.

Enligt detta omfattade det för sjukvårdspersonalen vid den tidigare Vilhelmsroanstalten tillämpade tjänstgöringsschemat 54 timmar för vecka, medan arbetstiden efter statsverkets övertagande av anstalten skulle inskränkas till 48 timmar. Detta kunde för närvarande ej genomföras, i synnerhet som antalet på avdelningarna tjänstgörande personal genom den fastställda personalstaten undergått en viss minskning. I det av överläkaren avgivna förslaget anföres vidare:

Vid disponeringen av personalen för uppgörande av ett tjänstgöringsschema kunde på grund av den speciella organisationen med arbetshem en viss del av ekonomipersonalen inträda alternerande med sjukvårdspersonalen. Det förefunnnes sålunda ingen bestämd olikhet i tjänstgöringen mellan å ena sidan en vävkunnig sköterska (anställd för arbetsterapi) och en väverska, som handledde patienterna och därvid hade uppsikt över dem.

Vid uppgörande av förslag till tjänstgöringsschema hade man utgått från att under dagen (från kl. 7—kl. 20) på varje avdelning alltid skulle finnas två befattningshavare tillgängliga, enär en måste se till sängliggande patienter och en måste kunna följa patienterna i utarbete och i övrigt sysselsätta dem, följa med på promenader, se till skolbarnen varje rast och sköta dukning, servering m. m. Skolhemmet Framtiden med 74 patienter borde då räknas som två avdelningar, varför antalet avdelningar bleve sju. På varje avdelning erfordrades nattsköterska. På hela anstalten tjänstgörande avdelningspersonal — inklusive viss del av ekonomipersonalen — måste, för att den föreskrivna arbetstiden av 48 timmar för vecka skulle kunna genomföras, vara till antalet minst 50. Av de i personalstaten för närvarande upptagna befattningshavarna funnes disponibla: 20 sköterskor, 3 skötare, 10 e. o. sköterskor, 2 e. o. skötare, 5 kvinn-

liga ekonomister av 4:e klass, 2 väverskor och 1 hantverkare (skomakare), sammanlagt 43.

I anslutning till det anförda hemställer överläkaren om en utökning aningen med 7 befattningshavare i sjukvården eller med 5 sådana befattningshavare jämte en väverska och en sömmerska.

Medicinalstyrelsen har för egen del vitsordat det berättigade i kravet samt anser det sistnämnda alternativet vara att förorda. På grund härav har styrelsen beräknat särskilda medel för anställandet från nästa budgetår av 5 e. o. sköterskor eller 5 kvinnliga elever (Ex 3), en väverska (Ex 3) och en sömmerska (Ex 3). Enligt styrelsens uppskattning bör av denna anledning grundavlöningsposten till den icke-ordinarie personalen i anstaltens avlöningsstat höjas med omkring 14,000 kronor till 110,000 kronor och posten till avlöningsförhöjningar åt samma personal med i runt tal 2,500 kronor till 16,500 kronor. Vidare föranledde ett bifall till förslaget, att till rörligt tillägg borde avses ett belopp av 18,600 kronor eller 1,000 kronor mera än innevarande budgetår.

Då styrelsen i övrigt ej ifrågasatt någon ändring av anstaltens avlöningsstat, skulle alltså medelsbehovet till anstaltens avlöningar enligt styrelsens beräkning för nästa budgetår uppgå till $(335,000 + 14,000 + 2,500 + 1,000)$ 352,500 kronor.

Departements-
chefen.

Framställningen om ytterligare icke-ordinarie befattningshavare för möjliggörande i full utsträckning av 48 timmars arbetsvecka för sjukvårds- och ekonomipersonalen vid anstalten anser jag mig böra i princip tillstyrka. Personalförstärkningen synes dock kunna begränsas till sex befattningshavare. I och för sig skulle denna utökning kunna anses förhållandevis betydande. Det är emellertid att märka, att till huvudanstalten äro anslutna två från denna lokalt skilda arbetshem — Sjöboda och Fristaden — vilken omständighet självfallet försvårar en rationellare disposition av arbetskraften, även om enligt vad anstaltens överläkare framhåller viss del av ekonomipersonalen vid arbetshemmen kan inträda alternerande med sjukvårdspersonalen i dennas tjänstgöring. Medel böra enligt min mening för nästa budgetår beräknas för avlönande av ytterligare fem kvinnliga elever och en väverska, samtliga med placering i lönegrad Ex 3.

I övrigt finner jag lika litet som medicinalstyrelsen anledning till ändring av personalorganisationen för nästkommande budgetår. Ett av styrelsen för den förutvarande Vilhelmsroföreningen i skrivelse den 25 januari 1939 framfört önskemål om en utökning av lärarpersonalen med ytterligare en lärarinna, vilket skulle innebära en återgång till tidigare förhållanden, anser jag mig således för närvarande icke kunna biträda.

Vid bifall till vad jag nu förordat skulle för nästa budgetår till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat samt till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknas oförändrade belopp, eller 205,000 respektive 2,400 kronor. Med anledning av vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anført torde emellertid förstnämnda post böra nedsättas till 196,000 kronor.

Den av mig föreslagna utökningen av sjukvårds- och ekonomipersonalen medför en ytterligare belastning av delposten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal med i runt tal 13,000 kronor, varför delposten bör upptagas till (96,000 + 13,000) 109,000 kronor. Av samma anledning bör till avlöningsförhöjningar beräknas ett till 15,000 kronor höjt belopp. Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal synes därför kunna upptagas till (109,000 + 15,000) 124,000 kronor.

Slutligen bör posten till rörligt tillägg uppföras med ett belopp av 29,600 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för avlöningar vid anstalten blir enligt dessa kalkyler (196,000 + 2,400 + 124,000 + 29,600) 352,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	196,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2,400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m. ...	kronor	109,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	15,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	29,600
Summa förslagsanslag		kronor 352,000;

dels ock till Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 352,000

[111.] 32. **Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader, förslagsanslag**
Kungl. Maj:t har den 30 juni 1939 fastställt omkostnadsstat för statens anstalt för fallandesjuka, upptagande följande huvudposter:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	1,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	30,600
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	123,400
Summa		kronor 155,000

Av posten till expenser äro 27,000 kronor avsedda för bränsle, lyse och vatten samt 3,600 kronor för övriga expenser. Under posten till övriga utgifter har räknats med 2,500 kronor till inventarier, 6,800 kronor för tvätt och renhållning, 81,900 kronor till utspisning, 11,200 kronor till linne, gång- och sängkläder, 10,500 kronor till läkemedel m. m., 4,200 kronor till patienternas sysselsättning och förströelse samt 6,300 kronor till diverse utgifter.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* — med förmälan att någon närmare erfarenhet ännu icke vunnits beträffande omkostnadernas storlek vid anstalten — hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår upptagas till oförändrat belopp.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till det rådande läget har jag företagit en omprövning av medelsbehovet för ifrågavarande anstalts omkostnader under nästa budgetår. Såsom resultat därav anser jag mig böra förorda, att en nedsättning sker av posten till reseersättningar med 200 kronor till 800 kronor och av delposten till andra *expenser* än bränsle, lyse och vatten med 400 kronor till 3,200 kronor. Under posten till *övriga utgifter* lär, med hänsyn till att särskilt anslag för kompletterande utrustning av anstalten avses anvisat i annan ordning, delposten till inventarier kunna begränsas till 1,000 kronor. Vidare torde delposten till linne, gång- och sängkläder kunna nedsättas med 2,200 kronor till 9,000 kronor, delposten till patienters sysselsättning och förströelse med 1,200 kronor till 3,000 kronor samt posten till diverse utgifter med 1,800 kronor till 4,500 kronor. Med någon jämkning jämväl av återstående delposter skulle för övriga utgifter erfordras ett belopp av sammanlagt 114,000 kronor.

Vid bifall härtill skulle anstaltens omkostnadsanslag komma att för nästa budgetår beräknas sålunda:

Resor, <i>förslagsvis</i>	kronor	800
Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	30,200
Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	114,000
		Summa kronor 145,000

Till sist vill jag i detta sammanhang anmäla, att *medicinalstyrelsen* den 22 augusti 1939 gjort framställning om anvisande av ett belopp av 8,551 kronor 83 öre för gäldande av vissa slutliga räntekostnader i samband med inlösandet av den tidigare Vilhelmsroföreningens lån hos enskilda fordringsägare. Därest riksdagen icke har något att däremot erinra, synas medel för ändamålet böra bestridas från den i gällande omkostnadsstat för anstalten under övriga utgifter uppförda delposten till diverse utgifter och delposten till följd härav få överskridas med högst angivna belopp.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka*: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 145,000

[112.] 33. **Bidrag till epileptikeranstalter, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	320,000	333,523
1939/40	250,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	250,000	—

[Kungörelse den 19 maj 1933 (nr 237.)]

Statsbidrag utgår med 225 kronor för var och en av det antal patienter, som i medeltal för dag under halvåret varit intaget å uppfostringsanstalt eller arbetshem för fallandesjuka.

Vid sidan härav har på grund av särskilt medgivande av riksdagen för vart och ett av de två senaste budgetåren utgått ett extra statsbidrag av 8,000 kronor för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning.

I anslutning till en i ämnet väckt motion uttalade 1939 års lagtima riksdag i skrivelsen nr 5 (punkt 100), bland annat, att den moderna epilepsibehandlingen under senare år medfört ett behov av organiserad familjevård för fallandesjuka, vilket tidigare icke förelegat. Det syntes riksdagen under sådana förhållanden rimligt, att staten, liksom nu sker beträffande de sinnesslöa, genom bidrag underlättade möjligheterna för anordnande av sådan vård, helst som därigenom ytterligare ett antal fallandesjuka kunde beredas plats å anstalterna. Riksdagen hade därför funnit sig böra medgiva, att statsbidrag finge utgå jämväl för familjevård av fallandesjuka, i den mån så vore av behovet påkallat. Då det emellertid syntes böra ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva, efter vilka grunder statsbidrag till ifrågavarande ändamål borde utgå, hade riksdagen lämnat frågan därom till Kungl. Maj:ts övervägande.

Under åberopande av det anförda har riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t ville överväga, efter vilka grunder statsbidrag till familjevård för fallandesjuka borde utgå, samt för 1940 års riksdag framlägga det förslag, vartill prövningen kunde föranleda.

Sedan *medicinalstyrelsen* i anledning härav anbefallts att med beaktande av vad riksdagen anfört inkomma med förslag i ämnet, har styrelsen i skrivelse den 31 augusti 1939 anfört bland annat följande.

Ett utökande av epileptikervården med statsunderstödd familjevård syntes styrelsen böra försöksvis anordnas. Detta försök borde dock till en början endast göras vid sådana epileptikeranstalter, som dreves av landsting eller stiftelser. Styrelsen hade därvid utgått ifrån att full säkerhet måste föreligga, för att icke ovidkommande hänsyn toges vid epileptiska patienters överförande i familjevård.

Med avseende å storleken av det statsbidrag, som borde utgå för ifrågavarande vårdform, ansåge styrelsen skäligt, att bidraget sattes till samma belopp som för närvarande utginge för vård å epileptikeranstalter eller 225 kronor per patient och halvår. Som skäl härför kunde anföras, att stora krav måste ställas på vederbörande familjers förmåga att tillfredsställande vårda dessa synnerligen känsliga och ofta mycket fordrande patienter. Styrelsen hade för avsikt att, därest statsbidrag till dylik familjevård prövades böra utgå enligt styrelsens förslag, nedsätta den av styrelsen för enskilda anstalter fastställda vårdavgiften till högst hälften av avgiften för övriga å anstalten vårdade.

Vad anginge den närmare utformningen av familjevården syntes det vara lämpligt, att medicinalstyrelsen ej blott bemyndigades medgiva familjevårds inrättande utan även finge uppdrag att utfärda erforderliga föreskrifter för tillsyn av i densamma omhändertagna patienter m. m.